

Specialstudier

December 2022

Specialstudie

Prissättning hos svenska företag under 2022

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarometern publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

I **Hållbarhetsrapporten** analyserar vi varje år den långsiktiga hållbarheten i de offentliga finanserna.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier**, **Working paper**, **KI-kommentar** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

Förord

Regeringen har gett Konjunkturinstitutet i uppdrag att analysera prissättningen hos svenska företag under 2022, se regeringsbeslut från den 25:e augusti 2022, dnr Fi2022/02440. I denna rapport redovisas uppdraget.

Projektet har letts av biträdande prognoschef Kristian Nilsson. Övriga deltagare är: Mattias Almgren, Erik Glans, Michael Lemdal, Torbjörn Lindquist och Peter Svensson.

Stockholm 5 december 2022

Albin Kainelainen
Generaldirektör

Innehåll

1	Sammanfattning och slutsatser.....	5
2	Utgångspunkter, nyckelbegrepp och metod.....	13
2.1	Hög inflation inget unikt för Sverige	14
2.2	Vinstbegrepp och prissättningsbeteende.....	17
2.3	Metod	23
3	Kalkyler med en prismodell.....	26
3.1	Baskalkyl	27
3.2	Känslighetsanalys för baskalkylen	35
3.3	Kalkyl med förlängd tidshorisont.....	37
3.4	Slutsatser	42
4	Vinstandelar och lönsamhetsomdömen i utvalda branscher.....	43
4.2	Handeln.....	48
4.3	Transport och magasinering.....	52
4.4	Hotell och restaurangtjänster.....	54
4.5	Livsmedels- och tobaksindustrin	58
4.6	Stål- och metallvaruindustrin.....	60
4.7	Skogsindustrin.....	63
	Fördjupning: Hur sätter företag sina priser?	67
	Referenser	78
	Bilaga 1 Tabeller.....	80
	Bilaga 2 Diagram vinstandelar och lönsamhetsomdömen.....	85
	Vinstandelar	85
	Lönsamhetsomdömen.....	118

1 Sammanfattning och slutsatser

Konjunkturinstitutet har fått i uppdrag av regeringen att analysera hur priserna i olika branscher i Sverige har ökat i förhållande till kostnaderna under 2022. Den huvudsakliga slutsatsen är att det inte finns några tydliga indikationer på att konsumentpriserna (KPIF) har stigit mer än vad som kan motiveras av ökade produktionskostnader sedan det andra kvartalet 2021. Vinstandelen i näringslivet som helhet har varit hög under motsvarande period. Det förklaras till stor del av höga vinstandelar i branscher som gynnats av höga världsmarknadspriser och en svag växelkurs. Analysen är gjord på en relativt aggregerad nivå och de modellbaserade beräkningarna innehåller betydande moment av osäkerhet. Resultaten ska därför ses som indikativa och inte som ett definitivt svar på om konsumentpriserna har ökat mer än vad som kan motiveras av kostnadsökningar under perioden.

Konjunkturinstitutet har fått i uppdrag av regeringen att analysera hur priserna i olika branscher i Sverige har ökat i förhållande till kostnaderna under 2022.¹ Konjunkturinstitutet ska särskilt undersöka om priserna har förändrats mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader. Enligt regeringen är bakgrunden till uppdraget bland annat att prisnivån i Sverige har ökat i snabb takt under 2022 och inflationen har stigit till nivåer som är tydligt över Riksbankens inflationsmål om 2 procent. Samtidigt har arbetskostnaderna, det vill säga lönekostnader, kollektiva avgifter och löneskatter, endast ökat måttligt. Detta har väckt frågan om företag har höjt sina priser mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader.

Det är i sammanhanget viktigt att ha i åtanke att det finns många faktorer utöver kostnadsutvecklingen som påverkar företagets prissättning, till exempel vilken typ av marknad de verkar på, existerande kontrakt och kundrelationer. Den gemensamma nämnaren är att företagets prissättning syftar till att maximera vinsten. Det finns med andra ord inget skäl att utgå ifrån att företagen på kort sikt höjer sina produktpriser exakt så mycket att det kompenserar för ökade produktionskostnader. Priserna kan öka såväl mer som mindre än vad kompensation för stigande produktionskostnader implicerar.

Det är även viktigt att poängtera att den för närvarande höga inflationen är ett internationellt fenomen och inget unikt för Sverige. Mätt med det harmoniserade indexet för konsumentpriser som används inom EU (HIKP) var inflationen i oktober 9,8 procent i Sverige. Det är i paritet med inflationen i euroområdet men något högre än i USA. Den höga inflationen i omvärlden förklaras dels av hög efterfrågan, dels av störningar i utbudet, vilket resulterat i bland annat höga råvarupriser och höga fraktpriser. Tillsammans med en försvagning av den svenska kronan har det bidragit till att svenska importpriser var 21 procent högre det andra kvartalet 2022 än de var ett år tidigare. De snabbt stigande importpriserna har dels ökat kostnaderna för att producera olika varor och tjänster i Sverige, dels slagit direkt på konsumentpriserna.

I den här studien används en modellbaserad ansats² för att analysera om företagen i Sverige har höjt priserna mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader. Modellen

¹ "Uppdrag att analysera prissättning hos svenska företag under 2022", Regeringsbeslut 2022-08-25, Fi2022/02440.

² Modellen som används är en så kallad input/output modell för priser. Se Glans (2019).

används för att beräkna hur mycket olika produktpriser måste öka för att kompensera för ökade produktionskostnader i form av till exempel ökade priser på olika insatsvaror. I modellen delas näringslivets produktion in i knappt 30 produktgrupper. Produktionsprocessen antas vara sådan att företagen inte kan förändra hur mycket av olika produktionsfaktorer som används oavsett vad som händer med priserna på dessa. Ändrade priser på till exempel olika insatsvaror påverkar alltså inte hur olika produkter produceras. Dessutom hålls vinstandelen konstant i beräkningarna.

Eftersom det finns flera andra tänkbara datakällor och metoder för att besvara frågeställningen gör denna rapport inget anspråk på att ge ett definitivt svar på om priserna har förändrats mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader. Att data på relativt aggregerad branschnivå, och inte företagsnivå, används innebär att denna rapport ger ett övergripande svar på frågeställningen. Vidare så analyseras den tidsperiod som det hittills finns data för och det är tänkbart att metoden skulle kunna ge ett annat resultat om analysen kunde sträckas ut ytterligare några kvartal. Detta kan vara särskilt viktigt eftersom det råder stor osäkerhet om hur företagens prissättning fungerar vid hög inflation.

ÖKADE KONSUMENTPRISER MOTSVARAS AV ÖKADE PRODUKTIONS-KOSTNADER

Modellen används för att beräkna hur ökade produktionskostnader påverkar olika produktpriser givet att de ökade kostnaderna förs framåt till kunderna fullt ut. De kostnadsökningar som beaktas är ökade importpriser, ökade arbetskostnader (per producerad enhet) och ökade priser på vissa svensktillverkade produkter där priserna i hög grad bestäms på internationella marknader. Till den senare kategorin hör produkter från jordbruk och skogsbruk, metallmalmer samt olika former av energi. Priserna på dessa produkter betraktas alltså inte som kostnadsbestämda i beräkningarna utan som en yttre förutsättning som påverkar kostnadsbilden för övrig produktion i Sverige.

I baskalkylen används kostnadsökningar från det andra kvartalet 2021 till och med det andra kvartalet 2022. Anledningen till att välja det andra kvartalet 2022 är att det är det senaste kvartalet med data i nationalräkenskaperna vid tidpunkten för denna rapport framställning. Motsvarande kvartal föregående år används som jämförelseperiod dels för att minimera effekten av eventuell säsongvariation i priserna, dels för att det är under denna period som konsumentprisinflationen har ökat kraftigt.

De modellberäknade produktpriserna och importpriserna kan vägas samman till konsumentpriser. På så vis kan det alltså beräknas hur mycket konsumentpriserna hade ökat om kostnadsökningarna förts framåt till kunderna i relationen 1:1 enligt modellen.

Resultaten från baskalkylen redovisas i tabell 1. Modellberäkningarna visar att ökade importpriser och produktionskostnader i Sverige motsvarar en uppgång i konsumentpriserna i termer av KPIF med 9,6 procent. Det kan noteras att det är stor spridning mellan olika delindex i konsumtionskorgen och att den beräknade prisuppgången för varor är ungefär dubbelt så stor som för tjänster.

Tabell 1 Konsumentpriser enligt baskalkyl respektive faktiska priser

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Delindex	Modell	Faktisk förändring andra kvartalet 2022	Faktisk förändring tredje kvartalet 2022
KPIF	9,6	7,4	8,9
KPIF-XE	8,2	5,4	6,9
Varor	10,2	6,0	8,9
Tjänster	5,2	4,8	5,3
Boende	7,6	4,2	4,2
Energi	31,5	37,8	36,2

Anm. Varor och tjänster exkluderar energi och konsumtionen direkt knuten till boendet som exempelvis hyror, reparationsvaror, renhållning, med mera. KPIF-XE är KPIF exklusive energi. Resultaten kring energipriserna bör tolkas med försiktighet eftersom el är sammanslagen med flera andra produkter (vatten, gas, avlopp, återvinning, med mera). Modellen ger därför en ganska grov beräkning av elprisernas genomslag.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

I kolumn 3 i tabell 1 redovisas den faktiska utvecklingen av konsumentpriserna under motsvarande period som kostnadsökningarna ägt rum, det vill säga andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Under denna period ökade KPIF med 7,4 procent, det vill säga något mindre än den modellberäknade, kostnadsdrivna ökningen på 9,6 procent. Resultaten indikerar alltså att de faktiska konsumentpriserna ökade något mindre än vad som skulle kunna motiveras av ökade kostnader under perioden. Intressant att notera är att den faktiska ökningen av tjänstepriserna ligger väl i linje med den modellberäknade ökningen.

Det är dock troligt att en del av kostnadsökningarna slår igenom med viss fördröjning i konsumentledet. Det kan dels bero på att produktion, frakt och försäljning tar en viss tid, dels på att företagen i vissa fall inte kan eller vill ändra priserna allt för ofta. I Kolumn 4 visas därför ökningen i konsumentpriserna med ett kvartals fördröjning, det vill säga från tredje kvartalet 2021 till och med tredje kvartalet 2022.³ Under denna period ökade KPIF med 8,9 procent, det vill säga bara något mindre än den modellberäknade, kostnadsdrivna ökningen på 9,6 procent. Även jämfört med denna period ligger den faktiska ökningen av tjänstepriserna mycket väl i linje med den modellberäknade ökningen.

I tabell 2 visas två alternativa modellberäkningar för motsvarande tidsperiod som i baskalkylen. Syftet med de alternativa beräkningarna är att ge en förståelse för i vilken utsträckning olika kostnadsökningar driver resultaten i baskalkylen.

I den första alternativa beräkningen beaktas bara ökade kostnader i form av högre importpriser. Sammantaget ökade importpriserna med 21 procent från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Som framgår av andra raden i tabell 2 visar modellberäkningarna att denna kostnadsökning enskilt taget motsvarar en uppgång i KPIF med 6,2 procent. Den beräknade uppgången i KPIF i baskalkylen förklaras alltså till i det närmaste 2/3-delar av ökade importpriser.

³ Här jämförs således den modellberäknade ökningen i konsumentpriserna från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022 för med den faktiska ökningen i konsumentpriser från tredje kvartalet 2021 till och med tredje kvartalet 2022.

I den andra alternativa beräkningen varierar energiprisernas utveckling. Baskalkylen baseras på den faktiska utvecklingen av olika energipriser från andra kvartalet 2021 till och med det andra kvartalet 2022. Under denna period har energipriserna generellt ökat kraftigt, såväl vad gäller inhemskt producerad energi som importerad energi. I den alternativa kalkylen antas i stället att energipriserna ökar i samma årstakt som genomsnittet för perioden 2000–2019. Den beräknade uppgången i KPIF stannar då vid 6,2 procent (se rad 3 i tabell 3), det vill säga 3,4 procentenheter lägre än i baskalkylen. Den beräknade uppgången i KPIF i baskalkylen förklaras alltså till drygt 1/3-del av den onormalt starka uppgången i energipriserna från det andra kvartalet 2021 till och med det andra kvartalet 2022.

Eftersom en stor del av energin utgörs av import överlappar de två alternativa beräkningar varandra till viss del och resultaten kan därför inte räknas samman rakt av. Men det kan konstateras att stigande energipriser och importpriser förklarar en mycket stor del av den med modellen beräknade kostnadsdrivna uppgången i konsumentpriserna.

Tabell 2 Modellberäkningar med alternativa antaganden

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell förändring.

Antagande	KPIF	KPIF-XE
Baskalkyl	9,6	8,2
Enbart högre importpriser	6,2	5,6
Lägre ökning av energipriser	6,2	6,4

Källor: Konjunkturinstitutet och SCB.

Beräkningarna ovan baseras på kostnadsökningar för perioden andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. I framför allt början av denna period präglades den svenska ekonomin av covid-19-pandemin. Efterfrågan var svag i många branscher, inte minst i kontaktnära tjänstebanscher. Samtidigt fick många företag fortfarande ta del av olika pandemirelaterade stöd, vilket inte fångas upp i beräkningarna.

Det kan därför vara intressant att studera motsvarande modellberäkningar med start det andra kvartalet 2019, det vill säga innan pandemin bröt ut. Detta har dessutom fördelen att den svenska ekonomin, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, befann sig i en mild högkonjunktur både i början och slutet av perioden som undersöks så att eventuella konjunkturella effekter undviks. Samtidigt är tre år en relativt lång tidperiod i den här typen av beräkningar. Som nämnts tidigare antas produktionsprocessen vara sådan att företagen inte kan substituera mellan olika produktionsfaktorer. Ändrade priser på till exempel olika insatsvaror tillåts alltså inte påverka hur olika produkter produceras. Detta antagande är naturligtvis inte lika realistiskt när analysperioden sträcks ut till tre år.

Resultaten presenteras i tabell 3, som är en direkt motsvarighet till tabell 1. Under den här längre tidsperioden är den beräknade, kostnadsdrivna uppgången i KPIF 11,3 procent.

Tabell 3 Konsumentpriser vid förlängd beräkningshorisont respektive faktiska priser

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2019 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal tre år tidigare

Delindex	Modell	Faktisk förändring andra kvartalet 2022	Faktisk förändring tredje kvartalet 2022
KPIF	11,3	9,7	12,0
KPIF-XE	10,1	8,0	9,5
Varor	10,8	7,0	10,0
Tjänster	7,2	8,5	8,5
Boende	10,6	7,6	8,3
Energi	31,1	36,0	48,0

Anm. Varor och tjänster exkluderar energi och konsumtionen direkt knuten till boendet som exempelvis hyror, reparationsvaror, renhållning, med mera. KPIF-XE är KPIF exklusive energi. Resultaten kring energipriserna bör tolkas med försiktighet eftersom el är sammanslagen med flera andra produkter (vatten, gas, avlopp, återvinning, med mera). Modellen ger därför en ganska grov beräkning av elprisernas genomslag.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den faktiska uppgången i KPIF var under motsvarande period 9,7 procent, det vill säga något mindre än den beräknade, kostnadsdrivna ökningen. Den faktiska uppgången i KPIF tidsförskjuten ett kvartal är 12,0 procent, det vill säga marginellt högre än den beräknade, kostnadsdrivna ökningen. Värt att notera är att indexet för de faktiska tjänstepriserna har ökat något mer än den beräknade, kostnadsdrivna motsvarigheten. I stora drag ligger resultaten för den här längre tidsperioden väl i linje med resultaten från baskalkylen.

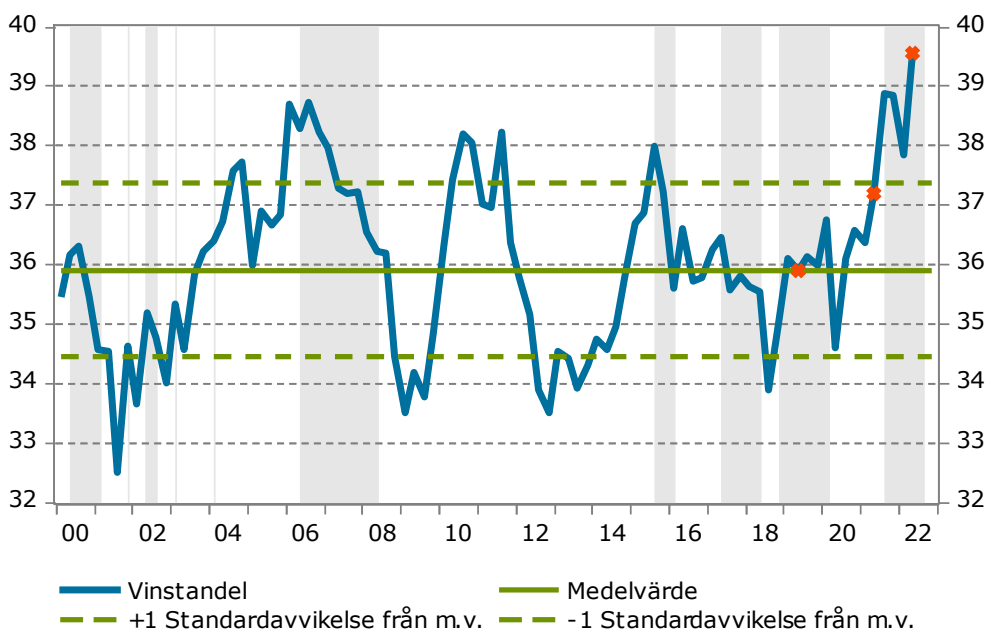
Modellberäkningarna indikerar sammantaget att uppgången i konsumentpriserna kan förklaras av de kostnadsökningar som ägt rum under de undersökta tidsperioderna. Det ska dock betonas att beräkningarna omgärdas av en betydande grad av osäkerhet, bland annat beroende på olika antaganden som görs i modellen och på den osäkerhet som finns i den data som används. Dessutom finns det en betydande osäkerhet i hur stor den faktiska tidsförskjutningen är mellan kostnadsökningar i produktionen och ökade konsumentpriser. Resultaten ska därför ses som just indikativa och inte som ett definitivt svar på om konsumentpriserna har ökat mer än vad som kan motiveras av kostnadsökningar.

STOR SKILLNAD I VINSTLÄGET PÅ BRANSCHNIVÅ

Modellberäkningarna tyder alltså inte på att konsumentpriserna har ökat mer än vad som kan förklaras av företagens ökade produktionskostnader under den undersökta perioden. Samtidigt kan det konstateras att vinstandelen i näringslivet som helhet har ökat markant sedan det andra kvartalet 2021 och att den det andra kvartalet 2022 låg på en jämförelsevis hög nivå (se diagram 1). Det kan ses som en indikation på att produktpriserna i näringslivet som helhet har ökat mer än produktionskostnaderna under perioden. Det kan förefalla paradoxalt med tanke på att modellberäkningarna inte tyder på att konsumentpriserna har ökat mer än vad kostnadsökningarna motiverar. Det är dock viktigt att ha i åtanke att sammansättningen av det som produceras i näringslivet skiljer sig markant åt från det som hushållen konsumerar och som därmed ingår i KPIF. Den stigande vinstandelen i näringslivet som helhet kan alltså vara en följd av prisuppgångar på sådan produktion som inte riktar sig till svenska konsumenter.

Diagram 1 Vinstandel näringslivet

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

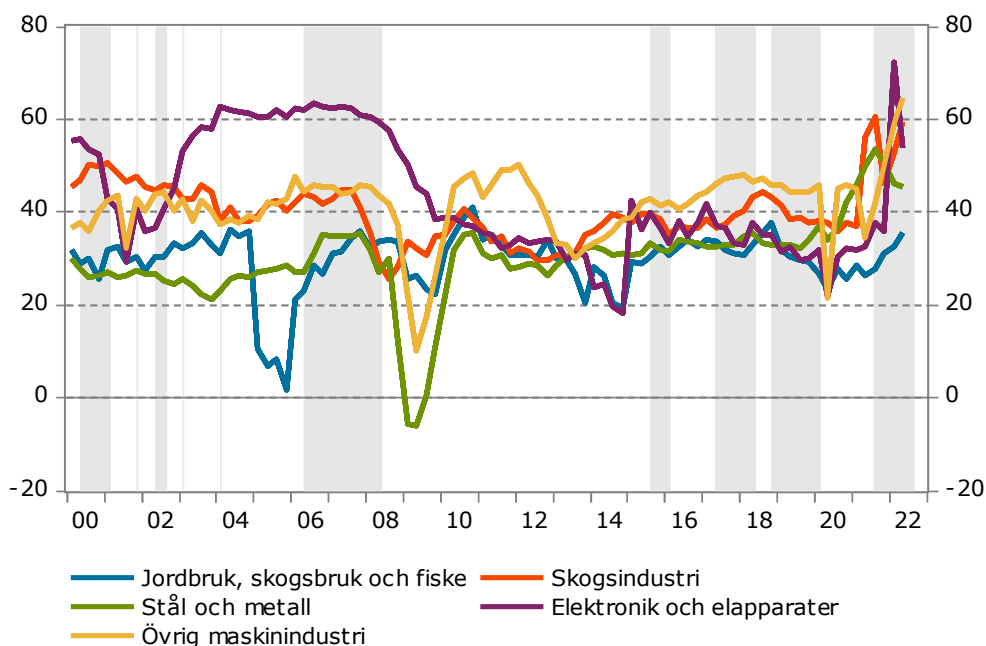
Anm. De röda markörerna anger andra kvartalet 2019, andra kvartalet 2021 respektive andra kvartalet 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Det är stora skillnader på hur vinstandelen har utvecklats i olika branscher sedan det andra kvartalet 2021. Den kraftiga uppgången i elpriserna sedan dess har inneburit att vinstandelen har ökat mycket kraftigt i branschen el, gas, värme och vatten. Men även inom andra delar av industrin har vinstandelen ökat markant sedan det andra kvartalet 2021 till jämförelsevis höga nivåer det andra kvartalet 2022. Det gäller bland annat för skogsindustrin, elektronikindustrin och övrig maskinindustri (se diagram 2). Utvecklingen inom jordbruket och skogsbruket har varit snarlik. Vinstandelen inom stål- och metallindustrin har förvisso inte ökat de senaste kvartalen men den låg fortsatt på en jämförelsevis hög nivå det andra kvartalet 2022. Mycket av produktionen inom dessa branscher exporteras och många företag gynnas av höga priser på internationella marknader. Samtidigt har det senaste årets försvagning av den svenska kronan ökat många priser uttryckt i svenska kronor eftersom exportpriserna normalt sätts i utländsk valuta. Under dessa omständigheter bör inte höga produktpriser i svenska kronor nödvändigtvis tolkas som att företagen aktivt höjt priserna mer än produktionskostnaderna ökat.

Diagram 2 Vinstandelar utvalda branscher

Säsongrensade kvartalsvärden

Anm. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Inom andra delar av näringslivet som är mer konsumentnära är läget inte fullt lika positivt. I handeln var vinstandelen förvisso högre än normalt det andra kvartalet 2022, men uppgången jämfört med 4 kvartal tidigare var inte särskilt stor. Samtidigt är det värt att notera att lönsamhetsomdömena i Konjunkturbarometern minskar abrupt för handeln det tredje kvartalet 2022, vilket förebådar en nedgång i vinstandelen det tredje kvartalet. I branschen transporttjänster, där persontransporter som kollektivtrafik ingår, var vinstandelen tydligt lägre än normalt det andra kvartalet 2022 och låg då på ungefär samma nivå som fyra kvartal tidigare. I branschen hotell och restaurang, som drabbades hårt av pandemin, återhämtade sig vinstandelen markant från det andra kvartalet 2021 till och med det andra kvartalet 2022 då den nådde upp till en normal nivå igen. Även lönsamhetsomdömena enligt konjunkturbarometern hade återhämtat sig det andra kvartalet 2022, men precis som inom handeln viker de nedåt markant det tredje kvartalet, vilket kan ses som en indikation på att vinstandelen kommer att minska igen det tredje kvartalet.

HUVUDSAKLIGA SLUTSATSER

Frågeställningen i regeringsuppdraget är om priserna har förändrats mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader. Den huvudsakliga slutsatsen från de modellberäkningar som gjorts är att det inte finns några tydliga indikationer på att konsumentpriserna (KPIF) har stigit mer än vad som kan motiveras av ökade produktionskostnader. Den faktiska uppgången i konsumentpriserna från det andra kvartalet 2021 till och med det andra kvartalet 2022 kan till mycket stor del förklaras av stigande import- och energipriser. Det ska dock betonas att modellbaserade analyser av det här slaget är osäkra, dels på grund av de antaganden som måste göras i modellen, dels på grund av den osäkerhet som finns i data. Dessutom finns det en betydande osäkerhet i hur stor den faktiska tidsförskjutningen är mellan kostnadsökningar i produktionen och ökade

konsumentpriser. Resultaten ska därför ses som just indikativa och inte ett definitivt svar på om konsumentpriserna har ökat mer än vad som kan motiveras av kostnadsökningar under perioden. Analysen görs dessutom på en relativt aggregerad nivå, vilket innebär att den bara ger ett övergripande svar på frågeställningen.

Det faktum att vinstandelen i näringslivet som helhet har stigit till en hög nivå under perioden indikerar att produktpriserna i näringslivet som helhet kan ha ökat mer än produktionskostnaderna. Men detta förefaller alltså inte vara en följd av att produktpriserna i de delar av näringslivet som riktar sig mot svenska konsumenter har stigit mer än vad som motsvaras av ökade produktionskostnader. Samtidigt har vinstandelen stigit markant i stora delar av industrin, där mycket av det som produceras går på export. Många företag i dessa branscher gynnas av höga priser på internationella marknader och den svenska kronans svaga växelkurs, då exportpriserna normalt sätts i utländsk valuta.

2 Utgångspunkter, nyckelbegrepp och metod

Konjunkturinstitutet har fått i uppdrag av regeringen att analysera hur priserna i olika branscher i Sverige har ökat i förhållande till kostnaderna under 2022.⁴ Konjunkturinstitutet ska särskilt undersöka om priserna har förändrats mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader. Konjunkturinstitutet ska på egen hand avgöra vilka branscher som bör omfattas av analysen.

Enligt regeringen är bakgrunden till uppdraget bland annat att prisnivån i Sverige har ökat i snabb takt under 2022 och inflationen, mätt med KPI med fast ränta, har stigit till nivåer som är tydligt över Riksbankens inflationsmål om 2 procent. Samtidigt har arbetskostnaderna, det vill säga lönekostnader, kollektiva avgifter och löneskatter, endast ökat måttligt. Detta har väckt frågan om företag höjer sina priser mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader.

I det här kapitlet sätts först den höga inflationen i ett internationellt sammanhang. Därefter diskuteras olika vinstbegrepp och företagens prissättningsbeteende. I nästföljande avsnitt beskrivs den metodologiska ansats som används i rapporten. Det kan redan här vara på sin plats att tydliggöra att analysen baseras på statistik från nationalräkenskaperna och från Konjunkturinstitutets egen enkätundersökning Konjunkturbarometern. Det genomförs alltså ingen undersökning av hur priser och kostnader har utvecklats på företagsnivå eller finfördelad produktnivå. Sådana undersökningar skulle kräva detaljerade och uppdaterade räkenskaper för de utvalda företagen, data som Konjunkturinstitutet inte har tillgång till och normalt inte analyserar.

I rapporten används bland annat en modellbaserad ansats som redovisas i det tredje kapitlet. Med modellen kan det analyseras i vilken utsträckning ökade produktionskostnader för företagen kan motivera höjda produkt- och konsumentpriser, givet att företagens vinstandelar hålls konstanta och produktionsteknologin är oförändrad. I modellberäkningarna delas näringslivet upp i knappt 30 olika produktgrupper. Analysen görs alltså på en ganska aggregerad nivå. I det fjärde kapitlet analyseras vinstläget på branschnivå. Om vinstandelar och lönsamhetsomdömen har ökat snabbt den senaste tiden skulle det kunna vara en indikation på att företagen har höjt priserna mer än vad kostnadsökningarna i sig motiverar. Därefter följer en fördjupning som presenterar en mera ingående analys av vilka faktorer som påverkar företagen när de sätter sina produktpriser. Sist i rapporten presenteras två appendix med tabeller respektive diagram på branschnivå för vinstandelar och vinstomdömen enligt Konjunkturbarometern.

Eftersom det finns flera andra tänkbara datakällor och metoder för att besvara frågeställningen gör denna rapport inget anspråk på att ge ett definitivt svar på om priserna har förändrats mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader. Att data på relativt aggregerad nivå används innebär att denna rapport ger ett övergripande svar på frågan. Vidare så analyseras den tidsperiod som det hittills finns data för och det är tänkbart att metoden skulle kunna ge ett annat resultat om analysen kunde sträckas ut ytterligare några kvartal. Detta kan vara särskilt viktigt eftersom det råder stor osäkerhet om

⁴ "Uppdrag att analysera prissättning hos svenska företag under 2022", Regeringsbeslut 2022-08-25, FI2022/02440.

hur företagens prissättning fungerar vid hög inflation.⁵ Inflationen väntas ligga kvar på förhöjda nivåer långt in under 2023 och det kan inte uteslutas att de ökade kostnaderna ännu inte har slagit igenom fullt ut på olika produktpriser.

2.1 Hög inflation inget unikt för Sverige

Den för närvarande höga inflationen är ett internationellt fenomen och inget unikt för Sverige. I oktober uppgick inflationen i termer av KPIF till 9,3 procent i Sverige. Mätt med det harmoniserade indexet för konsumentpriser som används inom EU (HIKP) var inflationen i oktober 9,8 procent i Sverige, se Tabell 1. Det är i paritet med inflationen i euroområdet men något högre än i USA.

Tabell 4 Inflation i olika länder i oktober 2022

Årlig procentuell förändring. Avser HIKP för samtliga länder utom USA.

Sverige	9,8
Euroområdet	10,6
Tyskland	11,6
Frankrike	7,1
Finland	8,4
Danmark	11,3
USA (KPI)	7,7

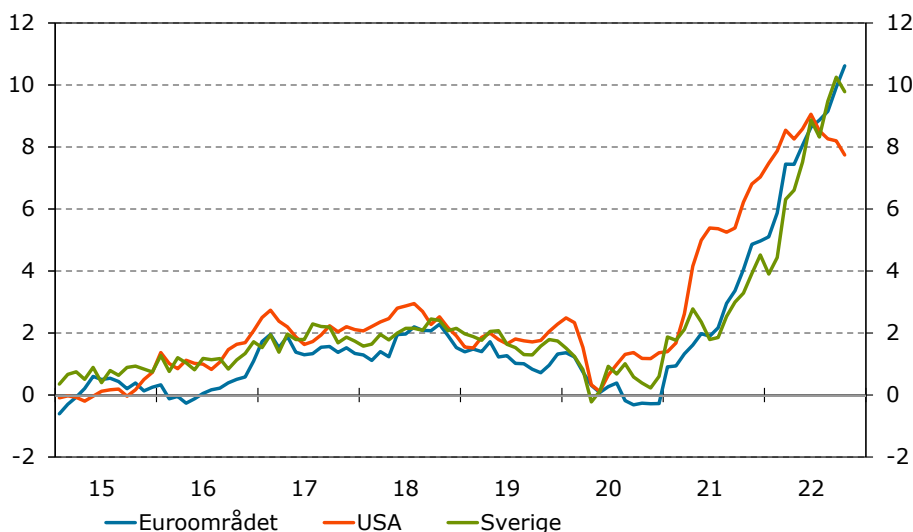
Anm. HIKP är harmoniserade index för konsumentpriser som används inom EU.

Källor: Eurostat och US Bureau of Labor Statistics.

⁵ Se Ewertz, J., Klein, M., Tysklind, O. (2022).

Diagram 3 Inflation i valda länder

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Anm. HIKP för Euroområdet och Sverige, KPI för USA.

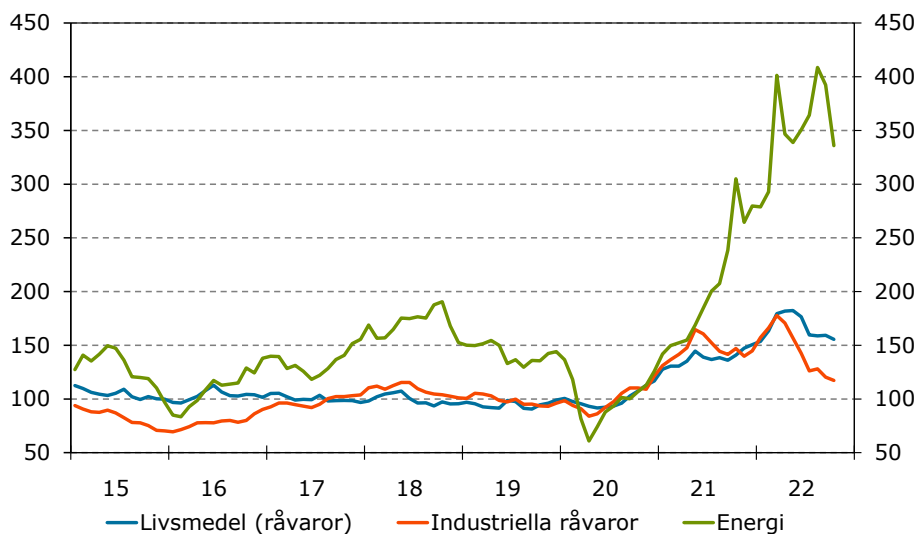
Källor: OECD, Bureau of Labour Statistics och SCB.

Som framgår av diagram 3 var inflationen ungefär 2 procent i euroområdet och i Sverige under sommaren 2021. Sedan dess har inflationen stigit snabbt och den är nu betydligt högre än respektive centralbanks mål för inflationen och trenden är fortfarande uppåtående. I USA började inflationen ta fart något tidigare och har planat ut på en hög nivå under det här året.

Huvuddelen av de faktorer som ligger bakom den snabba uppgången i inflationen är gemensamma för olika länder. Internationella priser på bland annat livsmedel, industriella råvaror och energirelaterade produkter började stiga kraftigt under senare delen av 2020 och framför allt priset på energi ligger i år betydligt högre än det gjort tidigare (se diagram 4).

Diagram 4 Internationella råvarupriser

Index 2020=100, USD, månadsvärden.

Anm. Beräknat på basis av priser i US dollar.

Källa: HWWI

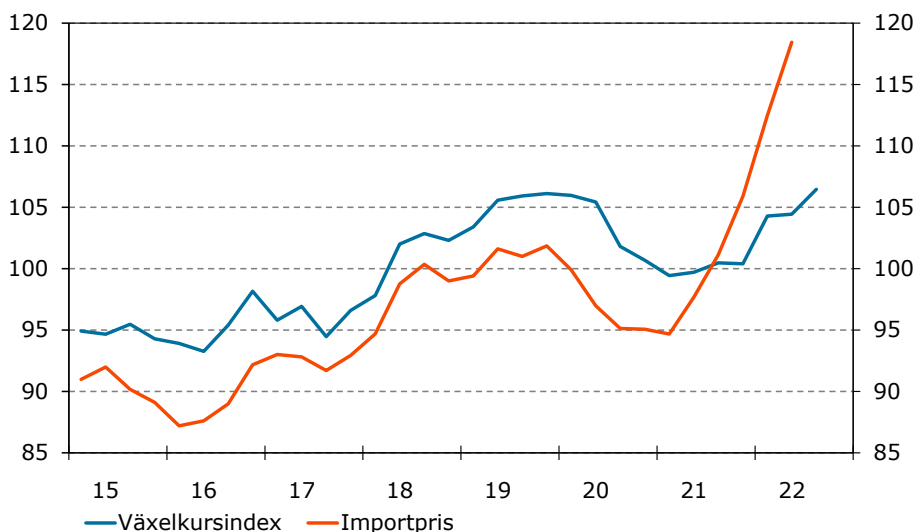
Prisökningarna förklaras dels av hög efterfrågan, dels av störningar i utbudet. Den höga efterfrågan har till viss del drivits på av ekonomisk-politiska stimulanser under covid-19-pandemin, inte minst i USA. Dessutom skedde under pandemin en förskjutning av efterfrågan mot varor då möjligheten att konsumera tjänster begränsades av restriktioner.

Samtidigt har pandemin och kriget i Ukraina lett till omfattande utbudsstörningar. Åtgärder för att bromsa smittspridningen, inte minst i Kina, har lett till att det uppstått brist på olika varor och att fraktpriserna har drivits upp till tidvis mycket höga nivåer. Rysslands minskade export av energi till framför allt Europa har drivit upp energipriserna kraftigt samtidigt som begränsningar i Ukrainas möjlighet att exportera livsmedel har bidragit till uppgångar i de internationella livsmedelspriserna.

Den stora uppgången i många internationella priser och ökade fraktkostnader har bidragit till att de svenska importpriserna har ökat kraftigt sedan inledningen av 2021 (se diagram 5). Uppgången i importpriserna har förstärkts av att kronan har försvagats under perioden.

Diagram 5 Växelkurs och importpris

Index 2021=100, kvartalsvärden

Anm. Växelkursindex avser KIX6, omräknat till basår 2021=100. KIX6 är ett index som mäter den svenska kronans värde i förhållande till en korg av valutor: US dollar, euro, brittiskt pund, dansk krona, norsk krona och japansk yen. Ett högre värde motsvarar en svagare svensk växelkurs. Importpris avser deflatorn för total import i nationalräkenskaperna.

Källor: Riksbanken, Macrobond, och SCB.

2.2 Vinstbegrepp och prissättningsbeteende

Den fråga som ställs i uppdraget är om den höga inflationen i Sverige beror på att företagen har höjt priserna mer än vad som motiveras av ökade kostnader.

MÅNGA FAKTORER PÅVERKAR HUR FÖRETAGEN SÄTTER PRISER

En utgångspunkt i nationalekonomisk teori är att företagen maximerar sin vinst. För de flesta företag som kan påverka sina produktpriser är det optimalt att beakta andra faktorer utöver produktionskostnaderna när de sätter produktpriserna. En sådan faktor är att det är förenat med kostnader att ändra produktpriset, dels genom att det påverkar kundrelationer, dels genom att prisförändringen i sig för med sig faktiska kostnader, exempelvis för att uppdatera prislistor och informera kunder (så kallade menykostnader). Företagens prissättning påverkas även av hur konkurrenssituationen ser ut på de marknader de verkar på. Vidare sätter många exportföretag sina priser i utländsk valuta. Det innebär att exportpriset i svenska kronor påverkas av kortsiktiga variationer i växelkursen. En del exportföretag är dessutom pristagare på internationella marknader, till exempel företag som exporterar olika råvaror. Därutöver kan det rådande konjunkturläget påverka företagens prissättning. När efterfrågan är hög ökar företag vanligtvis priserna snabbare än när efterfrågan är låg. Sammantaget finns det alltså många olika anledningar till att företagen inte nödvändigtvis ändrar sina priser så att de exakt kompenserar för förändrade produktionskostnader. En utförlig beskrivning av faktorer som påverkar företagens prissättningsbeteende presenteras i fördjupningen ”Hur sätter företag sina priser?”.

OLIKA MÅTT PÅ VINST

En analys av om företagens produktpriser ökar mer än vad som motiveras av ökade produktionskostnader är naturligt sammankopplad med hur företagens vinster utvecklas. Om produktpriserna ökar relativt sett mer än produktionskostnaderna innebär det, allt annat lika, att företagens driftöverskott (vinster) ökar.

De vinstbegrepp som används i denna analys motsvarar inte den vinst som företagen redovisar i sina bokslut. Den bokslutmässiga vinsten påverkas till exempel av olika former av bokslutsdispositioner och realisationsvinster och speglar därmed inte nödvändigtvis hur mycket av det mervärde som genereras i ett företag som tillfaller ägarna av företaget.

Utgångspunkten är i stället de begrepp som används i nationalräkenskaperna. Bruttoproduktionsvärdet i ett företag (eller en bransch) motsvarar värdet av den samlade produktionen, det vill säga inklusive kostnader för det som förbrukas i produktionsprocessen.

I figur 1 delas värdet av bruttoproduktionen upp i tre beståndsdelar:

Figur 1 Bruttoproduktionens delar

Samtliga delar i bruttoproduktionen är uttryckta i löpande priser, det vill säga i kronor. Summan av värdet av insatsförbrukning, arbetskostnader och driftöverskottet motsvarar alltså värdet av bruttoproduktionen i löpande pris.

Insatsförbrukning består av värdet av de varor och tjänster som används som insatser i produktionsprocessen. Dessa varor och tjänster kan antingen vidareförädlas eller förbrukas i produktionsprocessen. Det ska noteras att kapitalförslitning inte räknas som insatsförbrukning. Om värdet av insatsförbrukning räknas bort från värdet av bruttoproduktionen erhålls det så kallade förädlingsvärdet, det vill säga det mervärde som skapas i produktionen i företaget.⁶

Arbetskostnaderna omfattar lön för arbetad och ej arbetad tid, förmåner samt arbetsgi-varavgifter enligt lagar och avtal inklusive allmän löneavgift, sjuklön och särskild löneskatt. Arbetskostnaderna motsvarar alltså samtliga kostnader i företaget som kan hän-föras till de anställda enligt de avtal och regler som gäller.

Driftöverskottet kan beräknas som värdet av bruttoproduktionen minus kostnader för insatsförbrukning och arbetskostnader. Driftöverskottet ska täcka

⁶ Det sammantagna förädlingsvärdet i ekonomin som helhet motsvarar BNP.

finansieringskostnader för företagets lånade kapital, kostnader för att ersätta förslitet kapital, samt ge ägarna avkastning på det egna kapitalet.

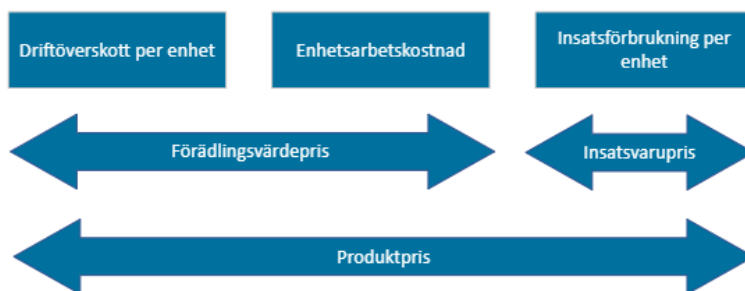
Två olika vinstbegrepp kan kopplas till figur 1; vinstmarginalen och vinstandelen.⁷

Vinstmarginalen mäts som driftöverskottet som andel av bruttoproduktionsvärdet, båda uttryckta i löpande priser.⁸

Vinstandelen mäts som driftöverskottet som andel av förädlingsvärdet, båda uttryckta i löpande priser. Vinstandelen visar alltså hur stor andel av det mervärde som skapas som *inte* motsvaras av kostnader som kan hänföras till arbetskraften.

Analysen ovan kan transformeras till att gälla bruttoproduktionens delar per producerad enhet, se figur 2. Genom att dividera bruttoproduktionens olika delar i löpande priser med antalet producerade enheter erhålls olika priser. Brutttoproduktionsvärdet per producerad enhet motsvarar då priset på en producerad enhet, det vill säga produktpriset. Förädlingsvärdepriset är förädlingsvärdet per producerad enhet. Insatsvarupriset motsvarar värdet av insatsförbrukningen per producerad enhet. Arbetskostnaderna per producerad enhet motsvarar den så kallade enhetsarbetskostnaden som alltså kan ses som ett pris, liksom driftöverskottet per producerad enhet.

Figur 2 Brutttoproduktionens delar per producerad enhet

De två vinstbegreppen vinstmarginal och vinstandel kan även definieras med utgångspunkt från figur 2:

Vinstmarginalen mäts då som driftöverskottet per producerad enhet dividerat med produktpriset.

Vinstandelen mäts då som driftöverskottet per producerad enhet dividerat med förädlingsvärdepriset.

I rutan ”Räkneexempel: ett litet bageri” förklaras hur bruttoproduktionens delar och de båda vinstbegreppen hänger samman i ett siffersatt exempel. En generell slutsats

⁷ Ett annat vinstmått som ofta används i nationalekonomisk litteratur är kapitalavkastning. Kapitalavkastning mäts genom att dividera driftöverskottet med värdet av kapitalstocken, det vill säga det produktiva kapitalet. Detta mått är dock inte lämpligt att använda sig av här, bland annat eftersom det inte finns uppdaterad statistik över kapitalstockar på kvartalsfrekvens.

⁸ Denna definition av vinstmarginal används ofta i nationalekonomisk litteratur, men det finns även andra sätt att definiera vinstmarginalen. I företagsekonomisk litteratur används flera olika mått. Basen, det vill säga nämnaren, är normalt bruttoproduktionsvärdet medan ”vinsten”, det vill säga täljaren, skiljer sig åt genom att olika kostnader som ska täckas av driftöverskottet räknas bort.

från analysen är att om vinstandelen hålls konstant så innebär ett ökat pris för insatsvaror att produktpriset höjs exakt lika mycket i löpande priser, det vill säga i kronor räknat. Den kostnadsökning som uppstår förs alltså fram till kunderna fullt ut.

Räkneexempel: ett litet bageri

För enkelhets skull bortses från alla skatter, subventioner och avgifter i räkneexemplet. Anta att ett bageri producerar 200 bröd om dagen. Bröden säljs för 45 kronor per styck på plats i bageriet. Personalen består av två bagare som båda arbetar heltid. Arbetskostnaden för bagarna är 2000 kronor per bagare och dag. Själva bageriet består av en lokal med diverse utrustning. För att baka bröden behövs insatsvarorna vatten, salt, jäst, mjöl och energi. Varje dag de bakar bröd används insatsvaror för 2 000 kronor. Hur ser då bruttoproduktionen och dess delar ut per dag i löpande priser, det vill säga i kronor räknat (jämför figur 1)?

Bruttoproduktionsvärde:	$200 \text{ bröd} \cdot 45 \text{ kr/bröd} = 9\,000 \text{ kr}$
Insatsförbrukning:	2 000 kr
Arbetskostnader:	$2 \text{ bagare} \cdot 2\,000 \text{ kr/bagare} = 4\,000 \text{ kr}$
Driftöverskott:	$9\,000 \text{ kr} - 2\,000 \text{ kr} - 4\,000 \text{ kr} = 3\,000 \text{ kr}$
Förädlingsvärde:	$9\,000 \text{ kr} - 2\,000 \text{ kr} = 7\,000 \text{ kr}$

Vinstmarginalen, det vill säga driftöverskottet dividerat med bruttoproduktionsvärdet, kan beräknas som $3\,000 \text{ kr} / 9\,000 \text{ kr} = 0,33$ eller 33 procent.

Vinstandelen, det vill säga driftöverskottet dividerat med förädlingsvärdet, kan beräknas som $3\,000 \text{ kr} / 7\,000 \text{ kr} = 0,43$ eller 43 procent.

Hur ser det ut om man i stället analyserar bruttoproduktionen i kronor per producerad enhet (per bröd), det vill säga i termer av priser (jämför figur 2)?

Produktpris:	45 kr/bröd
Insatsvarupris:	$2\,000 \text{ kr} / 200 \text{ bröd} = 10 \text{ kr/bröd}$
Enhetsarbetskostnad:	$4\,000 \text{ kr} / 200 \text{ bröd} = 20 \text{ kr/bröd}$
Driftöverskott/bröd:	$45 \text{ kr/bröd} - 10 \text{ kr/bröd} - 20 \text{ kr/bröd} = 15 \text{ kr/bröd}$
Förädlingsvärdepris:	$45 \text{ kr/bröd} - 10 \text{ kr/bröd} = 35 \text{ kr/bröd}$

Vinstmarginalen kan beräknas som driftöverskottet per bröd dividerat med produktpriset, det vill säga $15 \text{ (kr/bröd)} / 45 \text{ (kr/bröd)} = 0,33$ eller 33 procent.

Vinstandelen kan beräknas som driftöverskottet per bröd dividerat med förädlingsvärdepriset, det vill säga $15 \text{ (kr/bröd)} / 35 \text{ (kr/bröd)} = 0,43$ eller 43 procent.

Vad händer om insatsvarupriset ökar?

I beräkningarna nedan antas att bageriet inte ändrar sin produktionsprocess och att kunderna accepterar att priset på bröd höjs när produktionskostnaderna

ökar.⁹ Anta att insatsvarupriset ökar med 100 procent, det vill säga från 10 kr/bröd till 20 kr/bröd. Hur mycket måste bageriet öka priset på ett bröd om de vill ha samma vinst som tidigare? Det beror på om man med vinst avser vinstmarginal eller vinstandel.

Om bageriet vill *bibehålla vinstmarginalen* på 33 procent behöver produktpriset höjas med 15 kronor till 60 kronor per bröd, det vill säga med 33 procent. Då följer att:

Driftöverskott/bröd: $60 \text{ kr/bröd} - 20 \text{ kr/bröd} - 20 \text{ kr/bröd} = 20 \text{ kr/bröd}$
Förädlingsvärdepriset: $60 \text{ kr/bröd} - 20 \text{ kr/bröd} = 40 \text{ kr/bröd}$

Vinstmarginalen kan nu beräknas som $20 \text{ (kr/bröd)} / (60 \text{ kr/bröd}) = 0,33$ eller 33 procent, det vill säga samma som före insatsvarupriset ökade.

Vinstandelen kan nu beräknas som $20 \text{ (kr/bröd)} / (40 \text{ kr/bröd}) = 0,50$ eller 50 procent, det vill säga 7 procentenheter högre än före insatsvarupriset ökade.

Om bageriet i stället vill *bibehålla vinstandelen* på 43 procent behöver produktpriset bara höjas med 10 kronor till 55 kronor per bröd, det vill säga med 22 procent. Då följer att:

Driftöverskott/bröd: $55 \text{ kr/bröd} - 20 \text{ kr/bröd} - 20 \text{ kr/bröd} = 15 \text{ kr/bröd}$
Förädlingsvärdepriset: $55 \text{ kr/bröd} - 20 \text{ kr/bröd} = 35 \text{ kr/bröd}$

Vinstmarginalen kan nu beräknas som $15 \text{ (kr/bröd)} / (55 \text{ kr/bröd}) = 0,27$ eller 27 procent, det vill säga 6 procentenheter lägre än före insatsvarupriset ökade.

Vinstandelen kan nu beräknas som $15 \text{ (kr/bröd)} / (35 \text{ kr/bröd}) = 0,43$ eller 43 procent, det vill säga samma som före insatsvarupriset ökade.

Om bageriet väljer att *bibehålla vinstandelen* när insatsvarupriset ökar, minskar alltså vinstmarginalen. Samtidigt får bageriet full kostnadstäckning om man bibehåller vinstandelen. De 10 kronor som insatsvarupriset ökar med förs då framåt till kund 1:1 så att produktpriset, det vill säga priset på ett bröd, också ökar med 10 kronor. Med konstant vinstandel kan man alltså säga att produktpriset ökar med precis så mycket som kan motiveras av ökade kostnader för insatsvaror.

OFÖRÄNDRAD VINSTANDEL EN NATURLIG REFERENSPUNKT

En slutsats av analysen ovan är att frågeställningen i uppdraget, det vill säga om företagen har höjt produktpriserna mer än vad som motiveras av kostnadsökningarna, ligger nära utgångspunkten att vinstandelen förblir konstant.

⁹ Analysen är konsistent med att produktionsteknologin är av Leontief-typ, det vill säga det är inte möjligt för företagen att substituera mellan olika produktionsfaktorer. Detta är ett rimligt antagande på kort sikt. Dessutom förutsätts att det är möjligt för företagen att föra ökade kostnader framåt till sina kunder fullt ut. Detta är inte nödvändigtvis alltid möjligt, till exempel för företag som är pristagare på internationella marknader.

Analysen kompliceras något om även enhetsarbetskostnaden förändras. I näringslivet som helhet ökar enhetsarbetskostnaden trendmässigt. Den trendmässigt stigande enhetsarbetskostnaden kan kopplas till Riksbankens mål att KPIF-inflationen ska uppgå till 2 procent och den urholkning av penningvärdet som därmed sker över tid. Enligt Konjunkturinstitutets bedömning ökar enhetsarbetskostnaden i näringslivet ungefär lika snabbt som konsumentpriserna på lång sikt.¹⁰

En stigande enhetsarbetskostnad innebär att driftöverskottet per producerad enhet måste öka relativt sett lika mycket för att vinstandelen ska vara oförändrad. Eftersom stigande enhetsarbetskostnader kan kopplas till den gradvisa urholkningen av penningvärdet är det naturligt att också ägarna av företagen kompenseras i motsvarande grad så att driftöverskottet ökar i samma takt som enhetsarbetskostnaden. Vinstandelen förblir då oförändrad. Ökningen av driftöverskottet bör då inte tolkas som att företagen höjer sina vinster mer än vad som motiveras av ökade kostnader.¹¹

Även om förändrade enhetsarbetskostnader komplicerar bilden något så ändrar det inte slutsatsen att konstant vinstandel är en naturlig referenspunkt för att svara på frågan om företagen har ökat produktpriserna mer än vad som motiveras av deras kostnadsökningar.

VINSTANDELEN VARIERAR MYCKET PÅ KORT SIKT

Hur ser det då ut i praktiken? I diagram 6 visas vinstandelen i näringslivet som helhet.¹² Som framgår av diagrammet uppvisar vinstandelen stora kortsiktiga variationer samtidigt som den förefaller ha ett medelvärde som den fluktuerar kring. De ljusgrå partierna motsvarar perioder med högkonjunktur i den svenska ekonomin enligt Konjunkturinstitutets bedömning. Även om korrelationen inte är särskilt stark förefaller det finnas ett visst samband; vinstandelen tenderar att vara högre än medelvärdet när det är högkonjunktur. Det kan, som diskuterats tidigare, till exempel bero på företagens prissättningsbeteende, men det skulle också kunna förklaras av att stark efterfrågan under perioder med högkonjunktur leder till cykliskt hög produktivitet i företagen, särskilt i början på högkonjunkturen när företagen ökar produktionen snabbt. Det är därför inte särskilt förvånande att vinstandelen i näringslivet som helhet har varit på en högre nivå än genomsnittet under högkonjunkturen de senaste kvartalen.

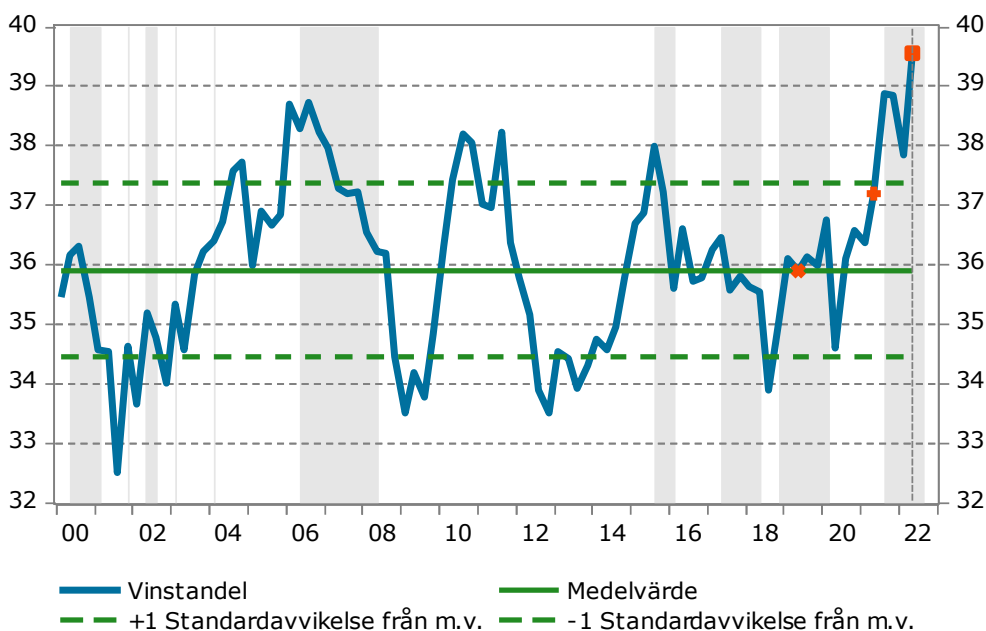
¹⁰ Se Konjunkturinstitutet (2019), avsnittet "Vilken arbetskostnadsutveckling är förenlig med inflationsmålet?"

¹¹ Även ränteläget kan motivera förändringar i driftöverskottet och därmed vinstandelen, framför allt på kort sikt. Driftöverskottet används bland annat till att bära företagets finansieringskostnader. Om exempelvis låneräntorna stiger, så att finansieringskostnaderna ökar, kan denna kostnadsökning på kort sikt motivera att produktpriset höjs så att driftöverskottet, och därmed också vinstandelen, blir högre. Högre räntor innebär samtidigt att relativpriset mellan kapitalkostnad och arbetskraftskostnad skiftar upp. På längre sikt innebär det att företagen substituerar bort kapital till förmån för arbetskraft. Kapitalkvoten, det vill säga mängden kapital per producerad enhet, minskar därmed. Det är därför inte nödvändigtvis så att högre räntor motiverar en högre vinstandel på längre sikt.

¹² Se kapitel 4 för en beskrivning av hur vinstandelen beräknas mer precist.

Diagram 6 Vinstandel näringslivet

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

Anm. De röda markörerna anger andra kvartalet 2019, andra kvartalet 2021 respektive andra kvartalet 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

2.3 Metod

Frågan om företagen har höjt produktpriserna mer än vad som motiveras av ökade kostnader kan analyseras med hjälp av Konjunkturinstitutets input-output baserade prismodell (PRIOR). I denna modell delas näringslivets produktion upp i knappt 30 produktgrupper enligt indelningen i nationalräkenskaperna. I produktionen används olika inhemskt producerade produkter och importerade produkter som insatsvaror samt arbetskraft. Produktionsprocessen antas vara sådan att det inte går att substituera mellan olika produktionsfaktorer. Om priset på insatsvarorna och/eller arbetskostnaderna ändras påverkar det alltså inte produktionsprocessen. På kort sikt är det ett rimligt antagande, men på längre sikt är det så klart möjligt att produktionsprocessen kan ändras.

Modellen är ett lämpligt verktyg för att göra kostnadsdrivna prisanalyser, framför allt på kort sikt. Den kan användas för att beräkna hur till exempel ökade priser i form av enhetsarbetskostnader och importpriser slår igenom på produktpriser på sådant som produceras i Sverige. Det är också möjligt att bestämma prisförändringen på vissa produkter i förväg och betrakta det som en förutbestämd kostnadsökning i beräkningarna. Detta kan vara lämpligt för produkter där priset i hög grad bestäms på internationella marknader, till exempel olika råvaror, och där kostnadsutvecklingen i Sverige är av mindre betydelse för hur produktpriset utvecklas.

I beräkningarna hålls vinstandelen konstant i de producerande branscherna. Det innebär att de beräknade förändringarna i produktpriserna kan ses som fullt ut kostnadsdrivna. Undantaget är i de branscher där produktpriset bestäms i förväg som ett ingångsvärde i beräkningarna, till exempel vissa råvarupriser. De beräknade

prisförändringarna kan sedan jämföras med den faktiska prisutvecklingen för de olika produkterna. Prisförändringen i de olika produktpriserna kan även användas för att beräkna hur stort genomslaget blir på bland annat konsumentpriserna.

Den kraftiga uppgången i inflationen inleddes under sommaren 2021. När denna rapport utarbetades fanns utfallsdata tillgänglig till och med andra kvartalet 2022 för den statistik som behövs i modellberäkningarna. Prismodellen används därför för att göra beräkningar av kostnadsgenomslaget på produktpriserna med start i det andra kvartalet 2021 till och med det andra kvartalet 2022. Det andra kvartalet 2021 präglades den svenska ekonomin fortfarande kraftigt av covid-19-pandemin. Många företags verksamhet begränsades av olika restriktioner samtidigt som många företag fick ta del av olika stödåtgärder. Detta försvårar tolkningen av modellresultaten eftersom stödåtgärderna inte fångas i beräkningarna. Därför analyseras även utvecklingen under en längre period med start i andra kvartalet 2019, det vill säga före pandemin, till och med det andra kvartalet 2022. Denna period har dessutom fördelen av att ekonomin befann sig i högkonjunktur både i början och slutet av perioden, till skillnad från den kortare analysperioden då ekonomin inledningsvis befann sig i ett ungefär normalt konjunkturläge.

De faktiska kostnadsökningar som företagen har haft i produktionen slår troligen igenom i konsumentledet med viss fördröjning eftersom produktion, frakt och försäljning tar en viss tid och eftersom företagen många gånger inte vill ändra priserna allt för ofta. Den modellberäknade, kostnadsdrivna prisuppgången i konsumentpriserna jämförs därför både med faktiska prisökningar under motsvarande period som kostnadsökningarna ägt rum och med faktiska prisökningar med ett kvartals fördröjning, det vill säga till och med det tredje kvartalet 2022 som slutpunkt. Det kan dock givetvis vara så att fördröjningen är längre än ett kvartal, vilket skulle påverka resultaten.

När de beräknade prisökningarna från modellen jämförs med faktiska prisökningar är det även viktigt att ha modellens statistiska egenskaper i åtanke. Bland annat medger inte modellen att företag substituerar mellan olika produktionsfaktorer. Om företagen i praktiken kan substituera, kan det innebära att till exempel ökade priser på insatsvaror inte höjer produktionskostnaderna i samma utsträckning. Anledningen är att företagen då kan minska användningen av sådant som blivit relativt sett dyrare och ersätta det med andra insatsvaror som inte ökat lika mycket i pris. Om företagen i praktiken kan substituera finns det alltså en risk att kostnadsökningarna överskattas i modellberäkningarna.

Sammantaget finns det alltså en rad osäkerhetsfaktorer som omgärdar modellberäkningarna. De framräknade produktpriserna, och genomslaget på konsumentpriserna, ska därför ses som indikativa.

Den modellbaserade analysen av produkt- och konsumentpriser kompletteras med en analys av hur vinstandelar och lönsamhetsomdömen har utvecklats på branschnivå för några utvalda branscher som bedöms vara av särskilt intresse. Den faktiska utvecklingen av vinstandelar på branschnivå kan även ses som en känslighetsanalys till den modellbaserade analysen; om till exempel den faktiska prisuppgången för en produkt har varit större än den modellberäknade, kostnadsdrivna prisuppgången implicerar detta att den observerade vinstandelen i branschen borde ha ökat. Lönsamhetsomdömen från Konjunkturbarometern bidrar till att bredda analysen på branschnivå då de dels baseras på annan information, dels speglar hur vinsterna har utvecklats och inte

bara hur vinsterna fördelas. Dessutom kan lönsamhetsomdömena i en del fall studeras på en mer finfördelad branschnivå än vinstandelarna. Sammantaget ger detta ett brett underlag för att bedöma om företagen har höjt sina priser mer än vad som kan motiveras av ökade kostnader.

3 Kalkyler med en prismodell

I detta kapitel används Konjunkturinstitutets input-outputbaserade prismodell PRIOR som stöd för bedömningen om produktpriser och konsumentpriser har ökat mer eller mindre än vad som skulle kunna motiveras av ökade produktionskostnader. Input-output modellen baseras på statistik över företagens insatsförbrukning och arbetskraftskostnader, och beräknar hur ökade produktionskostnader slår igenom på olika priser i ekonomin, givet att produktionsteknologin är oförändrad. Modellen och dess begränsningar finns närmare beskriven i rutan nedan och i Glans (2019).

Input-output modeller och centrala antaganden

Input-output modeller utgörs av ekvationssystem som visar det ömsesidiga beroende mellan olika branscher i ekonomin. Branscherna använder i varierande grad varandras produkter som insatsförbrukning i sin produktion. Med hjälp av uppgifter från nationalräkenskaperna beräknas de olika produkternas kostnadsandelar i produktionen av olika varor och tjänster. Tillsammans med data över arbetskostnader kan ett ekvationssystem ställas upp som beskriver hur kostnadsstrukturen för olika produkter ser ut. Modellen kan användas för att beräkna exempelvis genomslaget av importprisökningar på totala produktionskostnader. Då modellen kompletteras med information om produkternas vikter i konsumtion och annan användning, samt skatter och subventioner, med mera, kan prisgenomslaget i konsumentled också beräknas. Med hjälp av produkternas (ungefärliga) vikter i KPI-systemet kan produkternas priser i konsumentled vägas ihop till ett totalindex som motsvarar bland annat KPI, KPIF eller KPIF exklusive energi.¹³

I modellberäkningarna är det centralt att skilja på så kallade endogena, kostnadsbestämda produktpriser, och exogena, förutbestämda priser. De exogena priserna sätts av användaren, och de endogena priserna beräknas därefter med ekvationssystemet, på basis av antagandet om fullt kostnadsgenomslag. Det är alltså kostnaderna som helt och hållet avgör vad de endogena priserna blir. I Konjunkturinstitutets modell PRIOR kan användaren fritt ange vilka produkter som antas ha exogena priser.

Input-outputmodeller som PRIOR har flera begränsningar som är viktiga att ha i åtanke vid tolkningen av resultaten. Modellen utgår ifrån att det inte sker några beteendeförändringar, det vill säga konsumenterna antas efterfråga samma mängd av alla enskilda produkter oavsett hur priserna för olika produkter utvecklas. Det antas heller inte ske någon substitution från dyrare till billigare insatsvaror vid prisförändringar. Vidare är datamaterialet osäkert och utgår från värden i löpande priser från tidigare år (i detta fall 2019). Beroende på graden av aggregering i modellen kan resultaten bli missvisande (så kallad aggregation bias). De exogena antagandena som till viss del är subjektiva är avgörande för resultaten. Lönsamhetsantagandet (fast vinstandel, vinstmarginal eller kapitalavkastning) påverkar det beräknade kostnadsgenomslaget. Även en del modelltekniska antaganden (exempelvis valet mellan så kallad bransch- eller produktteknologi) har viss

¹³ Beräkningen är approximativ, se Glans (2019) för en närmare förklaring.

betydelse. För en utförlig beskrivning av input-outputmodeller hänvisas till Miller och Blair (2009).

Lönsamhetsantagandet för de kostnadsbestämda produkterna är i denna studie att vinstandelen är konstant. Kostnadsökningarna förs alltså vidare till slutkunderna på ett sätt som innebär att fördelningen av förädlingsvärdet mellan arbetstagare och kapitalägare förblir oförändrat. För branscher med exogent satta priser tillåts vinstandelen däremot att variera. Även för handeln görs antagandet om konstant vinstandel (se förklaringsrutan nedan). Uppdraget är att analysera prisutvecklingen under 2022 relativt kostnadsutvecklingen. Eftersom inflationen mäts i årstakt redovisas först en baskalkyl som utgår från kostnadsutvecklingen sedan föregående år 2021. Därefter redovisas ett antal känslighetskalkyler och en kalkyl som baseras på kostnadsutvecklingen över en lite längre tidsperiod. Vilka priser som antas vara exogena i de olika kalkylerna framgår under respektive avsnitt.

Specifika antaganden om skatter, subventioner och handels påslag

Skatter, subventioner och handels påslag utgör en relativt stor del av konsumentpriset. I denna studie hålls skatter och subventioner konstanta. Det innebär att momssatserna antas vara oförändrade, liksom nivån på punktskatter och subventioner. Det innebär att om det skett förändringar av skatter och subventioner under den undersökta perioden så kan prisgenomslaget av kostnadsökningarna under- eller överskattas.

Handels påslag utgörs av skillnaden mellan handels inköps- och försäljningspriser. Detta påslag antas också vara endogent, det vill säga påslagets storlek beror på hur handlarnas kostnader förändras. Påslaget är kostnadsbestämt, på samma sätt som övriga endogent bestämda produktpriser i modellen. Det betyder att ökade kostnader för handeln i form av högre kostnader för exempelvis el, arbetskraft och transporter, medför ett ökat prispåslag på de produkter som säljs i butik (eller på internet eller på annat sätt). Lönsamhetsantagandet för handeln är en fast vinstandel, precis som för övriga endogena branscher.

3.1 Baskalkyl

I detta avsnitt redovisas en kalkyl som baseras på kostnadsökningen från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Anledningen till att välja det andra kvartalet 2022 är att det är det senaste kvartalet med data i nationalräkenskaperna vid tidpunkten för denna rapportens framställning. Motsvarande kvartal föregående år används som jämförelseperiod dels för att minimera effekten av eventuell säsongvariation i priserna, dels för att det är under denna period som KPIF-inflationen har ökat kraftigt.

Priserna på ett antal inhemskt producerade produkter antas vara exogent bestämda i baskalkylen. Importprisutvecklingen antas däremot vara helt exogent bestämd för samtliga produkter. Hur importpriserna har utvecklats under perioden enligt nationalräkenskaperna framgår i tabell 5.

Tabell 5 Importpriser i baskalkyl

Procentuell förändring från det andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022.

SPIN-kod	Produktgrupp	Prisutveckling
A01, A03	Jordbruk och fiske	32,5
A02	Oförädlade skogsprodukter	40,3
B05-06	Energimineraler	111,8
B07-09	Metallmalmer och mineraler	17,4
C10-12	Livsmedel, drycker och tobak	19,1
C13-15	Textilier och kläder	13,7
C16-18	Papper och trävaror	27,5
C19	Raffinerade petroleumprodukter	114,3
C20-21	Kemikalier och läkemedel	30,3
C22	Gummi och plastvaror	11,4
C23	Tillverkade icke-metalliska mineraliska produkter	25,3
C24	Stål och metaller	82,6
C25	Bearbetade metallvaror utom maskiner och apparater	23,0
C26-27	Datorer, elektronik, elapparatur	10,6
C28	Övriga maskiner	7,7
C29-30	Motorfordon och andra transportmedel	6,7
C31-33	Möbler, installationer, reparationer och annan tillverkning	8,8
D, E	El, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering	51,6
G	Handelstjänster	26,0
H	Transport- och magasineringstjänster	11,3
J	Informations- och kommunikationstjänster	4,1
K	Finans- och försäkringstjänster	6,4
M, N	Tjänster inom ekonomi, juridik, vetenskap, teknik, uthyrning, med mera	7,9
P, Q, R, S, T	Utbildning, vård, omsorg, kultur, nöje, fritid, med mera	12,0
	Hushållens konsumtion i utlandet	4,2
	Total import, pris beräknat i modellen	21,6
	Total import, pris enligt nationalräkenskaperna	21,3

Anm. Siffrorna för avser den årliga procentuella förändringen för importdeflateror det andra kvartalet 2022 enligt nationalräkenskaperna, och motsvarar även de utvecklingstal som används i modellberäkningen. Vissa produkter saknas på grund av att import inte sker eller på grund av datatillgänglighet. Produktgruppernas kod enligt SPIN-2015 anges i första kolumnen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den totala importprisutvecklingen blir inte exakt densamma i modellen som i nationalräkenskapernas utfallsdata eftersom vikter och andra data i modellen baseras på uppgifter för år 2019, men skillnaden är mycket liten.¹⁴

De inhemskt producerade varor och tjänster för vilka priserna sätts exogent i modellen är jordbruk, skogsbruk och fiske (A), metallmalmer (B), raffinerade

¹⁴ Avrundningar påverkar också den beräknade totalutvecklingen. Produkternas vikter i KPI i modellen har justerats för att närmare efterlikna vikterna år 2022.

petroleumprodukter (C19) samt el, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering (D och E).¹⁵ Det rör sig alltså huvudsakligen om energivaror och råvaror. Anledningen till att priserna på just dessa produktgrupper sätts exogent är att prissättningen på marknaderna för dessa produkter till stor del påverkas av faktorer som är exogena i förhållande till den ekonomiska aktiviteten i Sverige: Den internationella prisutvecklingen (som de svenska företagen inte kan påverka i någon högre grad), vädret och andra faktorer som är oberoende av den ekonomiska utvecklingen är viktiga drivkrafter för priserna på dessa produktkategorier.

De exogent satta priserna för inhemskt producerade raffinerade petroleumprodukter och el, gas, värme, med mera, baseras i baskalkylen på den faktiska utvecklingen av priserna enligt producentprisindexstatistiken.¹⁶ För jordbruksprodukter samt gruvmineraler används i stället prisutvecklingen för motsvarande importprodukter, uttryckt i svensk valuta, på grund av att uppgifter saknas i producentprisindex.¹⁷ I tabell 6 visas den antagna inhemska prisutvecklingen för dessa produktgrupper. Raffinerade petroleumprodukter, där bensin och diesel ingår, har ökat klart mest i pris.

Den faktiska utvecklingen i enhetsarbetskostnaden (arbetskostnaden per producerad enhet) från det andra kvartalet 2021 till andra kvartalet 2022 läggs också in exogent i modellberäkningen. Eftersom statistiken över antalet arbetade timmar och därmed produktiviteten i mindre branscher är osäker så används den aggregerade utvecklingen för fyra branschaggregat i stället för modellens knappt 30 branscher. Alla mindre delbranscher inom aggregaten antas ha haft samma utveckling. Den antagna (och faktiska) enhetsarbetskostnadsutvecklingen visas också i tabell 6.¹⁸

Till den exogena inhemska prisökningen adderas också den uppmätta utvecklingen i det så kallade kapitalstocksindexet i KPI, som beror på historiska inköpspriser för bostäder.¹⁹ Utvecklingen av denna post i KPI beror inte på företagets prissättning, och läggs därför till för att ge en modellberäkning för den sammanvägda prisutvecklingen som är jämförbar med den som redovisas i KPI. Även den faktiska utvecklingen av fastighetsavgiften och tomträttsavgälden i KPI läggs in som ett exogent antagande, eftersom de beror på taxeringsvärdenas utveckling, och andra faktorer som inte har med företagets prissättning att göra.

¹⁵ Branscherna D och E är en gemensam produktgrupp i modellen. Hade D och E varit separata produktgrupper i modellen hade det varit lämpligt att enbart behandla el och gas som produkter med exogent givna priser.

¹⁶ I modellen kan importpriserna och de inhemska priserna skilja sig åt. Exportpriserna i prismodellen antas vara identiska med de inhemska priserna.

¹⁷ För jordbruksprodukter saknas vikter för sammanvägning till produktgruppen (A01+A03). Data saknas för vissa produkter på grund av statistiksekretess.

¹⁸ Prismodellen är baserad på produktionskostnader för produkter, medan nationalräkenskapernas uppgifter om enhetsarbetskostnadens utveckling avser branscher. Det medför en viss diskrepans mellan den beräknade totala enhetsarbetskostnadsutveckling för näringslivet som helhet i modellen jämfört med i nationalräkenskaperna, eftersom flera branscher producerar olika produkter.

¹⁹ Kapitalstocksindex är ett prisindex i KPI som används i beräkningen av räntekostnadskomponenten, och vars utveckling ska spegla utvecklingen i genomsnittliga anskaffningspriserna för ägda bostäder.

Tabell 6 Exogent antagen inhemsk pris- och kostnadsutveckling i baskalkyl

Procentuell förändring från det andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022.

SPIN-kod	Produktgrupp	Prisutveckling	Följer av prisutveckling i...
A01, A03	Jordbruk och fiske	32,5	Importen
A02	Oförädlade skogsprodukter	13,3	Inhemsk tillgång enligt PPI
B07–09	Metallmalmer och mineraler	17,4	Importen
C19	Raffinerade petroleumprodukter	102,0	Inhemsk tillgång enligt PPI
D, E	El, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering	36,8	Hemmamarknadsprisindex enligt PPI
B, C	Enhetsarbetskostnad industriprodukter	7,7	Motsvarande bransch i nationalräkenskaperna
F	Enhetsarbetskostnad byggtjänster	4,4	Motsvarande bransch i Nationalräkenskaperna
A, D, E	Enhetsarbetskostnad övriga varor	2,5	Motsvarande bransch i Nationalräkenskaperna
G-T	Enhetsarbetskostnad tjänster ¹	0,8	Motsvarande bransch i Nationalräkenskaperna
	Kapitalstocksindex i KPI	7,0	Faktisk utveckling i KPI
	Fastighetsarvgift och tomträttsavgäld	7,2	Faktisk utveckling i KPI

Anm. PPI avser producentprisindex. Inhemsk tillgång används för A02 och C19 eftersom uppgifter för hemmamarknadspriser saknas. Priserna är exklusive skatter och påslag. ¹ Exklusive små- och fritidshus.

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den beräknade uppgången i konsumentpriserna i modellen ges helt och hållet av de exogent bestämda förändringarna i enhetsarbetskostnad, importpriser och i priserna för de produktgrupper som redovisas i tabell 2. De förändrade importpriserna påverkar konsumentprisutvecklingen via två kanaler: dels direkt eftersom en del av det som importeras konsumeras direkt av hushållen, dels indirekt via den inhemska produktionen.

RESULTAT BASKALKYL

Modellen används i ett första steg för att beräkna prisutvecklingen för de olika produkterna med utgångspunkt i kostnadsökningen från det andra kvartalet 2021 till det andra kvartalet 2022. Därefter används de beräknade produktpriserna för att räkna fram effekten på konsumentpriserna. I tabell 7 redovisas den modellberäknade utvecklingen av konsumentpriserna. Modellberäkningen visar den förändring i konsumentpriserna som motsvarar fullt genomslag av de exogent antagna kostnadsökningarna enligt Tabell 5 och Tabell 6. I Tabell 7 redovisas även den faktiska utvecklingen av konsumentpriserna. Den faktiska utvecklingen av konsumentpriserna redovisas både för perioden andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022, det vill säga motsvarande period som för de beaktade kostnadsökningarna, och för perioden tredje kvartalet 2021 till och med tredje kvartalet 2022. Den senare perioden kan vara mer relevant att jämföra med eftersom en del kostnadsökningar slår igenom till konsumentledet med viss fördröjning.

Tabell 7 visar att de exogent antagna kostnadsökningarna vid fullt kostnadsgenomslag enligt modellen leder till att konsumentpriserna i termer av KPIF ökar med 9,6 procent. Det är något mer än den faktiska uppgången i KPIF under båda jämförelseperioderna. Resultaten indikerar alltså om något att företagen totalt sett inte har höjt konsumentpriserna fullt ut i förhållande till kostnadsökningen. Men det ska återigen

betonas att beräkningarna är behäftade med betydande osäkerhet. Det är också intressant att notera att den faktiska utvecklingen av KPIF för den med ett kvartal fördröjda jämförelseperioden ligger betydligt närmre modellresultatet än den samtida jämförelseperioden.

Det är betydande skillnader i faktisk prisutveckling relativt modellresultatet för mellan olika produktgrupper inom KPI-systemet. Tjänstepriserna har stigit ungefär lika mycket som modellresultaten implicerar, medan varupriserna har ökat mindre. De faktiska energipriserna har ökat mer än vad modellresultaten implicerar. Resultaten kring energipriserna bör dock tolkas med försiktighet eftersom el är sammanslagen med flera andra produkter (vatten, gas, avlopp, återvinning, med mera). Modellen ger därför en ganska grov beräkning av elprisernas genomslag.

Tabell 7 Konsumentpriser enligt baskalkyl respektive faktiska priser

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år.

Delindex	Modell	Faktisk förändring andra kvartalet 2022	Faktisk förändring tredje kvartalet 2022
KPIF	9,6	7,4	8,9
KPIF-XE	8,2	5,4	6,9
Varor	10,2	6,0	8,9
Tjänster	5,2	4,8	5,3
Boende	7,6	4,2	4,2
Energi	31,5	37,8	36,2

Anm. Energi i KPI avser drivmedel, el, eldningsolja, fjärrvärme och pellets. Varor och tjänster exkluderar energi och konsumtionen direkt knuten till boendet som exempelvis hyror, reparationsvaror, renhållning, med mera. KPIF-XE är KPIF exklusive energi. För exakt jämförbarhet med inflationen det tredje kvartalet borde antagandet kring de exogena KPI-posterna fastighetsskatt och kapitalstock i modellen anpassas till den faktiska utvecklingen det tredje kvartalet. Men skillnaden i utveckling mellan det andra och tredje kvartalet för dessa poster är marginell och har inte någon märkbar betydelse för modellresultatet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

I tabell 8 visas den modellberäknade prisutvecklingen för utvalda produkter och den faktiska prisutvecklingen för produktens approximativa motsvarighet i KPI-statistiken. Drivmedel, möbler, sportartiklar, leksaker med mera, är några varor som ökat mer i pris än vad modellen implicerar, medan hushållsapparater, kläder och skor, inrikes resor samt hyror är exempel på varor och tjänster som ökat mindre i pris än vad modellen implicerar. Notera att beräkningarna inte fångar det högre inblandningskravet av biodrivmedel som infördes vid årsskiftet, eller den skattesänkning på drivmedel som genomfördes i maj 2022.

Tabell 8 Konsumentpriser i baskalkyl

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell utveckling enligt modellberäkningar respektive faktisk utveckling.

Produkt	Modell		Utfall enligt KPI	
	Utveckling	Produktgrupp	Utveckling	
Livsmedel, drycker och tobak (C10-12)	11,2	Livsmedel, alkohol och tobak (199, 299)	7,4	
Textilier och kläder (C13_15)	8,8	Kläder och skor (399)	2,2	
Raffinerade petroleumprodukter (C19)	37,7	Drivmedel (623)	47,0	
Datorer, elektronik, elapparatur (C26_27)	7,8	Hushållsapparater, radio, TV, med mera (530, 710, 720)	-2,7	
Motorfordon och andra transportmedel (C29_30)	6,4	Inköp av fordon (610)	6,7	
Möbler, installationer, reparationer och annan tillverkning (C31_33)	7,0	Möbler, sportartiklar, leksaker, med mera (510, 750, 760)	10,1	
El, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering (D, E)	27,9	Gas och elström, värme, vatten, avlopp med mera (450, 465, 471, 472)	26,2	
Byggtjänster (F)	9,5	Avskrivningar (462)	9,9	
Transport- och magasineringstjänster (H)	16,0	Inrikes resor (631)	3,1	
Hotell och restaurangtjänster (I)	6,9	Alkohol på restaurang, förtäring utanför hemmet och logi (940, 950, 960)	8,6	
Informations- och kommunikationstjänster (J)	3,5	Teletjänster (642)	1,3	
Finans- och försäkringstjänster (K)	2,6	Försäkringar (COICOP 12.5)	-0,4	
		Banktjänster (9802)	11,9	
Fastighetstjänster (L)	5,5	Hyror och bostadsrättsavgifter (410)	1,7	
Kultur, nöje, fritid, med mera (R, S, T)	4,0	Nöjen och rekreation, personlig hygien tjänster, reparationer, hushållstjänster (789, 922, 981)	5,4	

Anm. Produkterna i modellen (till vänster i tabellen) kan inte hänföras exakt till produkter i KPI-statistiken (till höger i tabellen) eftersom indelningen följer olika klassificeringar. Därför ska skillnader i modellresultat och faktisk utveckling tolkas med försiktighet. Inom parentes visas produkternas SPIN-koder (som är den klassificering modellen utgår ifrån) i vänstra kolumnen, och kod i KPI-statistiken i den högra kolumnen enligt följande: 3-siffriga koder avser sammanslagningar enligt den så kallade Riksbanksgrupperingen. 4-siffrig kod avser produktgrupp enligt KPI:s egen indelning, och COICOP avser indelning efter ändamål. Produktgrupper för vilka den faktiska utvecklingen varit mer än en procentenhet högre än modellens beräkning är fetmarkerade.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

I tabell 9 visas de producentpriser som beräknats med modellen i baskalkylen, det vill säga företagens försäljningspriser enligt modellen (se förklaringsrutan ”Olika prisbegrepp” för en beskrivning av vad som avses med priset i producentled). Tabell 8 visar alltså prisutveckling i försäljning till konsument, medan Tabell 9 visar genomsnittliga prisutveckling på all försäljning exklusive skatt och påslag. För de i modellen exogent bestämda prisökningarna används hemmamarknadspriser, priser för inhemsk tillgång alternativt importpriser beroende på datatillgång. Producentpriserna i kolumnen till höger avser däremot producentpriser, det vill säga en kombination av hemmamarknadspris och exportpris.²⁰

²⁰ Detta förklarar varför de i modellen exogent bestämda priserna inte utvecklas exakt likadant som den redovisade faktiska prisutvecklingen.

Tabell 9 Inhemska produktpriser i baskalkyl

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell utveckling enligt modellberäkningar respektive faktisk utveckling.

SPIN-kod	Produkt	Modell	Faktisk utveckling
A01, A03	Jordbruk och fiske (Exogen) ¹	32,5	29,3/18,7
A02	Oförädlade skogsprodukter (Exogen)	13,3	10,9
B07-09	Utvinning av mineraler (Exogen)	17,4	8,3
C10-12	Livsmedel och tobak	16,8	15,1
C13-15	Kläder och textilier	12,4	11,9
C16-18	Papper och trä, m.m.	14,4	24,0
C19	Raffinerade petroleumprodukter (Exogen)	102,0	105,9
C20-21	Kemi- och läkemedel ²	15,0	31,4/-
C22	Gummi- och plastvaror	14,6	22,3
C23	Icke-metalliska mineraliska produkter	17,4	15,3
C24	Stål- och metaller	30,1	38,2
C25	Bearbetade metallvaror	20,7	21,1
C26-27	Elektronik och elapparater	12,5	10,4
C28	Maskiner	11,8	9,9
C29-30	Transportmedel	9,8	9,5
C31-33	Möbler, leksaker och annan tillverkning	11,2	10,0
D, E	El, gas, värme, vatten, sanitet, avfall (Exogen)	36,8	42,4
F	Byggtjänster ³	9,5	15,1
G	Handel ⁴	5,8	Data saknas
H	Transport	12,3	16,9
I	Hotell och restaurang	7,1	9,1
J	Informations- och kommunikationstjänster	3,2	6,7
K	Finans- och försäkring	2,2	Data saknas
L exklusive L68A	Fastighetsförvaltning	5,6	4,1
M, N	Företagstjänster	4,8	4,8
P, Q	Vård- och utbildning	3,2	Data saknas
R, S, T	Fritidstjänster ⁵	4,8	5,4

Anm. Faktisk utveckling för producentpriser enligt producentprisindex. I modellen användes hemmamarknadspriser, priser för inhemsk tillgång alternativt importpriser för de exogent satta priserna beroende på datatillgång. Producentpriserna i kolumnen till höger är däremot producentpriset, det vill säga en kombination av hemmamarknadspris och exportpris. Detta förklarar skillnaden i prisutveckling mellan modellen och utfall, trots att priserna satts exogent i modellen. ¹ Faktisk utveckling för jordbruk (A01) respektive fiske (A03). ² Faktisk utveckling för kemiska produkter (C20), data för läkemedel (C21) saknas. ³ Faktisk utveckling är för byggnadskostnadsindex för bostäder inklusive löneglidning. Det motsvarar inte exakt byggtjänster i modellen. ⁴ Avser handelsmarginalen/påslaget, och inte de varor som säljs. ⁵ Faktisk utveckling exkluderar förvärvsarbete i hushåll och hushållens produktion för eget bruk (T). Produktgrupper för vilka den faktiska prisutvecklingen har varit minst en procentenhet högre än den modellberäknade utvecklingen är fetmarkerade.

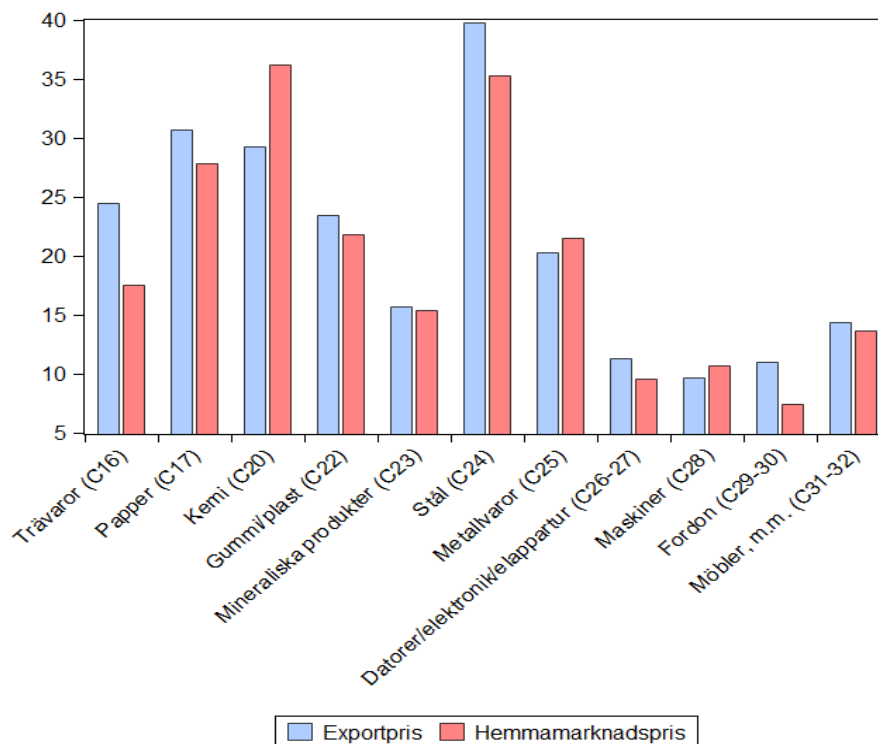
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Fokus i denna rapport är utvecklingen i inhemska priser, men exportprisernas utveckling är viktiga för att förstå lönsamhetsutvecklingen. För flertalet produktgrupper har den faktiska prisutvecklingen (sammanvägt i export och på hemmamarknaden) varit snarlik den beräknade utvecklingen som enligt modellen skulle ha varit förenlig med

kostnadsökningen i produktionen. Det kan alltså tolkas som att företagen över lag har höjt priserna ungefär i linje med den kostnadsökning som varit. Prisökningarna för vissa exportprodukter har dock varit jämförelsevis höga (se diagram 7).

Diagram 7 Utveckling i Export- och hemmamarknadspriser på tillverkade varor

Procentuell förändring från det andra kvartalet 2021 till det andra kvartalet 2022

Anm. Produkterna har valts framför allt på basis av datatillgänglighet. Exportpriser saknas för vissa produkter i producentprisstatistiken (SPIN-2015 koder).

Källa: SCB

Några viktiga exportprodukter såsom papper och trä, samt stål och metaller sticker ut med en högre faktisk prisutveckling än det modellberäknade, kostnadsdrivna ökningen. I dessa fall tycks alltså priserna ha ökat mer än kostnaderna, vilket exempelvis skulle kunna bero på högre världsmarknadspriser, och att den svenska växelkursen försvagats under samma period. Priserna i svenska kronor har därmed kunnat ökas utan att drabba efterfrågan på svenska exportprodukter.

Olika prisbegrepp

I prismodellen, liksom i verkligheten, möter ekonomins aktörer olika priser för samma produkter.

Hemmamarknadspriset avser priset på svensktillverkade produkter som säljs i Sverige.

Exportpriset avser priset på svensktillverkade produkter som förs ut ur landet och säljs utomlands.

Importpriset avser priset på produkter som förs in till Sverige och säljs i Sverige.

Producentpriset avser priset på svensktillverkade produkter totalt sett. Den beräknas genom en sammanvägning av hemmamarknadspris och exportpris. Producentpriset avser det pris som svenska producenter erhåller när de säljer sin produkt.

Priset för inhemsk tillgång avser priset på produkter som säljs i Sverige. Den erhålls genom en sammanvägning av hemmamarknadspris och importpris.

Konsumentpriset är det pris som hushållen betalar för produkterna. Det är produktpriset på sådant som säljs till hushåll inklusive subventioner, skatt och handelns påslag.

Den totala utvecklingen i producentpris och konsumentpris kan skilja sig åt ganska mycket. Det beror dels på att allt som produceras i Sverige inte konsumeras eller säljs i Sverige (mycket exporteras), dels på att allt som konsumeras i Sverige inte produceras i Sverige (mycket importerar). Vidare kan skatter, subventioner och förändringar i handelns påslag påverka skillnader i utvecklingen av produktpriser och konsumentpriser.

KOPPLINGEN MELLAN VINSTANDELEN OCH PRISFÖRÄNDRINGARNA

Teoretiskt sett borde det finnas en korrelation mellan vinstandelens faktiska förändring i olika branscher, och prisutvecklingen för respektive produkt som redovisats i tabell 9. Om prisutvecklingen varit högre än vad som motsvarar ett fullt kostnadsge-nomslag, så ska vinstandelen teoretiskt sett ha stigit i branschen, allt annat lika. En prisökning som överstiger kostnadsökningen bör i teorin ha resulterat i en förbättrad lönsamhet för branschen. Huruvida detta varit fallet redovisas närmare i kapitel 4. I praktiken kan det finnas flera skäl till att denna korrelation inte syns i publicerade data. Det främsta skälet torde vara osäkerhet i datamaterialet som används både i modellen, och i nationalräkenskapernas underlag för att beräkna vinstandelen. Men även andra faktorer kan påverka, som en förändrad sammansättning i branschens produkt-mix.

3.2 Känslighetsanalys för baskalkylen

SAMMA UTVECKLING AV ENHETSARBETSKOSTNADEN I ALLA BRANSCHER

Enhetsarbetskostnadens utveckling baseras på statistik över antalet arbetade timmar i nationalräkenskaperna. Statistiken är osäker och påverkas av variationer i antalet arbetsdagar under kvartalen och kalendereffekter såsom när påsken infaller. Därför görs en alternativ beräkning där produktivitetsutvecklingen antas vara noll och enhetsarbetskostnaden i samtliga branscher följer löneutvecklingen i näringslivet som helhet enligt Konjunkturlönestatistiken. Eftersom lönerna steg med 3,1 procent i årstakt andra kvartalet 2022 enligt Medlingsinstitutets preliminära statistik, innebär detta att

enhetsarbetskostnaden i samtliga branscher antas öka med just 3,1 procent.²¹ I övrigt är antagandena desamma som i baskalkylen. I detta fall ger modellen en ökning av KPIF med 10,4 procent, och KPIF exklusive energi med 9,0 procent. Det alltså en något högre beräknad prisökning än i baskalkylen, och som även den är högre än den faktiska prisökningen, se tabell 11.

ENBART HÖGRE EXOGENA PRISER

För att illustrera betydelsen av enbart den exogent bestämda ökningen i importpriserna och exogent antagna inhemska prisuppgången på vissa produkter görs en modellberäkning som är identisk med baskalkylen förutom att enhetsarbetskostnaderna antas vara oförändrade och priserna för de exogena KPI-posterna (kapitalstocken och fastighetsavgift/tomträttsavgäld) hålls konstanta. Övriga antaganden är identiska med antagandena i baskalkylen. I detta fall ger modellen en ökning av KPIF med 8,3 procent, och KPIF exklusive energi med 6,9 procent. Detta visar att ökningen i de exogent antagna produktpriserna förklarar den övervägande delen av uppgången i konsumentpriserna.

ENBART HÖGRE IMPORTPRISER

Därutöver görs en likartad beräkning där samtliga inhemska priser är endogent bestämda och enhetsarbetskostnaden är oförändrad. Den exogent bestämda importprisutvecklingen är alltså här den enda källan till ökade kostnader i denna beräkning. I detta fall beräknas kostnadsökningen leda till att KPIF ökar med 6,2 procent. Uppgången i KPIF-XE beräknas till 5,6 procent. Detta visar att ökningen i importpriserna förklarar en stor del av uppgången i konsumentpriserna.

LÄGRE ENERGIPRISER

För att visa hur känsliga resultaten är för antaganden om energipriser görs en beräkning där uppgången i energipriserna varieras. Prisökningen på inhemskt producerade och importerade raffinerade petroleumprodukter, energimineraler och el, gas, värme, vatten, avlopp, avfalls- och saneringstjänster sätts i den alternativa beräkningen till den historiskt genomsnittliga årliga prisökningstakten från år 2000 till år 2019, i stället för som i baskalkylen till den faktiska utvecklingen från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Tabell 10 visar prisantagandena jämfört med antagandena i baskalkylen. En jämförelse med resultaten i baskalkylen visas i sammanställningen i tabell 11. Inflationen enligt denna beräkning blir uppgången i KPIF 6,2 procent, att jämföra med 9,6 procent i baskalkylen. Det visar att energiprisernas utveckling från det andra kvartalet 2021, i förhållande till vad som varit normalt sedan år 2000, skulle förklara drygt en tredjedel av konsumentprisinflationen vid ett fullt inhemskt kostnadsgenomslag.²² Utöver det inhemska kostnadsgenomslaget förklarar energipriserna sannolikt en stor del av uppgången i importpriserna, via högre produktionskostnader i utlandet.

²¹ Baserat på statistik tillgänglig vid tidpunkten för denna rapportens framställning. Statistiken kan komma att revideras.

²² Många företag säkrar sina elpriser i förväg genom fasta avtal eller finansiella kontrakt. Priserna i fasta avtal inkluderas även i prisstatistiken (SCB, 2022), så det är enbart via de finansiella prissäkringarna som prismodellen eventuellt överskattar den verkliga kostnadsökningen för företagen. Förklaringsgraden på en tredjedel som beskrivs här avser enbart genomslaget av energipriserna på svenska konsumentpriser via svenska produktionskostnader, och inte via ökade produktionskostnader i andra länder, som kommer in i modellberäkningen via högre importpriser på andra produkter än energi.

Tabell 10 Energipriser i känslighetskalkyl med lägre energipriser

Procentuell utveckling

	Känslighetskalkyl	Baskalkyl
Importpris energimineraler (B05-06)	4,5	111,8
Importpris raffinerade petroleumprodukter (C19)	5,1	114,3
Inhemskt pris raffinerade petroleumprodukter (C19)	4,5	102,0
Importpris el, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering (D, E)	5,7	51,6
Hemmamarknadspris el, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering (D, E) ¹	5,7	36,8

Anm. Antaganden i känslighetskalkyl baseras på den faktiska genomsnittliga utvecklingen från år 2000 till 2019 beräknad med geometriskt genomsnitt, med motsvarande datakälla som använts till baskalkylen. SPIN-2015 kod inom parentes. ¹ Importprisets faktiska utveckling används för känslighetskalkylen i stället för hemmamarknadspris eftersom vikter för sammanvägning av D och E saknas för hela tidsperioden.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 11 Konsumentpriser vid alternativa antaganden i baskalkylen

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2021 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell utveckling

Antagande	KPIF	KPIF-XE
Samma ökning i enhetsarbetskostnad i alla branscher motsvarande ökningen i Konjunkturlön i näringslivet som helhet	10,4	9,0
Enbart högre exogena priser (ingen ökad enhetsarbetskostnad och ingen prisökning i exogena KPI-poster)	8,3	6,9
Enbart högre importpriser	6,2	5,6
Lägre ökning av energipriser	6,2	6,4
Baskalkyl	9,6	8,2
Faktisk inflation andra kvartalet 2022	7,4	5,4
Faktisk inflation tredje kvartalet 2022	8,9	6,9

Anm. KPIF-XE avser KPIF exklusive energi.

Källor: Konjunkturinstitutet och SCB.

3.3 Kalkyl med förlängd tidshorisont

Eftersom priser och kostnader 2020–2021 påverkades kraftigt av pandemin kan det vara lämpligt att använda 2019 som en alternativ utgångspunkt i beräkningen. Genom att undersöka den ackumulerade pris- och kostnadsutvecklingen från det andra kvartalet 2019 till det andra kvartalet 2022 kan man 'hoppa över' pandemiåren. tabell 12 och tabell 13 visar de exogena förutsättningar som ingår i denna alternativa beräkning.

Enhetsarbetskostnadens utveckling från andra kvartalet 2019 till andra kvartalet 2022 ingår som en del av kostnadsutvecklingen. Precis som i baskalkylen används utvecklingen för fyra branschaggregat i stället för modellens knappt 30 branscher. Ökningen i enhetsarbetskostnaderna redovisas också i tabell 13. Precis som i baskalkylen adderas också den verkliga utvecklingen i den så kallade kapitalstocken i KPI till den exogena inhemska prisökningen. Även den faktiska utvecklingen av fastighetsavgiften och tomträttsavgälden i KPI läggs in som ett exogent antagande.

Tabell 12 Importpriser i kalkyl med förlängd tidshorisont

Procentuell förändring från det andra kvartalet 2019 till och med andra kvartalet 2022.

SPIN-kod	Produktgrupp	Prisutveckling
A01, A03	Jordbruk och fiske	29,0
A02	Oförädlade skogsprodukter	9,1
B05-B06	Energimineraler	93,6
B07-B09	Metallmalmer och mineraler	44,6
C10-12	Livsmedel, drycker och tobak	16,8
C13-15	Textilier och kläder	9,9
C16-18	Papper och trävaror	25,7
C19	Raffinerade petroleumprodukter	87,7
C20-21	Kemikalier och läkemedel	33,7
C22	Gummi och plastvaror	7,6
C23	Tillverkade icke-metalliska mineraliska produkter	19,4
C24	Stål och metaller	73,9
C25	Bearbetade metallvaror utom maskiner och apparater	24,1
C26-27	Datorer, elektronik, elapparatur	1,1
C28	Övriga maskiner	6,7
C29-30	Motorfordon och andra transportmedel	8,1
C31-33	Möbler, installationer, reparationer och annan tillverkning	4,8
D, E	El, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering	56,7
G	Handelstjänster	16,5
H	Transport- och magasineringstjänster	16,7
J	Informations- och kommunikationstjänster	0,2
K	Finans- och försäkringstjänster	7,4
M, N	Tjänster inom ekonomi, juridik, vetenskap, teknik, uthyrning, med mera	6,2
P, Q, R, S, T	Utbildning, vård, omsorg, kultur, nöje, fritid, med mera	13,9
	Hushållens konsumtion i utlandet	-4,3
	Total import beräknad i modellen	17,9
	Total import enligt nationalräkenskaperna	16,6

Anm. Siffrorna avser den procentuella förändringen för importdeflaterer från andra kvartalet 2019 till och med andra kvartalet 2022 enligt nationalräkenskaperna, och motsvarar även de utvecklingstal som används i modellberäkningen. Vissa produkter saknas på grund av att import inte sker eller på grund av datatillgänglighet. Produktgruppernas kod enligt SPIN-2015 anges inom parentes.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 13 Exogent antagen pris- och kostnadsutveckling i kalkyl med förlängd tidshorisont

Procentuell förändring från det andra kvartalet 2019 till och med andra kvartalet 2022.

SPIN-kod	Produkt/kostnad	Utveckling	Följer av prisutveckling i...
A01, A03	Inhemsk pris jordbruk och fiske	29,0	Importen
A02	Inhemsk pris oförädlade skogsprodukter	3,5	Inhemsk tillgång enligt PPI
B07-09	Inhemsk pris metallmalmer och andra mineraler	44,6	Importen
C19	Inhemsk pris raffinerade petroleumprodukter	92,4	Inhemsk tillgång enligt PPI
D, E	Inhemsk pris el, gas, värme, vatten, avlopp, återvinning och sanering	40,7	Hemmamarknadsprisindex enligt PPI
B, C	Enhetsarbetskostnad industriprodukter	11,6	Motsvarande bransch i nationalräkenskaperna
F	Enhetsarbetskostnad byggtjänster	6,4	Motsvarande bransch i Nationalräkenskaperna
A, D, E	Enhetsarbetskostnad övriga varor	-0,1	Motsvarande bransch i Nationalräkenskaperna
G-T	Enhetsarbetskostnad tjänster ¹	5,4	Motsvarande bransch i Nationalräkenskaperna
	Kapitalstocksindex i KPI	19,7	Faktisk utveckling i KPI
	Fastighetsavgift och tomträttsavgäld	10,1	Faktisk utveckling i KPI

Anm. PPI avser producentprisindex. Sammanvägning av priserna för D och E görs med produkternas andelar av total tillgång till ungefärligt baspris år 2019. ¹ Exklusive små- och fritidshus.

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 14 visar modellberäknade prisökningar för KPIF och olika delindex samt den faktiska prisutvecklingen från andra respektive tredje kvartalet 2019 till och med andra respektive tredje kvartalet 2022. Även i detta fall kan det vara mer rättvisande att jämföra modellresultaten med KPI-utvecklingen till och med tredje kvartalet 2022 eftersom kostnadsökningar slår igenom i konsumentpriserna med viss fördröjning.

Tabell 14 Konsumentpriser i kalkyl med förlängd tidshorisont

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2019 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal tre år tidigare.

Delindex	Modell	Faktisk utveckling andra kvartalet 2022	Faktisk utveckling tredje kvartalet 2022
KPIF	11,3	9,7	12,0
KPIF-XE	10,1	8,0	9,5
Varor	10,8	7,0	10,0
Tjänster	7,2	8,5	8,5
Boende	10,6	7,6	8,3
Energi	31,1	36,0	48,0

Anm. Varor och tjänster exkluderar energi och konsumtionen direkt knuten till boendet som exempelvis hyror, reparationsvaror, renhållning, med mera. Delindex för vilken prisutvecklingen varit mer än en procentenhet högre än modellkalkylen är fetmarkerade.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Även över den här längre tidsperioden ligger den modellberäknade, kostnadsdrivna utvecklingen av KPIF väl i linje med den faktiska utvecklingen. Den faktiska uppgången i KPIF kan alltså väl förklaras av de kostnadsökningar som ägt rum under perioden. Återigen bör det dock poängteras att beräkningarna omgärdas av en betydande

osäkerhet. På denna lite längre tidshorisont har dessutom möjligheterna för företagen att substituera bort produktionsfaktorer som blivit relativt sett dyrare varit större, vilket skulle kunna minska behovet av att höja priserna.

Även den faktiska utvecklingen av KPIF exklusive energi sedan det tredje kvartalet 2019 är snarlik den modellberäknade ökningen. Om något har företagen totalt sett höjt priserna på varor, samt varor och tjänster knutna till boendet i något mindre utsträckning än vad modellberäkningarna implicerar. Tjänstepriserna har däremot höjts något mer än vad modellberäkningarna implicerar.

Energipriserna i konsumentled har ökat betydligt mer än modellberäkningarna implicerar. Det kan finnas flera faktorer bakom den relativt stora diskrepansen. I modellen beaktas inga skatteförändringar eller förändringar av inblandningskrav av biodrivmedel. Dessutom kan förekomsten av prissäkringar och långa fasta kontrakt innebära skillnader i prisutvecklingen för el som företag respektive hushåll möter. Om hushållen har en mindre andel fasta kontrakt för inköp av el än vad företagen har så kommer hushållen att uppleva en större prisuppgång för el än vad företagen gör.

Utvecklingen av de faktiska produktpriserna i producentled jämfört med modellberäkningen framgår av tabell 15. Precis som i baskalkylen är det tydligt att enstaka exportprodukter (papper och trä, gummi- och plastvaror samt stål och metaller) haft en mycket större verklig prisuppgång än vad som enligt modellberäkningarna är förenligt med kostnadsökningen för företagen. Sannolikt har den gynnsamma konjunkturutvecklingen bidragit till den relativt starka prisuppgången för dessa produkter. Även transporttjänster har ökat mer i pris än vad modellberäkningarna implicerar. Möjligtvis hänger det samman med de kapacitetsbegränsningar som påverkat transportbranschen, som enligt teorin om utbud och efterfrågan bör leda till högre priser.

Tabell 15 Inhemsk produktpriser i kalkyl med förlängd tidshorisont

Baserat på kostnadsökningar från andra kvartalet 2019 till och med andra kvartalet 2022. Procentuell utveckling enligt modellberäkningar respektive faktisk utveckling.

SPIN-kod	Produkt	Modell	Faktisk utveckling
A01, A03	Jordbruk och fiske (Exogen) ¹	29,0	25,4/26,5
A02	Oförädlade skogsprodukter (Exogen)	3,5	3,4
B07-09	Utvinning av mineraler (Exogen)	44,6	43,8
C10-12	Livsmedel och tobak ²	17,2	20,9
C13-15	Kläder och textilier	13,6	13,8
C16-18	Papper och trä, m.m.	13,6	34,5
C19	Raffinerade petroleumprodukter (Exogen)	92,4	96,4
C20-21	Kemi- och läkemedel ³	17,3	38,4/-
C22	Gummi- och plastvaror	16,7	26,1
C23	Icke-metalliska mineraliska produkter	19,5	21,5
C24	Stål- och metaller	34,0	60,8
C25	Bearbetade metallvaror	22,2	28,3
C26-27	Elektronik och elapparater	13,0	10,8
C28	Maskiner	13,4	10,9
C29-30	Transportmedel	11,4	7,2
C31-33	Möbler, leksaker och annan tillverkning	13,6	14,0
D, E	El, gas, värme, vatten, sanitet, avfall (Exogen)	40,7	50,2
F	Byggtjänster ⁴	11,1	19,0
G	Handel ⁵	8,7	Data saknas
H	Transport	14,0	26,1
I	Hotell och restaurang	9,8	7,8
J	Informations- och kommunikationstjänster	5,8	5,0
K	Finans- och försäkring	6,1	Data saknas
L exklusive L68A	Fastighetsförvaltning	9,1	7,9
M, N	Företagstjänster	7,8	7,3
P, Q	Vård- och utbildning	6,9	Data saknas
R, S, T	Fritidstjänster ⁶	8,0	8,2

Anm. Faktisk utveckling för producentpriser enligt producentprisindex. I modellen användes hemmamarknadspriser, priser för inhemsk tillgång alternativt importpriser för de exogent satta priserna beroende på datatillgång. Producentpriserna i kolumnen till höger är däremot producentpriset, det vill säga en kombination av hemmamarknadspris och exportpris. Detta förklarar skillnaden i prisutveckling mellan modellen och utfall, trots att priserna satts exogent i modellen. ¹ Faktisk utveckling för Jordbruk (A01) respektive Fiske (A03). ² Avser C10-11, data för C12 saknas före 2021. ³ Faktisk utveckling för kemiska produkter (C20), data för läkemedel (C21) saknas. ⁴ Faktisk utveckling är för byggnadskostnadsindex för bostäder inklusive löneglidning. Det motsvarar inte exakt byggtjänster i modellen. ⁵ Avser handelsmarginalen/påslaget, och inte de varor som säljs. ⁶ Enbart "Annan serviceverksamhet" (S), data för Kultur nöje och fritid (R) saknas före 2020. Produktgrupper för vilka den faktiska prisutvecklingen har varit minst en procentenhet högre än den modellberäknade utvecklingen är fetmarkerade.

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

3.4 Slutsatser

En prismodell av det slag som används i denna analys ger en approximation av sambanden i den verkliga ekonomin. Analysen ger därför inget definitivt svar på frågan om olika produktpriser och konsumentpriserna har ökat mer eller mindre än vad som kan anses vara motiverat mot bakgrund av de kostnadsökningar som uppstått under den undersökta perioden. Med detta sagt, kan det konstateras att modellresultaten indikerar att ökningen i konsumentpriserna (KPIF) mellan det andra kvartalet 2021 och andra kvartalet 2022 kan förklaras av exogena kostnadsökningar under samma period. De exogena kostnadsökningarna utgörs av ökade importpriser, ökade arbetskostnader och ökade priser på viss inhemsk produktion där priserna till exempel bestäms på internationella marknader. Eftersom ökade produktpriser slår igenom med viss fördröjning i konsumentledet kan det vara mer rättvisande att jämföra de kostnadsdrivna modellresultaten med ökningen i konsumentpriserna (KPIF) mellan det tredje kvartalet 2021 och det tredje kvartalet 2022. Även med denna jämförelseperiod kan kostnadsökningarna förklara uppgången i konsumentpriserna (KPIF) väl. För vissa varor och tjänster i konsumtionsled indikerar modellen att prishöjningarna har varit högre än vad som kan motiveras av kostnadsökningarna, exempelvis hotell- och restaurangtjänster. Samtidigt finns indikationer på att andra priser ökat mindre än vad som kan motiveras av kostnadsökningarna. Det gäller bland annat kläder och skor, hyror, och inrikes resor. Det kan också noteras att de faktiska prisökningarna i producentled för några viktiga exportprodukter, som papper och trä, samt metaller och stål varit större än vad som enligt modellen kan förklaras av kostnadsökningarna. Det beror troligtvis till betydande del på högre världsmarknadspriser och en svag växelkurs. Höga exportpriser bidrar i sig inte till högre inflation i Sverige, eftersom det är kunder i utlandet som betalar de högre priserna.

Även sett till utvecklingen från det andra kvartalet 2019 till och med det andra kvartalet 2022 är slutsatsen att företagen i stort sett höjt konsumentpriserna (KPIF) i linje med kostnadsökningarna under motsvarande period. Konsumentpriserna på energi har dock höjts mer under perioden än vad som enligt modellberäkningen ges av ett fullt kostnadsgenomslag. Över denna tidsperiod är det också tydligt att prisökningarna i producentled på papper och trä, gummi- och plast och metaller och stål varit större än vad som enligt modellen kan förklaras av kostnadsökningarna, vilket skulle kunna förklaras av att stigande världsmarknadspriser.

4 Vinstandelar och lönsamhetsomdömen i utvalda branscher

I detta kapitel följs modellanalysen i kapitel 3 ”Kalkyler med en prismodell” upp med en jämförelse med utvecklingen för företagens vinstandelar och lönsamhetsomdömen från Konjunkturbarometern. I kapitel 3 visas att priserna på vissa produkter ökat snabbare respektive långsammare än kostnaderna. Det implicerar att vinstandelen i den bransch som tillverkar dessa produkter stiger respektive sjunker.²³ I den prismodell som används i kapitel 3 antas att vinstandelarna är konstanta. Det innebär att den faktiska utvecklingen av vinstandelarna kan användas som ett komplement och som en avstämning vad gäller prismodellens resultat relativt den faktiska prisutvecklingen. I de fall som de faktiska produktpriserna har ökat mer än enligt modellen indikeras att priserna har ökat mer än vad som motiveras av ökade kostnader.²⁴ Om dessutom vinstandelen i branschen har stigit kan det ses som ett stöd för den slutsatsen. En snabbt stigande vinstandel kan också i sig ses som en grov indikation på att företagen i en bransch kan ha höjt sina priser mer än vad kostnaderna motiverar.

Det är dock viktigt att notera att vinstandelen inte är en perfekt indikator för relationen mellan priser och kostnader. Framför allt är statistiken behäftad med osäkerhet. Men det kan också ske förändringar i produktmixen eller sammansättningen av företag i en bransch. Om företag möter en stigande efterfrågan på mer lönsamma produkter kan vinstandelen stiga utan att prissättningen i sig nödvändigtvis förändrats. På samma sätt kan vinstandelen i en bransch stiga om olönsamma företag slås ut.

Tabell 16 och tabell 17 är uppbyggda på samma sätt som tabell 9 och tabell 15 i kapitel 3. Men eftersom produkterna i möjligaste mån ska överensstämma med de branscher för vilka det finns data på vinstandelar, skiljer sig produktindelningen åt något. För att underlätta jämförelsen mellan prismodellens resultat och utvecklingen för vinstandelarna har en kvalitativ bedömning av dessa lagts till i kolumn 5 och 6 i de båda tabellerna. I de fall priserna har ökat mer än enligt modellen har det markerats med + eller ++ och när priserna har ökat mindre än enligt modellen har det markerats med - eller --. En ökad vinstandel har markerats med + eller ++ och en minskad vinstandel har markerats med - eller --. Liknande tecken i kolumn 5 och 6 för en bransch indikerar att vinstandelarna utvecklats i linje med modellresultaten i kapitel 3.

Generellt ges en blandad bild på så vis att vinstandelarna i vissa branscher har utvecklats på ett sätt som är i linje med resultaten i kapitel 3, medan vinstandelarna i andra branscher snarare utvecklats på ett sätt som går emot resultaten i kapitel 3. Dock ges stöd åt slutsatsen i kapitel 3 att priserna har ökat mer än kostnaderna för produkter som i stor utsträckning exporteras och där växelkursens utveckling spelar en stor roll, eftersom vinsterna i dessa branscher generellt är mycket högre än genomsnittligt det andra kvartalet 2022.

²³ Se kapitel 2 ”Utgångspunkter, nyckelbegrepp och metod” för en förklaring av vinstandel och lönsamhetsbegrepp.

²⁴ I realiteten är sambanden inklusive företagens prissättning mer komplexa, se fördjupningen ”Hur sätter företagen priser?”

Tabell 16 Inhemska produktpriser enligt baskalkyl, faktisk utveckling enligt producentprisindex samt faktiskt utveckling av vinstandelar

Procentuell förändring respektive tendens, från andra kvartalet 2021 till andra kvartalet 2022

Produkt	Beskrivning	Modell ¹	Faktisk utveckling ¹	Pris jmf modell	Vinstandel utveckling
1-3	Jordbruk, skogsbruk, fiske (exogen)	22,5	22,8	0	++
7-9	Gruvor (exogen)	17,4	8,3	--	--
10-12	Livsmedel	16,8	15,1	-	++
13-15	Textil	12,4	11,9	-	0
16-18	Skog	14,4	24,0	++	+
19-21	Kemi, petroleum och läkemedel (delvis exogen) ²	46,4	Data saknas		+
22-23	Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter	16,0	19,0	+	--
24-25	Stål och metall	25,5	29,5	+	-
26-27	Elektronik och elapparater	12,5	10,4	-	++
28	Övrig maskinindustri	11,8	9,9	-	++
29-30	Motorfordon och andra transportmedel	9,8	9,5	0	--
31-33	Möbler, leksaker och annan tillverkning	11,2	10,0	-	-
35-39	El, gas, värme, vatten (exogen)	36,8	42,4	++	++
41-43	Bygg ²	9,5	15,1	++	0
45-47	Handel ⁴	5,8	Data saknas		++
49-53	Transporttjänster	12,3	16,9	+	-
55-56	Hotell- och restaurangtjänster	7,1	9,1	+	++
58-63	IKT-tjänster	3,2	6,7	+	+
69-82	Företagstjänster	4,8	4,8	0	+
90-98	Fritidstjänster ⁵	4,8	5,4	0	++

Anm. Faktisk utveckling för producentpriser enligt producentprisindex. I kolumnen "faktisk jmf modell" har skillnader mellan modellens priser och faktiska priser i intervallet mellan 1 procentenhet och 5 procentenheter markerats med ett +/- och skillnader större än 5 procentenheter med ++/--. I kolumnen "Vinstandel utveckling" har förändringar mellan 0,3 och 1 standardavvikelse markerats med +/- . Förändringar större än 1 standardavvikelse har markerats med ++/--. Förändringar som inte faller inom intervallen markeras med 0.

¹ Kolumnerna "modell" och "faktiskt utveckling" kommer från prismodellsanalysen i kapitel 3 "Kalkyler med en prismodell".

² Raffinerade petroleumprodukter (C19) är exogen. Data för Läkemedel (C21) saknas.

³ Faktisk utveckling är för byggnadskostnadsindex för bostäder inklusive löneglidning. Det motsvarar inte exakt byggtjänster i modellen.

⁴ Avser handelsmarginalen/påslaget, och inte de varor som säljs.

⁵ Faktisk utveckling exkluderar förvärvsarbete i hushåll och hushållens produktion för eget bruk (T).

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 17 Inhemska produktpriser enligt kalkyl, faktisk utveckling enligt producentprisindex samt faktiskt utveckling av vinstandelar

Procentuell förändring respektive tendens, från andra kvartalet 2019 till andra kvartalet 2022

Produkt	Beskrivning	Modell ¹	Faktisk utveckling ¹	Pris jmf modell	Vinstandel utveckling
1-3	Jordbruk, skogsbruk, fiske (exogen)	15,8	17,5	+	++
7-9	Gruvor (exogen)	44,6	43,8	0	--
10-12	Livsmedel	17,2	20,9	+	++
13-15	Textil	13,6	13,8	0	0
16-18	Skog	13,6	34,5	++	++
19-21	Kemi, petroleum och läkemedel (delvis exogen) ²	44,4	Data saknas		0
22-23	Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter	18,1	24,0	++	--
24-25	Stål och metall	28,2	43,7	++	++
26-27	Elektronik och elapparater	13,0	10,8	-	+
28	Övrig maskinindustri	13,4	10,9	-	++
29-30	Motorfordon och andra transportmedel	11,4	7,2	-	--
31-33	Möbler, leksaker och annan tillverkning	13,6	14,0	0	--
35-39	El, gas, värme, vatten (exogen)	40,7	50,2	++	++
41-43	Bygg ³	11,1	19,0	++	+
45-47	Handel ⁴	8,7	Data saknas		+
49-53	Transporttjänster	14,0	26,1	++	--
55-56	Hotell- och restaurangtjänster	9,8	7,8	-	-
58-63	IKT-tjänster	5,8	5,0	0	-
69-82	Företagstjänster	7,8	7,3	0	+
90-98	Fritidstjänster ⁵	8,0	8,2	0	+

Anm. Faktisk utveckling för producentpriser enligt producentprisindex. I kolumnen "faktisk jmf modell" har skillnader mellan modellens priser och faktiska priser i intervallet mellan 1 procentenhet och 5 procentenheter markerats med ett +/- och skillnader större än 5 procentenheter med ++/--. I kolumnen "Vinstandel utveckling" har förändringar mellan 0,3 och 1 standardavvikelse markerats med +/- . Förändringar större än 1 standardavvikelse har markerats med ++/--. Förändringar som inte faller inom intervallen markeras med 0.

¹ Kolumnerna "modell" och "faktiskt utveckling" kommer från prismodellsanalysen i kapitel 3 "Kalkyler med en prismodell".

² Raffinerade petroleumprodukter (C19) är exogen. Data för Läkemedel (C21) saknas.

³ Faktisk utveckling är för byggnadskostnadsindex för bostäder inklusive löneglidning. Det motsvarar inte exakt byggtjänster i modellen.

⁴ Avser handelsmarginalen/påslaget, och inte de varor som säljs.

⁵ Faktisk utveckling exkluderar förvärvsarbete i hushåll och hushållens produktion för eget bruk (T).

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

UTVECKLINGEN AV VINSTANDELAR

Statistiken som använts för att beräkna vinstandelarna kommer från nationalräkenskaperna och branschindelningen i kapitlet har styrts av hur denna statistik ser ut. Normalt sett beräknas vinstandelar till faktorpris, vilket innebär att man mäter producenternas totala intäkter efter det att övriga produktionsskatter dragits ifrån och övriga

produktionssubventioner lagts till. Eftersom kvartalsutfall för skatter och subventioner saknas på branschnivå är vinstandelarna i kapitlet beräknade till baspris, det vill säga utan att ovan nämnda justering av skatter och subventioner gjorts. Det innebär att de omfattande stödåtgärder i form av bland annat skattereduktioner och subventioner som sattes in under pandemin inte inkluderas i vinstandelar som är beräknade till baspris. Vinstandelar beräknade till baspris blir alltså lägre än vad vinstandelar beräknade till faktorpris skulle ha blivit under perioden med stödåtgärder.²⁵ I nationalräkenskaperna gäller det framför allt för 2020 men även för 2021 och det första kvartalet 2022.²⁶ För att få reda på mer om hur Konjunkturinstitutet beräknar vinstandelar, se kapitlet ”Vinstandelar och lönsamhet i näringslivet” i *Lönebildningsrapporten 2022*. Det är viktigt att ha i åtanke att datamaterialet som används för att beräkna vinstandelarna på kvartalsbasis kommer från de så kallade preliminära nationalräkenskaperna, vilka är osäkra, och att definitiva helårsuppgifter beräknas av SCB först med ett par års eftersläpning.²⁷

Historiskt sett har vinstandelen i näringslivet som helhet samvarierat relativt väl med konjunkturen. I en konjunkturuppgång ökar produktionen snabbt, medan det inledningsvis dröjer innan sysselsättningen och antalet arbetade timmar stiger, något som visar sig i en ökad produktivitet. Att löner och andra arbetskostnader är relativt trög-rörliga bidrar också till att vinstandelen normalt ökar i en konjunkturuppgång. När konjunkturen viker sker normalt sett det omvända och vinstandelen faller tillbaka. Att en vinstandel är förhöjd under en högkonjunktur är alltså normalt för näringslivet som helhet och i många branscher. Men det finns också branscher där vinstandelen historiskt sett inte följt konjunkturen särskilt väl, eller att det konjunkturmönster som syns för näringslivet som helhet inte stämmer för alla branscher.

I bilaga 1, tabell 1 visas utvecklingen av vinstandelen i de branscher som producerar de varor och tjänster som listas i tabell 16 och tabell 17. Sex av branscherna analyseras och redovisas nedan.²⁸ (i) Handeln, (ii) hotell- och restaurangtjänster, (iii) transporttjänster och (iv) livsmedelsindustrin har valts eftersom dessa branschers verksamhet är relativt hushållsnära. (v) Skogsindustrin samt (vi) stål- och metallindustrin har valts ut eftersom det är exempel på branscher där vinsterna i hög grad påverkas av den internationella prisutvecklingen och förändringar i växelkursen. För den längre perioden mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 har vinstandelarna i flertalet av dessa branscher utvecklats på ett sätt som är i linje med resultaten i kapitel 3, medan resultaten för den kortare perioden mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 är mer blandade.

²⁵ För näringslivet som helhet är skillnaden mellan vinstandelen beräknad till faktorpris och vinstandelen beräknad till baspris knappt 1,5 procentenheter 2020 och knappt en procentenhet 2021.

²⁶ Det är dock inte självklart att vinstandelar beräknade till faktorpris skulle ge en mer rättvis bild av den underliggande utvecklingen då åtgärderna var temporära och relativt generellt utformade. Sammanfattningsvis kan man säga att marknadskrafterna under 2020 och 2021 till viss del var satta ur spel, dels till följd av påtvingade efterfrågerestriktioner, dels till följd av offentliga stödåtgärder och att vinstandelsmått under dessa år är behäftade med mer osäkerhet än vanligt. På grund av stödåtgärderna baseras medelvärden för den säsongsrensade nivån för vinstandelar på perioden 2000q1 – 2019q4, dvs perioden 2020q1 – 2022q2 har exkluderats.

²⁷ Se ”Kvalitetsdeklaration, Nationalräkenskaper, kvartals och årsberäkningar”, SCB (2022b).

²⁸ I bilaga 2 finns diagram för samtliga branscher.

LÖNSAMHETSOMDÖMET GER ETT ALTERNATIVT PERSPEKTIV

Som ett alternativt mått till vinstandelen analyseras även så kallade lönsamhetsomdömen för respektive bransch, det vill säga företagens svar om den egna ”lönsamheten för närvarande” i Konjunkturbarometern. I undersökningen har företagen tre lönsamhetsalternativ att välja på: ”god”, ”tillfredsställande” eller ”dålig”. God lönsamhet kan uppnås genom att vinstandelen per producerad enhet blir större, till exempel genom högre pris eller minskade kostnader. Men det kan även vara ett resultat av att volymen av sålda varor eller tjänster ökar. Med andra ord är det ett bredare mått än vinstandelen.

Lönsamhetsomdömen redovisas som så kallade netttotal, vilka är skillnaden mellan andelen respondenter som svarat god respektive dålig lönsamhet på frågan.²⁹ Branschindelningen för lönsamhetsomdömena har gjorts utifrån den nivå som data är tillgänglig på för att beräkna vinstandelar. Lönsamhetsomdömena är dock i flera fall tillgängliga på en mer detaljerad nivå än vinstandelarna. För att uppnå jämförbarhet har lönsamhetsomdömena för olika branscher aggregerats till samma nivå som för vinstandelarna. Sammanvägningen görs med samma metod som i Konjunkturbarometern.³⁰

Även för lönsamhetsomdömena finns det en tabell som redovisar utvecklingen för samma branscher som vinstandelarna och även i underbranscher i förekommande fall (se tabell 2 i bilaga 1). För lönsamhetsomdömena finns även utfall för det tredje kvartalet 2022 tillgängligt och samma typ av tabell finns för det kvartalet (se tabell 3 i bilaga 1).

Diagram för vinstandelen och lönsamhetsomdömet

I detta kapitel och i bilaga 2 presenteras diagram för nivå och förändringar för vinstandelar och lönsamhetsomdömen. Vinstandelarna redovisas i termer av procent, det vill säga en vinstandel på 30 innebär att det är 30 procent av förädlingsvärdet som återstår efter att ersättning till arbetskraften har betalats (i form av driftöverskott). Lönsamhetsomdömen redovisas som netttotal. Ett lönsamhetsomdöme på 30 innebär att 30 procentenheter fler företag har svarat att lönsamheten är god än som svarat att den är dålig.³¹ I alla diagrammen har perioder där det enligt Konjunkturinstitutets bedömning varit högkonjunktur skuggats.³²

Nivådiagrammen visar den säsongsrensade nivån för vinstandel och lönsamhetsomdöme för branschen. I diagrammen redovisas även det historiska medelvärdet för nivån och ett intervall på plus/minus en standardavvikelse från

²⁹ Det innebär att om alla företag svarar att lönsamheten är god blir nettotalet 100, medan om alla företag svarar att lönsamheten är dålig blir nettotalet -100.

³⁰ För en närmare beskrivning se metodbok för Konjunkturbarometern (Konjunkturinstitutet 2022b). Vikter är endast tillgängliga från och med det andra kvartalet 2016, vilket har fått utgöra startpunkt för de sammanslagna serierna. Det innebär att medelvärde och standardavvikelse kan skilja sig åt mellan den sammanslagna branschen och det underliggande branscherna. Detta då dessa har beräknats över olika tidsperioder. I förekommande fall redovisas även resultaten för hela tidsserien för de branscher som utgör delarna av den aggregerade branschen.

³¹ Nettotalet blir detsamma om 30 procent av företagen svara god lönsamhet och resterande 70 procent tillfredsställande som om 65 procent svara god lönsamhet och resterande 35 procent svarar dålig lönsamhet. I båda fallen är skillnaden mellan god och dålig 30 procentenheter.

³² Perioder där BNP-gapet enligt Konjunkturinstitutets bedömning varit större än 0,5.

medelvärde.³³ Om utfallet för nivån ligger inom intervallet kan det anses vara ett relativt normalt utfall. Ligger nivån utanför intervallet avviker den tydligt mer än vad den brukar göra från sitt medelvärde. Det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022 har markerats med röda kryss i diagrammen.

Utöver nivån presenteras (i bilaga 2) även diagram för fyra- och tolvkvartalsförändringen för vinstandelarna och lönsamhetsomdömena. Diagrammen visar alltså hur mycket nivån har förändrats jämfört med samma kvartal ett respektive tre år tidigare.³⁴ När det gäller förändringen jämfört med motsvarande kvartal ett tidigare år (till exempel närmast föregående år) är det lämpligt att använda serier som inte är säsongrensade.³⁵ Det innebär att de förändringar som syns i förändringsdiagrammen kan skilja sig åt jämfört med vad nivådiagrammen implicerar.

För vinstandelen är diagrammen uttryckta i procentenheter. Om till exempel utfallet för sista observationen är 5 i diagrammet innebär det att vinstandelen har ökat med 5 procentenheter över fyra kvartal respektive tolv kvartal. För lönsamhetsomdömet ska motsvarande siffra tolkas som att nettotalet har ökat med 5 enheter under motsvarande perioder. Även i dessa diagram redovisas medelvärde och ett intervall för standardavvikelsen. Viktigt att notera är att det som redovisas är förändringstal. Det innebär att medelvärdet ska tolkas som den genomsnittliga förändringen över fyra respektive tolv kvartal och att standardavvikelsen avser fyra respektive tolv kvartals förändring. Med andra ord så visar intervallet för standardavvikelsen om förändringen avviker mer än genomsnittligt från medelvärdet för förändringen. I samtliga diagram är perioder med högkonjunktur markerade i grå ton.³⁶

4.2 Handeln

Inom branschen *Handeln* finns företag som bedriver detaljhandel, parthandel, och handel med motorfordon.³⁷ Detaljhandeln kan i sin tur delas upp i dagligvaruhandel och sällanköpshandel. Sällanköpshandel är till exempel hemelektronik, skor och kläder samt sport- och fritidsartiklar. Parthandeln bedriver handel i grossistledet och levererar inte enbart till detaljhandeln, utan även till industrin, offentlig sektor och andra delar av näringslivet. Produktionsvärdet i branschen utgörs av handelsmarginaler, det vill säga skillnaden mellan försäljningspriset och inköpspriset för de sålda varorna. En relativt stor andel av de inköpta varorna importeras. Inköpskostnaderna för många företag i branschen ökar alltså relativt mycket i en situation med stora prisökningar internationellt. Man bör dock komma ihåg att många företag genom terminskontrakt i

³³ Utgångspunkten har varit att ta medelvärden och standardavvikelse för perioden 2000 till 2022 där det finns tillgängligt. För vinstandelarna har pandemin plockats bort från beräkningarna och därmed är endast utfall till och med 2019 inkluderat. För lönsamhetsomdömet varierar perioden frågan har ställts mellan olika branscher och därför varierar också perioden som medelvärde och standardavvikelse tagits för.

³⁴ Tolv kvartal har valts för att få en jämförelse med före pandemin.

³⁵ Säsongrensning är ofta behäftad med osäkerhet och vid jämförelser av samma kvartal olika år det kutym att utgå ifrån orensade serier.

³⁶ Högkonjunktur har definierats som när BNP-gapet enligt Konjunkturinstitutets bedömning överstiger 0,5 procentenheter.

³⁷ Handeln avser branschkod G enligt SNI-2007.

realiteten säkras leveranser till ett visst pris under en viss period. Det gäller generellt i näringslivet, inte bara i handeln.

Den senaste tidens försvagning av kronan har ökat kostnaderna för importerade varor ytterligare. Dessutom har logistikproblem och andra utbudsbegränsningar skapat bristsituationer med negativa effekter på volymer och omsättning.

Vinstandelen på en relativt hög nivå

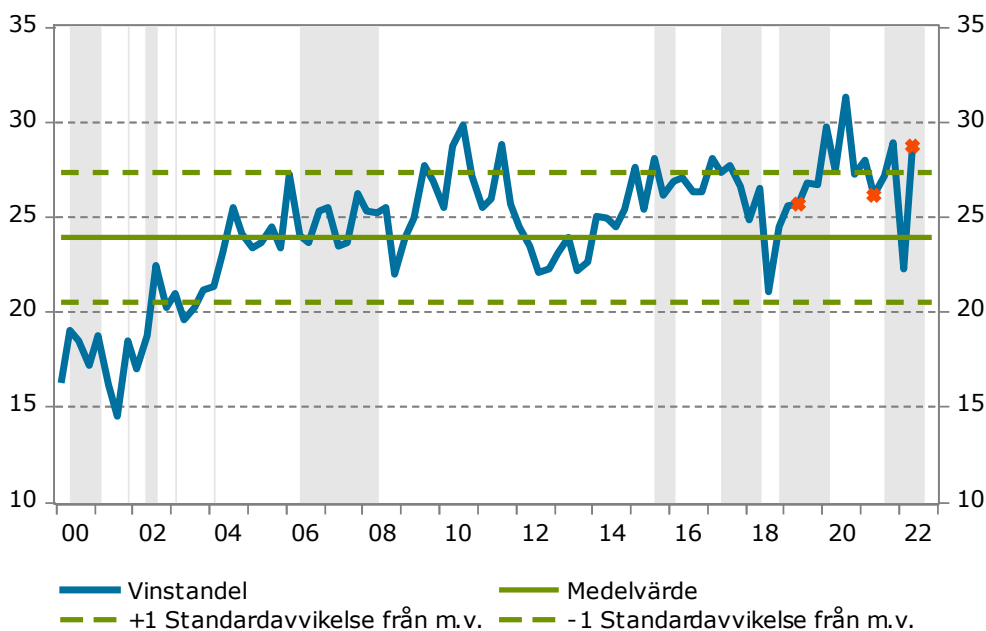
Diagram 1 visar att vinstandelen i handeln befann sig på en relativt hög nivå när pandemin bröt ut. Eftersom pandemirestriktionerna som infördes framför allt hindrade hushåll från att konsumera kontaktnära tjänster, gynnades delar av handeln med en ökad efterfrågan på vissa varor. Framför allt det tredje kvartalet 2020 steg försäljningen i handeln snabbt. Vinstandelen fortsatte att, flera kvartal därefter, ligga på en jämförelsevis hög nivå. Det andra kvartalet 2022 var vinstandelen en dryg standardavvikelse över sitt medelvärde (se diagram 8).

I diagram 50 (se bilaga 2) visas att vinstandelen i handeln ökade med 2,8 procentenheter mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022. Förändringen är inte särskilt stor i ett historiskt perspektiv. Även sett i ett lite längre perspektiv har vinstandelen i handeln ökat. Mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 ökade vinstandelen med 3,3 procentenheter (se diagram 51 i bilaga 2). Inte heller denna förändring är särskilt stor i ett historiskt perspektiv.

I diagram 8 syns att vinstandelen i handeln inte samvarierar tydligt med konjunkturen. Även om det är rimligt att anta att lönsamheten för företag som säljer sällanköpsvaror är konjunkturkänsliga, är det också rimligt att anta att lönsamheten i till exempel livsmedelsbutiker följer med konjunktursvängningarna men i betydligt lägre grad (och ibland till och med utvecklas kontracykliskt).

Diagram 8 Vinstandel Handeln

Säsongsrensade kvartalsvärden samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

God lönsamhet enligt företagen i det andra kvartalet 2022

Enligt Konjunkturbarometern var företagen inom handeln mycket nöjda med sin lönsamhet under det andra kvartalet 2021. Lönsamhetsomdömet befann sig det andra kvartalet 2022 på en något högre nivå än det andra kvartalet 2021, men hade börjat att minska (se diagram 9). Uppgången mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 var mindre än en standardavvikelse och storleken på uppgången sticker inte ut som onormalt stor (se tabell 2 i bilaga 1).

Historiskt sett har lönsamhetsomdömet inom handeln toppat under inledningen av högkonjunkturer för att därefter börja falla tillbaka i slutet av högkonjunkturen. Mycket talar för att toppen för lönsamhetsomdömena i den senaste högkonjunkturen kom i det första kvartalet 2022, varefter det har skett en tydlig nedgång.

Lönsamhetsomdömena har varit höga i både parti- och detaljhandeln mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022.³⁸ I partihandeln var lönsamhetsomdömet klart högre än normalt (avsevärt över en standardavvikelse högre än det historiska medelvärdet). Även i detaljhandeln var lönsamhetsomdömet gott men inte fullt lika starkt som i partihandeln. Förändringen för båda branscherna mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 var dock inte onormalt stor utan höll sig inom en standardavvikelse (se tabell 2 i bilaga 1). I Konjunkturbarometern svarar även företagen på frågor om utvecklingen för försäljningspriserna. Svaren från både parti- och

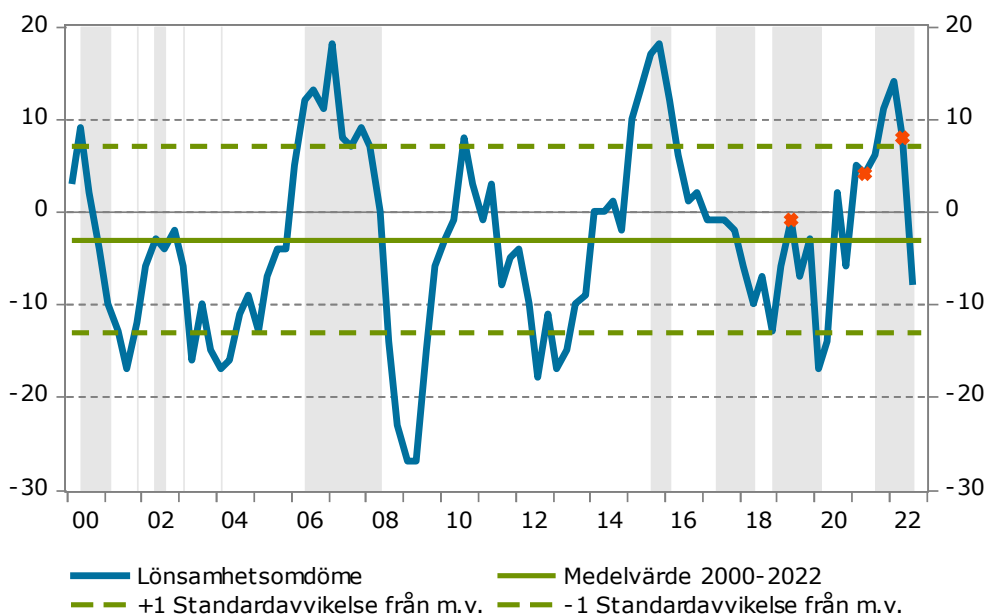
³⁸ I Konjunkturbarometern slås SNI 45 "Handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar" ihop med SNI 47 "Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar" för att bilda detaljhandeln. Utöver det finns även partihandeln.

detaljhandeln visar att priserna under perioden har ökat i historiskt stor omfattning. Även förväntningarna om framtida prishöjningar är på historiskt höga nivåer.

Uppgången i detaljhandels lönsamhetsomdöme mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 drevs av sällanköpshandeln, medan dagligvaruhandeln backade (se diagram 163 och diagram 166 i bilaga 2).

Diagram 9 Lönsamhetsomdöme Handeln

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

I partihandeln sticker förändringen för livsmedelsgrossisterna ut. Där har lönsamhetsomdömet gått från -20 för det andra kvartalet 2021 till 43 det andra kvartalet 2022. Även i den övriga partihandeln var utvecklingen positiv under samma period, men inte i lika stor omfattning. Utvecklingen har inte alls varit densamma i dagligvaruhandeln³⁹ där lönsamhetsomdömena utvecklats negativt under samma period (se diagram 164 och diagram 167 i bilaga 2).

Lönsamhetsomdömen för det tredje kvartalet indikerar ett kraftigt fall för lönsamheten i handeln. Fallet drivs av detaljhandeln där nedgången jämfört med samma kvartal föregående år är över en standardavvikelse större än det historiska medelvärdet (se tabell 3 i bilaga 1). Nedgången är bred och syns både för sällansköpsvaruhandeln och dagligvaruhandeln. Jämfört med lönsamhetsomdömena från före pandemin (tredje kvartalet 2019) är det en liten försämring (mindre än en standardavvikelse).

³⁹ Består till störst del av livsmedelshandeln.

Slutsatser

Utvecklingen av vinstandelen i handeln och lönsamhetsomdömena inom detaljhandeln både under den kortare och den längre perioden som undersöks ger inga tydliga indikationer på att företagen inom handeln som helhet skulle ha höjt sina priser mer än vad de ökade kostnaderna motiverar. Det är i linje med de resultat som redovisas i kapitel 3 "Kalkyler med en prismodell", vilka tyder på att konsumentpriserna på vissa varor inom handeln har ökat mer än vad som motiveras av kostnadsökningarna, medan konsumentpriserna på andra varor har ökat mindre än vad som motiveras av kostnadsökningarna.⁴⁰ Det är också värt att notera det stora fallet i lönsamhetsomdömet det tredje kvartalet 2022, vilket kan vara ett tidigt tecken på en sämre lönsamhetsutveckling i framför allt detaljhandeln framöver. Partihandelns lönsamhetsomdöme har däremot förbättrats mer påtagligt, vilket skulle kunna vara en indikation på att partihandeln höjt sina priser mer än vad de högre kostnaderna motiverat mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022.

4.3 Transport och magasinering

Transport och magasineringsbranschen är uppdelad i person- och godstransport.⁴¹ En majoritet av transportföretagen i Sverige är verksamma inom landtransporter, men även luft-, sjöfarts- och bantransport ingår i branschen. Gemensamt för stora delar av sektorn är att verksamheten påverkas av priserna på drivmedel. Under pandemin har det blivit tydligt att ändrad internationell efterfrågan kan få stora effekter på branschen. En ökad efterfrågan för varor har drivit upp efterfrågan på internationell frakt och har lett till problem i de internationella leveranskedjorna, även om problemen nu ser ut att ha lättat. Ett tydligt exempel är priset på containerfrakt som rusade när den globala efterfrågan skiftade till varor från tjänster när många samhällen stängde ner under pandemin.

Vinstandelen första halvåret 2022 var låg

Vinstandelen för transporttjänster föll när pandemin bröt ut (se diagram 10). Efter den uppgång som påbörjades direkt efter det andra kvartalet 2020 har vinstandelen åter fallit tillbaka och låg det andra kvartalet 2022 under sitt medelvärde. De stora svängningarna i vinstandelen det tredje kvartalet 2021 och det första kvartalet 2022 beror främst på stora svängningar i förädlingsvärdet. De tvära kasten gör analysen svårtolkad och känslig för vilka kvartal som studeras. I diagram 10 syns att vinstandelen för transporttjänster inte samvarierar särskilt tydligt med konjunkturen.

Den faktiska prisökningen för transporttjänster översteg ökningen som beräknas i prismodellen i kapitel 3 "Kalkyler med en prismodell" mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 (se tabell 16). Även sedan det andra kvartalet 2019 hade produktpriserna ökat mer än vad prismodellen ger (se tabell 17). I

diagram 53 (se bilaga 2) syns att vinstandelen minskade med 1,7 procentenheter mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 trots att resultaten från

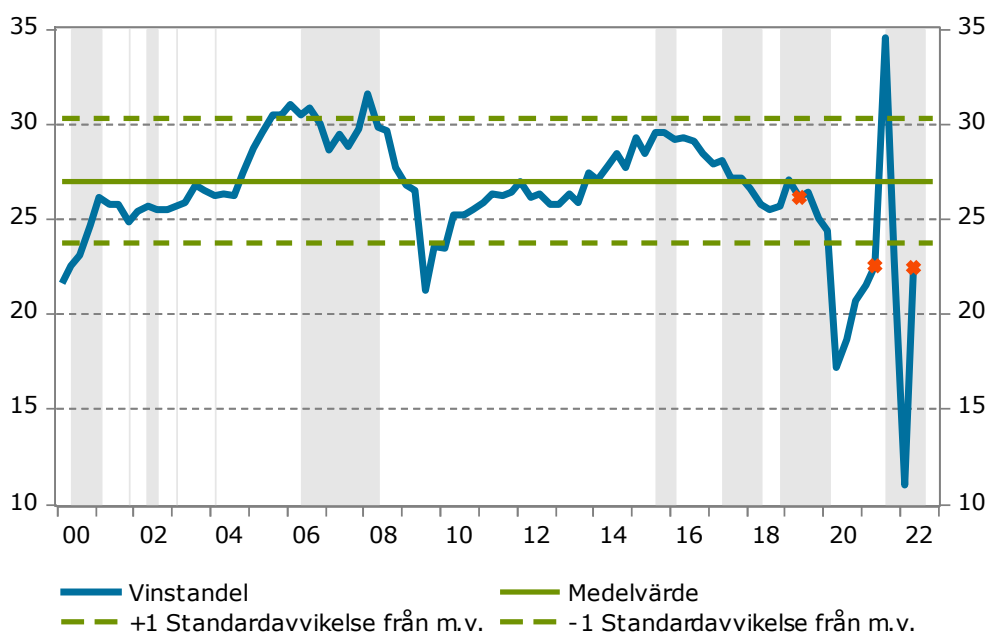
⁴⁰ I prismodellen är det handelsmarginalerna som analyseras för handeln, inte produktpriser. Därför är det konsumentpriser som nämns här, till skillnad från för övriga branscher där det är produktpriser som nämns.

⁴¹ Här avses branschkod H enligt SNI-2007.

prismodellen indikerar en stigande vinstandel. Nedgången i vinstandelen motsvarar ca en halv standardavvikelse. Även i det längre perspektivet har vinstandelen för transporttjänster minskat. Mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 minskade vinstandelen med 7,2 procentenheter (se diagram 54 i bilaga 2). Förändringen är relativt stor och överstiger med en standardavvikelse.⁴²

Diagram 10 Vinstandel Transporttjänster

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Stabilt goda lönsamhetsomdömen i branschen under 2022

När pandemin bröt ut föll lönsamhetsomdömena för transporttjänster kraftigt, vilket påminner om utvecklingen för vinstandelarna. Lönsamhetsomdömena återhämtade sig dock snabbt och har sedan slutet av 2020 legat stabilt ungefär en standardavvikelse över sitt historiska medelvärde (se diagram 11). Utvecklingen av lönsamhetsomdömet har varit betydligt mer stabil än utvecklingen för vinstandelarna, som varit väldigt volatil under slutet av 2021 och det första halvåret av 2022. Pandemin har periodvis drabbat delar av branschen hårt. Efterfrågan på persontransport minskade kraftigt när samhället stängde ner. Det ledde till bitvis väldigt låg lönsamhet för till exempel flygbolag. Flygbolag väger dock relativt lätt i branschaggregatet för lönsamhetsomdömet. En tänkbar förklaring till skillnaden mot utvecklingen av vinstandelen är att persontransportbranscherna väger tyngre i vinstandelen.

Nivån för lönsamhetsomdömet stämmer relativt väl överens med hur det sett ut under tidigare perioder med högkonjunktur i ekonomin. Lönsamhetsomdömet varit relativt stabilt sedan återhämtningen efter den första pandemichocken. Inte heller jämfört med innan pandemin (andra kvartalet 2019) är det någon stor förändring (se tabell 2 i

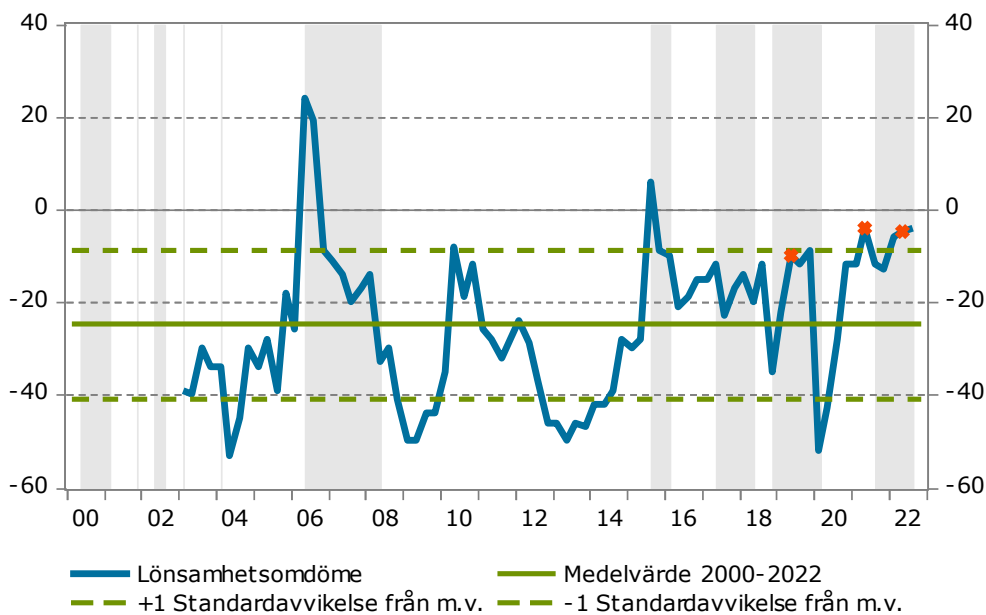
⁴² Motsvarande siffror för förändringarna under de båda perioderna för den säsongrensade vinstandelen som visas i Diagram 10 är något mindre. Skillnaderna förklaras av säsongrensningen.

bilaga 1). Detta skiljer sig mot utvecklingen för vinstandelarna som fallit under båda tidsperioderna.

Lönsamhetsomdömena i transportbranschen var även i det tredje kvartalet 2022 mer positiva än normalt. Nivån låg kvar på lite drygt en standardavvikelse över det historiska medelvärdet.

Diagram 11 Lönsamhetsomdöme Transporttjänster

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Slutsatser

Produktpriserna för transporttjänster steg relativt mycket mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022. Prisuppgången var något större än den beräknade, kostnadsdrivna ökningen i prismodellen. Under samma period låg lönsamhetsomdömet ganska stabilt på en relativt hög nivå som uppnåddes redan före pandemin. Däremot minskade vinstandelen under perioden till en nivå som ligger under det historiska snittet. Mönstret med produktpriser som stigit mer än enligt modellresultaten, fallande vinstandel och ett relativt stabilt lönsamhetsomdöme gäller även för perioden mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022. Sammantaget ger disparata bild ingen tydlig indikation om att transportföretagen skulle ha höjt priserna mer än vad kostnaderna ökat under någon av de undersökta perioderna.

4.4 Hotell och restaurangtjänster

Hotell- och restaurangtjänster påverkas endast i liten utsträckning av internationella prisförändringar.⁴³ Men omvärlden är ändå en viktig faktor eftersom utländska

⁴³ Här avses branschkod I enligt SNI-2007.

besökare utgör en betydande del av kundunderlaget för många företag i branschen. En stark konjunkturutveckling i omvärlden liksom en svag krona tenderar att öka antalet utländska kunder/turister och vice versa.

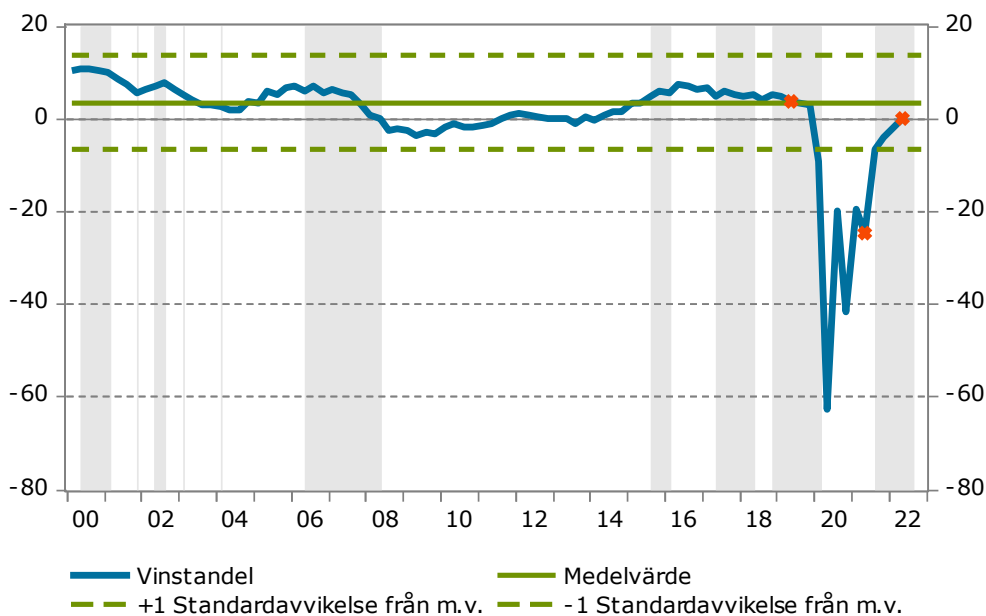
Vinstandelen fortfarande under det historiska medelvärdet

Hotell och restauranger drabbades hårt av både självpåtagna och tvingande restriktioner under pandemin. Branschen drabbades inte bara av att svenska potentiella kunder möttes av restriktioner, utan även av att utländska besökare i stort sett uteblev. När smittspridningen dämpades och restriktionerna började fasas ut uppstod en stor uppgång och vinstandelen inom hotell- och restaurangtjänster steg med drygt 24 procentenheter mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 (se diagram 12). Det är en mycket snabb uppgång i ett historiskt perspektiv. Under samma period ökade produktpriserna mer än vad som kan motiveras av stigande kostnader enligt beräkningarna i prismodellen (se tabell 16), vilket indikerar en stigande vinstandel. Skillnaden mellan den faktiska prisutvecklingen och den modellberäknade kostnadsdrivna prisökningen är dock inte särskilt stor.

Diagram 12 visar att uppgången i vinstandelen skedde från en väldigt låg nivå och vinstandelen det andra kvartalet 2022 var något lägre än det historiska genomsnittet. Mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 föll vinstandelen inom hotell- och restaurangtjänster med 3,4 procentenheter (se diagram 57 i bilaga 2). Det kan sägas vara i linje med att produktpriserna under samma period ökade något mindre än enligt beräkningarna i prismodellen.

Diagram 12 Vinstandel Hotell- och restaurangtjänster

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

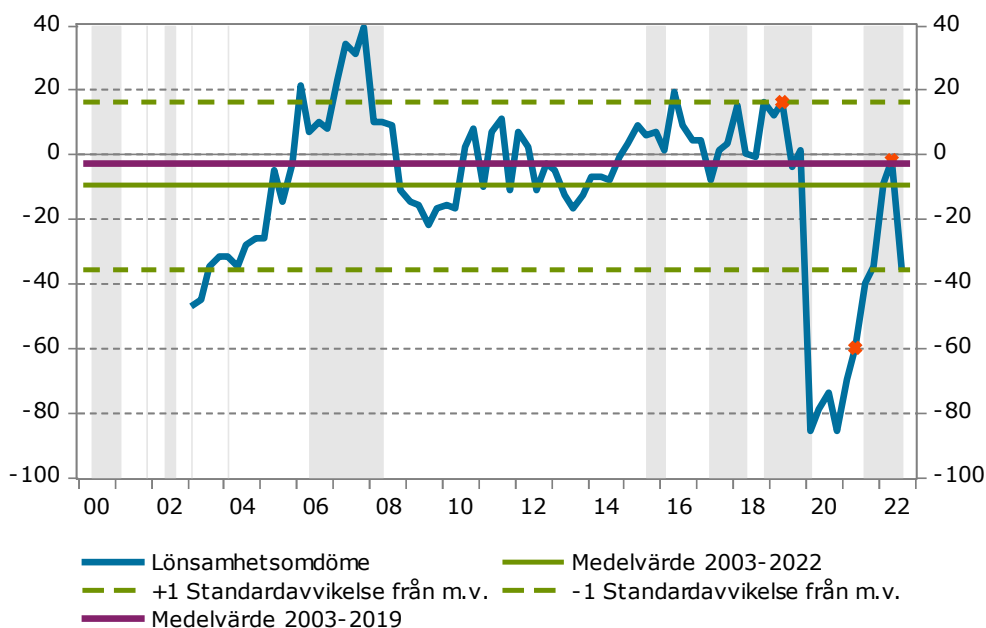
Lönsamhetsomdömet betydligt lägre än åren före pandemin

Diagram 13 illustrerar utvecklingen för lönsamhetsomdömet för hotell- och restaurangtjänster. Dessa följde ett liknande mönster som för vinstandelarna, med en stark återhämtning efter den inledande nedgången i början av pandemin. Om man jämför med medelvärdet från före pandemin var lönsamhetsomdömet det andra kvartalet 2022 i linje med det historiska medelvärdet.⁴⁴ Det verkar finnas en tydlig konjunktorell samvariation med lönsamhetsomdömena i branschen. De högsta topparna för lönsamhetsomdömet har nåtts under perioder med högkonjunktur i ekonomin. Lönsamhetsomdömena har nått en ny topp under den högkonjunktur som rått det senaste året, men jämfört med innan pandemin så är lönsamhetsomdömena i branschen fortfarande betydligt lägre.

⁴⁴ Vissa branscher drabbades extremt hårt av nedstängningarna av samhället under pandemin. För dessa har medelvärde och standardavvikelse ändrats påtagligt jämfört med innan pandemin. Lönsamhetsomdömet för hotell och restaurangbranschen var innan pandemin -2,8.

Diagram 13 Lönsamhetsomdöme Hotell- och restaurangtjänster

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Utvecklingen för hotell- respektive restaurangbranschen har sedan det andra kvartalet 2021 varit relativt likartade. Lönsamhetsomdömena har förbättrats i takt med att kunderna, både internationella och inhemska, har återvänt (se tabell 2 i bilaga 1).

Lönsamhetsomdömet för det tredje kvartalet visar på en tydlig nedgång i framför allt restaurangbranschen. I restaurangbranschen hade lönsamhetsomdömet precis återhämtat sig till sitt historiska medelvärde det andra kvartalet 2022 och det stora fallet det tredje kvartalet innebär att lönsamhetsomdömet avviker negativt med betydligt mer än en standardavvikelse från sitt medelvärde. Jämfört med det tredje kvartalet 2019 (innan pandemin) har lönsamhetsomdömet i restaurangbranschen minskat med en standardavvikelse (se tabell 3 i bilaga 1). Även i hotellbranschen föll lönsamheten det tredje kvartalet men nivån är i linje med det historiska medelvärdet och läget innan pandemin.

Slutsatser

Vinstandelen i hotell- och restaurangbranschen var på en historiskt normal nivå det andra kvartalet 2022, och lönsamhetsomdömena var på ungefär normala nivåer. Den snabba uppgången i vinstandelar och lönsamhetsomdömen mellan den andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022, och det faktum att de faktiska priserna höjts något mer än den modellberäknade, kostnadsdrivna prisökningen, skulle kunna indikera att företagen inom hotell- och restaurangbranschen som helhet har höjt sina priser mer än vad som motiveras av kostnadsökningarna under perioden. Även om så skulle vara fallet måste det konstateras att varken vinstandelen eller lönsamhetsomdömet i branschen som helhet var höga i ett historiskt perspektiv det andra kvartalet 2022.

4.5 Livsmedels- och tobaksindustrin

Livsmedelsindustrin vidareförädlar olika insatsvaror till livsmedel, drycker eller tobaksvaror.⁴⁵ Bland annat kan det röra sig om att vidareförädla de varor som det inhemska jordbruket producerar till konsumentprodukter. Produktionsprocessen är, precis som i många andra delar av industrin, relativt elintensiv. Det medför en känslighet för nivån på elpriset.

För många av insatsvarorna sätts priset på världsmarknaden. Till exempel så är Ukraina en stor producent av vete och efter den ryska invasionen sköt priset på vete i höjden, vilket har påverkat insatsvarupriset för en del svenska livsmedelsproducenter. I nästa led kan det pris till vilket livsmedelsindustriföretagen säljer vidare till handeln vara trögrörligt och bara öppet för justering under specifika fönster eller efter en viss aviseringstid.⁴⁶ Trögheter i att förändra priset mot nästa led kan leda till att det tar tid innan stora prisförändringar för insatsvaror prisas in mot nästa led. Det skulle kunna innebära att vinstandelar och lönsamhetsomdömen först svänger kraftigt i samband med prisförändringar på insatsvaror för att därefter normaliseras i takt med att prisförändringen kan föras vidare till konsumenterna.

Vinstandelen på nästan högsta nivån sedan 2000

Som syns i tabell 16 och tabell 17 har produktpriserna i branschen utvecklats ungefär i linje med den kostnadsdrivna prisökningen enligt prismodellen. Det vill säga priserna har ökat på ett sätt som är förenligt med en konstant vinstandel och att företagen har fört sina kostnadsökningar framåt till konsumenterna fullt ut. Det gäller både den längre perioden mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 och den kortare perioden mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022.

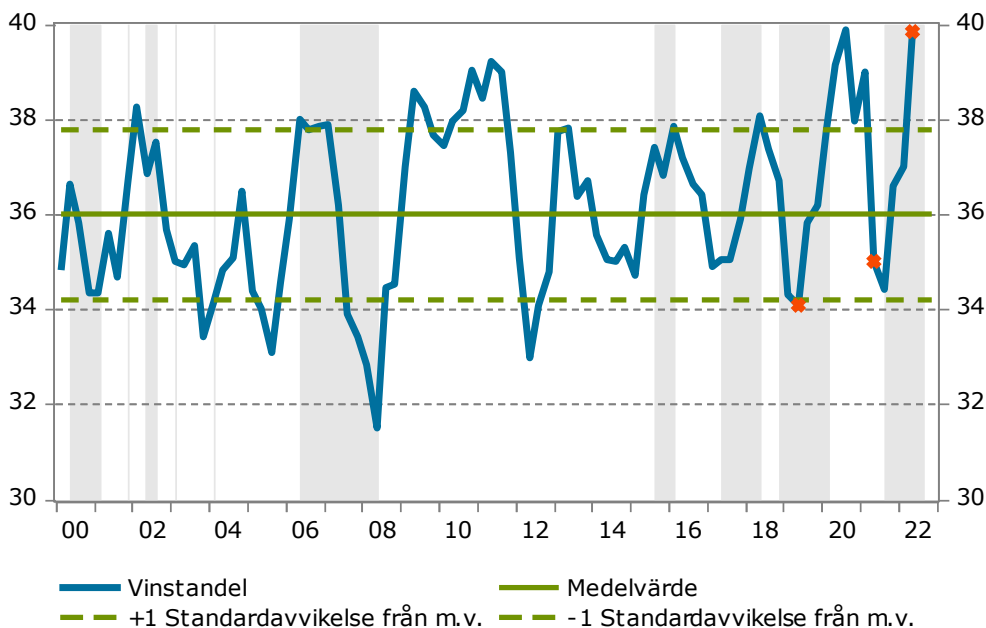
Vinstandelarna i livsmedelsindustrin ökade med 5,9 procentenheter mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 (se diagram 11 i bilaga 2). Det är en relativt stor ökning historiskt sett. Mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 ökade vinstandelen i livsmedelsindustrin med 6,8 procentenheter (se diagram 12 i bilaga 2). Även det är en relativt stor ökning.

⁴⁵ Här avses företag med branschkod C10-C12 enligt SNI-2007.

⁴⁶ Ett exempel är att priserna på Systembolaget endast justeras två gånger per år (i mars och september). Andra bolag är inte lika rigida men det finns fortfarande tröghet i prisförändringarna. Se Livsmedelsföretagen (2022) för en beskrivning av hur lönsamheten påverkats i branschen.

Diagram 14 Vinstandel Livsmedelsindustrin

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Lönsamhetsomdömet lågt i förhållande till de senaste 10 åren

Det finns inget tydligt konjunkturmönster i utvecklingen för lönsamhetsomdömena i livsmedelsindustrin. Den tydligaste trenden är att lönsamhetsomdömet utvecklats positivt under 2010-talet (se diagram 15).

Mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 sjönk lönsamhetsomdömet i branschen till något över sitt historiska medelvärde. Även jämfört med innan pandemin (det andra kvartalet 2019) så sjönk lönsamhetsomdömet i branschen. Förändringen under den kortare perioden var relativt stor, över en standardavvikelse, medan förändringen under den längre perioden var mindre, under en standardavvikelse. Utvecklingen går i motsatt riktning mot utvecklingen för vinstandelarna som har ökat tydligt under motsvarande period. Den svaga utvecklingen för livsmedelsindustrin står i stark kontrast till den starka positiva utvecklingen för lönsamhetsomdömet i partihandeln med livsmedel under samma period (se stycket om handeln och jämför diagram 71 med diagram 158 i bilaga 2). Mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 har andelen företag i branschen som svarat i Konjunkturbarometern att försäljningspriserna har ökat under de tre senaste månaderna ökat dramatiskt.⁴⁷ Samtidigt indikerar nulägesomdömet om orderstocken från Konjunkturbarometern för det andra kvartalet 2022 att efterfrågan i branschen var klart starkare än det andra kvartalet 2021.⁴⁸ Fallande lönsamhetsomdömen trots prisökningar och en starkare

⁴⁷ Det säsongrensade nettotalet var 12 det andra kvartalet 2021 för frågan. I det andra kvartalet 2022 var det säsongrensade nettotalet 84 och i det tredje kvartalet 71.

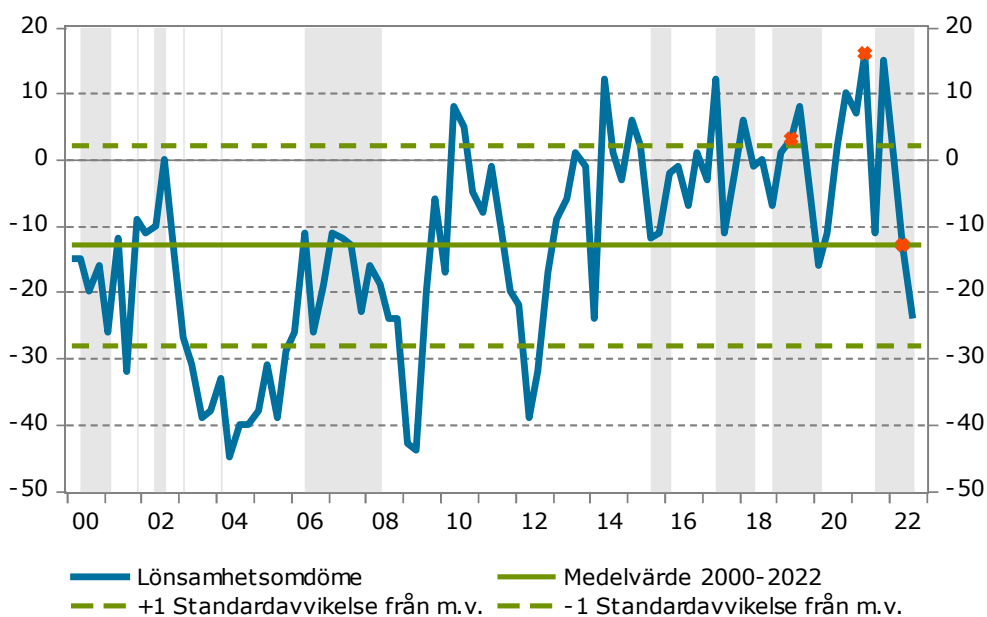
⁴⁸ I det tredje kvartalet 2022 minskar nulägesomdömet och ligger på en liknande nivå som motsvarande kvartal 2021.

efterfrågan kan vara en indikation på att företagen har svårt att omedelbart föra vidare kostnader fullt ut till nästa led.

Nedgången för lönsamhetsomdömet fortsatte det tredje kvartalet 2022 då det föll under sitt historiska medelvärde. Det är första gången sedan tidigt under 2014 som lönsamhetsomdömet är tydligt under sitt historiska medelvärde. Lönsamhetsomdömet ligger även avsevärt under nivån det tredje kvartalet 2019. Förändringen jämfört med 2019 är över en standardavvikelse stor (se tabell 3 i bilaga 1).

Diagram 15 Lönsamhetsomdöme Livsmedelsindustrin

Säsongsrensade netttotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Slutsatser

Att vinstandelarna har ökat relativt mycket under de undersökta perioderna är inte samstämmigt med resultaten från den modellbaserade analysen i kapitel 3 "Kalkyler med en prismodell" som visade att produktpriserna utvecklats ungefär som enligt prismodellen, där det förutsätts att vinstandelen är konstant. Sammantaget är det svårt att dra någon slutsats om huruvida företagen i livsmedelsbranschen har höjt priserna mer än vad kostnadsutvecklingen motiverar eller inte. Den snabbt stigande vinstandelen den senaste tiden talar för att så skulle kunna vara fallet samtidigt som snabbt fallande lönsamhetsomdömen talar emot.

4.6 Stål- och metallvaruindustrin

Stål- och metallvaruindustrin utgörs både av stål- och metallframställning (C24) samt tillverkning av metallvaror andra än maskiner och apparater (C25). Förhållandena mellan framställning och tillverkning skiljer sig till viss del åt. Företagen som sysslar med framställning är i större utsträckning producenter av homogena varor medan

tillverkningsföretagen producerar mer differentierade varor. Gemensamt för båda är dock att priset på råmaterialet ofta sätts på världsmarknaden.

För de företag där priserna till stor del är ett resultat av efterfrågan på den internationella marknaden är företagets produktionsprocess den primära möjligheten att själv påverka vinstnivån i företaget.

Vinstandelen och lönsamheten i stål- och metallvaruindustrin är i hög grad knuten till växelkursen, då en stor del av produktionen går på export. En svagare krona innebär en större möjlighet till god lönsamhet och högre vinstandelar uttryckt i inhemsk valuta. Företagen är i betydande grad pristagare, vilket innebär att lönsamheten kan variera kraftigt beroende på den globala efterfrågan och på växelkursens utveckling.

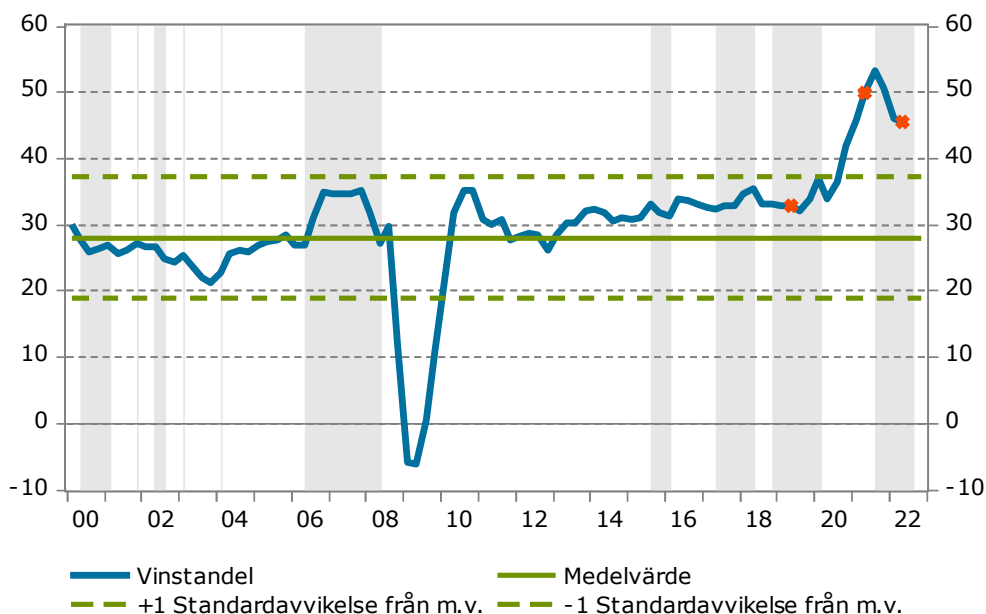
Vinstandelen har gynnats av hög global efterfrågan och höga internationella priser

Stål- och metallbranschen har gynnats av en hög efterfrågan och höga internationella priser på sina produkter. Vinstandelen har ökat rejält de senaste åren och trots en viss nedgång på sistone låg den högre än det historiska genomsnittet det andra kvartalet 2022 (se diagram 16).

I tabell 16 syns att produktpriserna i stål- och metallbranschen mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 ökade något mer än den kostnadsdrivna prisökning som beräknats med prismodellen. Uppgången i produktpriserna sedan det andra kvartalet 2019 är betydligt större än vad resultatet i prismodellen ger. Mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 ökade också vinstandelen med 13,2 procentenheter (se diagram 27 i bilaga 2). Sammantaget är det alltså mycket som tyder på att företagens produktpriser ökat mer än vad kostnadsökningarna motiverat sedan det andra kvartalet 2019. Vinstandelen sjönk emellertid med 3,0 procentenheter mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022, så samma slutsats kan inte dras om man tittar enskilt på utvecklingen under den perioden.

Diagram 16 Vinstandel Stål- och metallvaruindustrin

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

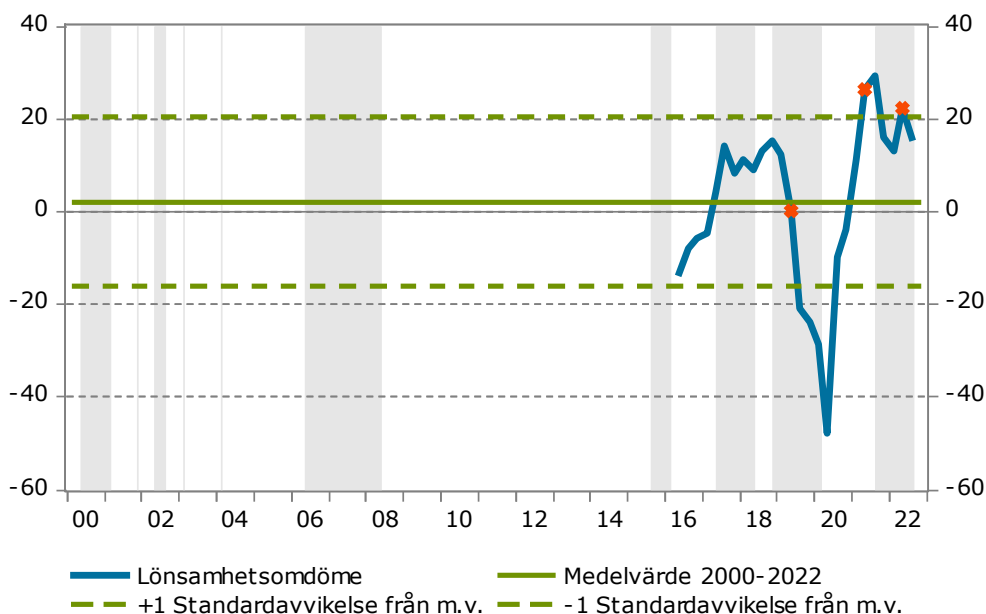
Lönsamhetsomdömet går hand i hand med vinstandelen

Lönsamhetsomdömena i stål- och metallvaruindustrin bekräftar till stor del den lägesbeskrivning som syns i vinstandelarna. Omdömet ligger det andra kvartalet 2022 något över en standardavvikelse över medelvärdet. Lönsamhetsomdömet återhämtade sig relativt snabbt efter nedgången i början av pandemin. Redan det andra kvartalet 2021 var lönsamhetsomdömet uppe på en toppnivå. Sedan dess har det fallit tillbaka marginellt. Däremot har lönsamhetsomdömet ökat kraftigt jämfört med innan pandemin, framför allt inom stål- och metallframställning. En viktig anledning till det är den starka globala efterfrågan och höga priser internationellt.

Lönsamhetsomdömena har dock minskat det tredje kvartalet. Det finns tecken på att efterfrågan på bland annat järn- och stålprodukter har minskat det andra och det tredje kvartalet i år och priserna på världsmarknaden har sjunkit. Det sammanfaller med försämringen av lönsamhetsomdömet, vilket ger stöd för att det finns en koppling mellan det världsmarknadspriserna och lönsamheten för företagen.

Diagram 17 Lönsamhetsomdöme Stål- och metallvaruindustrin

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Slutsatser

Produktpriserna i stål- och metallindustrin har stigit mer än den beräknade kostnadsdrivna prisuppgången enligt prismodellen (se tabell 16 och tabell 17), framför allt under den längre perioden sedan det andra kvartalet 2019. Även vinstandelen har stigit förhållandevis mycket under den längre perioden. Däremot föll vinstandelen mellan det andra kvartalet 2021 det andra kvartalet 2022, men ligger kvar på en hög nivå. I grova drag påminner utvecklingen av lönsamhetsomdömet om den för vinstandelen. Den samlade bedömningen är att produktpriserna i branschen har ökat mer än vad som motiveras av kostnadsförändringarna i sig under den längre perioden från 2019. Eftersom många företag i stål- och metallindustrin är pristagare på internationella marknader är detta sannolikt den viktigaste förklaringen snarare än att företagen aktivt har höjt priserna. Snarare kan man beskriva utvecklingen som att företagen har gynnats av en god internationell prisutveckling och en försvagad krona under perioden mellan det andra kvartalet 2021 det andra kvartalet 2022.

4.7 Skogsindustrin

Med skogsindustrin avses här företag som använder skogsprodukter som insatsvaror i produktionen, och inte själva skogsbruket i sig. De branscher som ingår är tillverkning av trä och varor av trä (C16), tillverkning av papper och pappersvaror (C17) samt grafisk produktion (C18), där till exempel tryckning och bokbindning ingår.⁴⁹ Priset för skogsråvaror (den primära insatsvaran) sätts i mångt och mycket på internationella

⁴⁹ I branschen ingår även verksamhet inom reproduktion av inspelningar (C182) som inte är särskilt beroende av skogsråvara.

marknader. En stor del av försäljningen går på export och till ett världsmarknadspris, vilket medför att både växelkursen och den internationella efterfrågan spelar en stor roll för utvecklingen för vinstandelar och lönsamhet i branschen.

Under pandemin ökade den globala efterfrågan på skogsvaruprodukter kraftigt. Efterfrågan förändrades temporärt i spåren av hemarbete och minskade möjligheter till semesterresor. I stället spenderade många hushåll mer av sin inkomst på att renovera och bygga till sina hem vilket drev upp den globala efterfrågan på trävaror. Det faktum att e-handeln gick starkt under pandemin bidrog även till en ökad efterfrågan på förpackningsmaterial. Skogavaruindustrin var tidigt en av vinnarna på pandemin, vilket även avspeglas i utvecklingen för branschen under de senaste åren.

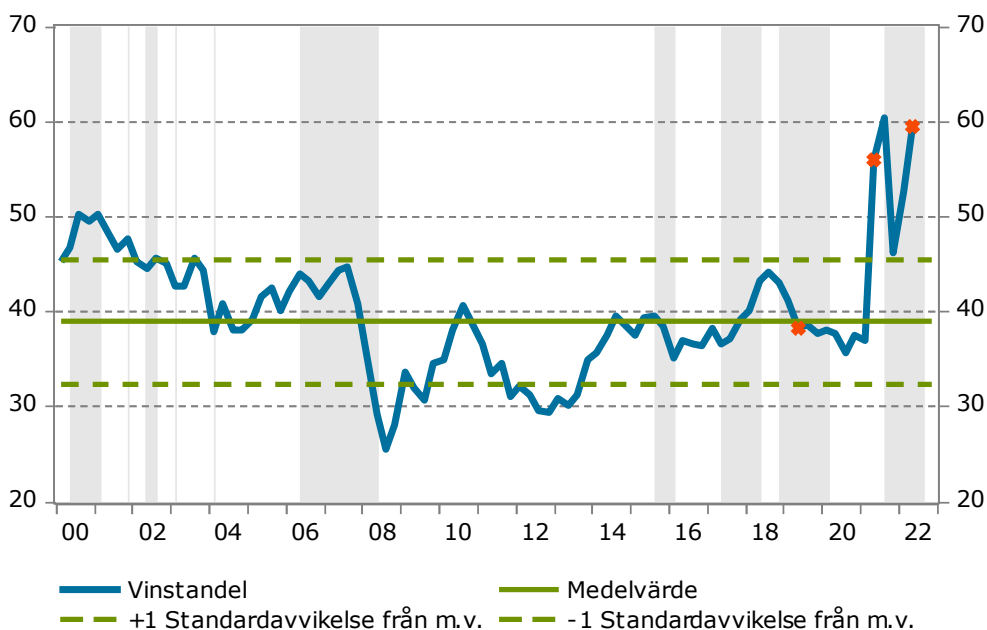
Vinstandelen andra kvartalet 2022 klart över sitt historiska medelvärde

I skogsindustrin ökade vinstandelen i samband med den milda högkonjunkturen 2018 (se diagram 18). Den nedgång som skedde därefter fick en extra skjuts under covid-krisens inledande fas. Med en stark global efterfrågan i ryggen har vinstandelen stigit och låg det andra kvartalet 2022 klart över sitt historiska medelvärde.

I tabell 16 syns att produktpriserna inom skogsbranschen enligt beräkningarna med prismodellen ökade klart mer än kostnaderna mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022. Även sedan det andra kvartalet 2019 har produktpriserna ökat klart mer än de kostnadsdrivna prisökningarna som beräknats med prismodellen. Utvecklingen av vinstandelen stödjer denna bild. Vinstandelen steg med 3,5 procentenheter mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022 och med 18,9 procentenheter mellan det andra kvartalet 2019 och det andra kvartalet 2022 (se diagram 17 och diagram 18 i bilaga 2). Förändringen under den senare perioden är väsentligt större än normalt, över två standardavvikelser.

Diagram 18 Vinstandel Skogsindustrin

Säsongsrensade kvartalsvärden samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

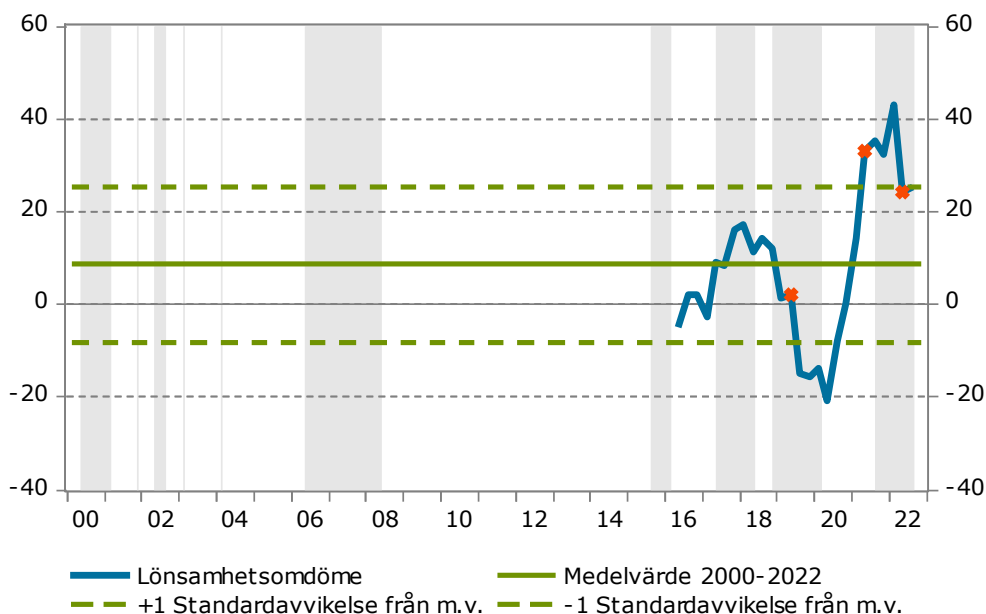
Lönsamhetsomdömet är fortfarande klart över sitt historiska medelvärde

Lönsamhetsomdömena har under 2021 och inledningen av 2022 legat på historiskt sett höga nivåer i skogsindustrin. Lönsamhetsomdömena var det andra kvartalet 2022 en standardavvikelse högre än det historiska medelvärdet. Lönsamhetsomdömena var höga i alla tre underbranscher till skogsindustrin.

Jämfört med det andra kvartalet 2021 har lönsamhetsomdömena fallit i trävaruindustrin (se diagram 80 i bilaga 2). De är fortfarande klart över sitt historiska medelvärde men läget är inte lika positivt som under 2021. I pappersindustrin kom uppgången för lönsamhetsomdömena något senare än i träindustrin och de ligger kvar på en liknande nivå under det andra kvartalet i år som under samma kvartal 2021 (se diagram 83 i bilaga 2). Jämfört med det andra kvartalet 2019 har lönsamhetsomdömet inom skogsindustrin utvecklats klart positivt. Lägesbilden stämmer väl överens med hur vinstandelarna utvecklats. Båda måtten befann sig under det andra kvartalet 2022 tydligt över sina historiska medelvärden. Uppgången förefaller ha skett något tidigare för lönsamhetsomdömet.

Diagram 19 Lönsamhetsomdöme Skogsindustrin

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Utfallet för det tredje kvartalet 2022 för hela skogsindustrin låg kvar på samma nivå som i det andra kvartalet 2022. Träindustrins lönsamhetsomdöme fortsatte att minska. Omdömet är dock fortsatt kvar något över sitt historiska medelvärde. I pappersindustrin rådde fortsatt optimism och lönsamhetsomdömet låg kvar klart över en standardavvikelse högre än det historiska medelvärdet.

Slutsatser

Skogsbranschens produktpriser har stigit mer än de beräknade kostnadsdrivna prisökningarna i prismodellen samtidigt som vinstandelen har stigit relativt mycket. Lönsamhetsomdömena har inte ökat lika tydligt som vinstandelen gjort jämfört med för ett år sedan, men jämfört med det andra kvartalet 2019 syns även här en tydlig uppgång. Sammantaget indikerar detta att produktpriserna ökat mer än vad som motiveras av kostnadsförändringarna i sig. Eftersom många företag i skogsindustrin är pristagare på en internationell marknad och eftersom kronans växelkurs spelar stor roll för priser och vinstandel är detta sannolikt den viktigaste förklaringen snarare än att företagen aktivt har höjt priserna.

FÖRDJUPNING

Fördjupning: Hur sätter företag sina priser?

Utgångspunkten inom nationalekonomin är att företaget är vinstmaximerande. För att producera en vara så kombinerar det produktionsfaktorer, som exempelvis arbetskraft och maskiner, med insatsvaror.⁵⁰ Givet att målet är att producera en viss kvantitet och kvalitet, så kombineras dessa produktionsfaktorer och insatsvaror för att produktionskostnaderna ska bli minsta möjliga. I en marknadsekonomi är det utbud och efterfrågan som avgör hur mycket ett företag kan sälja till ett givet pris. Hur priset förhåller sig till kostnaden för att producera och distribuera varan beror på vilken typ av marknad som det agerar på. Vid vissa konkurrensförhållanden kan företagen själva påverka priserna. I vilka fall det teoretiskt sett kan ske beskrivs i denna fördjupning. Oavsett hur marknaden i fråga kan beskrivas, är det viktigt att komma ihåg att företagets syfte är att maximera vinsten.

I de kommande avsnitten diskuteras olika delar inom den nationalekonomiska forskningen som anknyter till prissättning. Först diskuteras olika typer av marknadsstrukturer och sedan framhävs att företag verkar i en dynamisk miljö samt att beslutsfattande försvåras av olika typer av friktioner. I det efterkommande avsnittet presenteras resultat från forskning som undersökt hur företag uppdaterar sina priser beroende på vilken typ av marknad de verkar på. Sedan diskuteras utrikeshandel, med ett speciellt fokus på växelkursens betydelse för vinstnivån. Avslutningsvis diskuteras varför ökad efterfrågan tenderar att leda till ökad inflation.

Olika marknadsstrukturer

I vilken grad som företag är utsatta för konkurrens påverkar priserna, både i teorin och i praktiken.⁵¹ I detta avsnitt ges en överblick av de fyra typer av marknader som typiskt sett brukar beaktas.

PERFEKT KONKURRENS

På en marknad med perfekt konkurrens producerar ett stort antal företag identiska varor. Eftersom produkterna är identiska kan inget företag sätta ett högre pris än sina konkurrenter utan att förlora hela sin marknadsandel. Vidare är det inget företag som är villig att sätta priset så lågt att försäljningen av ytterligare en vara eller tjänst innebär

⁵⁰ Med varor avses både varor och tjänster, men av språkliga skäl används enbart ordet varor.

⁵¹ Se exempelvis De Loecker m.fl. (2020) som visar att en ökad marknadsmakt bland företag i USA bidragit till större skillnader mellan priser och kostnader (påslag). Vidare visar undersökningar från Sverige (Apel m.fl. (2005)), Norge (Langbreen m.fl. (2008)) och euroområdet (Fabiani m.fl. (2018)) att marknadsstrukturer påverkar hur företag sätter priser. Döpfer m.fl. (2022) finner att påslag i genomsnitt har stigit med 30 procent mellan 2006 och 2019 i USA. De menar att denna ökning kan förklaras av sjunkande marginalkostnader som inte lett till minskade konsumentpriser, samt att konsumenter verkar blivit mindre priskänsliga med tiden.

en förlust. I en marknad med perfekt konkurrens så sammanfaller priset med marginalkostnaden.⁵² Detta innebär att den ekonomiska vinsten, det vill säga vinsten som återstår när även långivare och ägare har kompenserats för kapitalkostnader och risk, blir noll. Vinstandelen, definierad som andelen av förädlingsvärdet som inte betalas ut som ersättning till arbetskraften, behöver dock inte vara noll. Om företagen använder kapital, antingen som en produktionsfaktor, eller för att finansiera verksamheten, kommer vinstandelen att vara positiv.

MONOPOLISTISK KONKURRENS

Som på en marknad med perfekt konkurrens, så består en marknad med monopolistisk konkurrens av ett stort antal företag. Men i detta fall producerar de varor som i viss utsträckning skiljer sig från varandra. Konsumenter, å sin sida, vill konsumera en bred uppsättning varianter av produkten i fråga.⁵³ Med andra ord, så är dessa varor i någon mån substitut för varandra, men de är inte perfekta substitut. Detta ger det enskilda företaget viss marknadsmakt och vinsten kan maximeras genom att sätta ett pris som överstiger marginalkostnaden.

OLIGOPOL

På en oligopolmarknad konkurrerar ett mindre antal företag med varandra.⁵⁴ Det finns två dominerande teorier om hur företag betar sig på en oligopolmarknad och förutsägelserna från dessa skiljer sig åt.⁵⁵ I ena fallet så sätter företag sina priser och beaktar hur andra företag sätter sina priser. Om de producerar identiska varor till samma kostnad så leder detta till att priset blir detsamma som marginalkostnaden. Om produkterna är diversifierade så kommer priset att överstiga marginalkostnaden och denna differens ökar när antalet företag minskar. I det andra fallet så bestämmer sig företaget för en kvantitet och beaktar vilken kvantitet som produceras av andra företag. I detta fall så kommer priset att överstiga marginalkostnaden även då företagen producerar identiska produkter till samma kostnad. Även här ökar differensen mellan priset och marginalkostnaden när antalet företag minskar.

MONOPOL

En monopolmarknad är en marknad med endast ett företag. En monopolist maximerar vinsten genom att sätta ett pris som överstiger marginalkostnaden. Ett så kallat

⁵² Marginalkostnaden definieras som kostnaden att producera *ytterligare* en enhet. På kort sikt så kan det vara så att priset på en marknad med perfekt konkurrens överstiger marginalkostnaden och att företag gör en ekonomisk vinst. Men med tiden etablerar sig nya företag på marknaden, vilket ökar utbudet och leder till att den ekonomiska vinsten blir noll igen.

⁵³ Det brukar vanligtvis refereras till som att konsumenterna har "love for variety". En populär nyttofunktion för att fånga detta introducerades av Dixit och Stiglitz (1977). Den har bland annat använts flitigt i forskningen om internationell handel och är standard inom den teoretiska forskningen om penningpolitik.

⁵⁴ Om antalet företag är två så kallas det för en duopolmarknad.

⁵⁵ Företagen antas bestämma priserna i *Bertrand*-modellen, medan de bestämmer kvantitet i *Cournot*-modellen. Se OECD "Glossary of Industrial Organisation Economics and Competition Law", <https://www.oecd.org/regreform/sectors/2376087.pdf> för något mer utförliga beskrivningar.

naturligt monopol kan exempelvis uppstå ifall det finns inträdesbarriärer⁵⁶ och/eller signifikanta stordriftsfördelar⁵⁷.

Beslut i en dynamisk miljö

Företag har vanligtvis för avsikt att inte bara existera just vid en tidpunkt, utan under en möjligtvis lång tid framöver. Därmed behöver antagandet om vinstmaximering förtydligas: ett företag antas fatta beslut som förväntas leda till att vinsten, över tid, blir så stor som möjligt.⁵⁸ Det finns faktorer som försvårar företagsledares beslut. Dessa faktorer kan vara många och interagerar ofta i hög utsträckning. Med syfte att hålla avsnittet kort, så ges här några exempel som kan ses som extra relevanta.

Det kan vara kostsamt och ta tid att ställa om produktionen. Över tid kan ett företag anställa mer arbetskraft och införskaffa fler maskiner för att öka produktionen, men på kort- och medellång sikt kan detta vara svårt: det tar tid både att anställa och att införskaffa och installera nya maskiner. Vidare så kan *sättet* som företaget producerar på vara kostsamt och svårt att ändra, speciellt på kort sikt.⁵⁹ Sådana friktioner som företaget möts av innebär att företagets förutsättningar beror på historiska beslut (hur många maskiner som i dagsläget står till förfogande beror på tidigare beslut). De innebär också att besluten i dag påverkar förutsättningarna i framtiden. Således behöver företaget inte bara se till dagens efterfrågeläge och kapacitetsutnyttjande, men även vara framåtblickande när beslut ska fattas.

Framför allt inom forskningen om penningpolitik så antas det existera så kallade prisfriktioner, vilka leder till att prisnivån blir trögrörlig över tid.⁶⁰ Detta är ett antagande som grundar sig i den empiriska forskningen, som visar att medianen för hur ofta företag ändrar priset på sina produkter är en gång per år.⁶¹ I dagsläget finns inget enkelt svar på *varför* priser är trögrörliga. När företag tillfrågats om deras processer kring pris-sättning, så kan svaren skilja sig åt mellan länder och mellan företag. Det finns dock tre teorier om trögrörliga priser som företag ofta känner igen sig i.⁶² Den första teorin

⁵⁶ Exempelvis kostnaden för att etablera en produktionsanläggning.

⁵⁷ Stordriftsfördelar kan enkelt sammanfattas som att den genomsnittliga kostnaden per producerad och såld enhet minskar när kvantiteten ökar.

⁵⁸ Mer specifikt så antas det i en dynamisk miljö att det framåtblickande företaget maximerar summan av det förväntade nuvärdet av framtida vinster.

⁵⁹ Se exempelvis Hassler m.fl. (2021) som finner att substitutionselasticiteten mellan arbetskraft/kapital och energi är väldigt låg på kort sikt, men är betydligt högre på längre sikt.

⁶⁰ Det är prisfriktioner (trögrörliga priser) som i teoretiska modeller möjliggör för centralbanker att påverka den reala ekonomin genom förändringar i styrräntan. Sätten på vilka trögrörliga priser kan introduceras i modeller är många och här kommer inte det att behandlas.

⁶¹ Det är inte nödvändigtvis alltid så att medianen är just ett år, men detta är en medianfrekvens som är vanligt förekommande i litteraturen. Denna median rapporteras exempelvis av Apel m.fl. (2005) som intervjuar svenska företag och Fabiani m.fl. (2005) anger att denna frekvens är den vanligast förekommande bland de nio euroländer som de undersöker.

⁶² Detta grundas på en samlad bild från uppsatser av Apel m.fl. (2005) (Sverige); Fabiani m.fl. (2005) (euroområdet); Langbraaten m.fl. (2008) (Norge).

benämns *explicita kontrakt* och innefattar i all enkelhet att köpare och säljare ingått juridiskt bindande avtal, bland annat om vilket pris som ska råda under avtalstiden. Den andra teorin benämns *implicita kontrakt*. Denna teori tar sin utgångspunkt i att en stor del av den försäljning som sker är mellan företag och att köpare och säljare ingår affärsmässiga relationer utan att nödvändigtvis skriva juridiska kontrakt. Teorin betonar att köparen föredrar förutsägbarhet och att priserna ska upplevas som ”rättvisa”. Säljaren, som i sin tur värdesätter relationen, tar hänsyn till detta och vill därför vara tillmötesgående genom att sätta ”rättvisa” priser samt att inte ändra priserna oftare än nödvändigt. En tredje teori menar att prisfriktioner kan bero på *koordinationsfel*. Denna teori menar att företag är rädda för att prissänkningar inte ska medföra någon betydelsefull tillströmning av nya kunder, då många potentiella kunder redan har relationer med andra företag. Vidare så är företagen rädda för att tappa stora marknadsandelar om de ökar sina priser, då de fruktar att andra företag, som möjligtvis också sett sina produktionskostnader stiga, inte höjer sina priser.

De friktioner som nämnts, och flera därtill, komplicerar analyser av sambandet mellan kostnader och priser.⁶³ Delvis så kompliceras sambandet mellan kostnader på produktionsfaktorer/insatsvaror och företagets produktionskostnader av att, som nämnts, det kan vara mer eller mindre lätt att substituera mellan dem. Sedan tillkommer det som just diskuterats, att prisfriktioner gör att företag måste ta hänsyn till inte bara nuvarande efterfrågeläge och kostnader, utan även bilda sig en uppfattning om hur dessa kan utvecklas framgent. Det är lätt att föreställa sig ett scenario där ett företag som sett ökade kostnader det senaste året och ska skriva ett explicit kontrakt med en köpare, kan behöva ta höjd för framtida kostnadsökningar om sådana förväntas. I ett sådant scenario är det troligt att vinsterna stiger på kort sikt och sedan återgår till det normala om kostnadsökningarna väl realiserar.⁶⁴

Tre gånger per år intervjuar Riksbanken företag, samt arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och publicerar resultaten i ”Riksbankens Företagsundersökning”. Innehållet i denna kan ge ytterligare inblick i företagets agerande och utmaningar. Exempelvis återges det, i den senaste undersökningen från september 2022, att en representant för ett företag har sagt att vissa företag inte hinner ändra priserna i den takt som kostnaderna ökar, medan det finns andra som höjer priserna lite extra för att kompensera för högre kostnader i framtiden. Vidare uppger ett handelsföretag att de anställt extra personal för att hinna ändra priserna i den takt som kostnaderna ökar. Detta

⁶³ I bilagan presenteras en enkel ekonomisk modell som undersöker sambanden mellan förändringar i priset på insatsvaror, produktpriser, och vinstandelen på två typer av marknader: perfekt konkurrens respektive monopolistisk konkurrens. Denna modell bortser från osäkerhet och prisfriktioner och syftar till att ge en liten inblick i hur en ekonomisk modell kan användas för att analysera samband mellan kostnader för produktionsfaktorer och produktionskostnader. Trots att modellen bortser från diverse friktioner, framgår det ändå tydligt att det är svårt att kvantitativt bestämma relationen mellan kostnader på produktionsfaktorer och produktionskostnader.

⁶⁴ Ett annat scenario som kan leda till samma slutsats utgår från att förväntningarna om framtida kostnadsökningar är detsamma som i det förstnämnda scenariot, men att trögrörliga priser har sitt ursprung i att företagen behöver betala en given kostnad för att ändra priserna. Denna typ av kostnad brukar benämnas ”menykostnad” och kan exemplifieras som den kostnad som en restaurang behöver betala för att uppdatera och trycka nya menyer, eller den kostnad som en butik inom dagligvaruhandeln behöver betala för att uppdatera priserna på varorna i sin butik. Med menykostnader är det också möjligt att företagen höjer priserna mer idag, för att inte behöva uppdatera sina menyer flera gånger i framtiden (och därmed undvika att behöva betala kostnaden flera gånger).

stämmer väl överens med den typ av kostnad som föreställs i teorin som säger att prisfriktioner beror på så kallade ”menykostnader”⁶⁵. Det anges också av företag som säljer till hushåll, att om företag tidigare haft svårt att föra vissa kostnadsökningar vidare mot konsumenter för att konkurrenssituationen hindrat dem från det, så gäller det inte längre eftersom ”alla höjer nu”. Detta kan tolkas som ytterligare en indikation om att teorin *koordinationsfel*, som beskrevs ovan, under normala förutsättningar är empiriskt relevant och att ett tydligt kostnadstryck kan fungera som en signal som minskar koordinationsproblematiken.

Marknadsstrukturer och prisförändringar

En växande litteratur undersöker sambandet mellan kostnadsökningar och prisökningar, samt hur ett företags prissättning påverkas när konkurrenterna höjer sina priser. Över lag så finner litteraturen att prisförändringar i proportion till kostnadsförändringar är mindre än 1:1. Det vill säga: om produktionskostnaden stiger med en procent, så tenderar produktpriset att stiga med mindre än en procent.

Bilden är dock något spretig när det kommer till hur denna relation förhåller sig till marknadskoncentration.⁶⁶ Amiti m.fl. (2019) finner att företag ökar sina priser med 0,6 procent i genomsnitt när kostnaderna ökar med 1 procent. De finner dock att små företag ökar sina priser i proportion 1:1 när kostnaderna ökar. Större företag ökar sina priser med 0,4 procent när priserna bland deras konkurrenter ökar med 1 procent. Förutsatt att marknader med högre marknadskoncentration oftare utgörs av större företag, så indikerar det sistnämnda resultatet att elasticiteten mellan priser och kostnader är lägre i marknader med högre marknadskoncentration. Detta stämmer väl överens med resultaten i Wang och Werning (2022), som finner att prisresponsen är mer fördröjd på marknader med mer koncentration. Bräuning m.fl. (2022) finner däremot det motsatta, att elasticiteten är högre hos företag på marknader med mer koncentration.

I studien av Apel m.fl. (2005) tillfrågas svenska företag om de vanligaste orsakerna bakom *varför* de ändrar sina priser. Där anges att den främsta anledningen är att konkurrenterna har ändrat sina priser, vilket författarna inte förvånas över mot bakgrund av att de flesta av de intervjuade företagen verkar på marknader som kan karaktäriseras som oligopolmarknader.

⁶⁵ Se fotnot 62.

⁶⁶ På marknader med mer marknadskoncentration så har en eller flera företag betydande marknadsandelar. Detta är givetvis en kontinuerlig skala. Marknadskoncentration kan mätas på olika sätt. Ett populärt mått är det så kallade Herfindahl-Hirschman Indexet (HHI). Allt annat lika så är högre marknadskoncentration förknippat med mindre konkurrens.

Internationell handel och prissättning

Internationell handel är viktig för en liten öppen ekonomi som den svenska. Exporten från Sverige till omvärlden utgör ungefär en fjärdedel av svensk BNP.⁶⁷ Många företag som ägnar sig åt internationell handel är exponerade mot valutakursrörelser, då priserna för en stor andel av det som importerats och exporteras är satta i en annan valuta än svenska kronor.⁶⁸ Huruvida lönsamheten påverkas positivt eller negativt av att den svenska kronan försvagas beror på en mängd faktorer. Om det bortses från att företag i viss mån kan valutasäkra sin verksamhet genom att använda sig av finansiella instrument, så är det några av dem som har störst betydelse för hur valutakursen slår mot företagets lönsamhet:

- *Andelen av produktionen som exporteras:* givet ett redan bestämt pris i utländsk valuta så påverkas företagets omsättning från exporten positivt av en försvagning av svenska kronan. Effekten på omsättning och lönsamhet är större om exporten utgör en större andel av företagets försäljning.
- *Andelen importerade insatsvaror:* en svagare svensk krona ökar kostnaden för att producera och denna kostnad ökar mer om andelen importerade insatsvaror är större.
- *Företagens prissättningsbeteende:* Det krävs en något mer utförlig diskussion av den sista punkten i ordningen.

Anta för enkelhetens skull att företaget inte importerar några insatsvaror. Anta vidare att efterfrågan från omvärlden samt priserna som sätts av företagen i utlandet (i utländsk valuta) är oförändrade. I det fall att företagets exportpriser i utländsk valuta inte ändras, eventuellt som en följd av någon prisfriktion, så kommer företagets omsättning och vinst från exporten att öka. Detta följer av att kvantiteten som exporteras är densamma som tidigare, medan priset, omräknat till svenska kronor, ökar.⁶⁹

Men vad händer om företaget ändrar sina priser? Utöver betydelsen av importerade insatsvaror i produktionen, så är det flera faktorer, som exempelvis hur efterfrågan påverkas av prisförändringar, som företaget måste ta i beaktande. Säg nu att P_f är priset i utländsk valuta och att mc_f är marginalkostnaden för exporterade varor. Definiera växelkursen e som antal svenska kronor per antal utländsk valuta. Påslaget är då $\mathcal{M}_f = e * P_f / mc_f$. På hemmamarknaden är påslaget $\mathcal{M}_a = P_a / mc_a$. Företag sägs ägna sig åt *pricing-to-market* ifall påslaget för exportmarknaden relativt hemmamarknaden – det vill

⁶⁷ År 2014 så var importinnehållet i svensk export cirka 38% (se fördjupning "Så beräknas drivkrafter till BNP" från Konjunkturläget december 2016). År 2021 uppgick total export till 2480 miljarder kronor och BNP till 5452 miljarder kronor. Således kan exportens bidrag till BNP uppskattas till ungefär $(0,62 * 2480) / 5452 = 27\%$, alltså drygt en fjärdedel.

⁶⁸ Wilander, F. (2006) intervjuar svenska exporterade företag och finner att endast en femtedel sätter sina priser i svenska kronor. Hopkins (2006) undersöker importen och finner att cirka en fjärdedel av priserna är i svenska kronor.

⁶⁹ Låt Y_f vara kvantiteten som exporteras och priset i utländsk valuta vara P_f . Om växelkursen, definierad som enheter svenska kronor per enhet utländsk valuta, benämns e , och marginalkostnaden refereras till som mc och antas vara konstant, så kan exportvinsten skrivas som $\Pi_f = eP_f Y_f - mcY_f$, från vilket det är enkelt att se att den ökar med e .

säga kvoten $\mathcal{M}_f/\mathcal{M}_d$ – varierar över tid. Det finns starka bevis för att företag tillämpar pricing-to-market. Specifikt så visar den empiriska forskningen att kvoten $\mathcal{M}_f/\mathcal{M}_d$ samvarierar positivt med växelkursen. Med trögrörliga priser så följer detta mekaniskt, men det verkar även gälla när företag uppdaterar sina priser simultant på varor som säljs inom landet respektive på export.⁷⁰

Givet att ett företag sätter sina priser i utländsk valuta och ägnar sig åt pricing-to-market, så tyder den empiriska forskningen på att värdet från försäljningen som går på export stiger när den svenska kronan minskar i värde. Men, som redan nämnts, finns det även andra faktorer som påverkar hur växelkursförändringar i slutändan påverkar företagets lönsamhet.

Priset på många produkter bestäms i stor utsträckning på världsmarknaden, inte minst priset på olika råvaror. Dessa typer av marknader stämmer i många avseenden in på det som beskrevs som marknader med perfekt konkurrens: specifikt så säljs i stort sett homogena produkter (exempelvis vete) av ett stort antal företag. Men till skillnad från hur marknader med perfekt konkurrens beskrivs, så är företagen inte identiska när det kommer till kostnaderna för att tillverka eller utvinna produkten.⁷¹ Vidare så är det vanligt förekommande att kapacitetstaket på kort sikt är svårt att förändra.

Givet ett världsmarknadspris, så kommer företag i dessa typer av branscher att öka produktionen och den sålda kvantiteten tills antingen: (i) marginalkostnaden för att producera ytterligare en enhet är densamma som priset, eller (ii) tills företagen slår i ett kapacitetstak och helt enkelt inte kan öka produktionen mer. I det sistnämnda fallet är det enkelt att konstruera ett scenario där företaget redan producerar vid fullt kapacitetsutnyttjande⁷² och möjligen gör en positiv vinst. Eftersom företaget redan producerar vid full kapacitet, så kommer en ökning av världsmarknadspriset leda till ökade marginaler och ökad vinst.

Hur vinstandelen utvecklar sig beror också delvis på hur lönerna utvecklas när priserna stiger. Det kan tyckas att prisökningen kan eller borde leda till löneökningar, eftersom det har uppstått ett utrymme för sådana. Många olika faktorer är viktiga för hur utfallet blir. Här nämns två som är viktiga att beakta, som möjligtvis talar för antingen uteblivna eller små löneökningar med en väl fungerande arbetsmarknad. Ett vanligt antagande inom den nationalekonomiska forskningen är att arbetskraft är mobil/flyttbar mellan olika sektorer och företag. Detta leder till att lönenivån jämnas ut

⁷⁰ Fitzgerald och Haller (2014) har tillgång till irländska mikrodata och undersöker prissättningen hos företag som både säljer inhemskt och exporterar till Storbritannien, och där priset på exporten till Storbritannien sätts i brittiska pund. De finner att de procentuella prisförändringarna i lokal valuta (irländska pund och sedan euro, respektive brittiska pund), hos företag som uppdaterar sina priser samtidigt på båda marknader, i genomsnitt är desamma och således att kvoten $\mathcal{M}_f/\mathcal{M}_d$ varierar 1:1 med växelkursen. De finner alltså att företag ägnar sig åt en specifik typ av pricing-to-market och att det inte endast uppstår som ett resultat av trögrörliga priser.

⁷¹ Exempelvis så är framställningen av stål en energiintensiv process och företagen kan använda olika teknologier. Medan vissa företag använder kol som energikälla, tillför andra elektricitet i processen. Priset på elektricitet relativt kol kan variera över tid och således kommer de relativa produktionskostnaderna också att variera.

⁷² Åter igen kan detta exemplifieras med produktionen av vete. Över tid är det möjligt att allokera mer eller mindre mark till just veteproduktion, men på kort sikt är potentiell veteproduktion (kapacitetstaket) svårt att påverka.

mellan olika företag (det vill säga olika företag som har behov av samma typ av arbetskraft) samt att ett företag inte nödvändigtvis behöver höja lönerna mer än andra företag för att behålla arbetskraften.⁷³ En annan faktor är att priserna på råvaror, som exempelvis vete, kan variera mycket över tid, medan det brukar anses svårt att sänka nominella löner.⁷⁴ Anta att det förväntas att en prisuppgång efterföljs av en prisnedgång. Prisuppgången medför att vinsten hos företaget ökar och att det således, på kort sikt, finns utrymme för löneökningar. Men eftersom en prisnedgång väntas och det är svårt för företaget att minska nominella löner, så blir det svårt för dem att justera upp lönerna i första taget.⁷⁵

Prisökningar i högkonjunkturer

Under efterfrågedriva högkonjunkturer tenderar inflationen att vara högre än normalt. Det är dock inte självklart vilken mekanism som ligger bakom detta samband. I så kallade ny-keynesianska makroekonomiska modeller så behöver företag öka produktionen för att möta den ökade efterfrågan, vilket leder till ökade marginalkostnader och därigenom högre priser. Det vill säga: utbud och efterfrågan möts på en ny högre nivå genom att företagen producerar mer, till en högre produktionskostnad och högre pris. En annan möjlig mekanism är att kapacitetstaket är trögrörligt på kort sikt och att priserna därmed behöver justeras för att efterfrågan ska komma i nivå med utbudet. I detta fall kommer vinsterna, och vinstandelarna, att korrelera positivt med konjunkturen. Priserna, och därmed vinsterna, ökar för att möta en högre efterfrågan. Det behöver inte nödvändigtvis vara så i det första fallet.⁷⁶

⁷³ Detta kan förtydligas genom ett exempel. Anta att priserna på vete stiger men att priserna på andra jordbruksprodukter är oförändrade. Kommer lönerna för de anställda som arbetar med veteproduktionen att stiga? Om det är enkelt att förflytta arbetskraft mellan olika typer av jordbruk så är det troligt att lönerna inte stiger. Detta eftersom arbetstagarnas förhandlingskraft är väldigt begränsad, eftersom veteproducenterna enkelt kan ersätta de existerande arbetarna med arbetare från andra typer av jordbruk. Självklart är detta en mycket förklarad bild av verkligheten och det finns faktorer som skulle kunna öka arbetstagarnas förhandlingskraft. Exempelvis så är det kostsamt att anställa och träna upp nya arbetare.

⁷⁴ Exempelvis så finner Funk och Kaufmann (2020) att nominella lönesänkningar är ovanliga även i tider med deflation (fallande priser). Funk och Kaufmann (2022) finner att denna typ av nominella lönestelhet "downward nominal wage rigidity" bidrar till att lönesummor minskar medan arbetslösheten ökar mer när ekonomin befinner sig i ett låginflationsläge och utsätts för en deflatorisk penningpolitisk chock.

⁷⁵ Notera att ett liknande scenario kan appliceras när det diskuteras kring växelkursförändringar som har en positiv effekt på vinsterna bland exporterande företag. Här kan det också argumenteras för att detta ger ett ökat utrymme för löneökningar. Men om exempelvis en växelkursdepreciering efterföljs av en växelkursappreciering av samma storlek så kommer löneökningar leda till att företag blir mindre konkurrenskraftigt än i utgångsläget innan växelkursdeprecieringen och löneökningarna.

⁷⁶ Broer m.fl. (2020) lyfter fram att penningpolitisk stimulans som genererar ökad efterfrågan i en standard ny-keynesiansk modell genererar högre löner och minskade vinster.

Bilaga: Tekniskt bilaga till fördjupningen

Här presenteras en enkel ekonomisk modell som undersöker sambanden mellan förändringar i priset på insatsvaror, produktpriser, och vinstandelen. Modellen visar att sambanden delvis beror på den antagna marknadsstrukturen (perfekt eller monopolistisk konkurrens) och på substitutionselasticiteten mellan olika produktionsfaktorer.

Företag producerar med följande CES-teknologi:

$$Y(i) = \left(\omega_K K(i)^{\frac{\sigma-1}{\sigma}} + \omega_L L(i)^{\frac{\sigma-1}{\sigma}} + \omega_M M(i)^{\frac{\sigma-1}{\sigma}} \right)^{\frac{\sigma}{\sigma-1}}$$

Där Y är den producerade kvantiteten, K är kapital (exempelvis maskiner), L är arbetskraft och M är insatsvaror. Värdet på parametern σ bestämmer i vilken utsträckning företaget kan substituera mellan de olika produktionsfaktorerna i produktionen. ω_K , ω_L och ω_M är andelsparametrar och i fallet med $\sigma \rightarrow 1$ så bestämmer de kostnadsandelarna för respektive produktionsfaktor.⁷⁷ Genom att lösa företagets kostnadsminimeringsproblem så kan företagets marginalkostnad (mc) visas vara

$$mc = \Omega^{\frac{1}{1-\sigma}}$$

där $\Omega = \omega_K^\sigma R^{1-\sigma} + \omega_L^\sigma W^{1-\sigma} + \omega_M^\sigma P_M^{1-\sigma}$ och R , W och P_M är priser för kapital, arbetskraft, respektive insatsvaror.

Fortsättningsvis antas företagen agera på en marknad med antingen monopolistisk konkurrens, eller perfekt konkurrens. På marknaden med monopolistisk konkurrens så produceras differentierade produkter och konsumenterna har nyttofunktioner som leder till att efterfrågefunktionen för varje företags produkt, $Y(i)$, bestäms av:

$$Y(i) = \left(\frac{P(i)}{P} \right)^{-\varepsilon} \frac{Z}{P}$$

Där $P(i)$ är priset som sätts av företag i , Z är hushållens totala budget och P är ett prisindex. Vidare så antas att det inte finns några friktioner: företag tillåts justera produktionsfaktorerna och priserna hur de vill, när de vill och utan kostnad. Priset ges av ett påslag, \mathcal{M} , multiplicerat med marginalkostnaden:

$$P(i) = \mathcal{M}mc(i)$$

där $\mathcal{M} > 1$ med monopolistisk konkurrens och $\mathcal{M} = 1$ med perfekt konkurrens. Företagen producerar med samma teknologi, vilket innebär att marginalkostnaderna är

⁷⁷ Den produktionsfunktion som är specificerad är inte definierad vid $\sigma = 1$. Det kan däremot visas att när σ närmar sig 1 (uttryckt som $\sigma \rightarrow 1$), kan produktionsfunktionen skrivas som $Y(i) = K(i)^{\omega_K} L(i)^{\omega_L} M(i)^{\omega_M}$. Då bestämmer parametrarna ω_K , ω_L och ω_M hur mycket av företagets kostnader som allokeras till respektive produktionsfaktor.

desamma för alla företag och därmed så kommer $P(i) = P(j) = P$. Notera nu att $\ln(P) = \ln(\mathcal{M}) + \ln(mc)$ och därmed att

$$d\ln(P) = d\ln(mc)$$

det vill säga: när marginalkostnaden ökar med en procent så ökar produktpriset med en procent (elasticiteten är ett), både under perfekt och monopolistisk konkurrens. Vad händer med priserna om priset på insatsvaran, P_M , stiger? För att se effekten på priset:

$$\frac{d\ln(P)}{d\ln(P_M)} = \frac{d\ln(P)}{d\ln(mc)} \frac{d\ln(mc)}{d\ln(P_M)}$$

Vi vet sedan tidigare att $\frac{d\ln(P)}{d\ln(mc)} = 1$, så effekten av förändringar i P_M beror på hur marginalkostnaden förändras när P_M förändras. Det är dock inte möjligt att kvantifiera $\frac{d\ln(mc)}{d\ln(P_M)}$ utan att tilldela respektive parameter i produktionsfunktionen värden. I vilket fall som helst kvarstår slutsatsen att förändringar i priset står i proportion 1:1 till förändringar i marginalkostnader.

Vad händer med vinstandelen? Effekten på vinstandelen beror också på om och hur lönerna, W , eller kostnaden för kapital, R , påverkas av förändringen i P_M . För att reda ut ett sådant samband behövs mer struktur och att modellen löses i allmän jämvikt. För att underlätta analysen så antas att W och R är konstanta. Vinstandelen, va , definieras som den andelen av förädlingsvärdet som inte betalas ut som ersättning till arbetskraften:

$$va = 1 - \frac{WL}{PY - P_M M}$$

För ett företag som maximerar sina vinster kan vinstandelen skrivas som:

$$va = 1 - \frac{\omega_L^\sigma W^{1-\sigma}}{\mathcal{M}\Omega - \omega_M^\sigma P_M^{1-\sigma}}$$

För att se hur vinstandelen påverkas av en förändring i P_M så tas partialderivatan av den ekvationen med hänseende till just P_M

$$\frac{dva}{dP_M} = A(1 - \sigma)(\mathcal{M} - 1)$$

där $A = (\omega_L \omega_M)^\sigma W^{1-\sigma} P_M^{-\sigma} (\mathcal{M}\Omega - \omega_M^\sigma P_M^{1-\sigma})^{-2} > 0$. Med perfekt konkurrens ($\mathcal{M} = 1$) påverkas inte vinstandelen av förändringar i P_M . Med monopolistisk konkurrens ($\mathcal{M} - 1 > 0$) beror effekt på substitutionselasticiteten σ . Om produktionsfaktorerna är komplement ($\sigma < 1$) ökar vinstandelen när priset på insatsvaran stiger medan den minskar om de är substitut ($\sigma > 1$). I det fall att $\sigma \rightarrow 1$ är vinstandelen konstant.

I en ekonomi med monopolistisk konkurrens utan friktioner sätts priset som ett konstant påslag över marginalkostnaden. Följaktligen så är förhållandet 1:1 mellan procentuella ökningar i priser och procentuella ökningar i marginalkostnader. Samtidigt innebär detta inte nödvändigtvis vinstandelen är konstant. Om produktionsfaktorerna kan klassas som komplement, vilket det finns anledning att tro att de ofta är i alla fall på kort sikt, så ökar vinstandelen när priset på insatsvaran stiger.⁷⁸

⁷⁸ Det bör betonas att resultaten i denna bilaga är en konsekvens av de antaganden som görs. Exempelvis kommer vinstandelen att minska som en följd av en ökning i priset på insatsvaran om ett företag som agerar på en monopolmarknad producerar med en Leontief-teknologi (produktionsfaktorerna är perfekta komplement) och möter en efterfrågan som minskar linjärt med priset.

Referenser

- Amiti, M., Itskhoki, O., och Konings, J. (2019) "International shocks, variable markups, and domestic prices". *The Review of Economic Studies*, 86(6), 2356–2402.
- Apel, M., Friberg, R., och Hallsten, K. (2005) "Microfoundations of macroeconomic price adjustment: survey evidence from Swedish firms". *Journal of Money, Credit and Banking*, 313–338.
- Broer, T., Harbo Hansen, N. J., Krusell, P., och Öberg, E. (2020) "The New Keynesian transmission mechanism: A heterogeneous-agent perspective". *The Review of Economic Studies*, 87(1), 77–101.
- Bräuning, F., Fillat, J. L., och Joaquim, G. (2022) "Cost-Price Relationships in a Concentrated Economy". *Federal Reserve Bank of Boston Research Paper Series Current Policy Perspectives Paper*, (94265).
- De Loecker, J., Eeckhout, J., och Unger, G. (2020) "The rise of market power and the macroeconomic implications". *The Quarterly Journal of Economics*, 135(2), 561–644.
- Dixit, A. K., och Stiglitz, J. E. (1977) "Monopolistic competition and optimum product diversity". *The American economic review*, 67(3), 297–308.
- Döpfer, H., MacKay, A., Miller, N., och Stiebale, J. (2022) "Rising markups and the role of consumer preferences". *Harvard Business School Strategy Unit Working Paper*, (22–025).
- Ewertz, J., Klein, M., Tysklind, O. (2022) "Prisförändringar i Sverige – insikter från nya mikrodata". *Ekonomisk kommentar Nr 1 2022*, Riksbanken.
- Fabiani, S., Druant, M., Hernando, I., Kwapił, C., Landau, B., Loupias, C. och Stokman, A. (2006) "What firms' surveys tell us about price-setting behavior in the Euro area".
- Fitzgerald, D., och Haller, S. (2014) "Pricing-to-market: evidence from plant-level prices". *Review of Economic Studies*, 81(2), 761–786.
- Funk, A. K., och Kaufmann, D. (2020) "Do sticky wages matter? New evidence from matched firm-survey and register data". *KOF Working Papers*, 480, 1–30.
- Funk, A. K., och Kaufmann, D. (2022) "Do Sticky Wages Matter? New Evidence from Matched Firm Survey and Register Data". *Economica*, 89(355), 689–712.
- Glans, E. (2019) "PRIOR – NIER's input-output based cost push price model", Övrig publikation, Konjunkturinstitutet, september 2019.
- Hassler, J., Krusell, P., och Olovsson, C. (2021) "Directed technical change as a response to natural resource scarcity". *Journal of Political Economy*, 129(11), 3039–3072.
- Hopkins, E. (2006) "Is a higher degree of local currency pricing associated with a lower exchange rate pass-through?: a study of import pricing in 51 Swedish industries". *Stockholm School of Economics*.
- Konjunkturinstitutet (2019), *Lönebildningsrapporten 2019*.
- Konjunkturinstitutet (2022), *Lönebildningsrapporten 2022*.

- Konjunkturinstitutet (2022b), *Metodbok för Konjunkturbarometern*.
<https://www.konj.se/metodbok>
- Langbraaten, N., Nordbø, E. W., och Wulfsberg, F. (2008) "Price-setting behaviour of Norwegian firms-results of a survey". Norges bank economic bulletin 2/2008 (Vol. 79) 13–34.
- Livsmedelsföretagen (2022), "Konjunkturbrev Q1 2022". Livsmedelsföretagen,
<https://www.livsmedelsforetagen.se>, hämtad 2022-11-22
- Miller, R. E. och Blair, P. D., (2009) *Input-Output Analysis, Foundations and extensions*, Cambridge University Press.
- SCB (2022), "Elpriser och förädlingsvärde i D35", personlig kommunikation, 1 september 2022.
- SCB (2022b), "Kvalitetsdeklaration nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar". <https://scb.se/>, hämtad 2022-11-28.
- Wang, O., och Werning, I. (2022) "Dynamic oligopoly and price stickiness". *American Economic Review*, 112(8), 2815–49.
- Wilander, F., (2006) "An Empirical Analysis of the Currency Denomination in International Trade". Manuscript. Stockholm School of Economics.

Bilaga 1 Tabeller

Tabell 1 Förändring i Vinstandelar

Standardavvikelser

Branschkod	Beskrivning	2021q2 - 2022q2	2019q2- 2022q2
1-3	Jordbruk, skogsbruk, fiske	1,1	1,7
5-9	Gruvor	-4,1	-2,5
10-12	Livsmedel	1,9	1,7
13-15	Textil	-0,1	0,1
16-18	Skog	0,6	2,6
19-21	Kemi, petroleum och läkemedel	0,8	-0,1
22-23	Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter	-3,1	-1,9
24-25	Stål och metall	-0,3	1,2
26-27	Elektronik och elapparater	1,9	1,0
28	Övrig maskinindustri	2,7	1,5
29-30	Motorfordon och andra transportmedel	-1,2	-1,8
31-33	Möbler, leksaker och annan tillverkning	-0,9	-2,2
35-39	El, gas, värme, vatten	3,4	3,7
41-43	Bygg	0,1	0,8
45-47	Handel	1,1	1,0
49-53	Transporttjänster	-0,5	-1,6
55-56	Hotell- och restaurangtjänster	2,1	-0,3
58-63	IKT-tjänster	0,5	-0,4
69-82	Företagstjänster	0,6	0,8
90-98	Fritidstjänster	1,3	0,5

Anm. Tabellen visar förändringen i vinstandelen uttryckt i standardavvikelser, där standardavvikelsen beräknats med utgångspunkt i de historiska förändringarna i vinstandelarna med motsvarande tidsförskjutning, det vill säga 4 respektive 12 kvartal.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2 Förändring i lönsamhetsomdömen andra kvartalet 2022

Standardavvikelser

Branschkod	Beskrivning	2021q2 – 2022q2	2019q2- 2022q2
1-3	Jordbruk, skogsbruk, fiske	-	-
5-9	Gruvor	-	-
10-12	Livsmedel	-1,7	-0,9
13-15	Textil	-0,6	0,7
16-18 ¹	Skog	-0,4	0,9
16	<i>Tillverkning av trä och varor av trä</i>	-0,7	1,1
17	<i>Pappers- och pappersvarutillverkning</i>	-0,1	0,3
18	<i>Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar</i>	2,6	2,1
19-21 ¹	Kemi, petroleum och läkemedel	0,1	0,6
19	<i>Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter</i>	0,0	0,2
20	<i>Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter</i>	-0,6	0,3
21	<i>Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel</i>	0,3	0,2
22-23 ¹	Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter	-1,5	-0,4
22	<i>Tillverkning av gummi- och plastvaror</i>	-0,3	0,1
23	<i>Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter</i>	-1,6	-0,4
24-25 ¹	Stål och metall	-0,1	1,1
24	<i>Stål- och metallframställning</i>	0,3	1,3
25	<i>Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater</i>	-0,6	0,1
26-27 ¹	Elektronik och elapparater	-0,5	-0,2
26	<i>Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik</i>	0,0	0,8
27	<i>Tillverkning av elapparatur</i>	-1,5	-1,5
28	Övrig maskinindustri	-0,5	0,3
29-30 ¹	Motorfordon och andra transportmedel	0,0	0,2
29	<i>Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar</i>	0,1	0,4
30	<i>Tillverkning av andra transportmedel</i>	0,1	-1,2
31-33 ¹	Möbler, leksaker och annan tillverkning	0,3	0,4
31	<i>Tillverkning av möbler</i>	-0,3	0,7
32	<i>Annan tillverkning</i>	-0,5	-1,5
33	<i>Reparation och installation av maskiner och apparater</i>	1,1	-0,1
35-39	El, gas, värme, vatten	-	-
41-43	Bygg	-	-

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA

Branschkod	Beskrivning	2021q2 – 2022q2	2019q2- 2022q2
45-47	Handel	0,3	0,6
45, 47 ²	<i>Detaljhandeln</i>	0,1	0,5
46	<i>Parti- och provisionshandel utom med motorfordon</i>	0,9	1,1
49-53	Transporttjänster	0,0	0,2
55-56	Hotell- och restaurangtjänster	2,0	-0,4
55	<i>Hotell</i>	2,7	0,1
56	<i>Restaurang</i>	1,2	-0,8
58-63	IKT-tjänster	-0,1	0,8
69-82	Företagstjänster	-0,3	0,2
90-98	Fritidstjänster	-	-

¹ Branschsammanläggningen för dessa branscher finns inte normalt i Konjunkturbarometern. Sammanläggningen har begränsats av att vikter i som används av Konjunkturbarometern på denna nivå endast finns tillgängliga tillbaka till det andra kvartalet 2016. Storleken på standardavvikelseerna kan därmed skilja sig avsevärt mellan branschaggregatet och de underliggande branscherna. Utvecklingen i standardavvikelse kan därmed skilja sig åt mellan branschaggregatet och vad som ser rimligt ut utifrån underliggande branscher.

² I Konjunkturbarometern så definieras detaljhandeln som både SNI 45 och 47. Detta för att den ska vara jämförbar med liknande enkäter i övriga EU där SNI 45+47 är definierat som "retail trade".

Anm. Tabellen visar förändringen i lönsamhetsomdömet uttryckt i standardavvikelse, där standardavvikelsen beräknats med utgångspunkt i de historiska förändringarna i vinstandelarna med motsvarande tidsförskjutning, det vill säga 4 respektive 12 kvartal. Där branschen saknas eller frågan inte ställs till branschen har det markerats i tabellen med "-".

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 3 Förändring i lönsamhetsomdömen tredje kvartalet 2022

Standardavvikelser

Branschkod	Beskrivning	2021q3 – 2022q3	2019q3- 2022q3
1-3	Jordbruk, skogsbruk, fiske	-	-
5-9	Gruvor	-	-
10-12	Livsmedel	-0,8	-1,7
13-15	Textil	-1,3	-0,9
16-18 ¹	Skog	-0,4	1,7
16	<i>Tillverkning av trä och varor av trä</i>	-1,7	0,3
17	<i>Pappers- och pappersvarutillverkning</i>	0,4	1,6
18	<i>Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar</i>	1,2	1,7
19-21 ¹	Kemi, petroleum och läkemedel	-0,3	-0,3
19	<i>Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter</i>	2,0	1,2
20	<i>Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter</i>	-1,7	-0,6
21	<i>Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel</i>	0,1	-0,1
22-23 ¹	Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter	-1,8	-2,0
22	<i>Tillverkning av gummi- och plastvaror</i>	-1,3	-1,0
23	<i>Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter</i>	-1,4	-1,3
24-25 ¹	Stål och metall	-0,5	1,5
24	<i>Stål- och metallframställning</i>	-0,5	1,7
25	<i>Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater</i>	-0,6	0,2
26-27 ¹	Elektronik och elapparater	-1,1	0,0
26	<i>Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik</i>	-0,2	0,6
27	<i>Tillverkning av elapparatur</i>	-2,4	-1,0
28	Övrig maskinindustri	-1,2	-0,6
29-30 ¹	Motorfordon och andra transportmedel	-0,4	-0,6
29	<i>Tillverkning av motorfordon, släpfordon och påhängsvagnar</i>	-0,6	-0,7
30	<i>Tillverkning av andra transportmedel</i>	2,5	0,4
31-33 ¹	Möbler, leksaker och annan tillverkning	-1,2	-1,3
31	<i>Tillverkning av möbler</i>	-1,8	-1,0
32	<i>Annan tillverkning</i>	-1,1	-3,2
33	<i>Reparation och installation av maskiner och apparater</i>	0,3	-0,1
35-39	El, gas, värme, vatten	-	-
41-43	Bygg	-	-

FORTSÄTTER PÅ NÄSTA SIDA

Branschkod	Beskrivning	2021q3 – 2022q3	2019q3- 2022q3
45-47	Handel	-1,1	-0,2
45, 47 ²	Detaljhandeln	-1,6	-1,1
46	Parti- och provisionshandel utom med motorfordon	0,5	1,8
49-53	Transporttjänster	0,4	0,3
55-56	Hotell- och restaurangtjänster	0,2	-0,8
55	Hotell	1,5	-0,1
56	Restaurang	-1,0	-1,2
58-63	IKT-tjänster	-0,3	0,5
69-82	Företagstjänster	-1,0	0,3
90-98	Fritidstjänster	-	-

¹ Branschsammanläggningen för dessa branscher finns inte normalt i Konjunkturbarometern. Sammanläggningen har begränsats av att vikter i som används av Konjunkturbarometern på denna nivå endast finns tillgängliga tillbaka till det andra kvartalet 2016. Storleken på standardavvikelseerna kan därmed skilja sig avsevärt mellan branschaggregatet och de underliggande branscherna. Utvecklingen i standardavvikelse kan därmed skilja sig åt mellan branschaggregatet och vad som ser rimligt ut utifrån underliggande branscher.

² I Konjunkturbarometern så definieras detaljhandeln som både SNI 45 och 47. Detta för att den ska vara jämförbar med liknande enkäter i övriga EU där SNI 45+47 är definierat som "retail trade".

Anm. Tabellen visar förändringen i lönsamhetsomdömet uttryckt i standardavvikelse, där standardavvikelsen beräknats med utgångspunkt i de historiska förändringarna i vinstandelarna med motsvarande tidsförskjutning, det vill säga 4 respektive 12 kvartal. Där branschen saknas eller frågan inte ställs till branschen har det markerats i tabellen med "-".

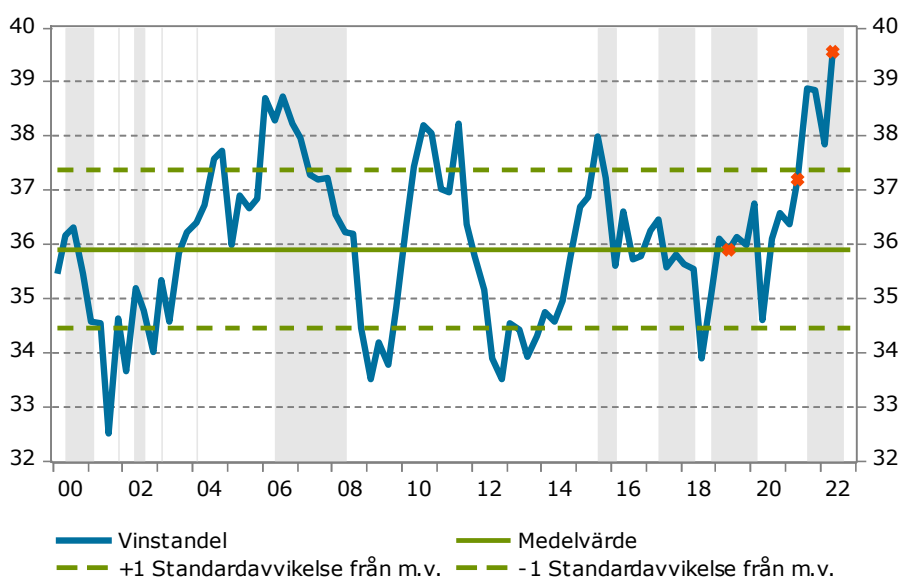
Källa: Konjunkturinstitutet.

Bilaga 2 Diagram vinstandelar och lönsamhetsomdömen

Vinstandelar

Diagram 1 Vinstandel Näringslivet

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

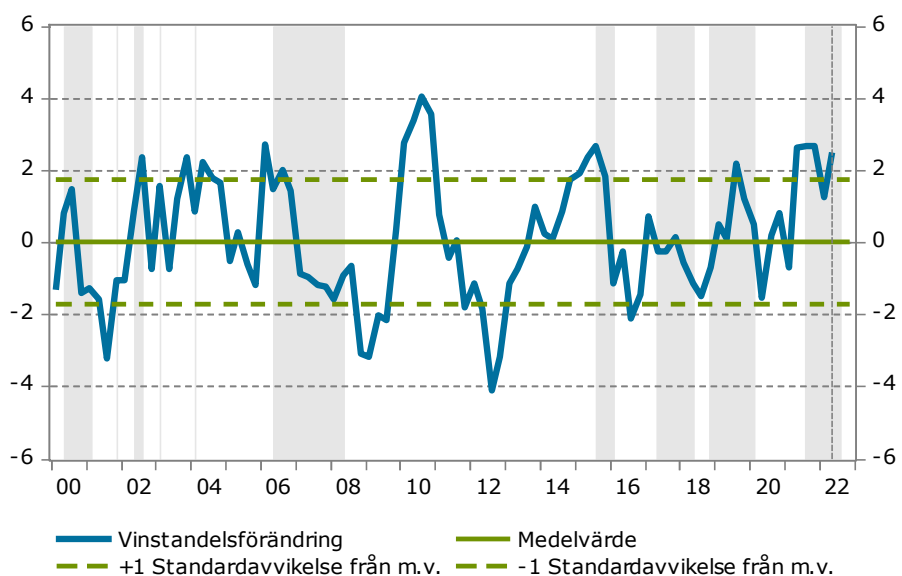

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 2 Fyra-kvartalsförändring Näringslivet

Förändring i procentenheter samt medelvärde

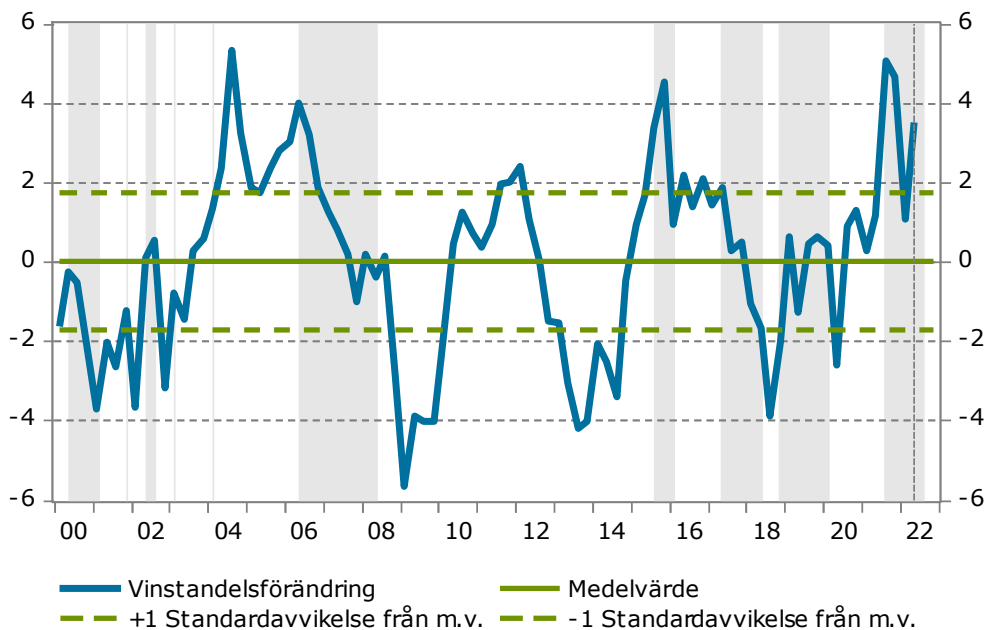

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 3 Tolv-kvartalsförändring Näringslivet

Förändring i procentenheter samt medelvärde

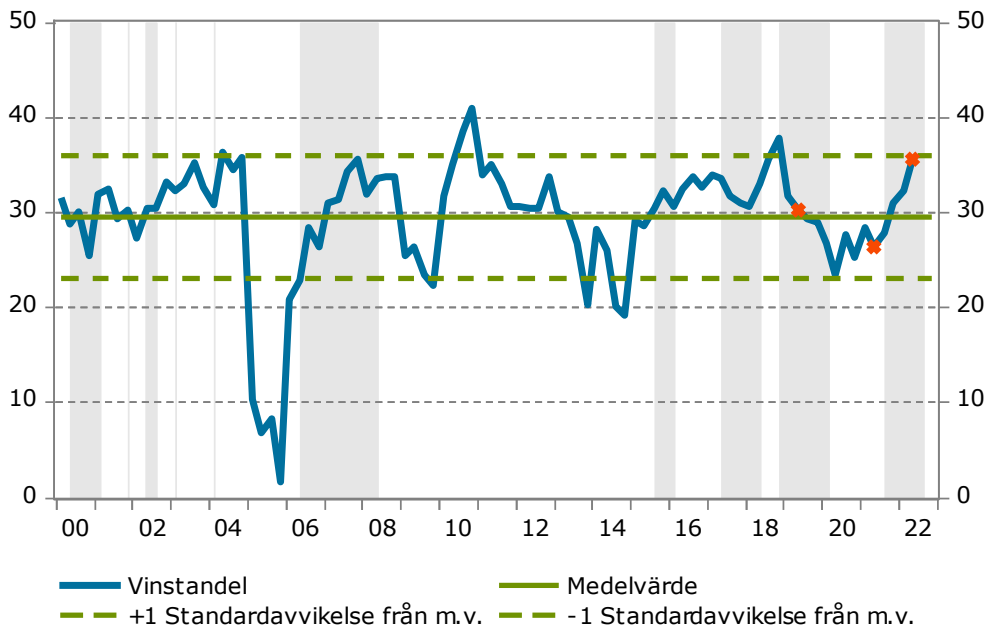

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 4 Vinstandel Jordbruk, skogsbruk och fiske

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

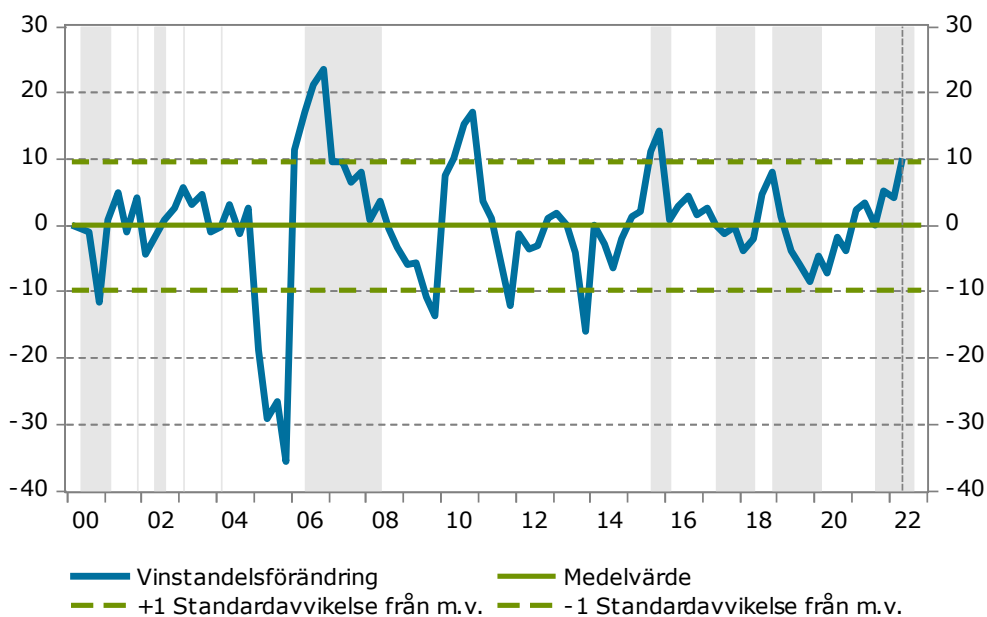

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 5 Fyra-kvartalsförändring Jordbruk, skogsbruk och fiske

Förändring i procentenheter samt medelvärde

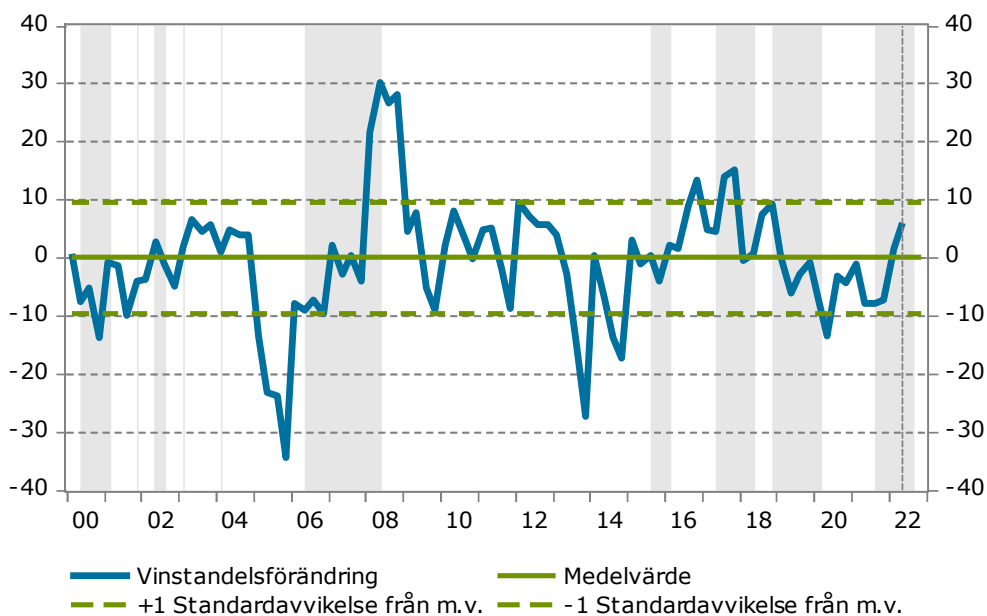

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 6 Tolv-kvartalsförändring Jordbruk, skogsbruk och fiske

Förändring i procentenheter samt medelvärde

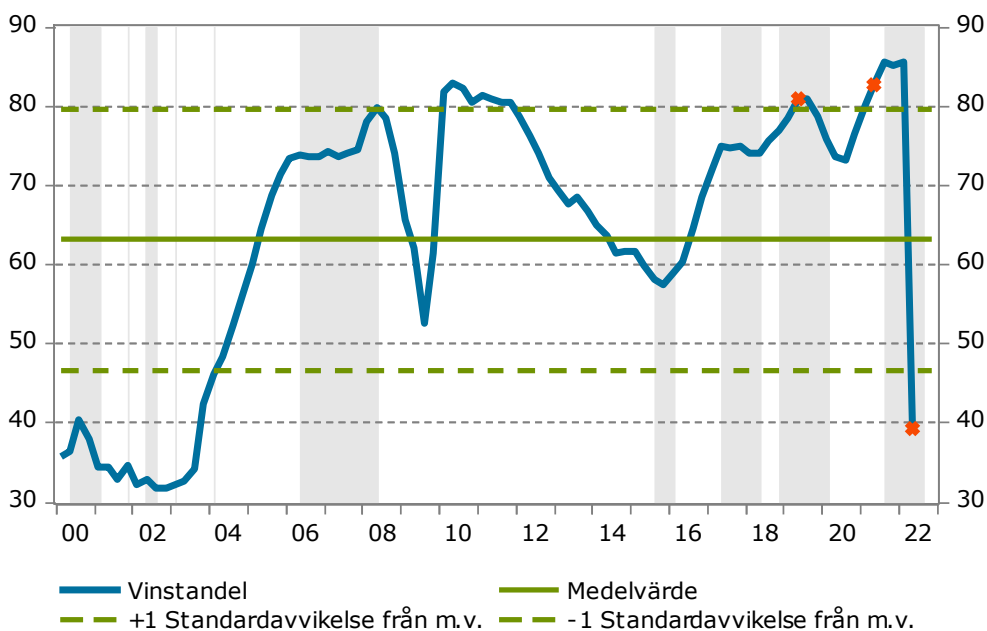

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 7 Vinstandel Gruvor

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

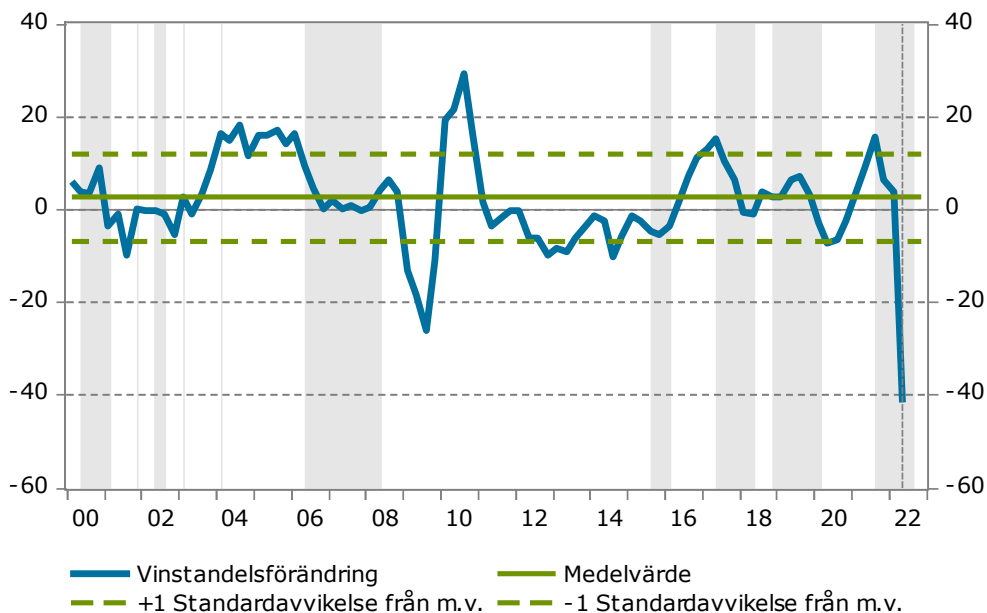

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 8 Fyra-kvartalsförändring Gruvor

Förändring i procentenheter samt medelvärde

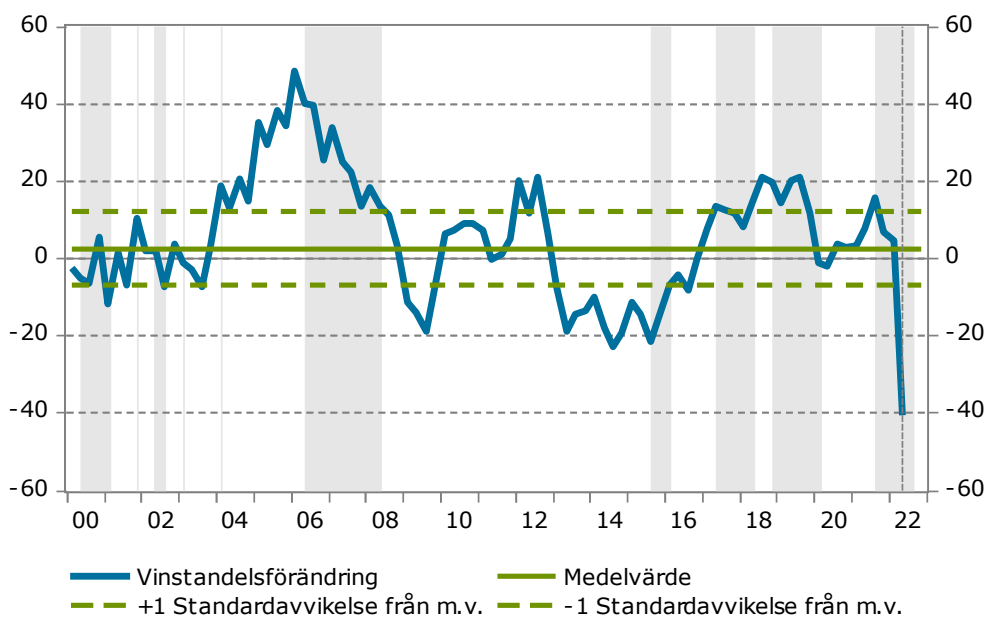

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 9 Tolv-kvartalsförändring Gruvor

Förändring i procentenheter samt medelvärde

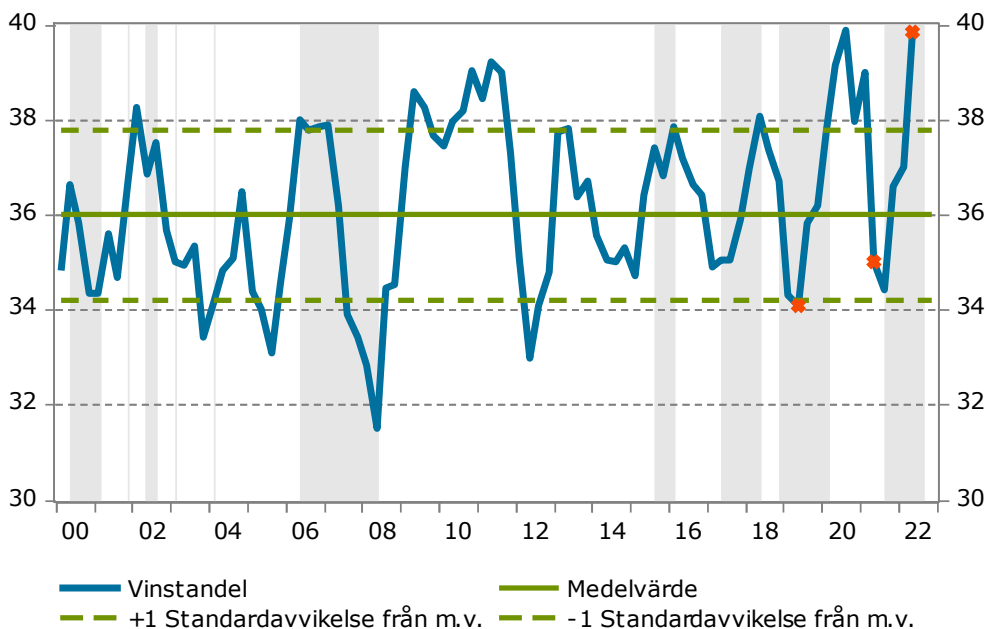

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 10 Vinstandel Livsmedelsindustri

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

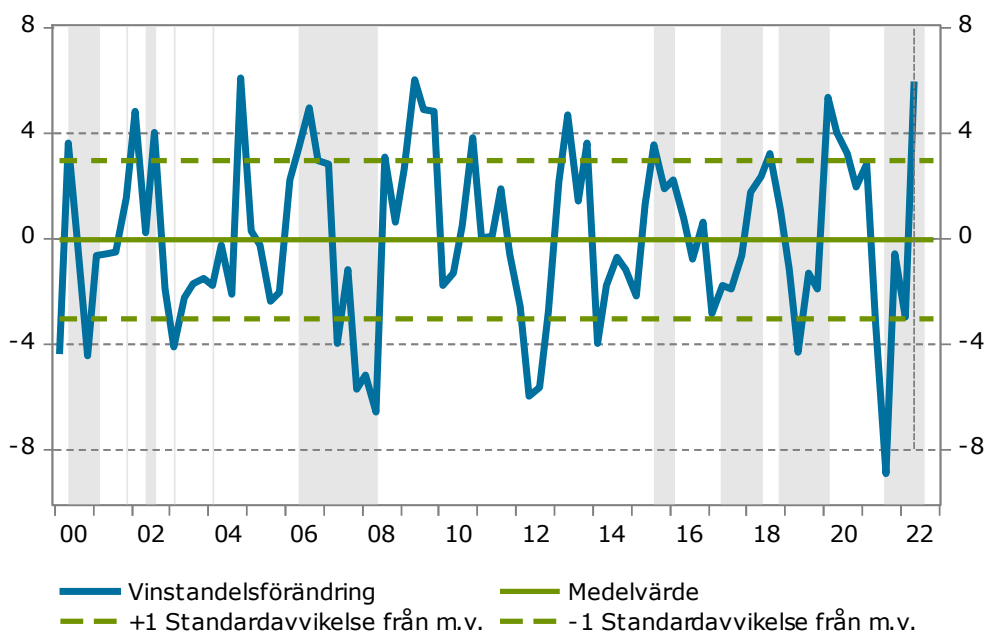

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C10-C12. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 11 Fyra-kvartalsförändring Livsmedelsindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

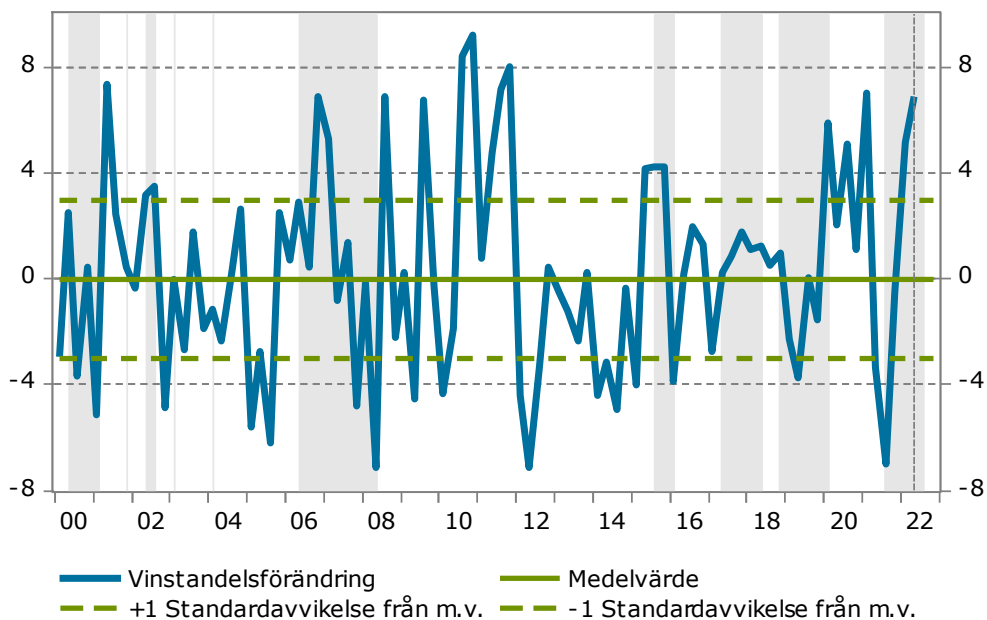

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C10-C12. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 12 Tolv-kvartalsförändring Livsmedelsindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

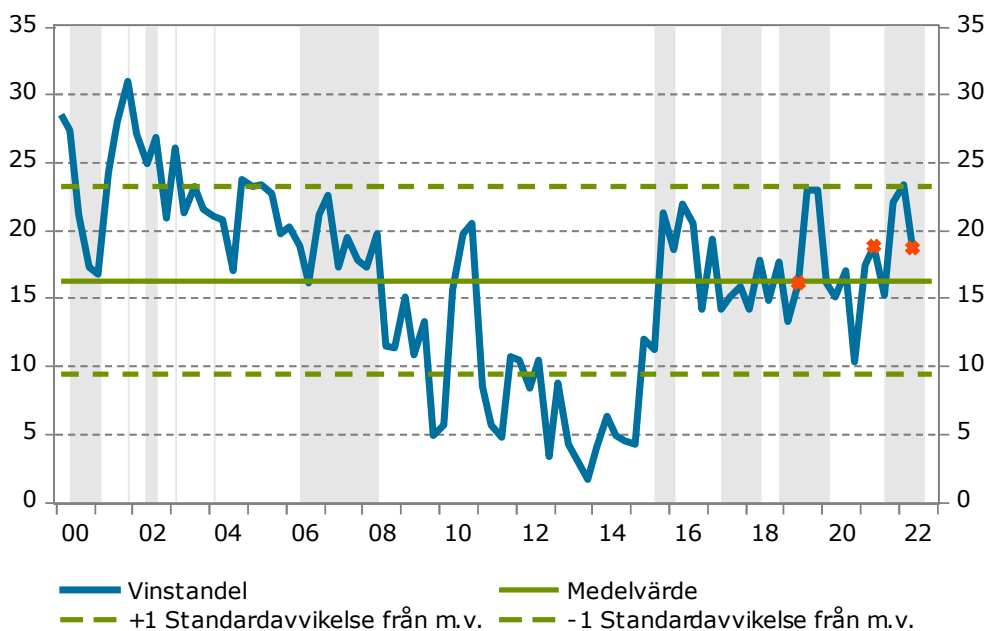

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C10-C12. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 13 Vinstandel Textilindustri

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

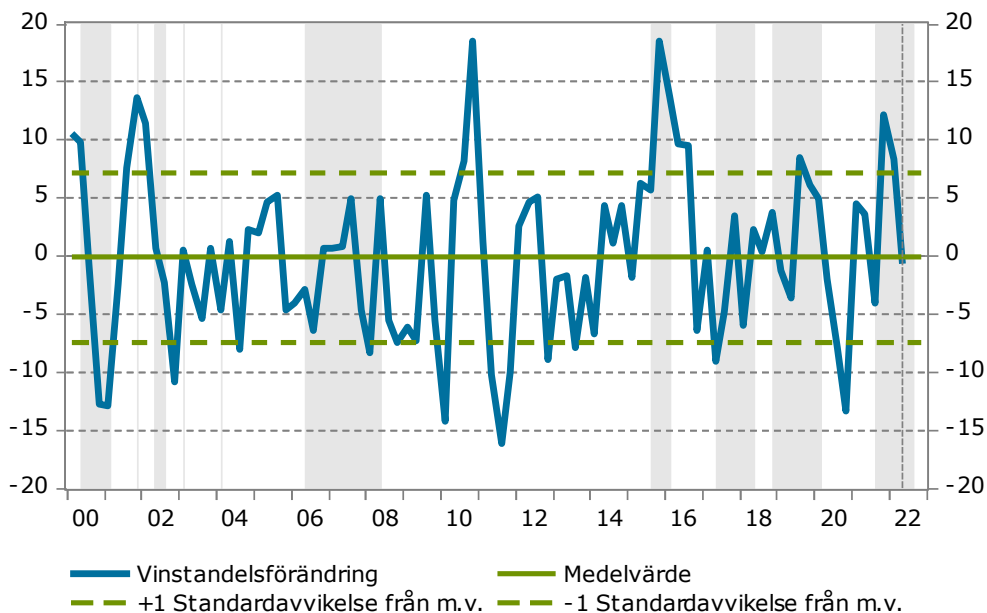

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C13-C15. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 14 Fyra-kvartalsförändring Textilindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

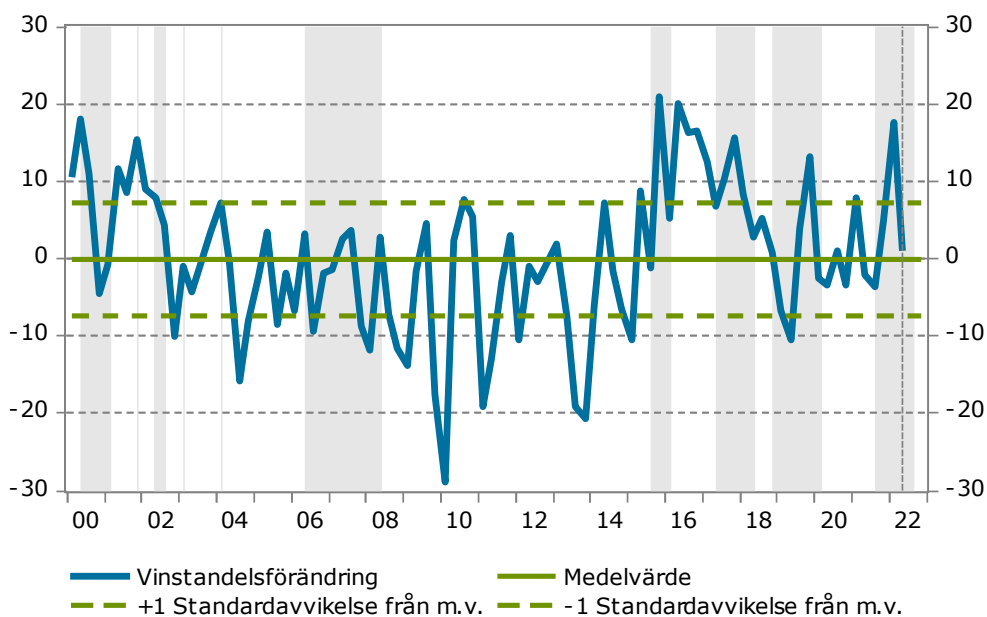

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C13-C15. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 15 Tolv-kvartalsförändring Textilindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C13-C15. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 16 Vinstandel Skogsindustri

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

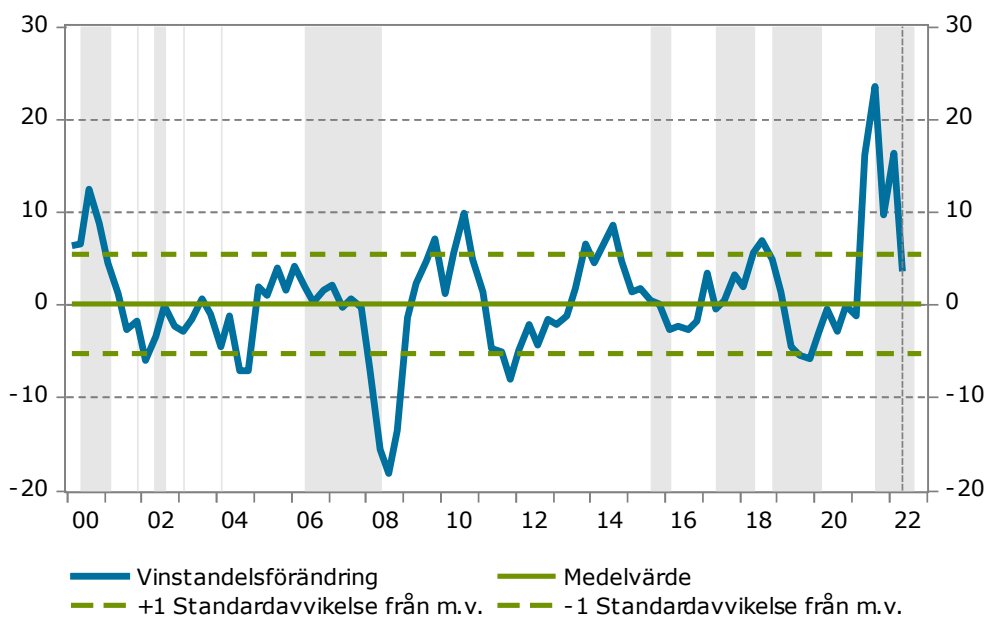

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 17 Fyra-kvartalsförändring Skogsindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

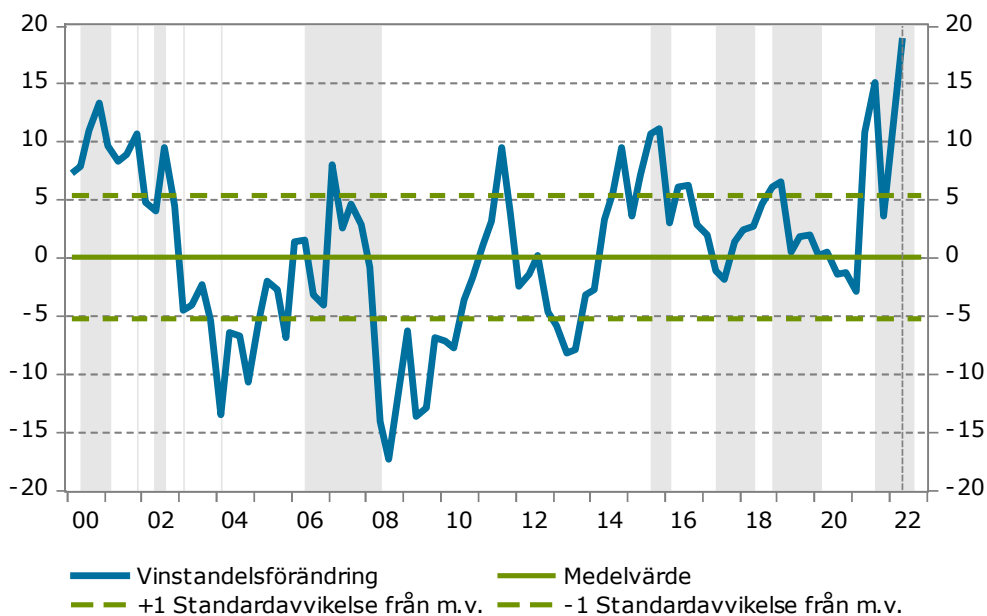

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C16-C18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 18 Tolv-kvartalsförändring Skogsindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

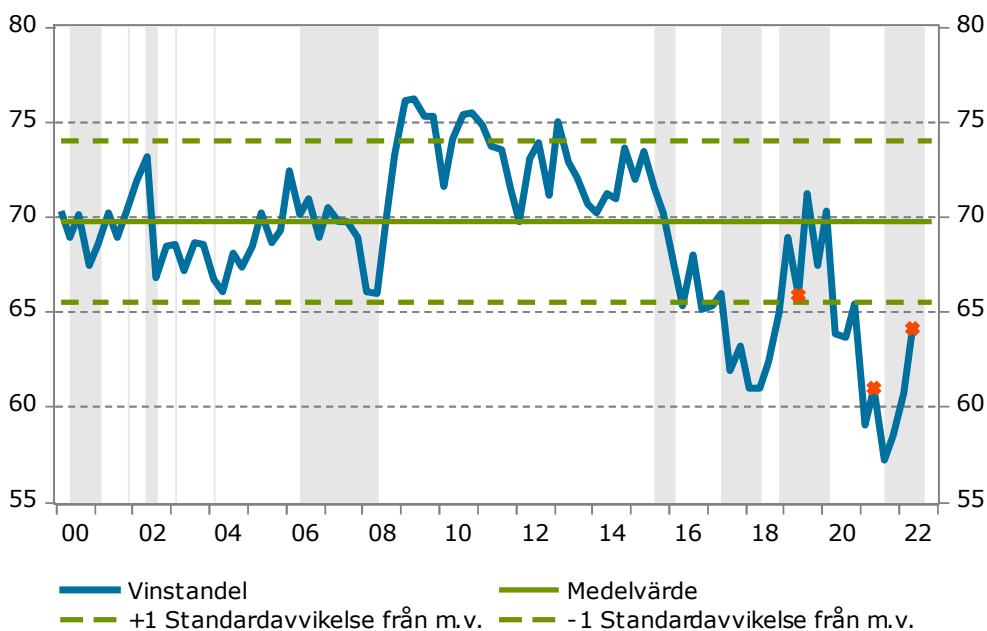

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C16-C18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 19 Vinstandel Kemi, petroleum och läkemedel

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

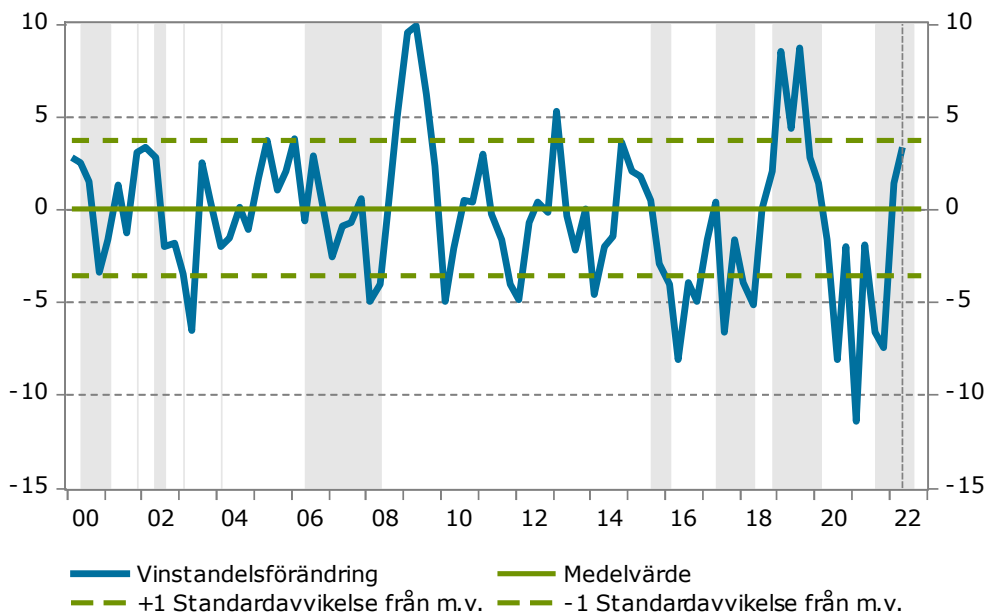

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C19-C21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 20 Fyra-kvartalsförändring Kemi, petroleum och läkemedel

Förändring i procentenheter samt medelvärde

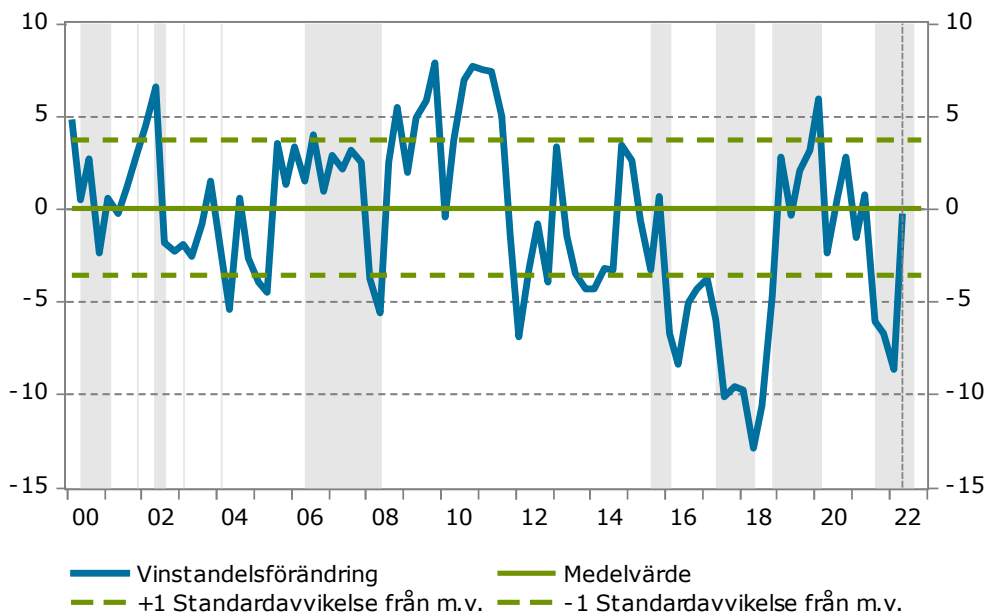

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C19-C21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 21 Tolv-kvartalsförändring Kemi, petroleum och läkemedel

Förändring i procentenheter samt medelvärde

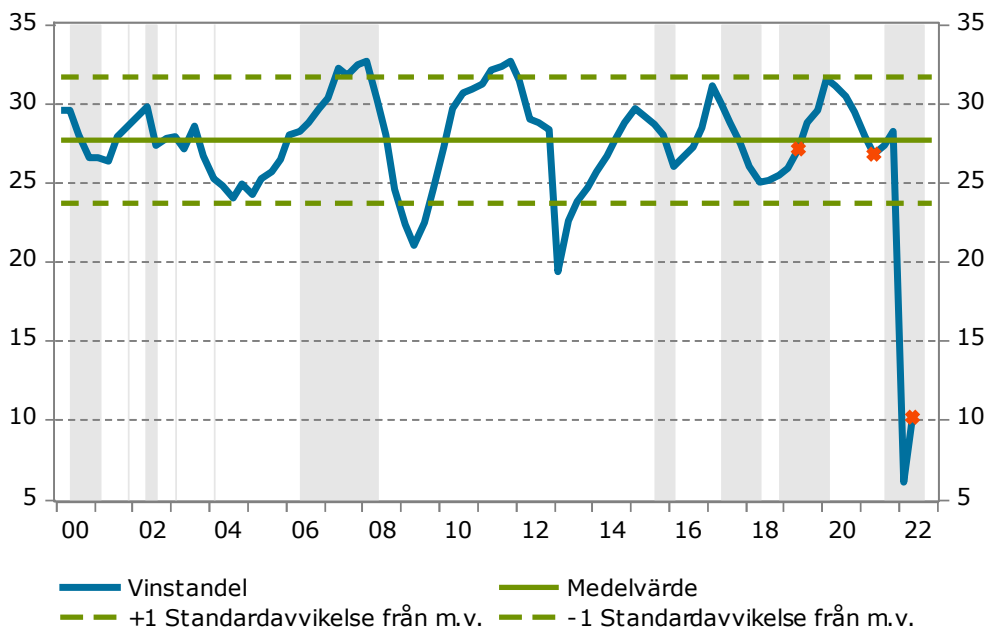

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C19-C21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 22 Vinstandel Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

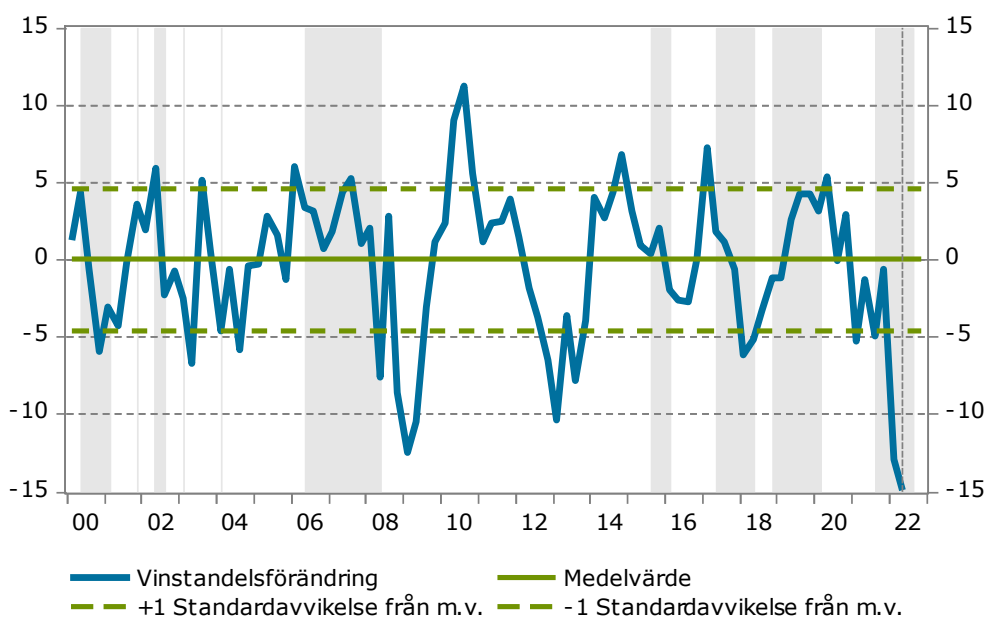

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C22-C23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 23 Fyra-kvartalsförändring Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter

Förändring i procentenheter samt medelvärde

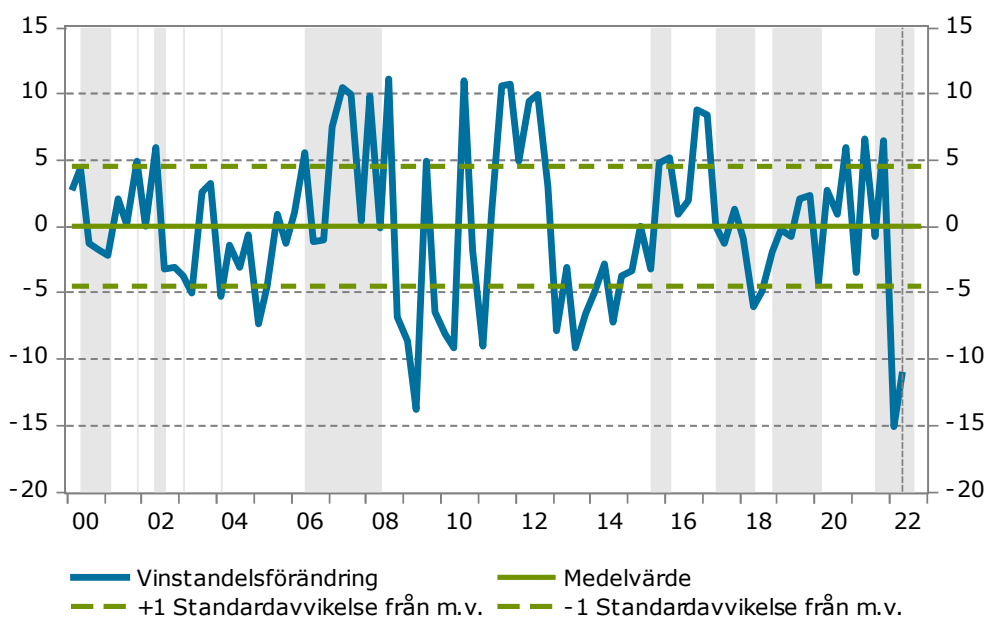

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C22-C23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 24 Tolv-kvartalsförändring Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter

Förändring i procentenheter samt medelvärde

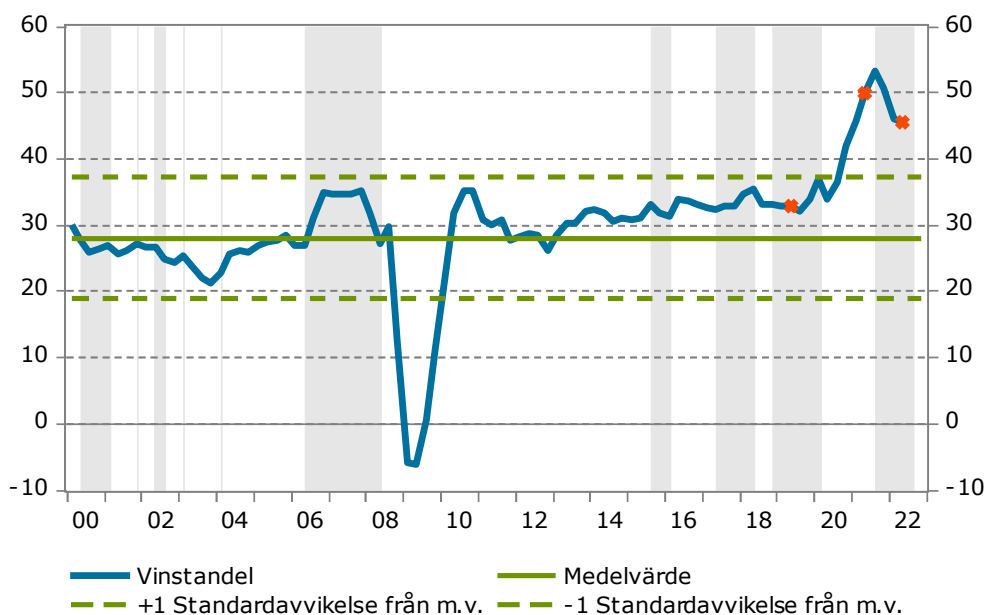

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C22-C23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 25 Vinstandel Stål och metall

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

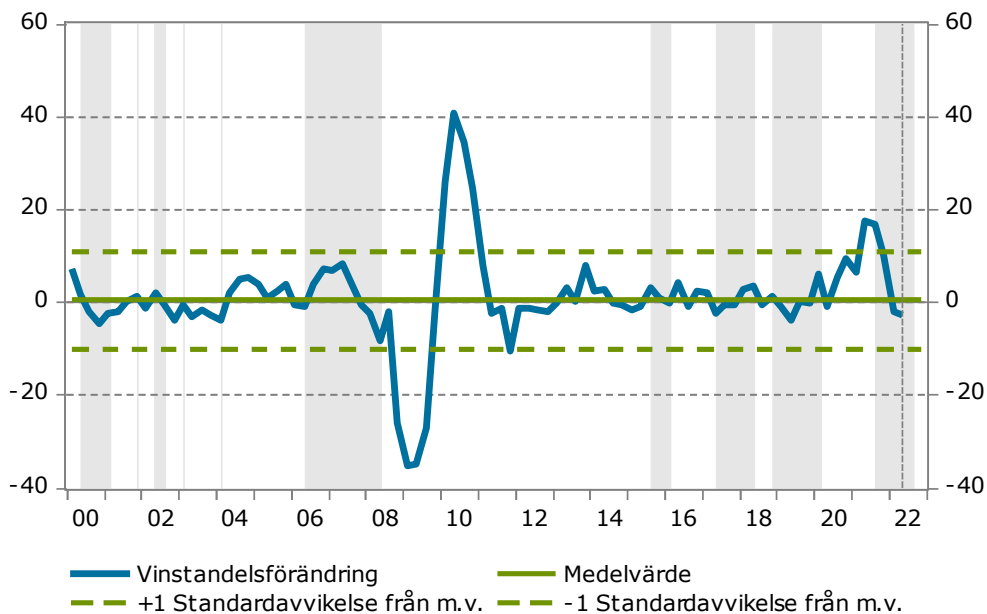

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C24-C25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 26 Fyra-kvartalsförändring Stål och metall

Förändring i procentenheter samt medelvärde

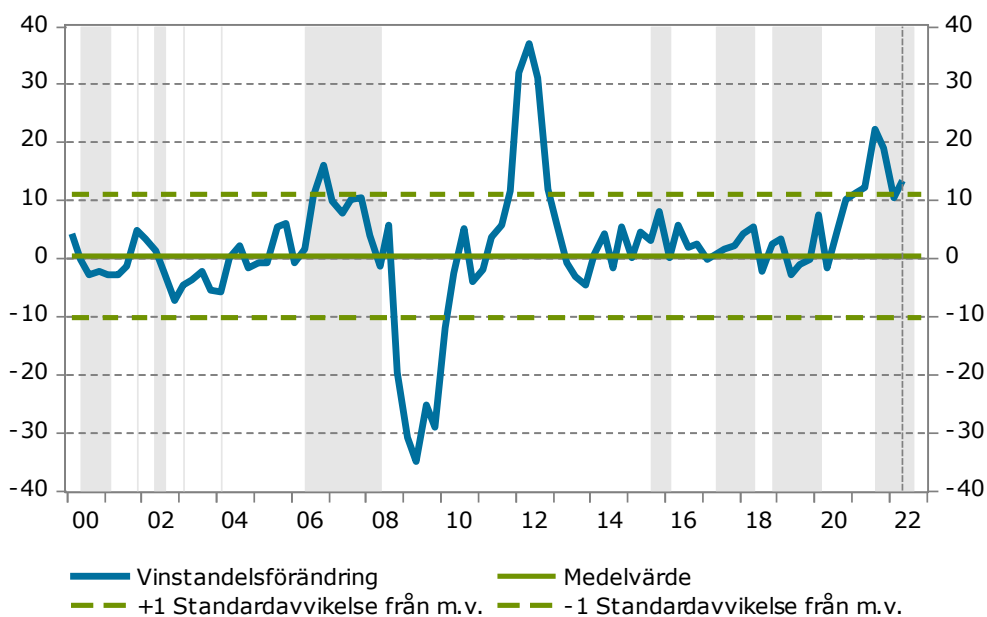

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C24-C25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 27 Tolv-kvartalsförändring Stål och metall

Förändring i procentenheter samt medelvärde

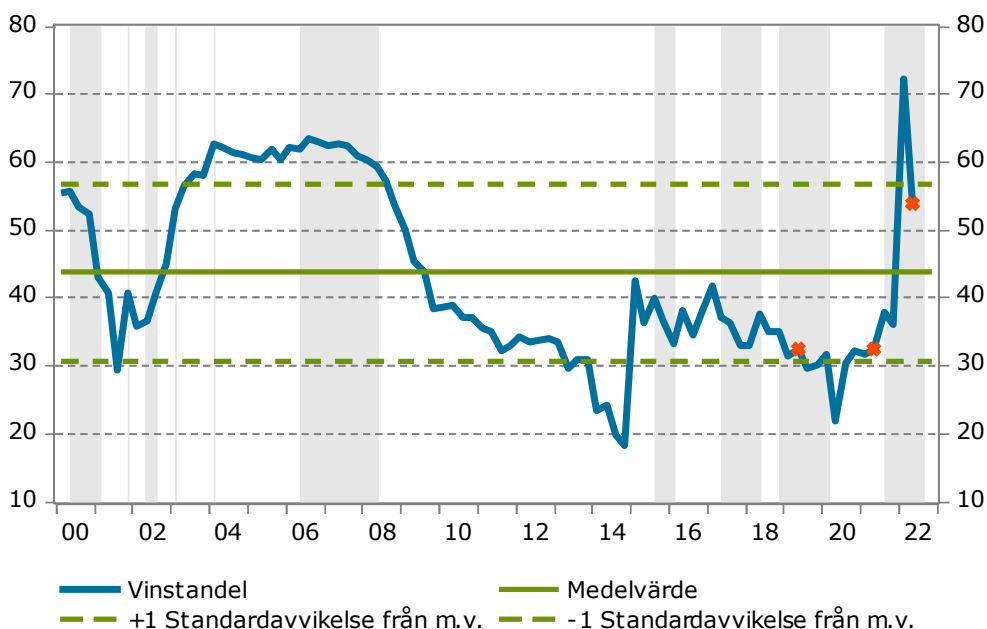

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C24-C25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 28 Vinstandel Elektronik och elapparater

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

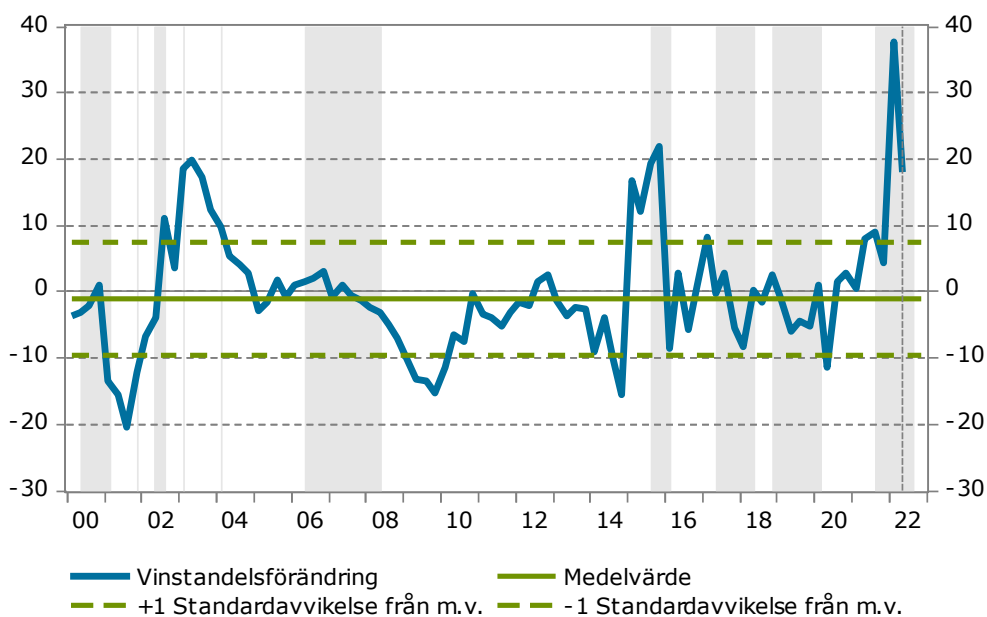

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C26-C27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 29 Fyra-kvartalsförändring Elektronik och elapparater

Förändring i procentenheter samt medelvärde

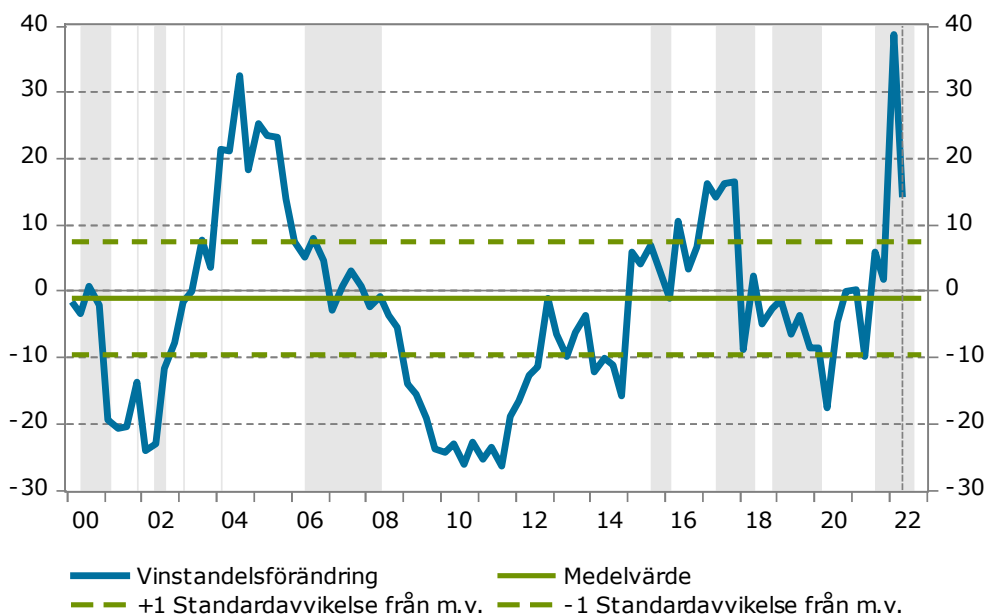

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C26-C27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 30 Tolv-kvartalsförändring Elektronik och elapparater

Förändring i procentenheter samt medelvärde

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C26-C27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 31 Vinstandel Övrig maskinindustri

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

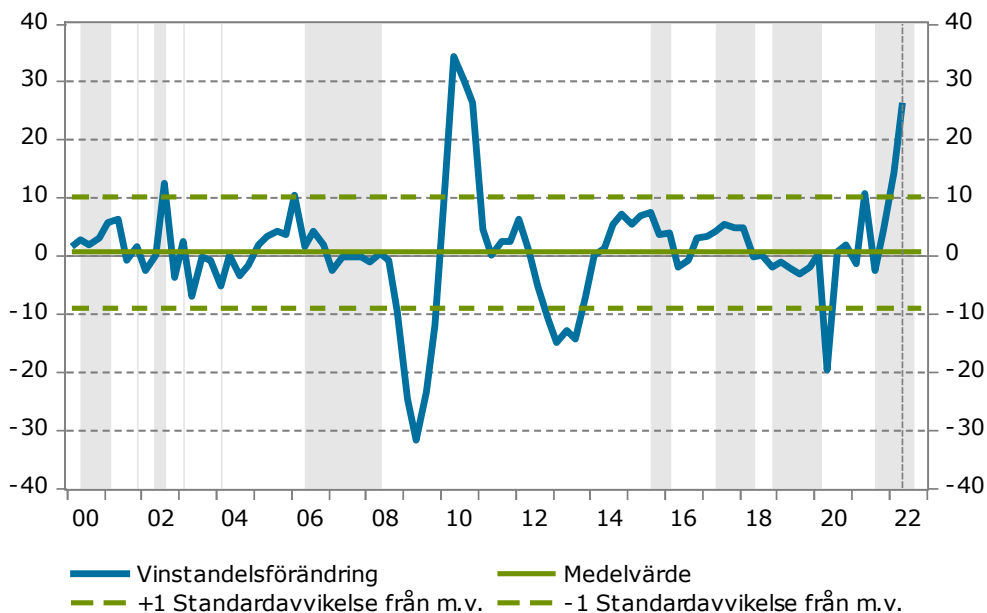

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C28. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 32 Fyra-kvartalsförändring Övrig maskinindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

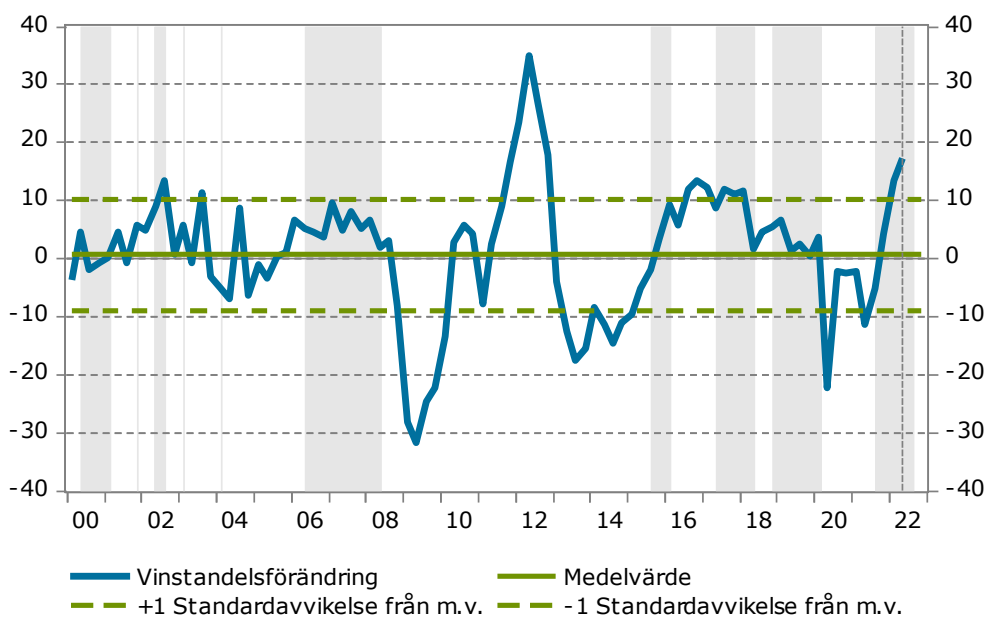

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C28. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 33 Tolv-kvartalsförändring Övrig maskinindustri

Förändring i procentenheter samt medelvärde

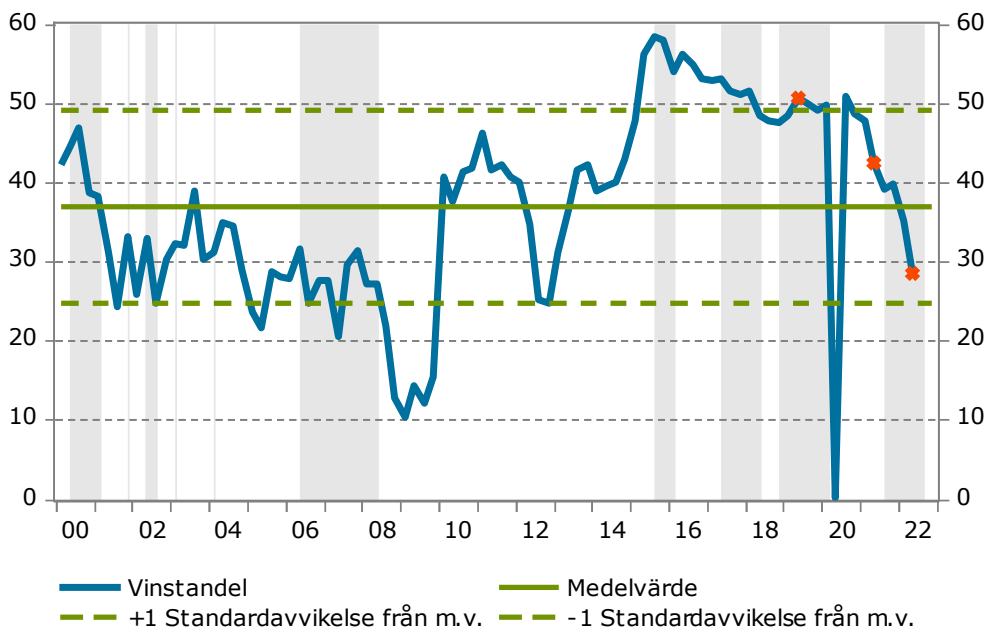

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C28. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 34 Vinstandel Motorfordon och andra transportmedel

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

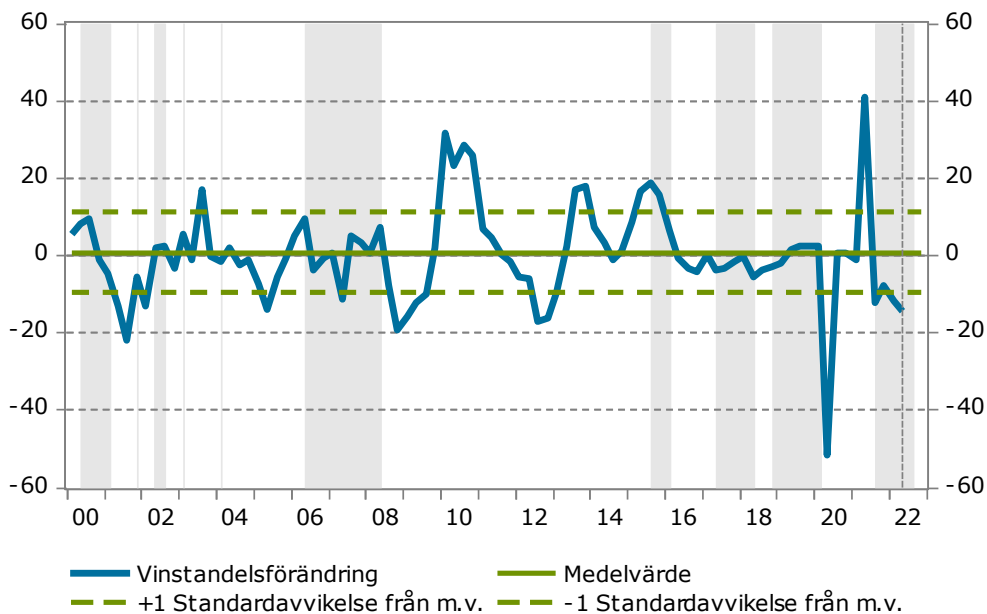

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C29-30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 35 Fyra-kvartalsförändring Motorfordon och andra transportmedel

Förändring i procentenheter samt medelvärde

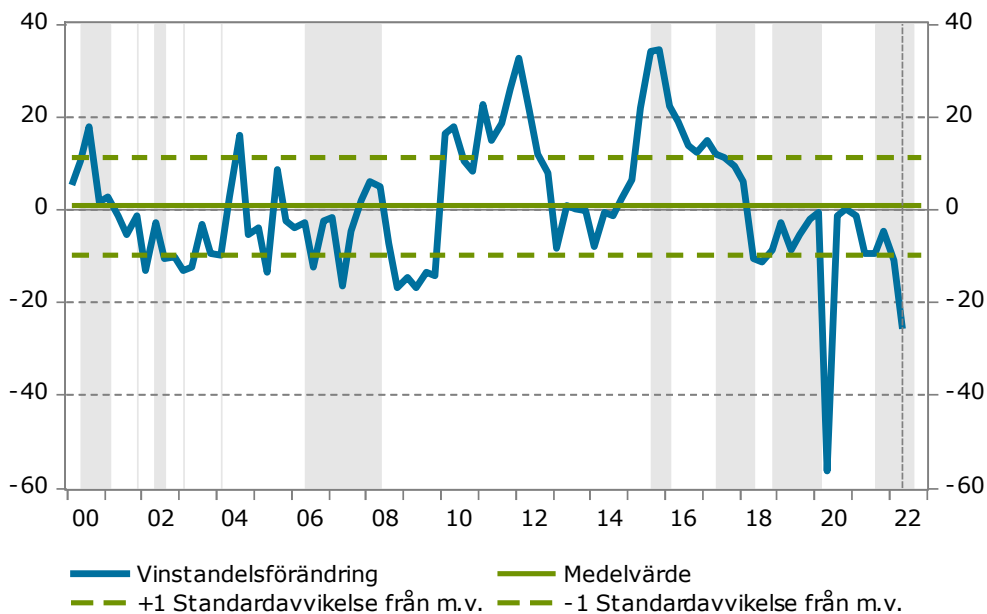

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C29-30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 36 Tolv-kvartalsförändring Motorfordon och andra transportmedel

Förändring i procentenheter samt medelvärde

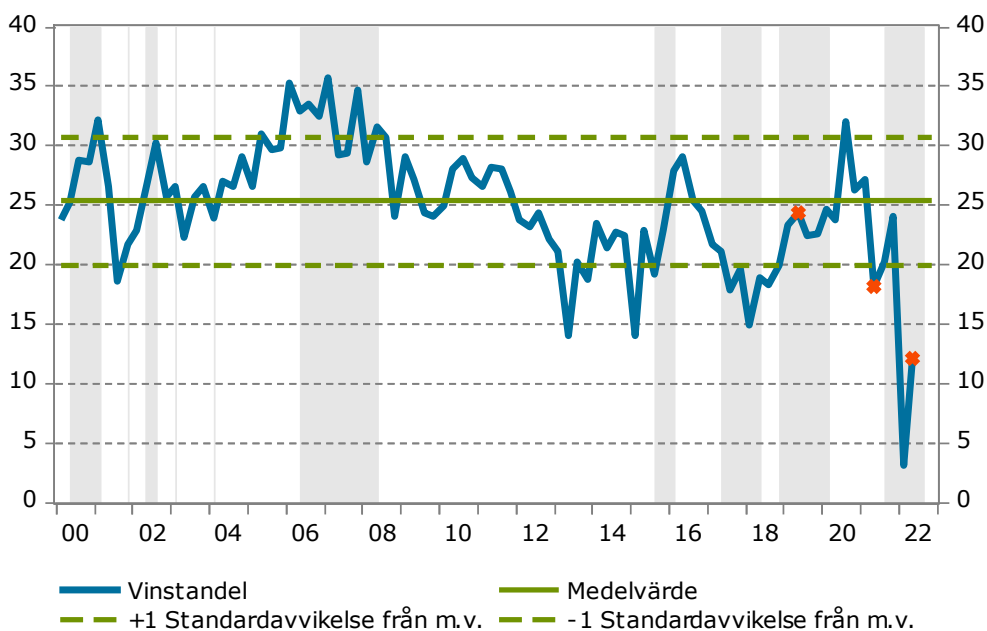

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C29-30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 37 Vinstandel Möbler, leksaker och annan tillverkning

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

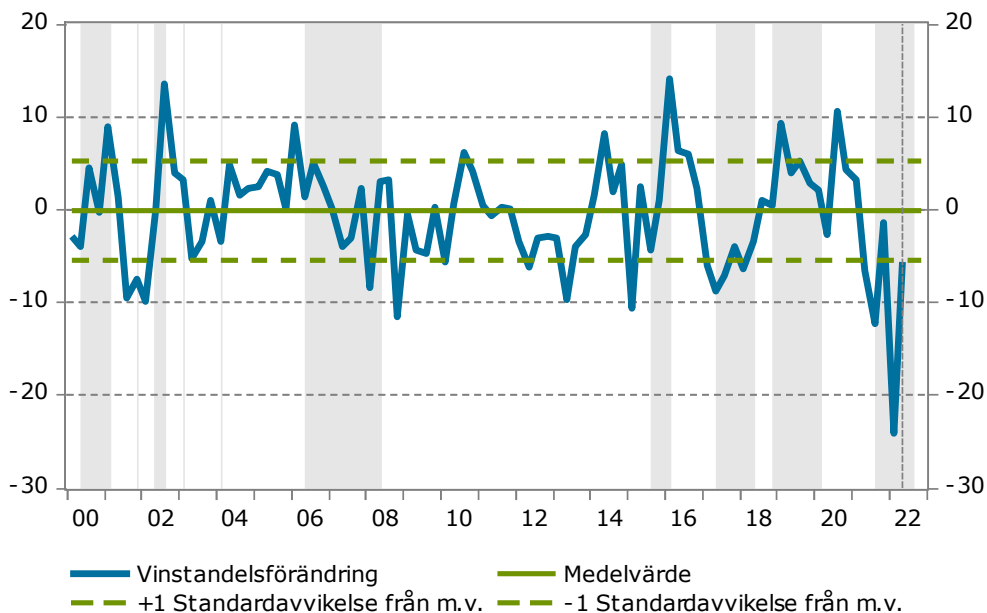

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C31–33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 38 Fyra-kvartalsförändring Möbler, leksaker och annan tillverkning

Förändring i procentenheter samt medelvärde

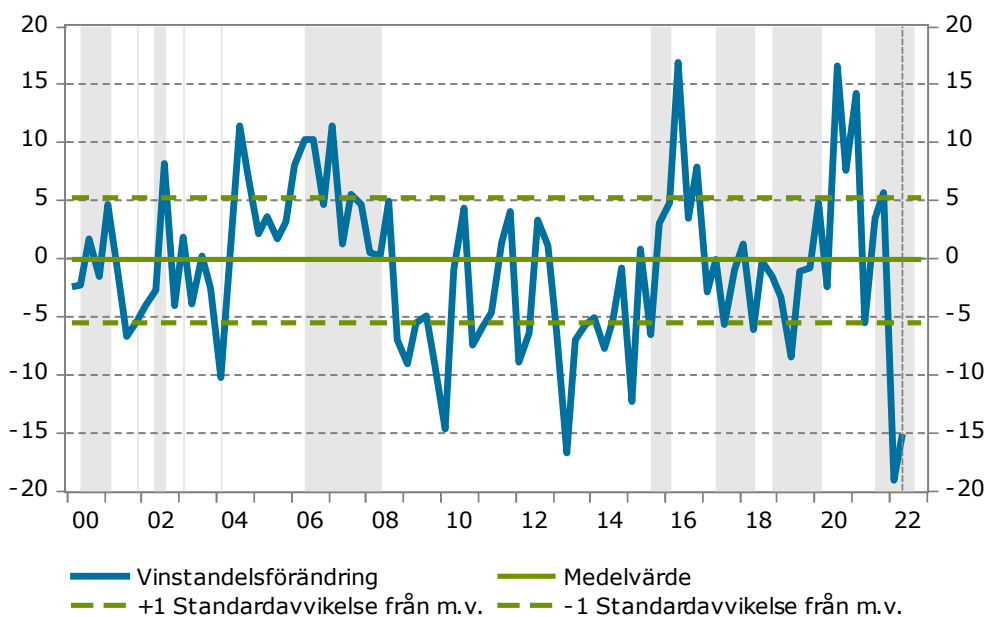

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C31–33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 39 Tolv-kvartalsförändring Möbler, leksaker och annan tillverkning

Förändring i procentenheter samt medelvärde

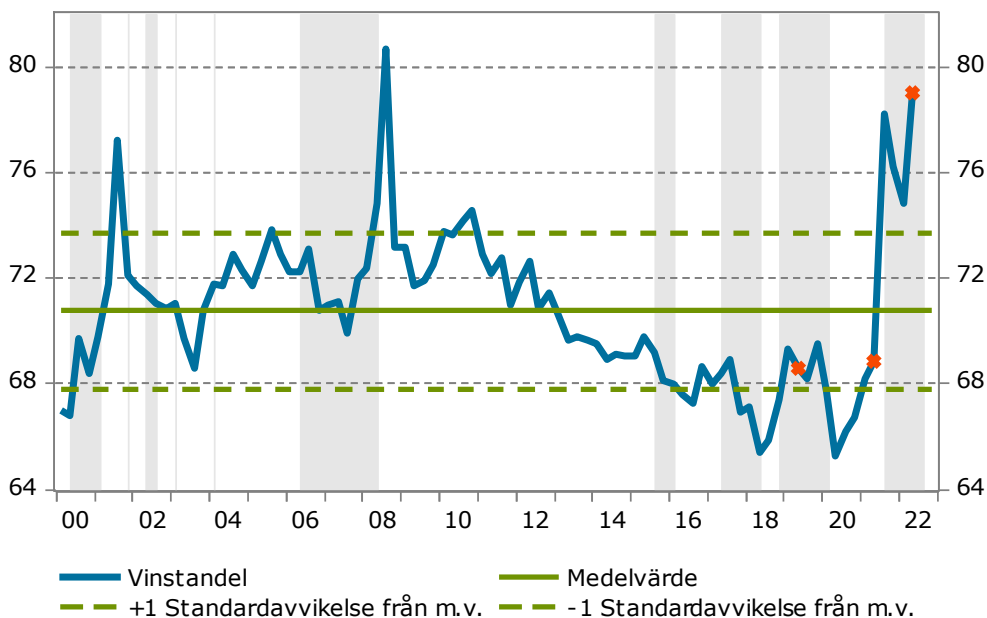

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C31-33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 40 Vinstandel El, gas, värme, vatten

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

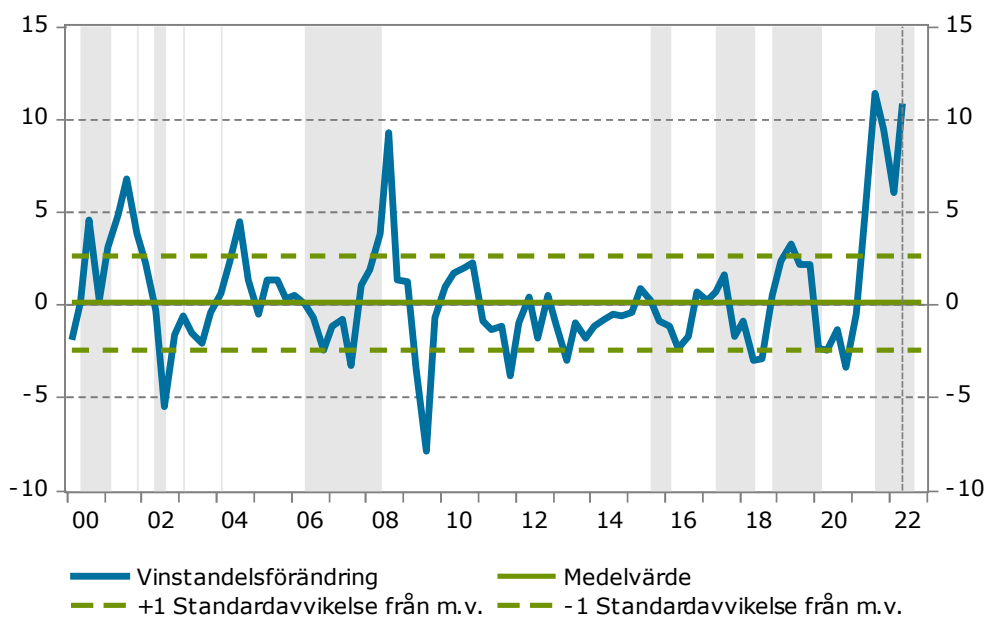

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI D35-E39. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 41 Fyra-kvartalsförändring El, gas, värme, vatten

Förändring i procentenheter samt medelvärde

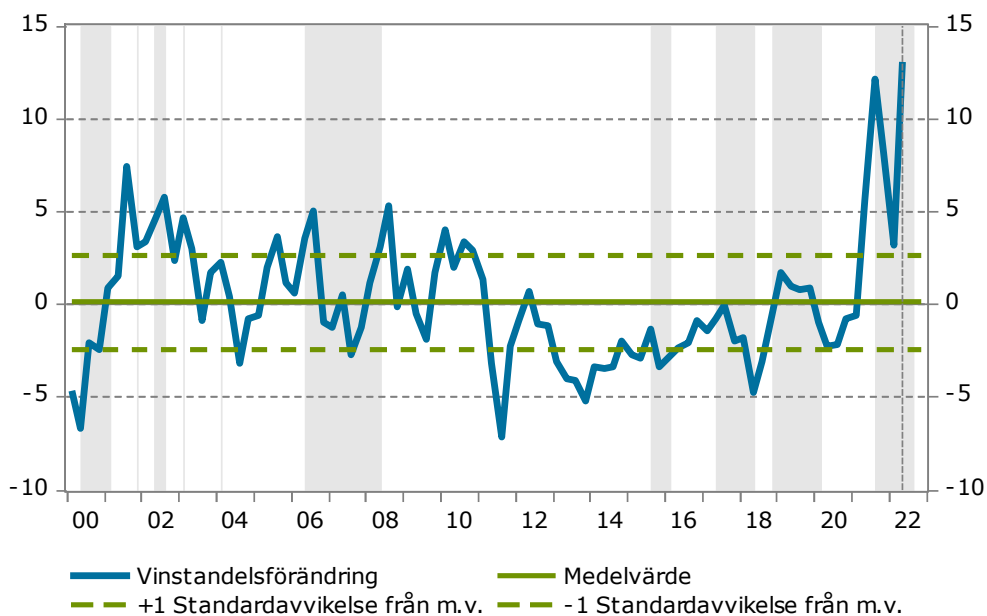

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI D35-E39. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 42 Tolv-kvartalsförändring El, gas, värme, vatten

Förändring i procentenheter samt medelvärde

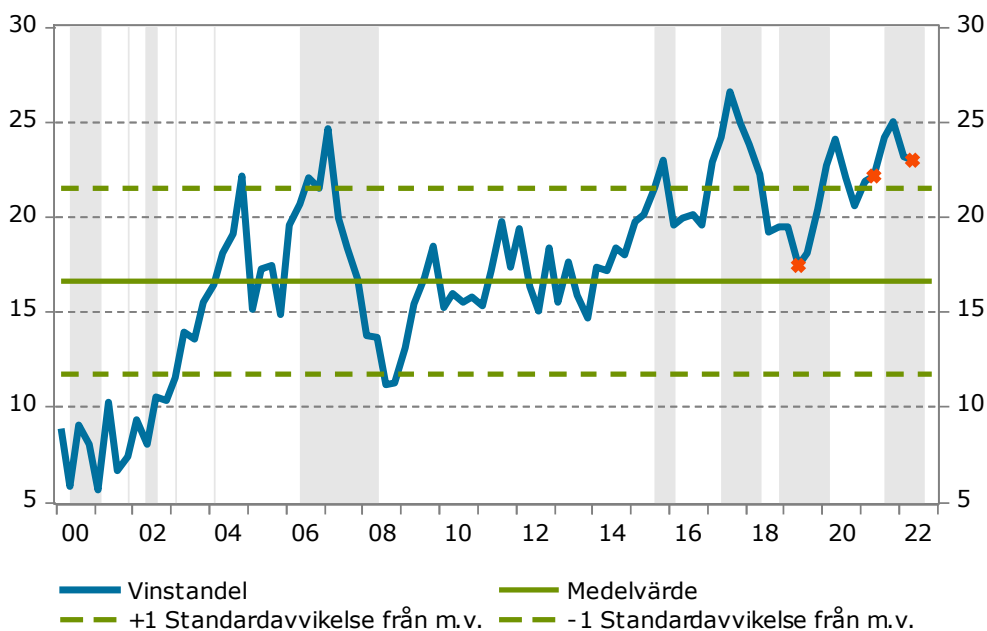

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI D35-E39. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 43 Vinstandel Bygg

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

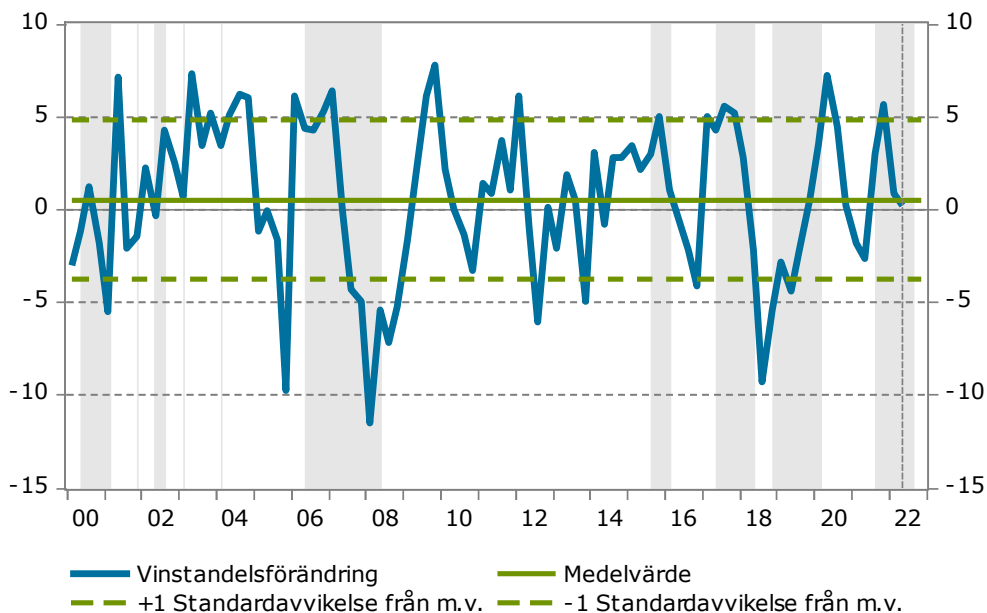

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI F41-43. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 44 Fyra-kvartalsförändring Bygg

Förändring i procentenheter samt medelvärde

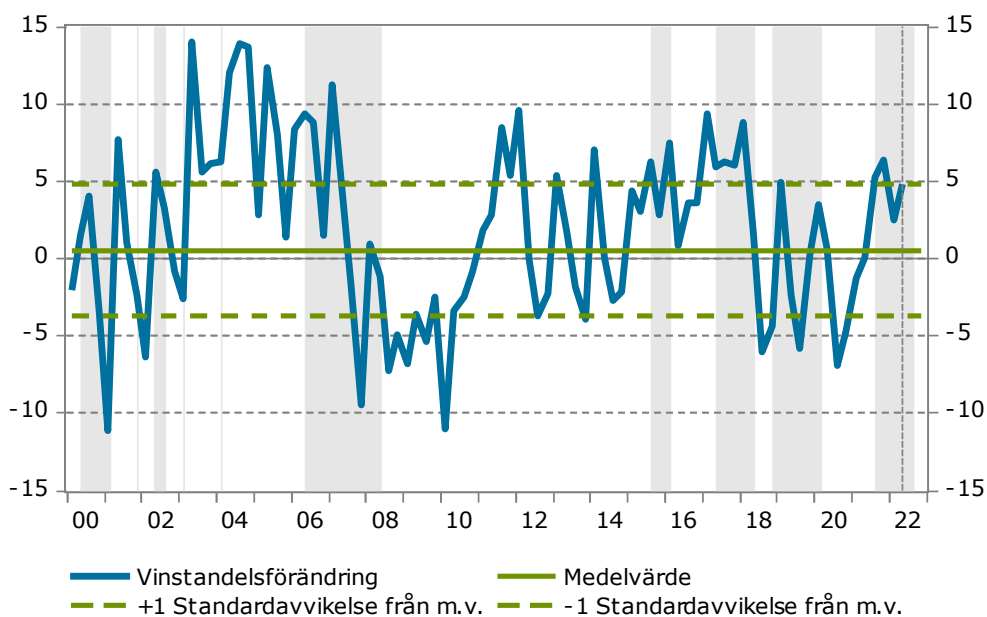

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI F41-43. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 45 Tolv-kvartalsförändring Bygg

Förändring i procentenheter samt medelvärde

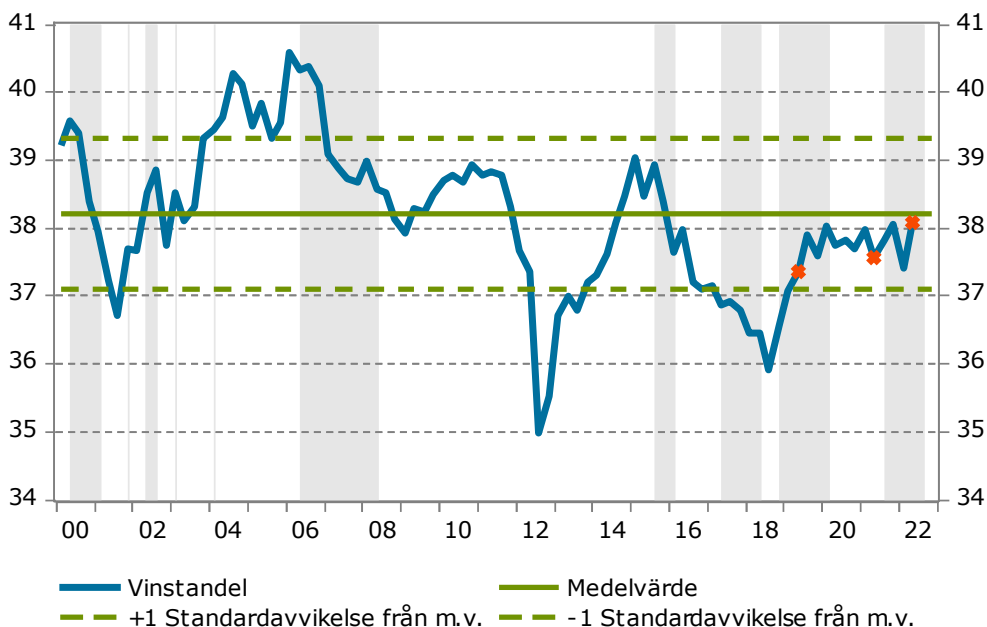

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI F41-43. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 46 Vinstandel Tjänstebranscherna

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

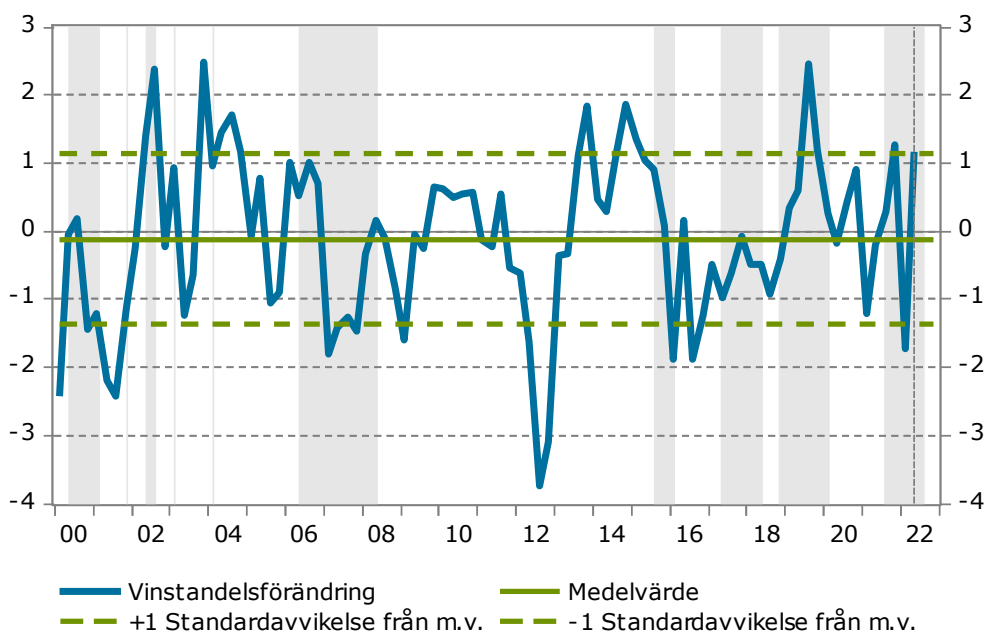

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 47 Fyra-kvartalsförändring Tjänstebranscherna

Förändring i procentenheter samt medelvärde

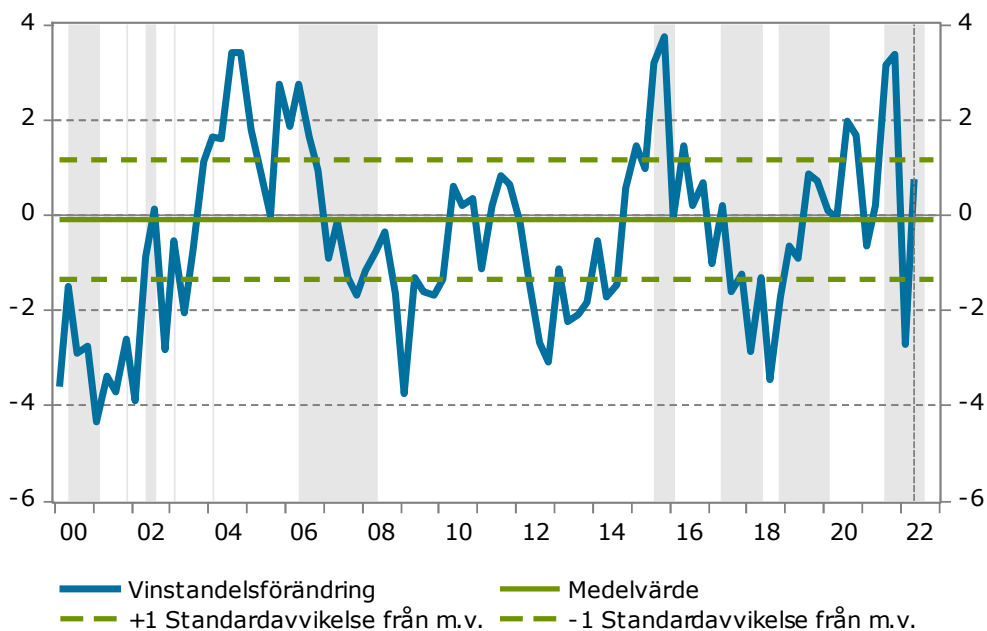

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 48 Tolv-kvartalsförändring Tjänstebranscherna

Förändring i procentenheter samt medelvärde

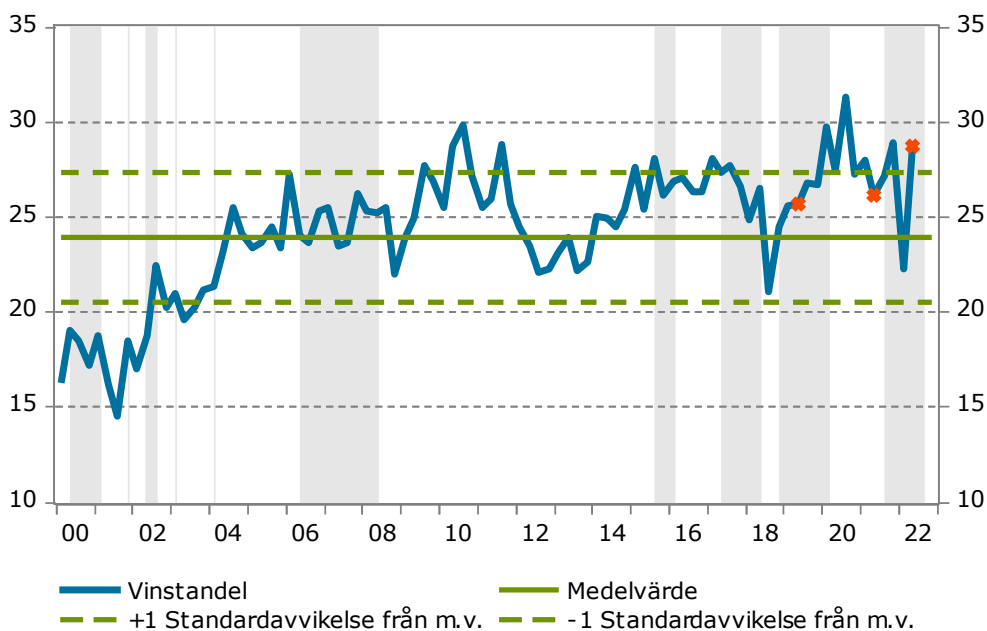

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 49 Vinstandel Handeln

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

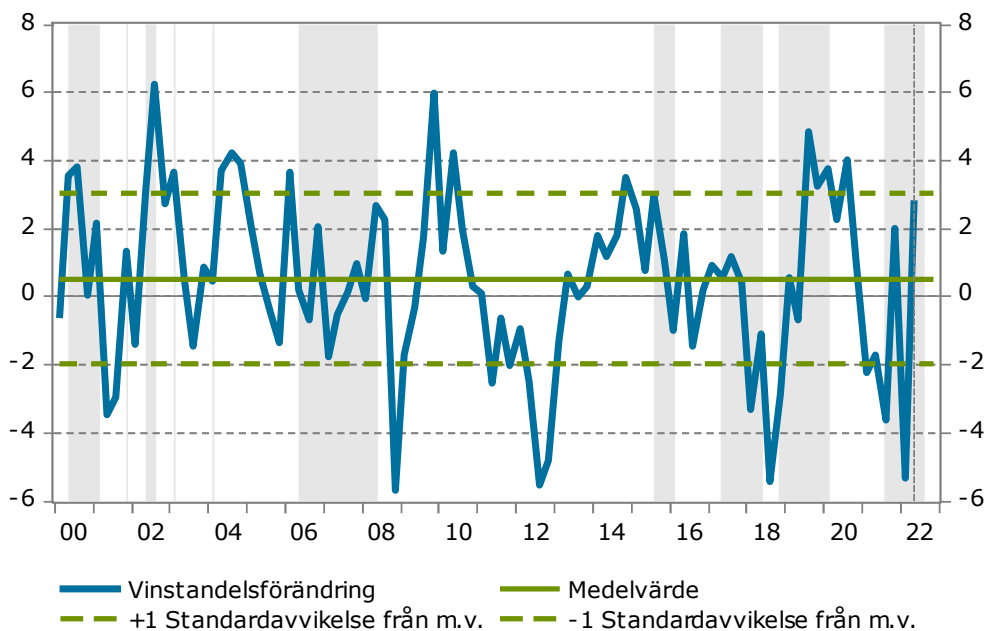

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI G45-47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 50 Fyra-kvartalsförändring Handeln

Förändring i procentenheter samt medelvärde

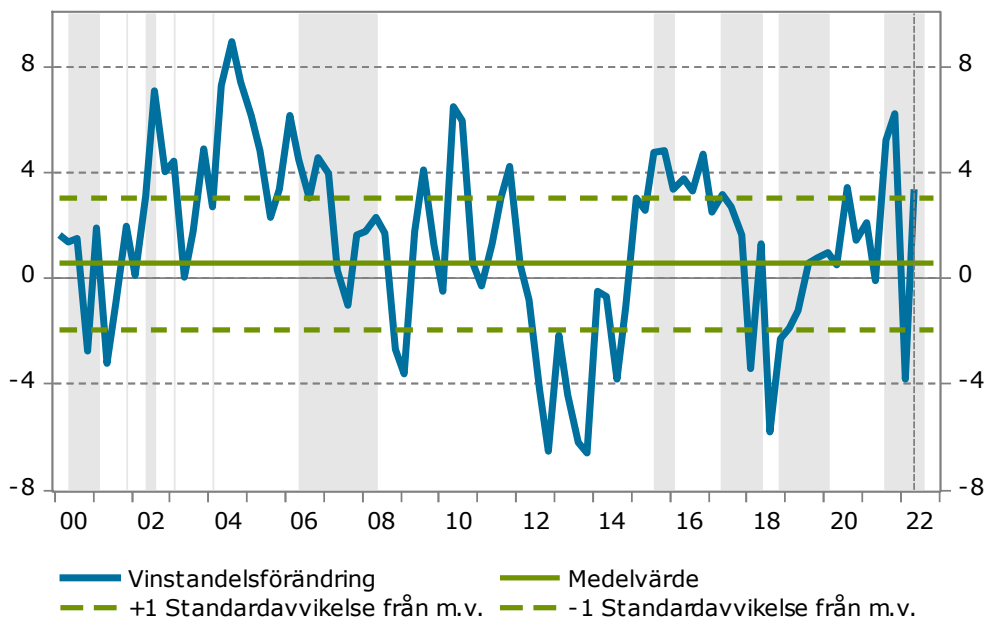

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI G45-47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 51 Tolv-kvartalsförändring Handeln

Förändring i procentenheter samt medelvärde

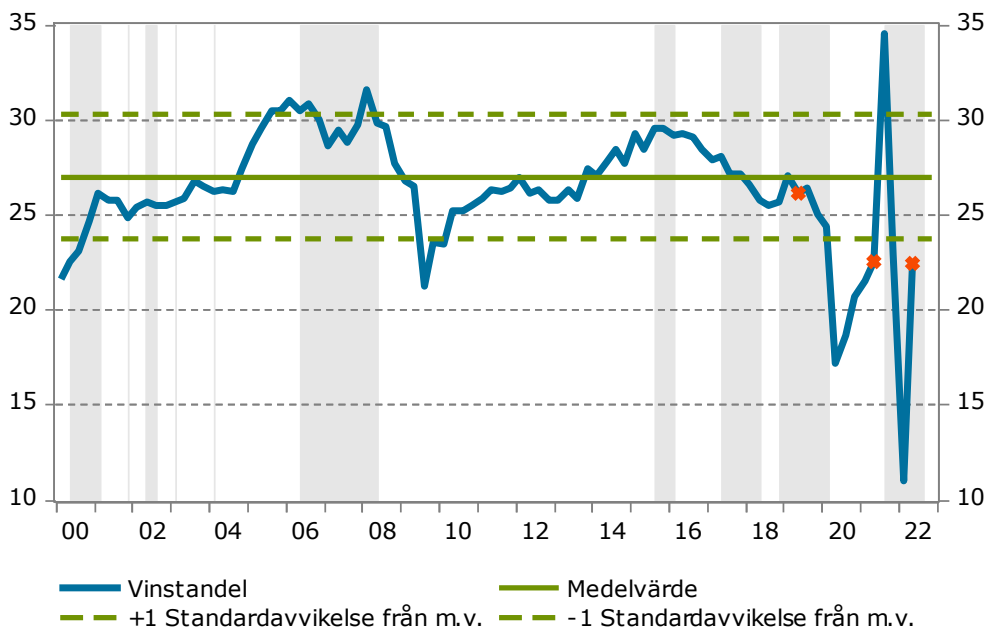

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI G45-47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 52 Vinstandel Transporttjänster

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

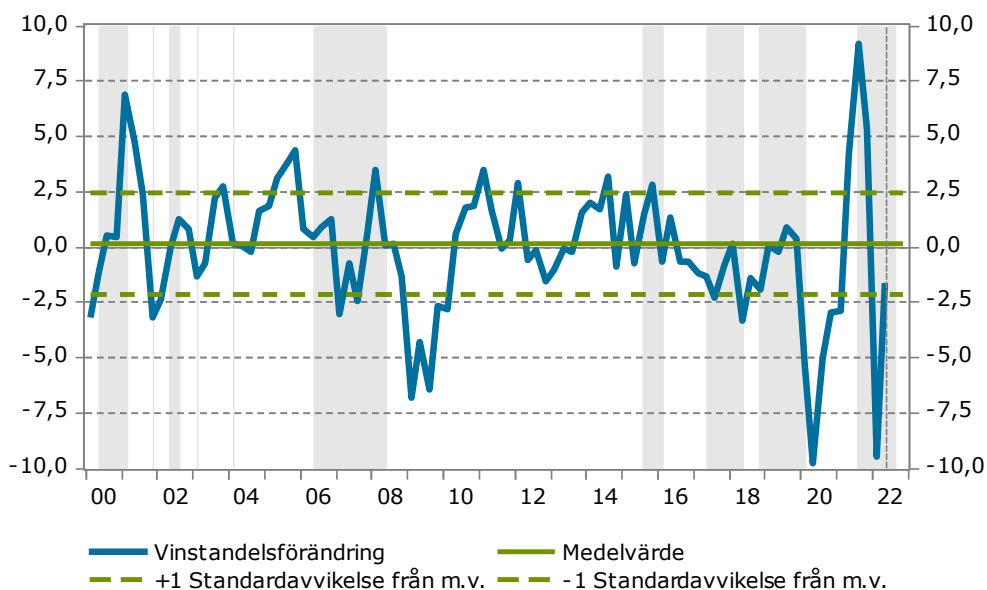

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI H49-53. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 53 Fyra-kvartalsförändring Transporttjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

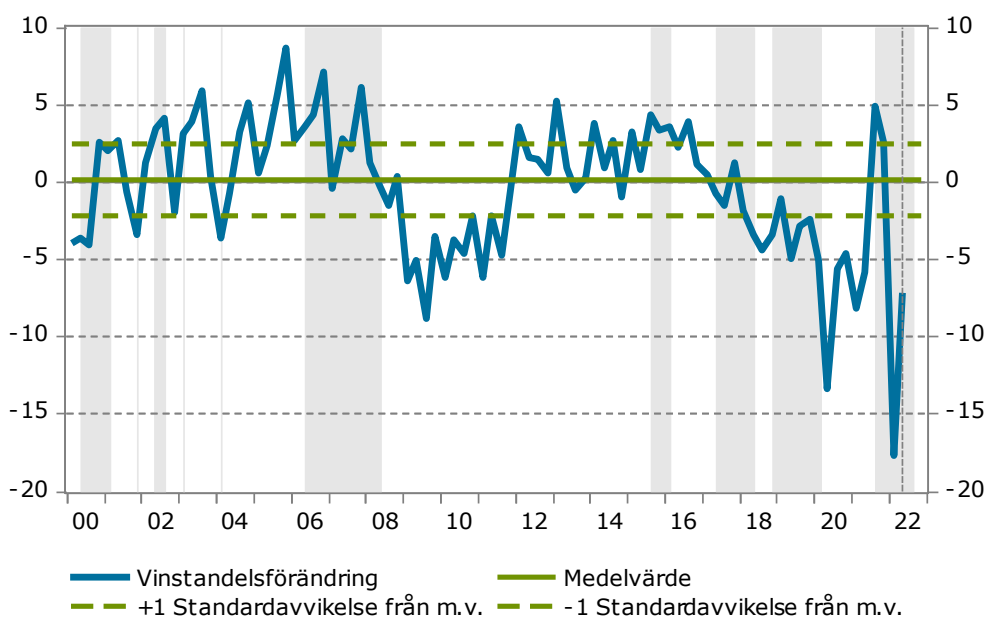

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI H49-53. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 54 Tolv-kvartalsförändring Transporttjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

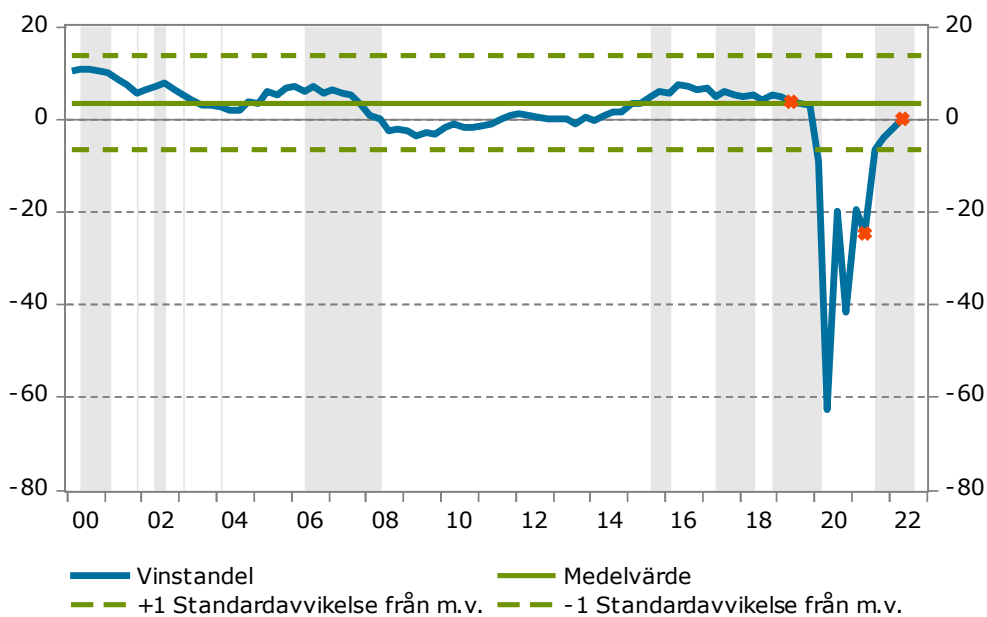

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI H49-53. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 55 Vinstandel hotell- och restaurangtjänster

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

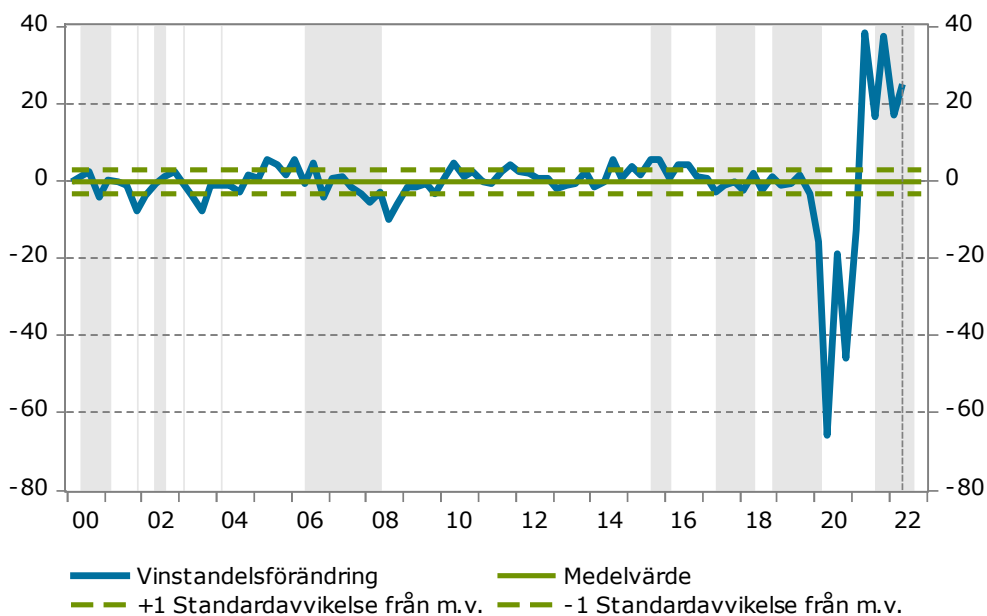

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI I55-56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 56 Fyra-kvartalsförändring hotell- och restaurangtjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

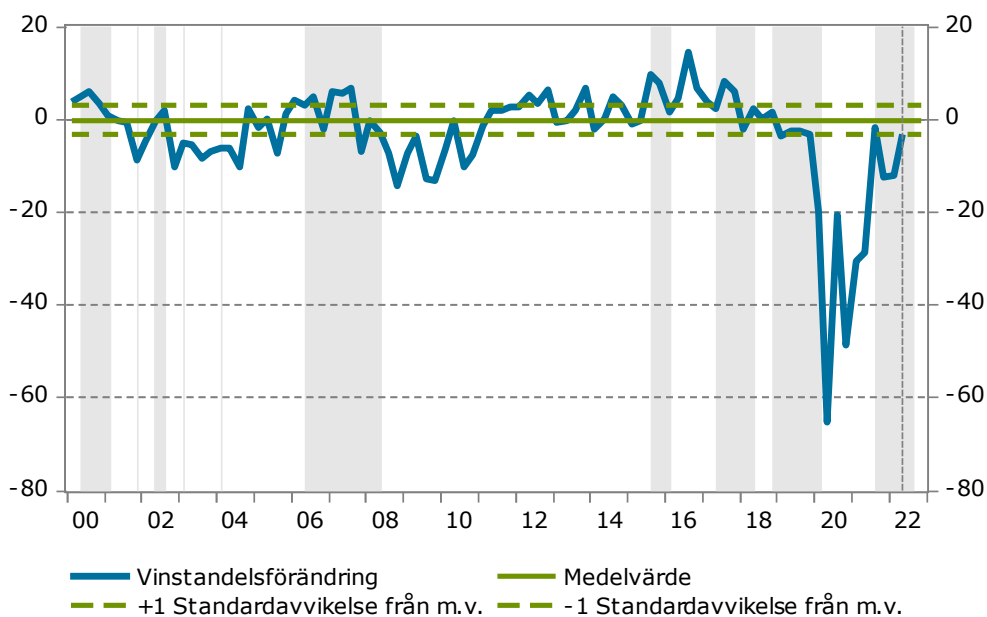

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI I55-56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 57 Tolv-kvartalsförändring hotell- och restaurangtjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

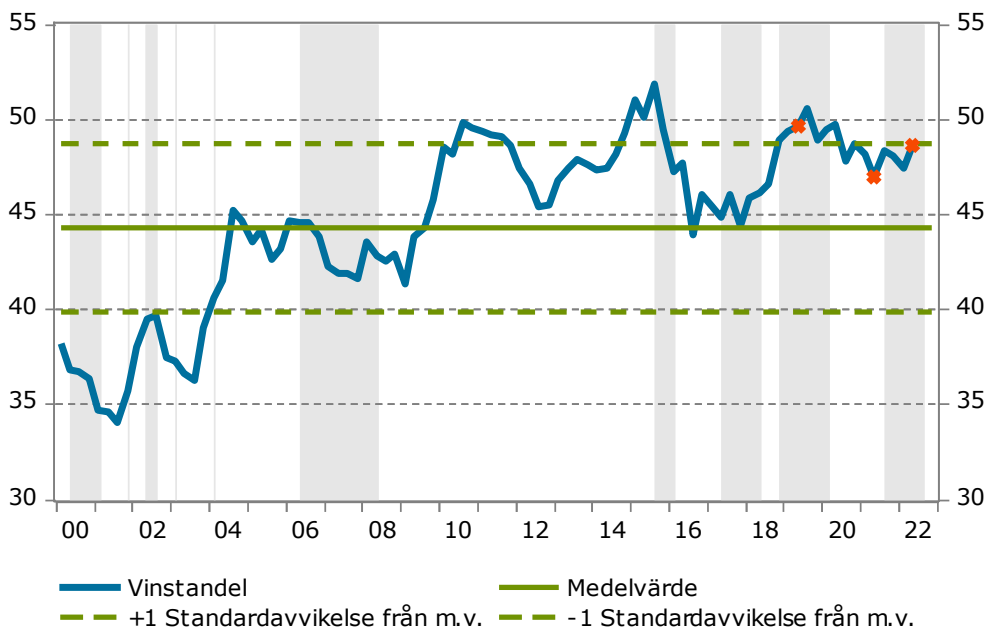

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI I55-56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 58 Vinstandel Informations- och kommunikationstjänster

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

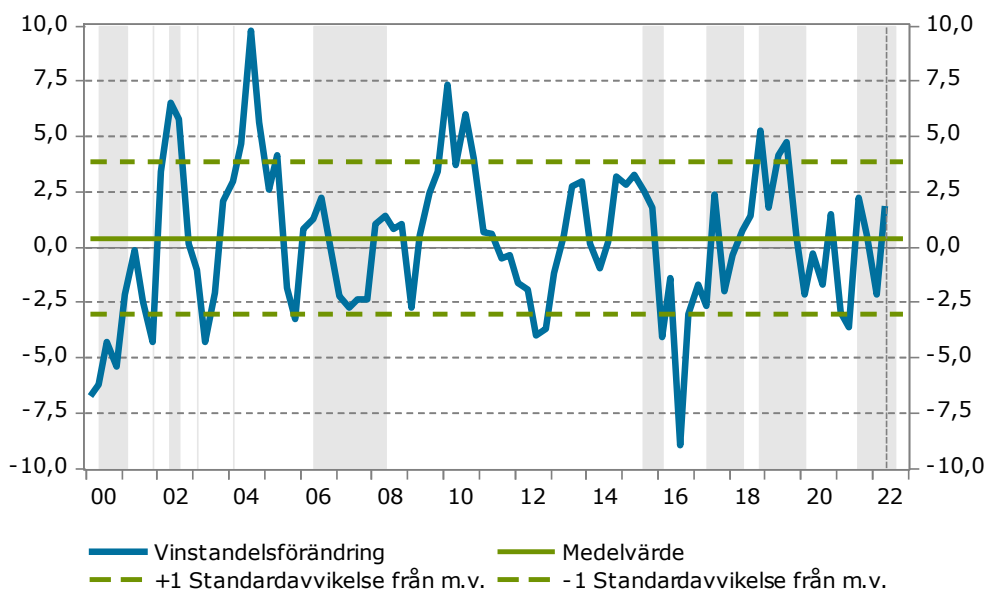

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI J58-63. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 59 Fyra-kvartalsförändring Informations- och kommunikationstjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

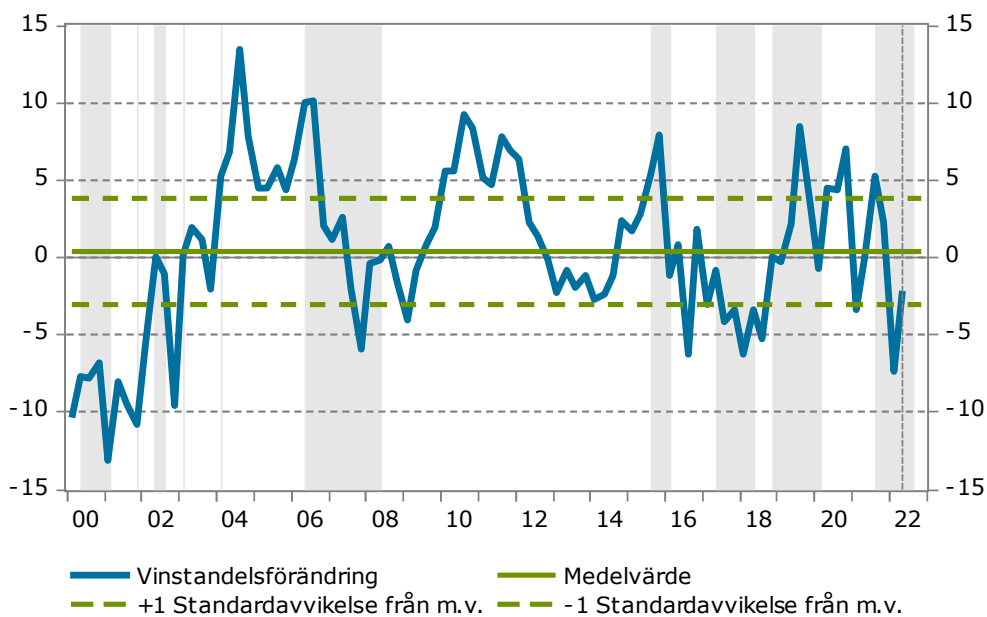

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI J58-63. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 60 Tolv-kvartalsförändring Informations- och kommunikationstjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

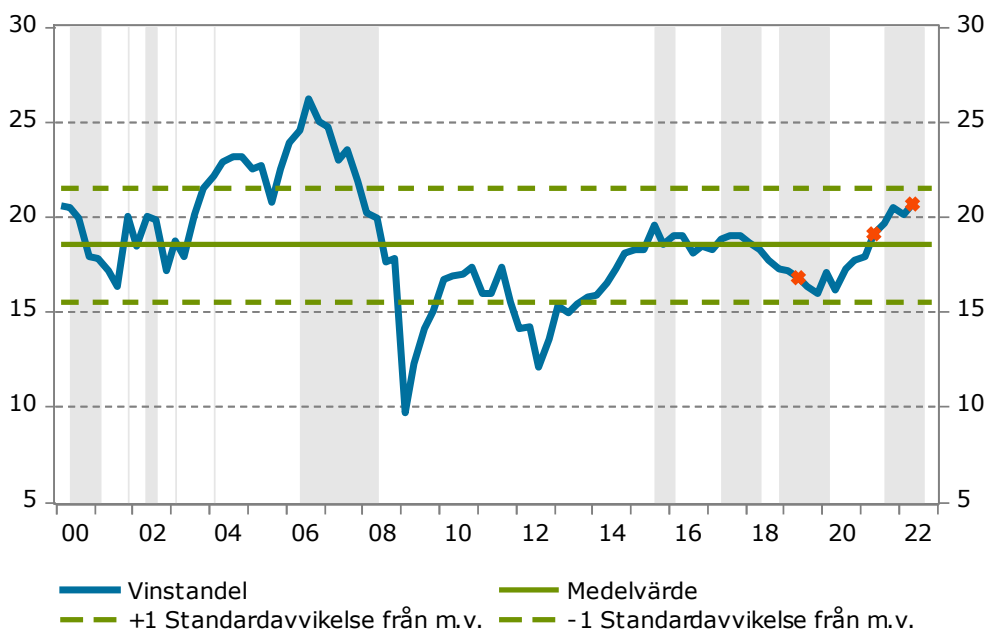

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI J58-63. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 61 Vinstandel Företagstjänster

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

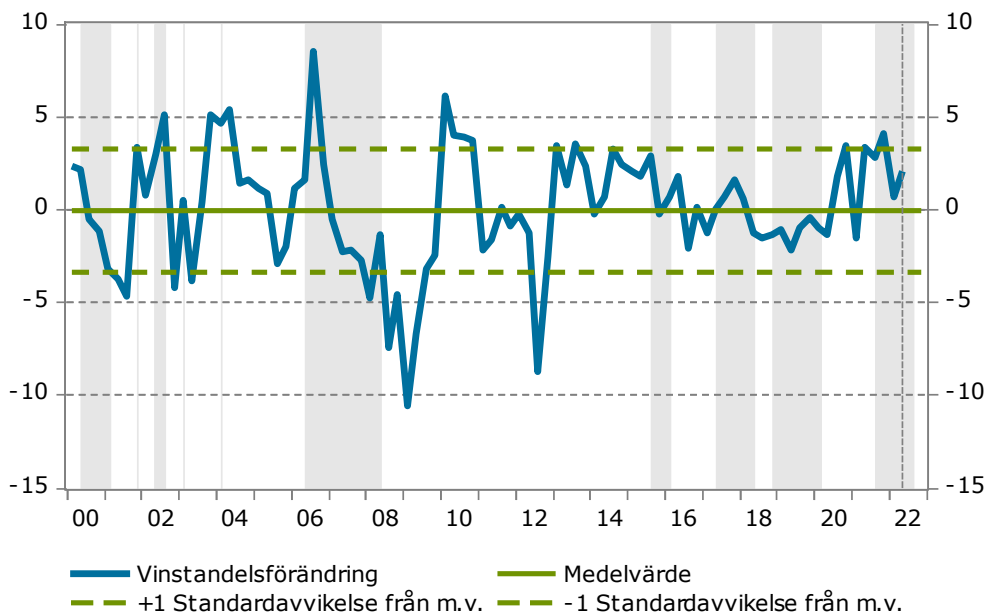

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI M69-N82. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 62 Fyra-kvartalsförändring Företagstjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

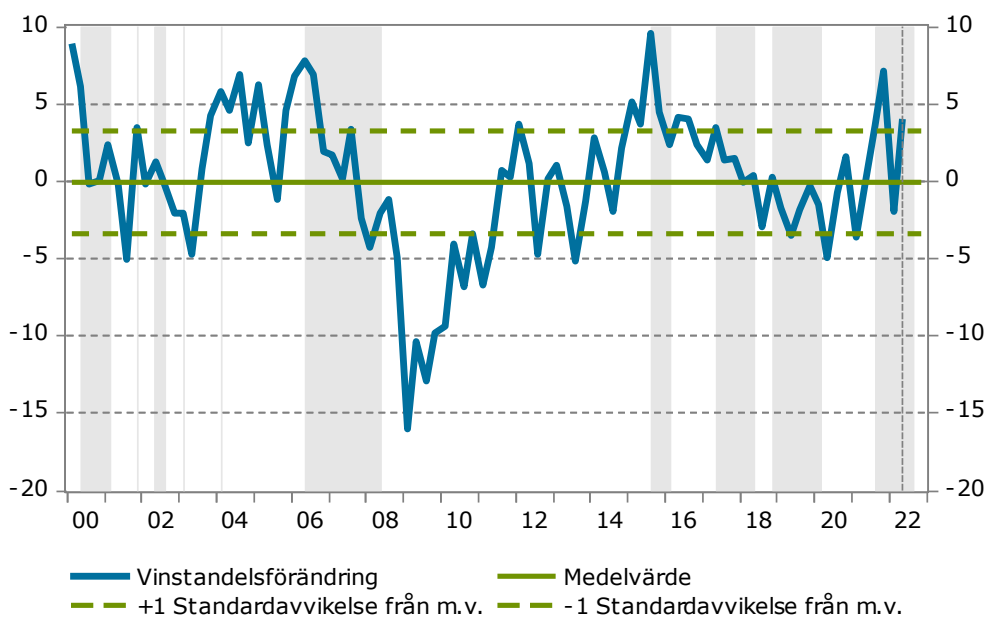

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI M69-N82. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 63 Tolv-kvartalsförändring Företagstjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

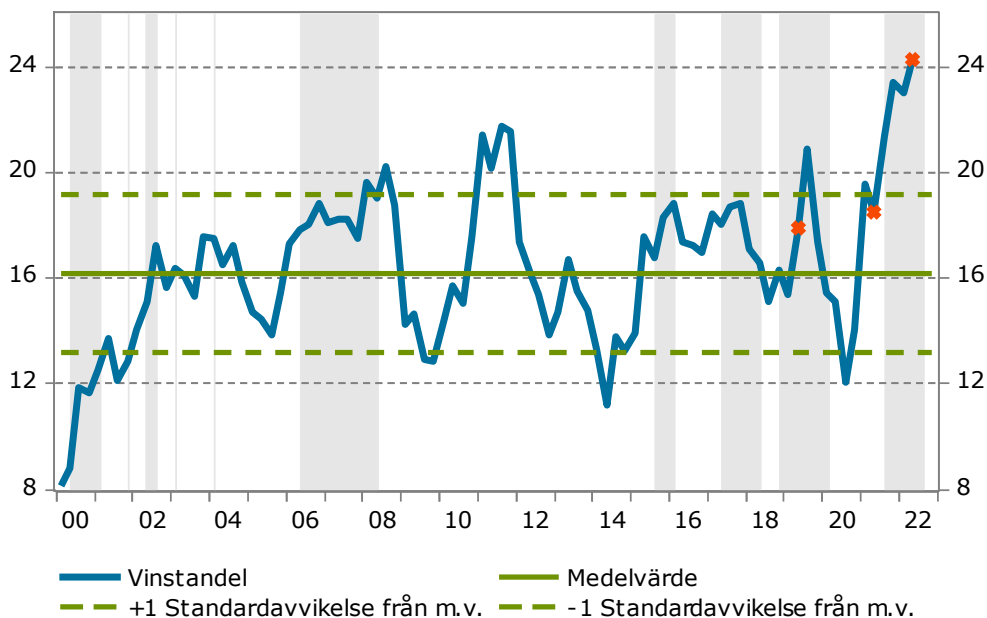

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI M69-N82. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 64 Vinstandel Fritidstjänster

Säsongrensade kvartalsvärden samt medelvärde

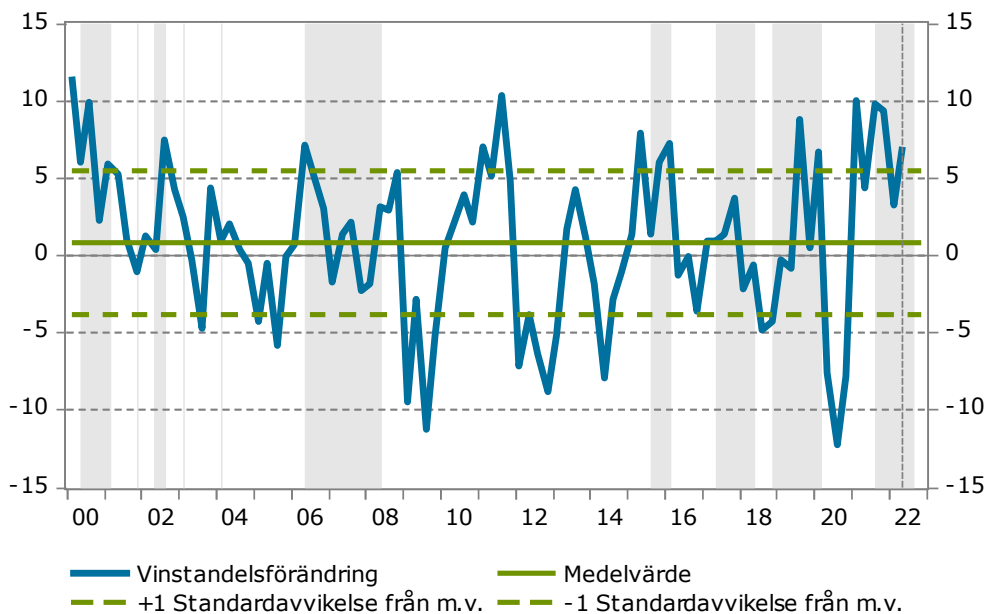

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI R90-T98. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 65 Fyra-kvartalsförändring Fritidstjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

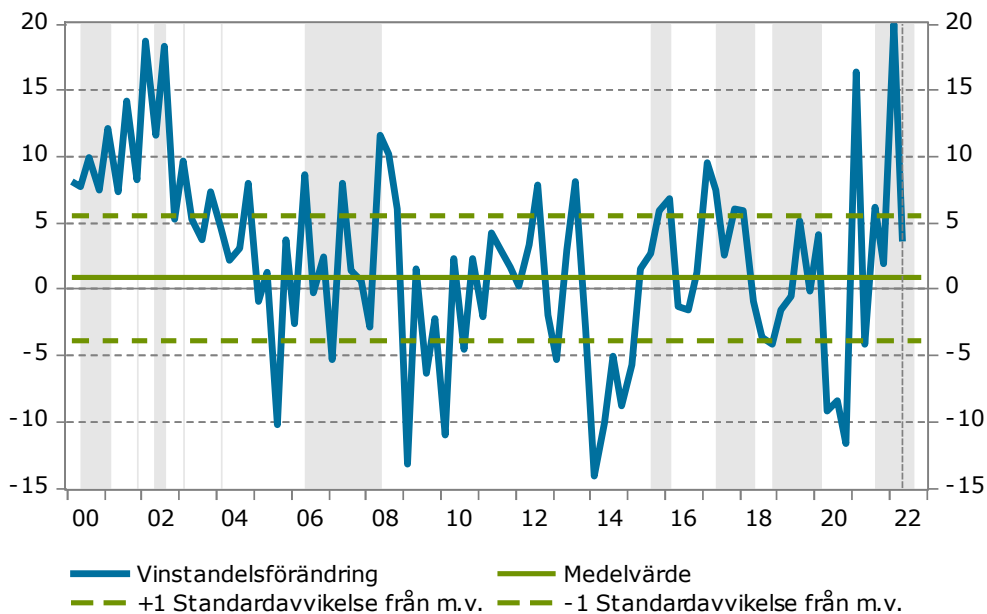

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI R90-T98. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Diagram 66 Tolv-kvartalsförändring Fritidstjänster

Förändring i procentenheter samt medelvärde

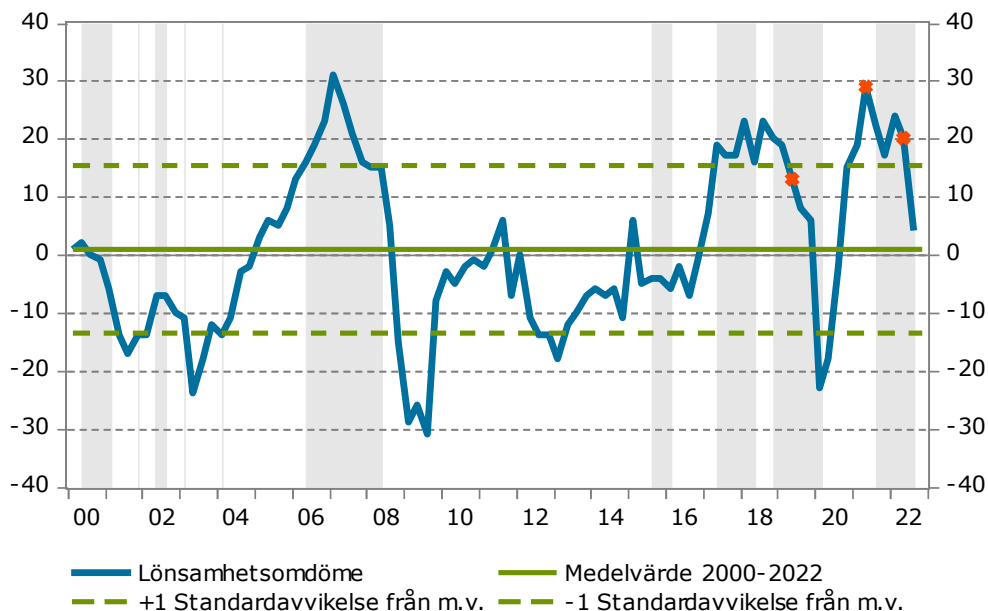
Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI R90-T98. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källor: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Lönsamhetsomdömen

Diagram 67 Lönsamhetsomdöme Tillverkningsindustrin

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

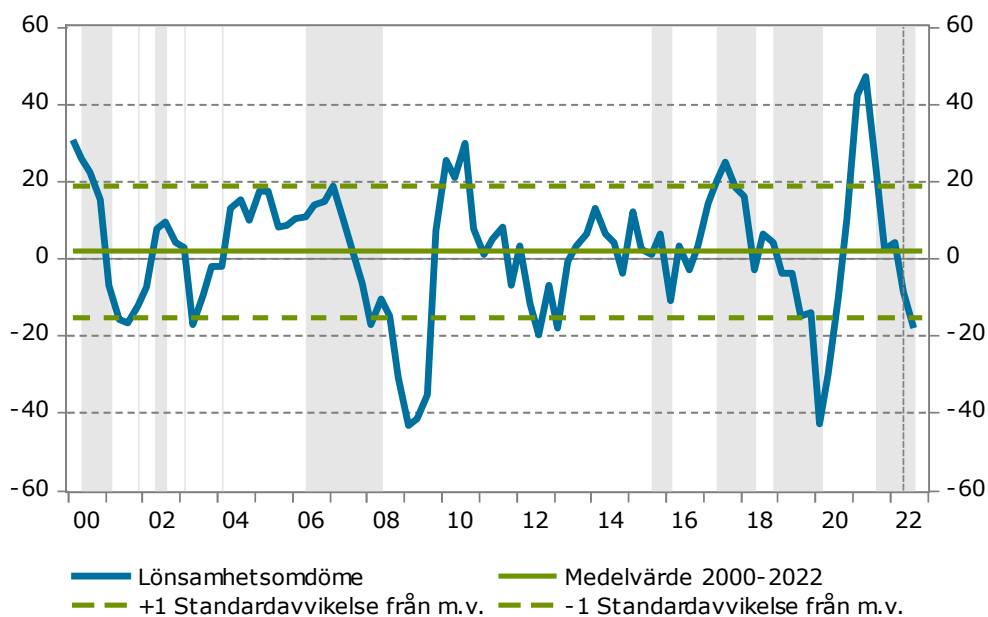

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C10-33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 68 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkningsindustrin

Nettotalsförändring samt medelvärde

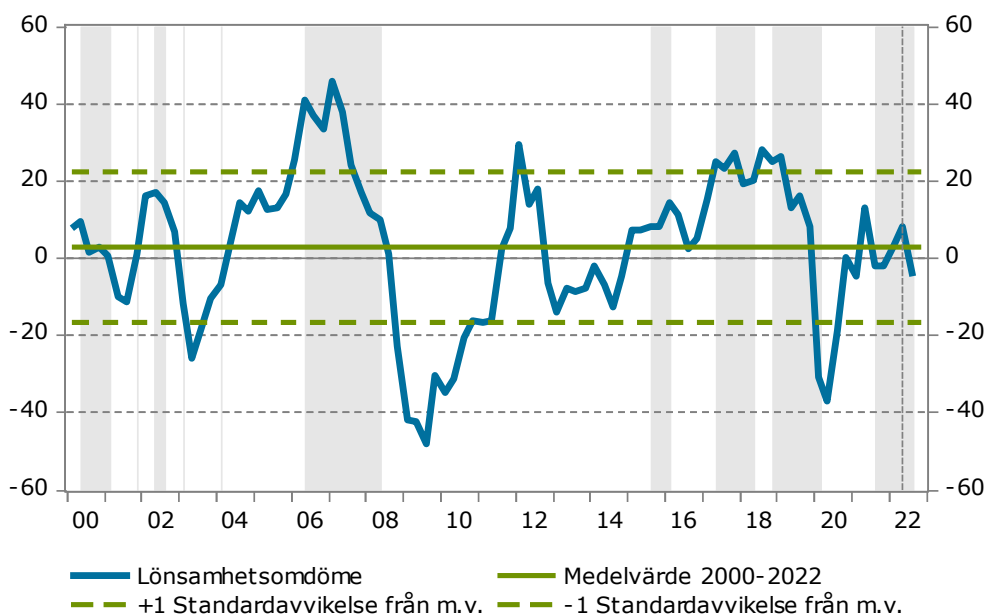

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C10-33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 69 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkningsindustrin

Nettotalsförändring samt medelvärde

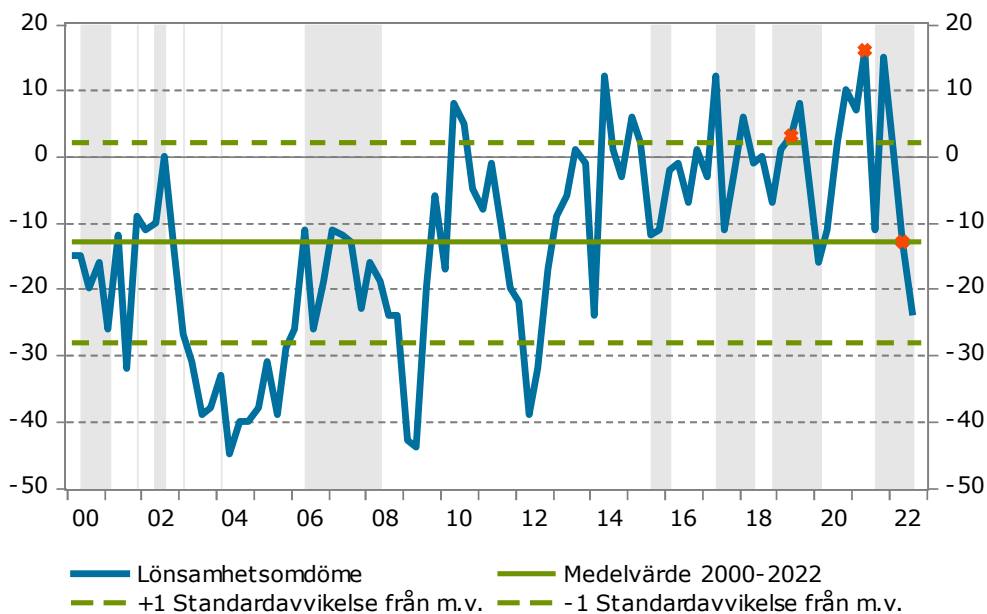

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C10-33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 70 Lönsamhetsomdöme Livsmedelsindustri

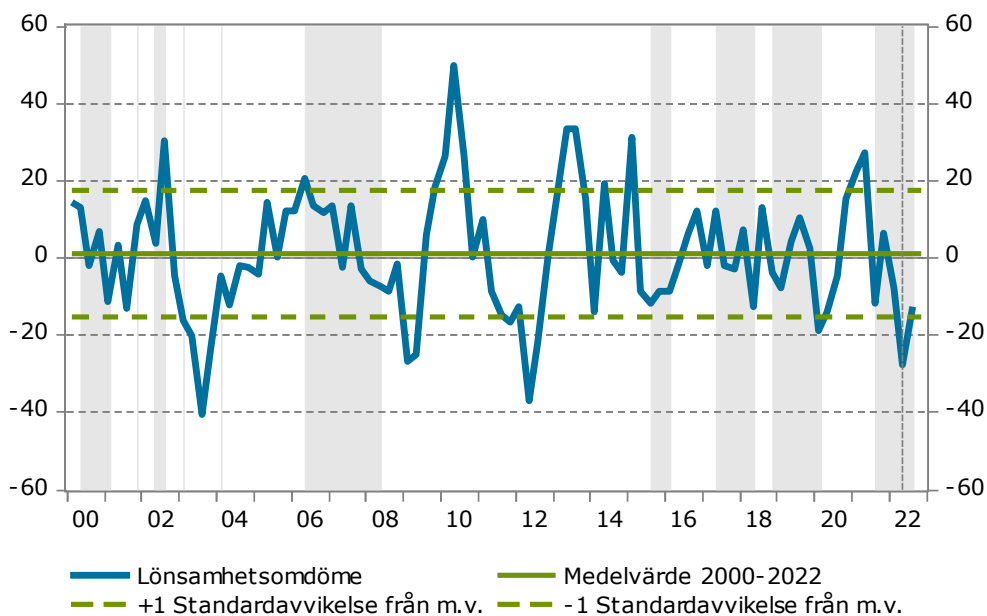
Säsongrensade netttotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C10-12. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

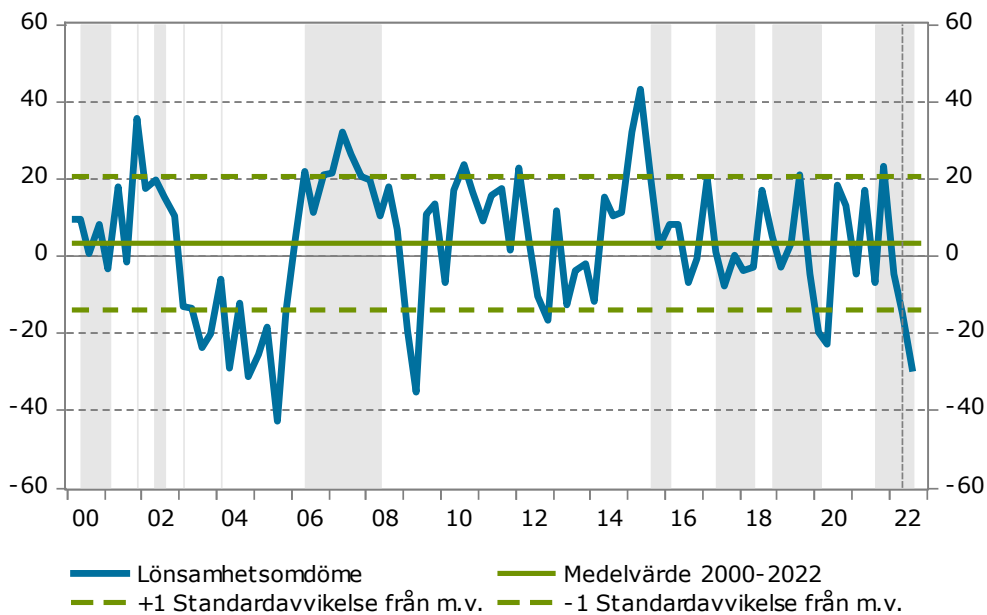
Diagram 71 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Livsmedelsindustri
 Nettotalsförändring samt medelvärde

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C10-12. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 72 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Livsmedelsindustri
 Nettotalsförändring samt medelvärde

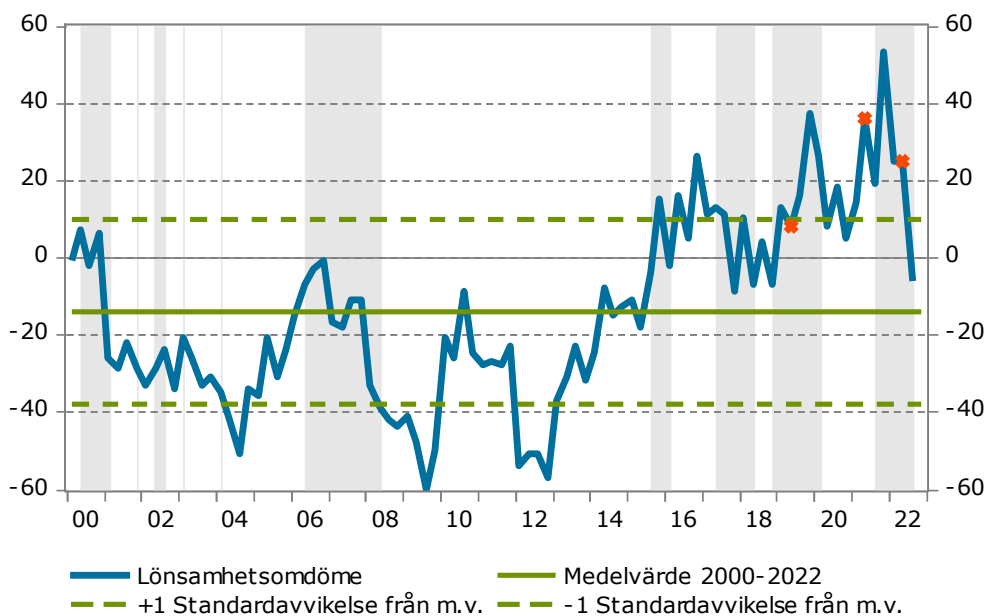

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C10-12. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 73 Lönsamhetsomdöme Textilindustri

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

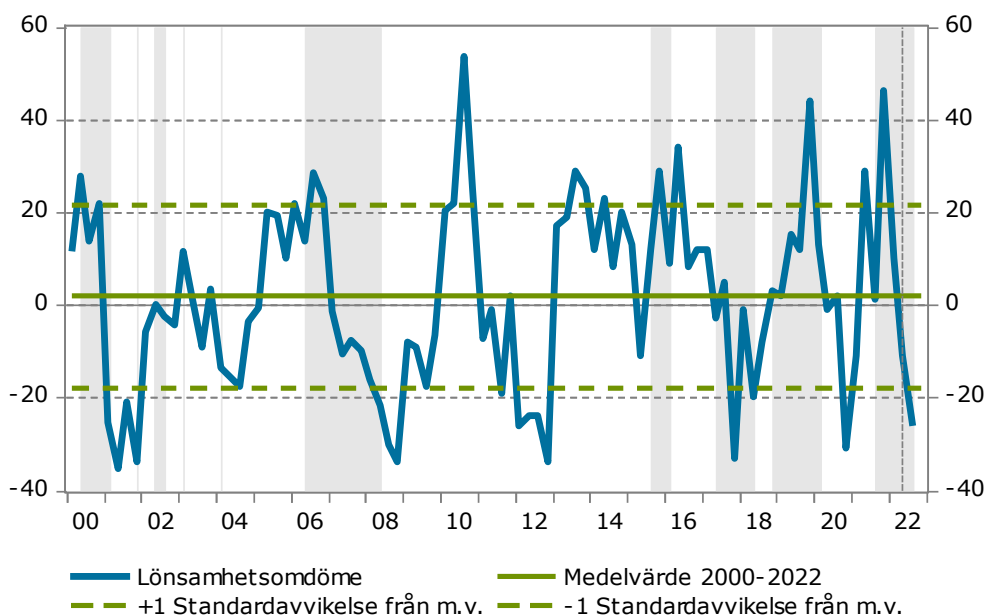

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C13-15. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 74 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Textilindustri

Nettotalsförändring samt medelvärde

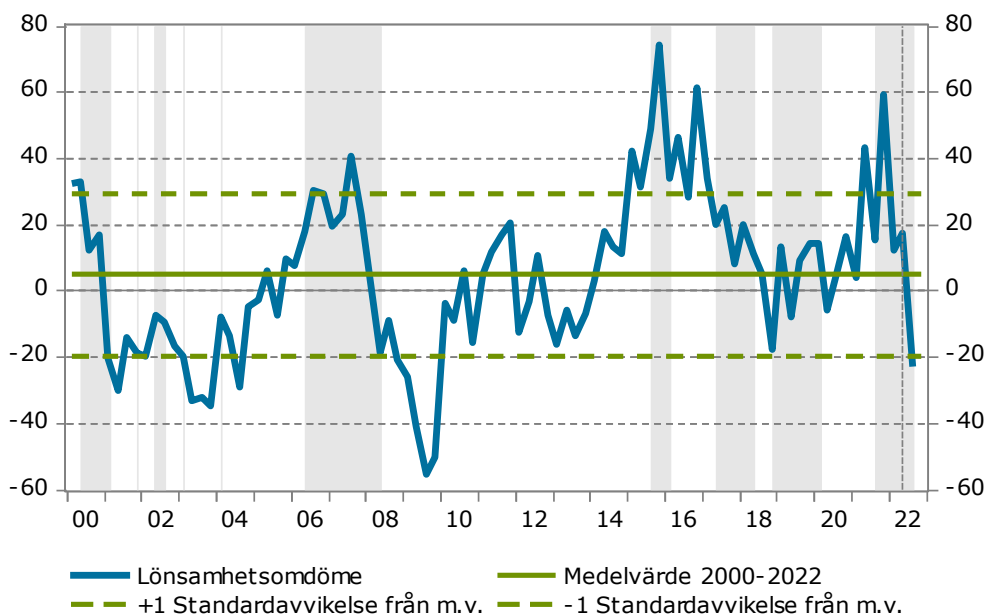

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C13-15. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 75 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Textilindustri

Nettotalsförändring samt medelvärde

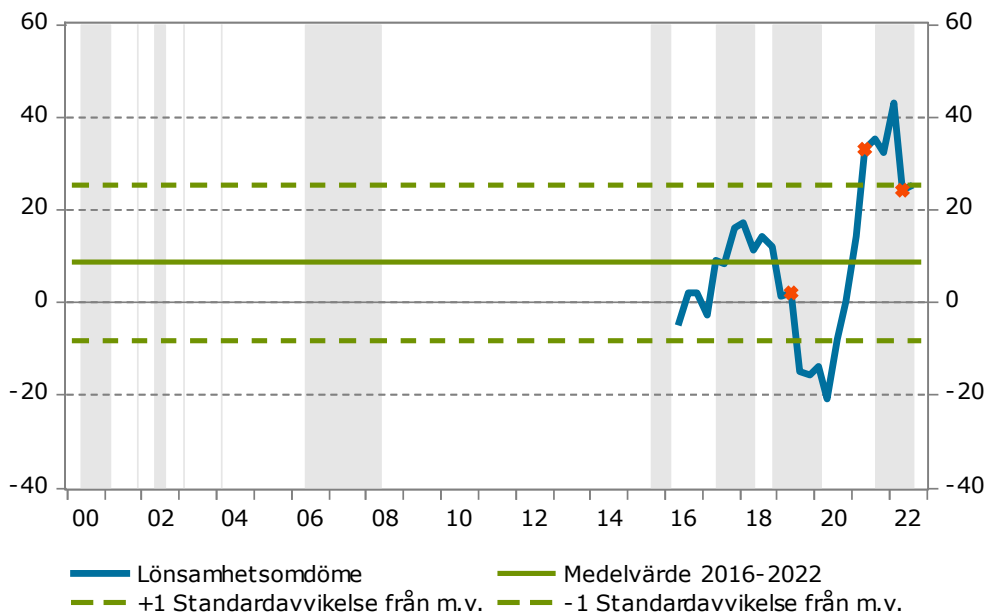

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C13-15. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 76 Lönsamhetsomdöme skogsindustri

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

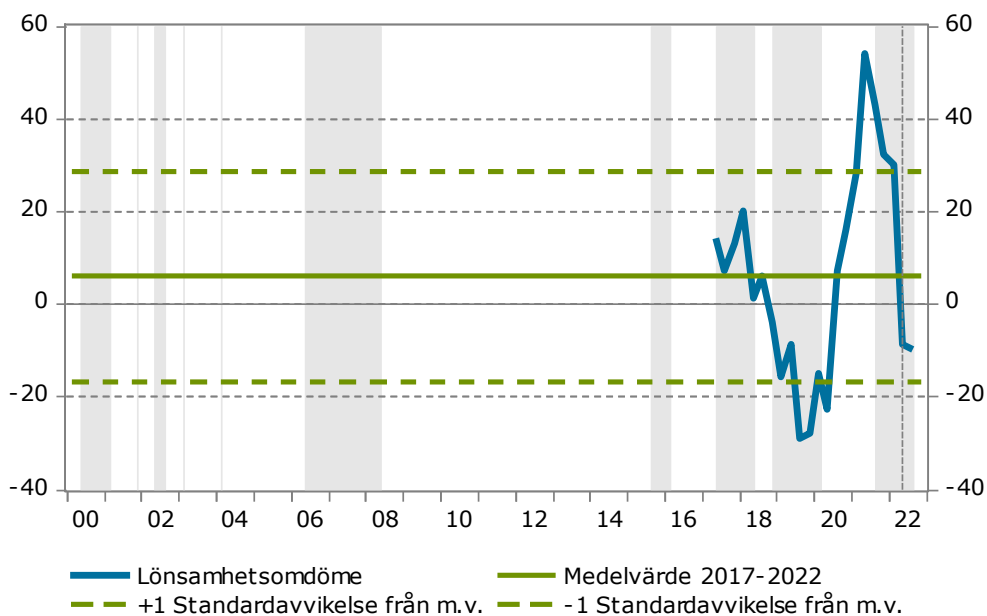

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C16-18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 77 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i skogsindustri

Nettotalsförändring samt medelvärde

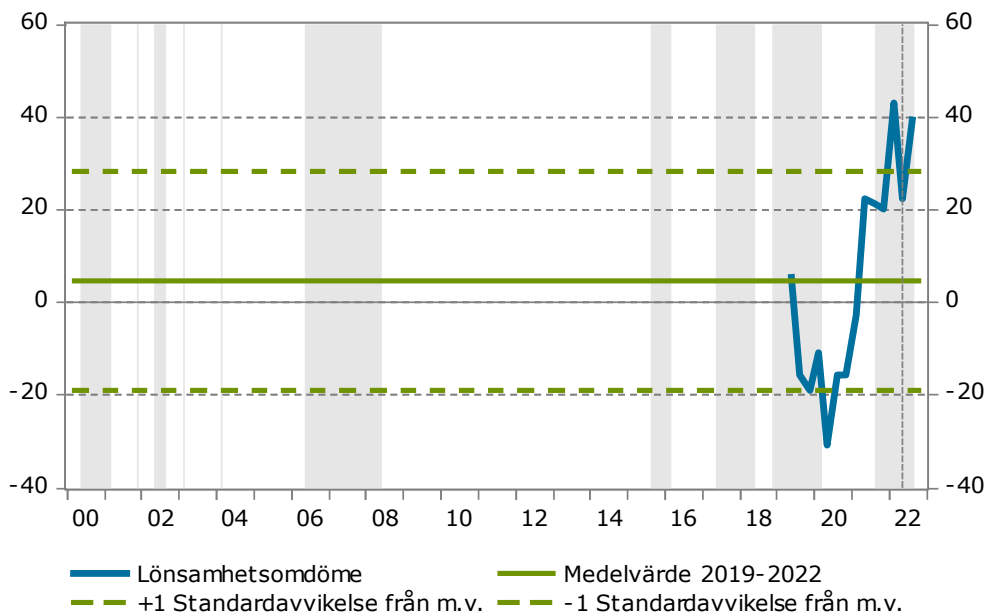

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C16-18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 78 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i skogsindustri

Nettotalsförändring samt medelvärde

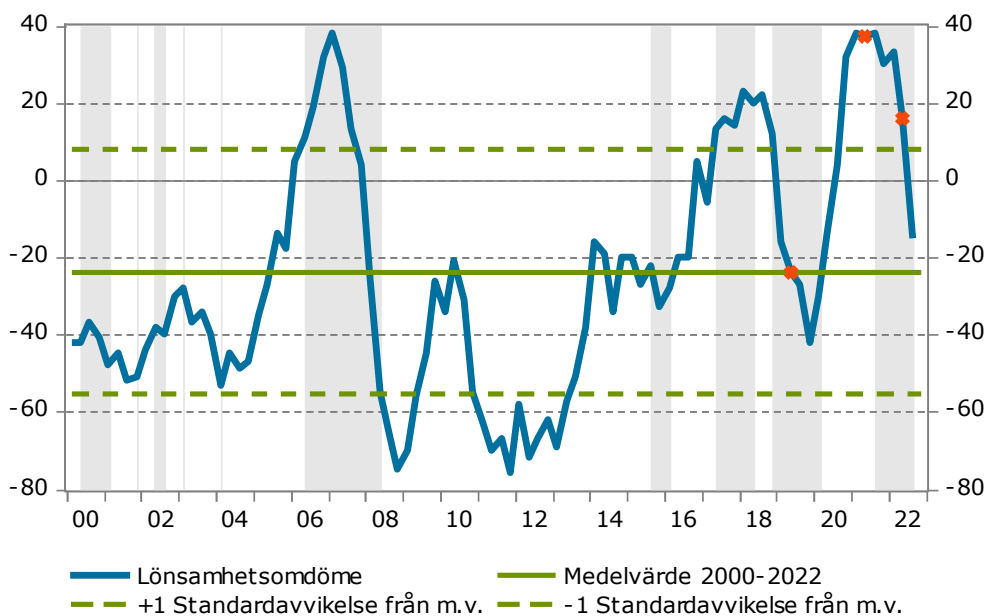

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C16-18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 79 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av trä och varor av trä

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

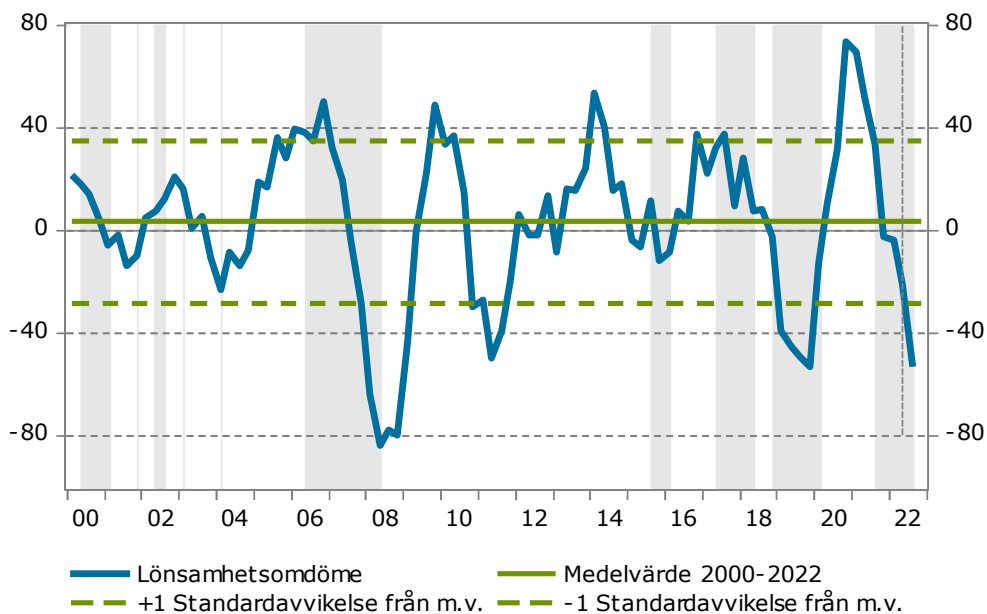

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C16. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 80 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av trä och varor av trä

Nettotalsförändring samt medelvärde

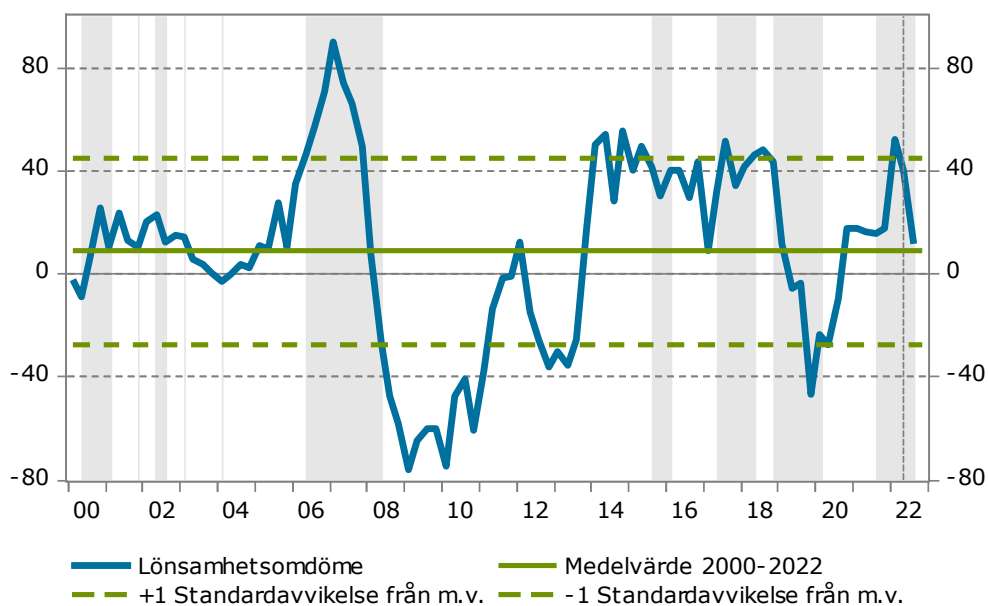

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C16. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 81 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av trä och varor av trä

Nettotalsförändring samt medelvärde

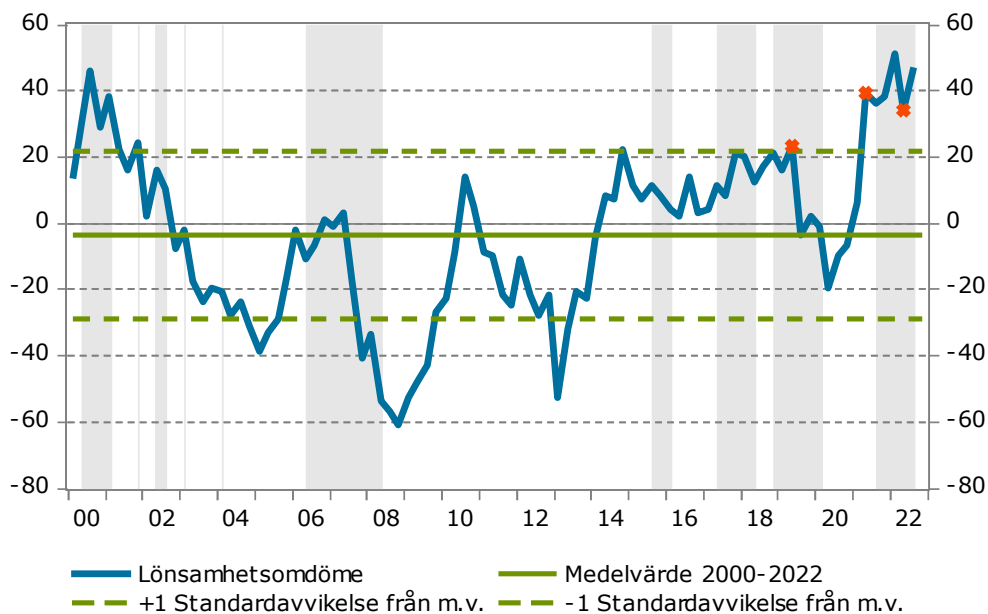

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C16. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 82 Lönsamhetsomdöme Pappers- och pappersvarutillverkning

Säsongsrensade nettotal samt medelvärde

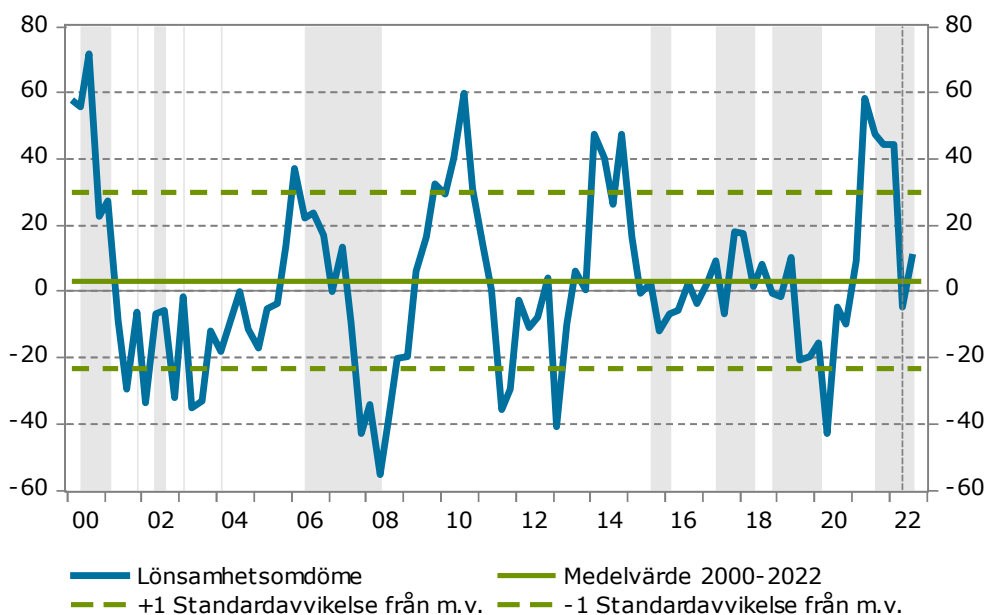

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C17. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 83 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Pappers- och pappersvarutillverkning

Nettotalsförändring samt medelvärde

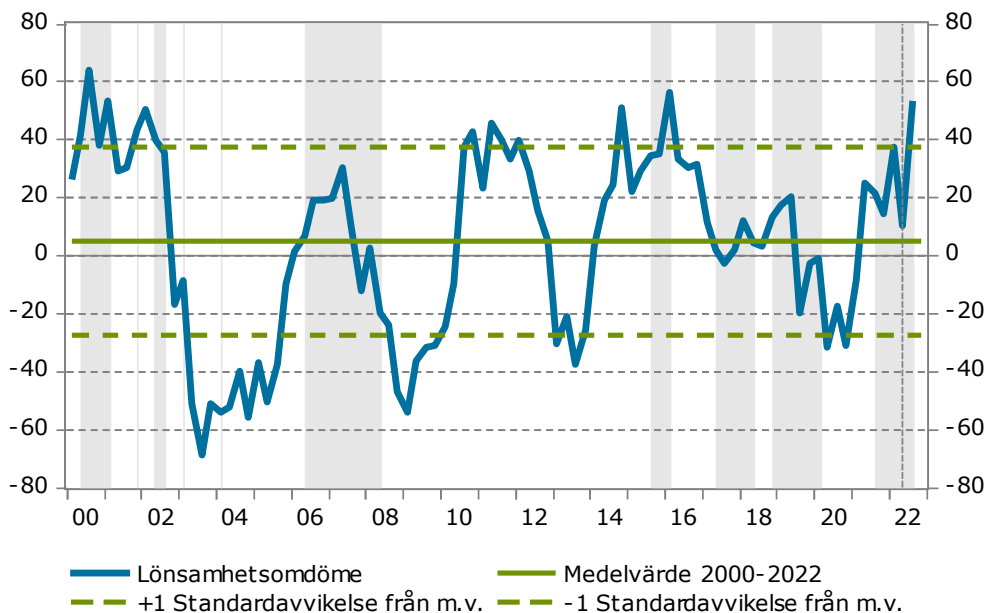

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C17. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 84 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Pappers- och pappersvarutillverkning

Nettotalsförändring samt medelvärde

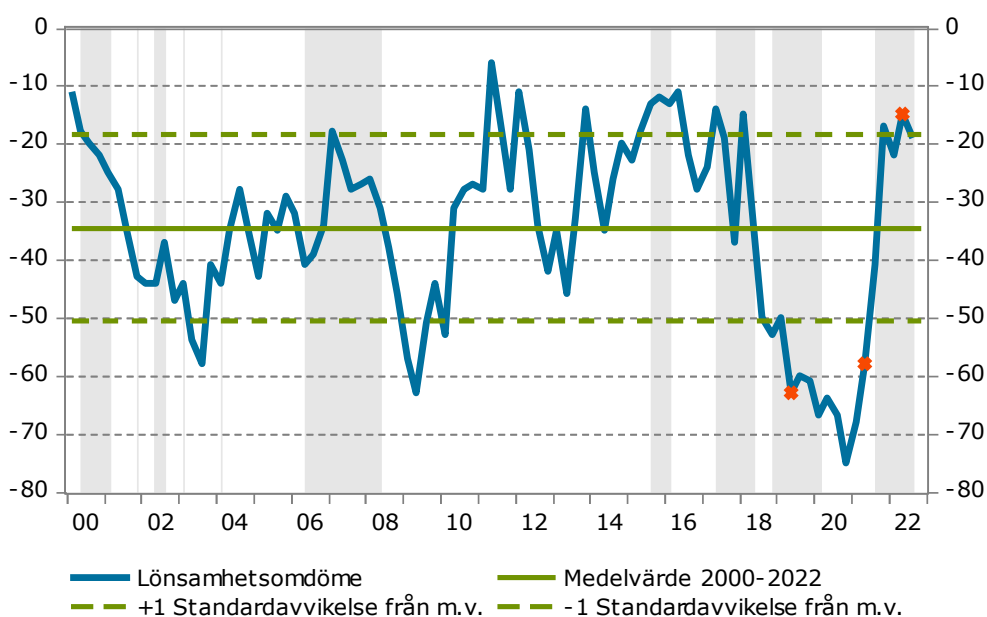

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C17. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 85 Lönsamhetsomdöme Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

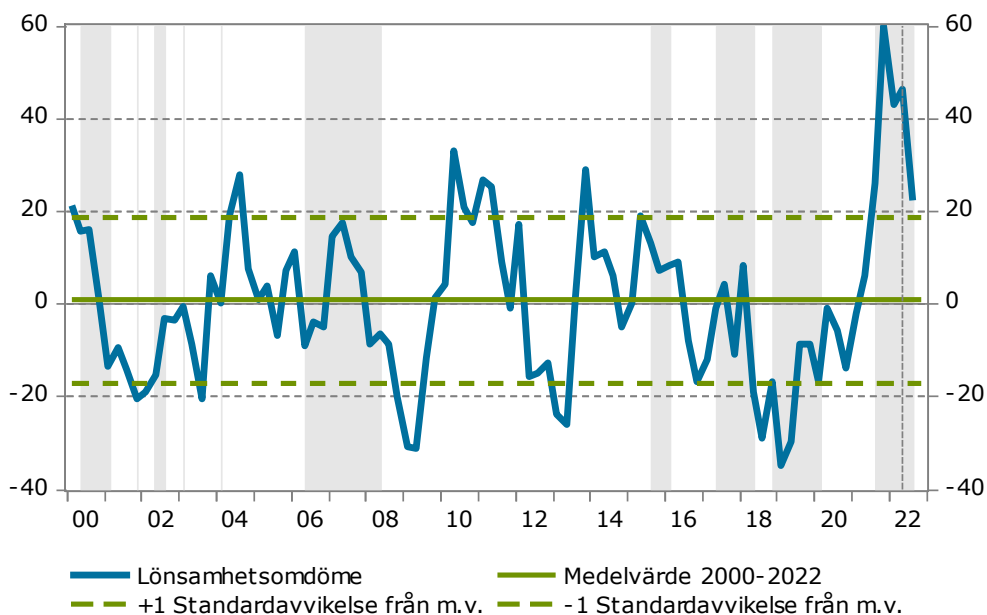

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 86 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar

Nettotalsförändring samt medelvärde

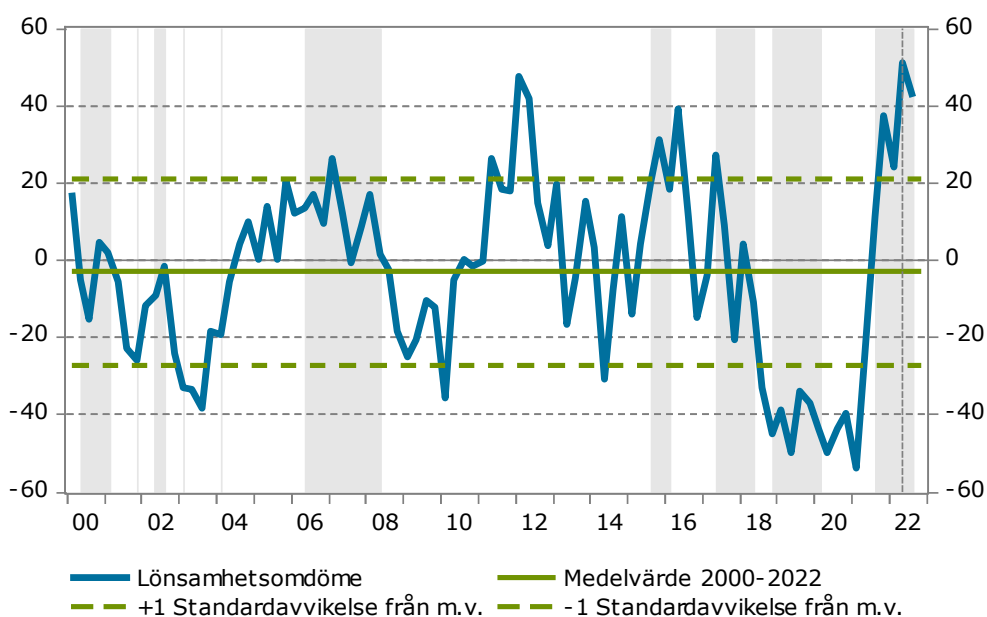

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 87 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Grafisk produktion och reproduktion av inspelningar

Nettotalsförändring samt medelvärde

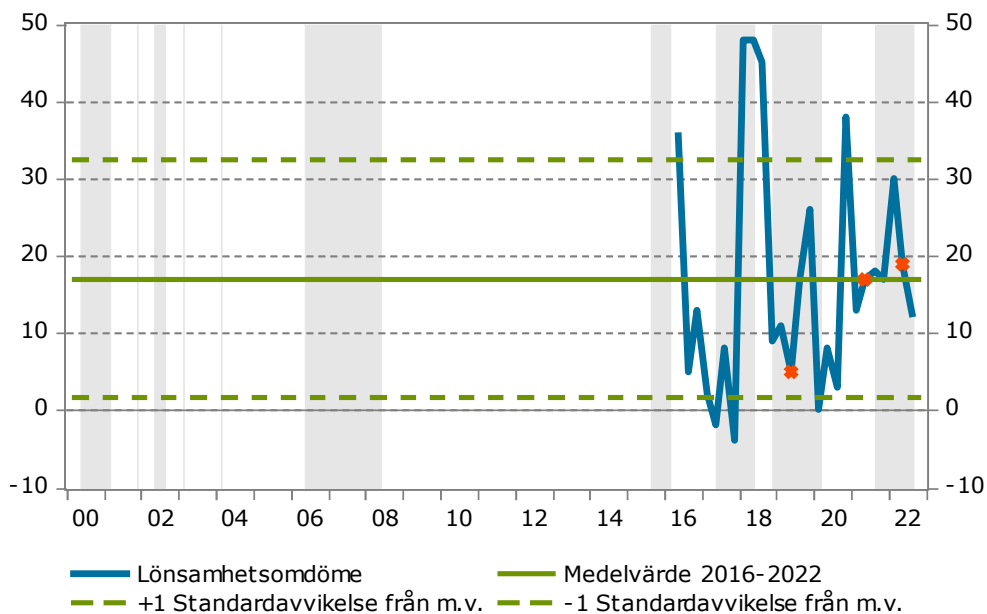

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C18. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 88 Lönsamhetsomdöme Kemi, petroleum och läkemedel

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

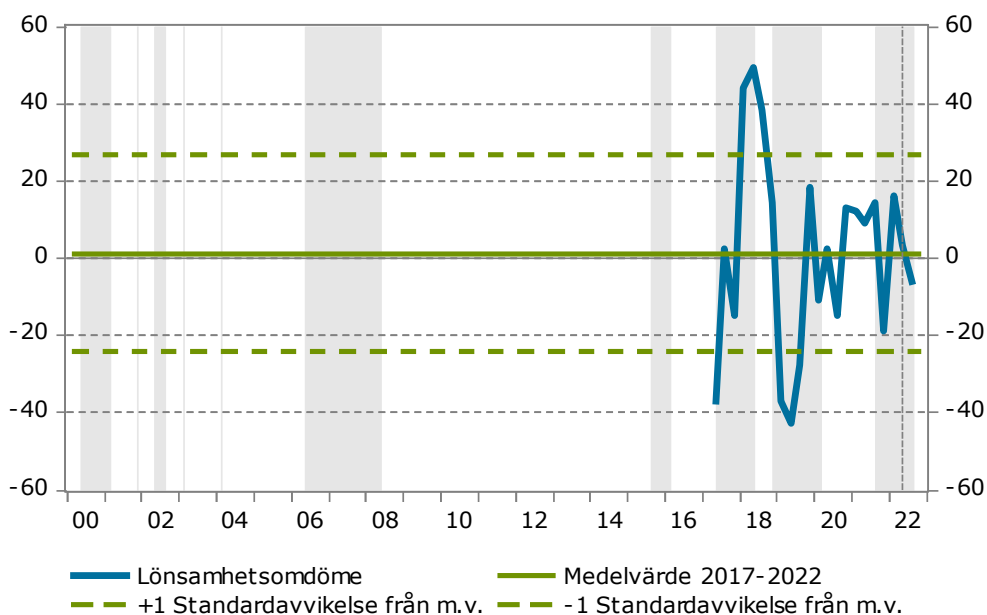

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C19-21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 89 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Kemi, petroleum och läkemedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

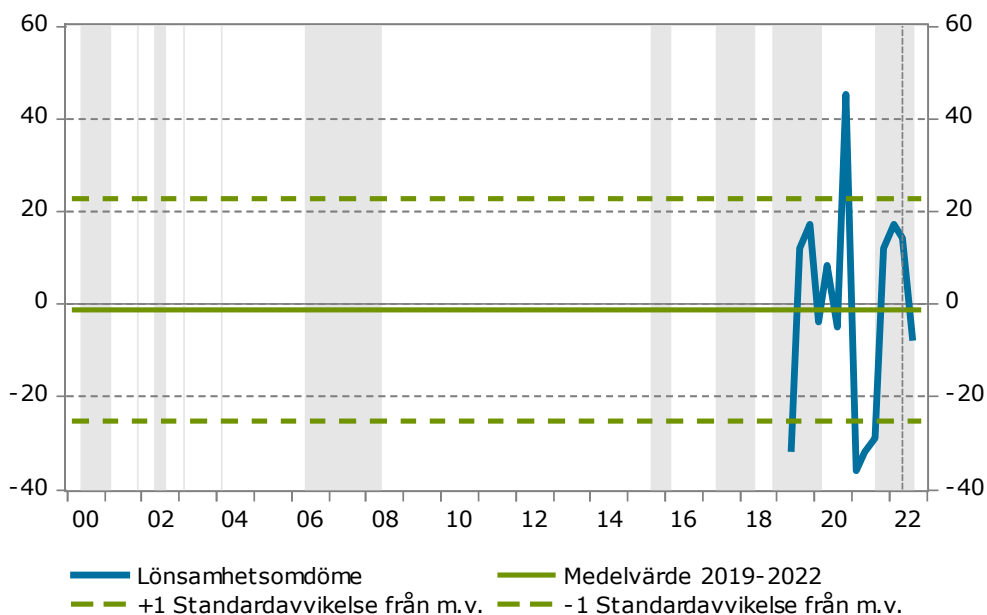

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C19-21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 90 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Kemi, petroleum och läkemedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

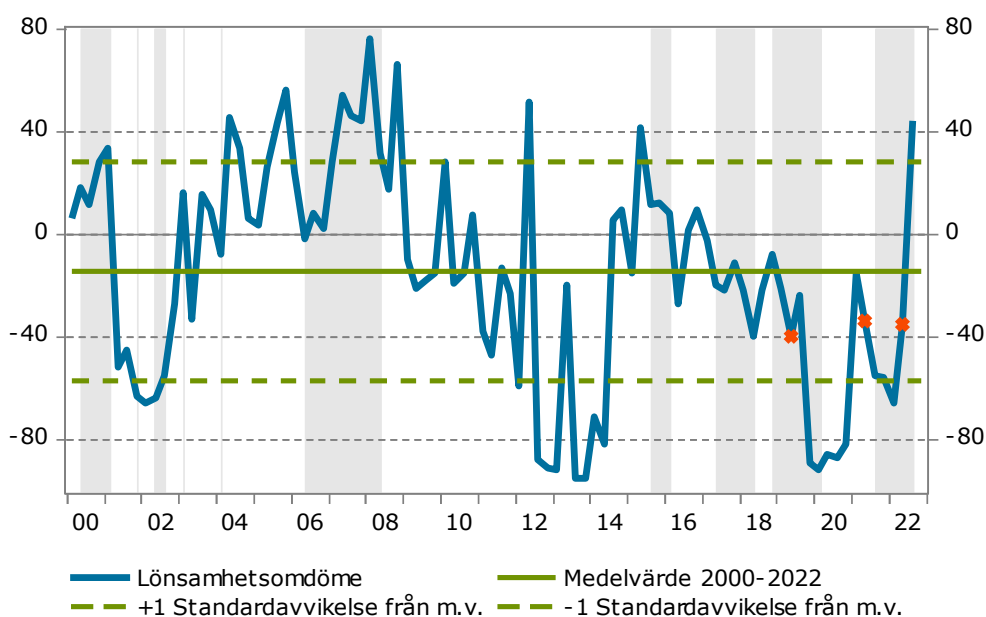

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C19-21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 91 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

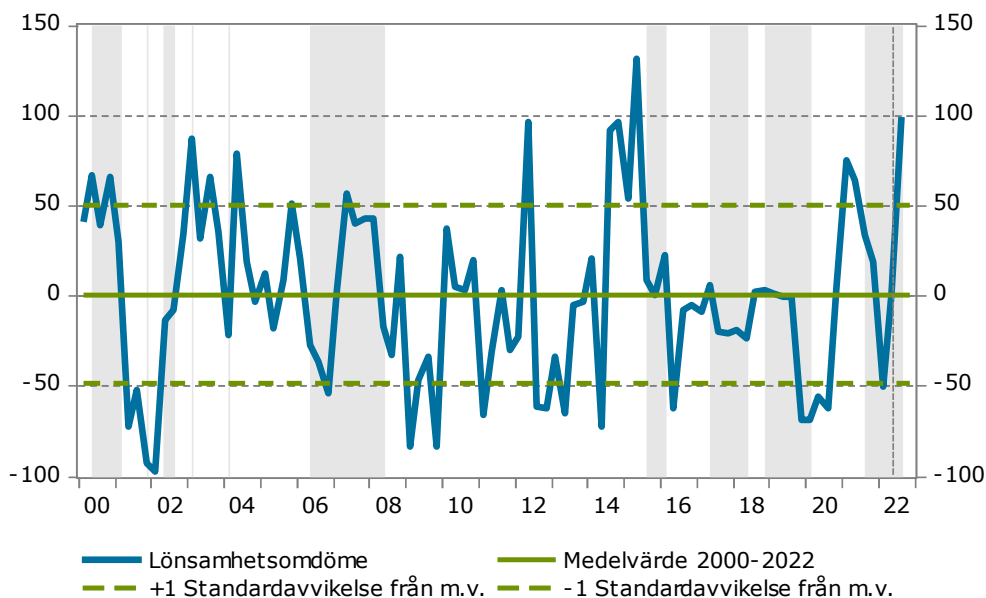

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C19. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 92 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter

Nettotalsförändring samt medelvärde

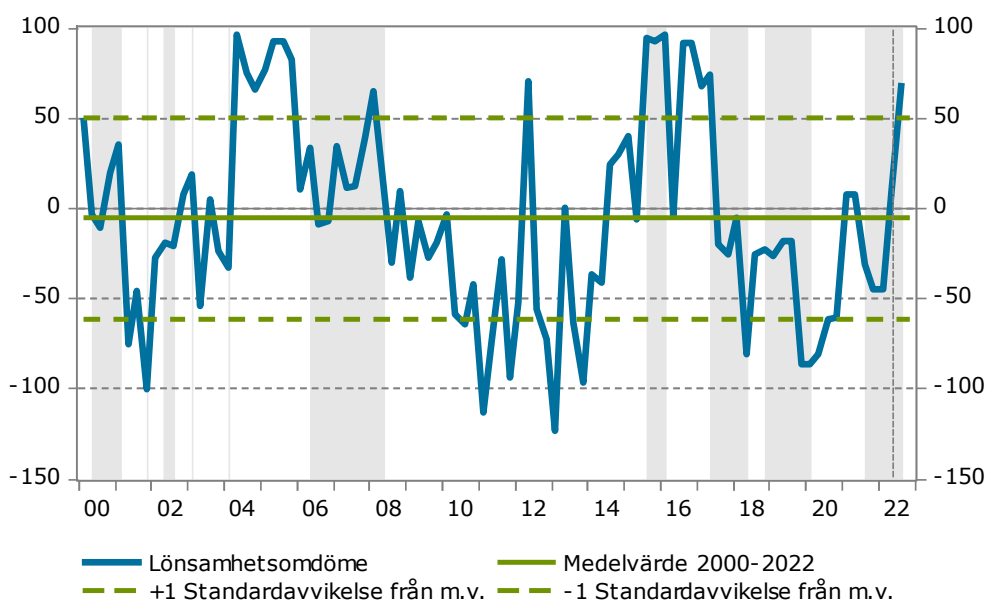

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C19. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 93 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter

Nettotalsförändring samt medelvärde

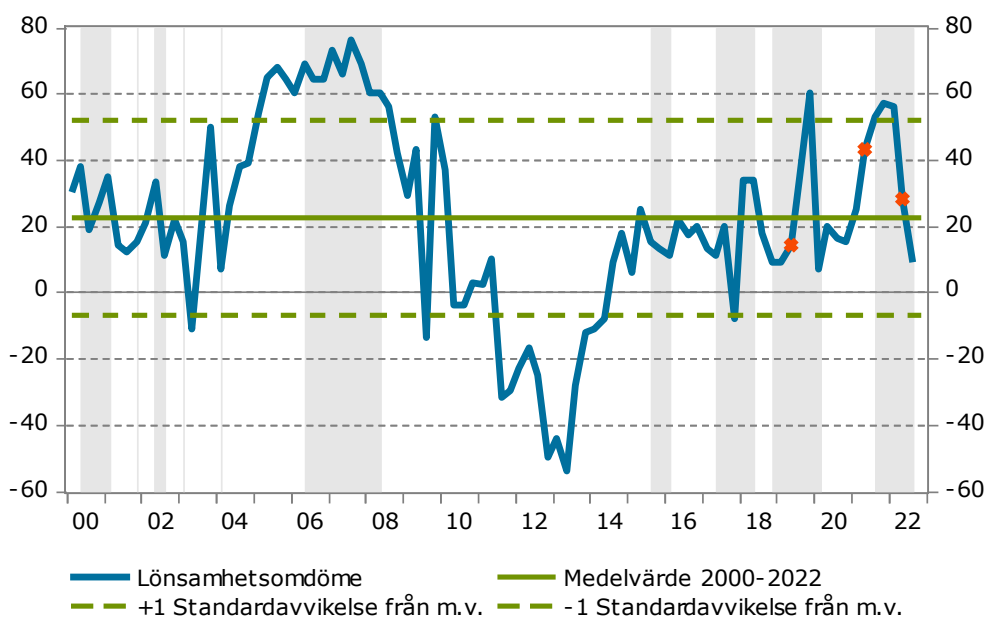

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C19. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 94 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

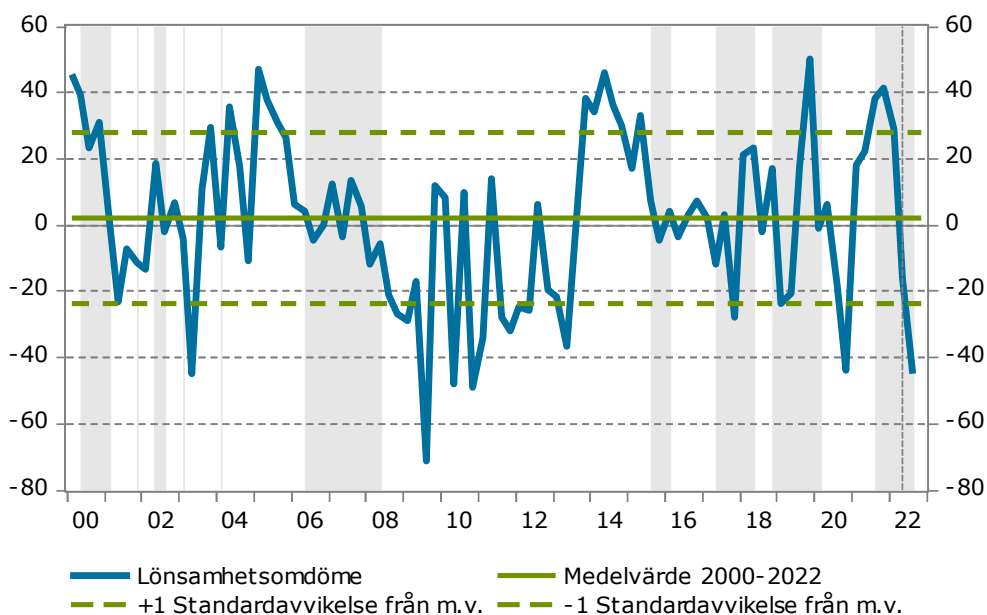

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C20. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 95 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter

Nettotalsförändring samt medelvärde

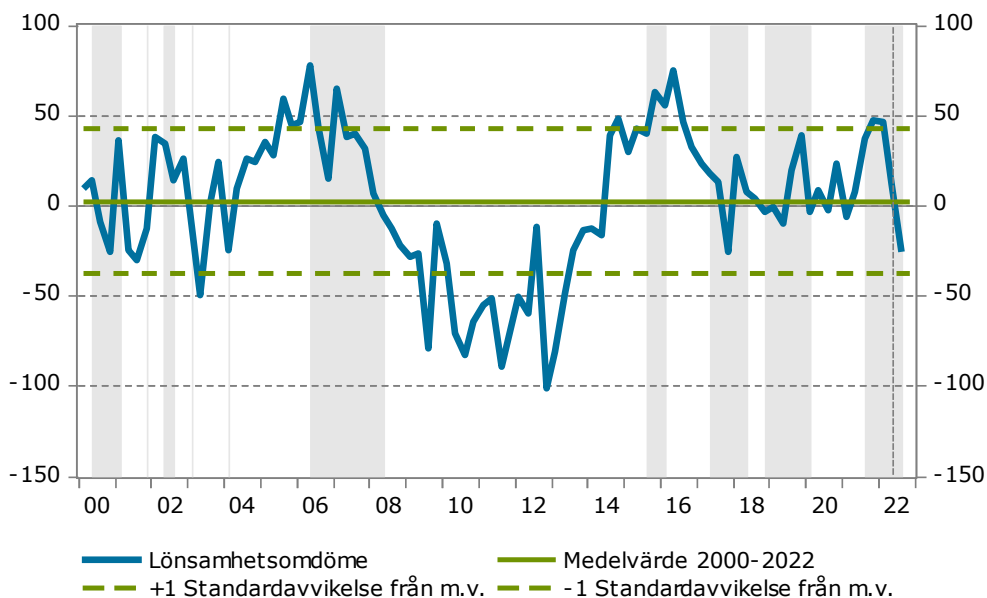

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C20. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 96 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av kemikalier och kemiska produkter

Nettotalsförändring samt medelvärde

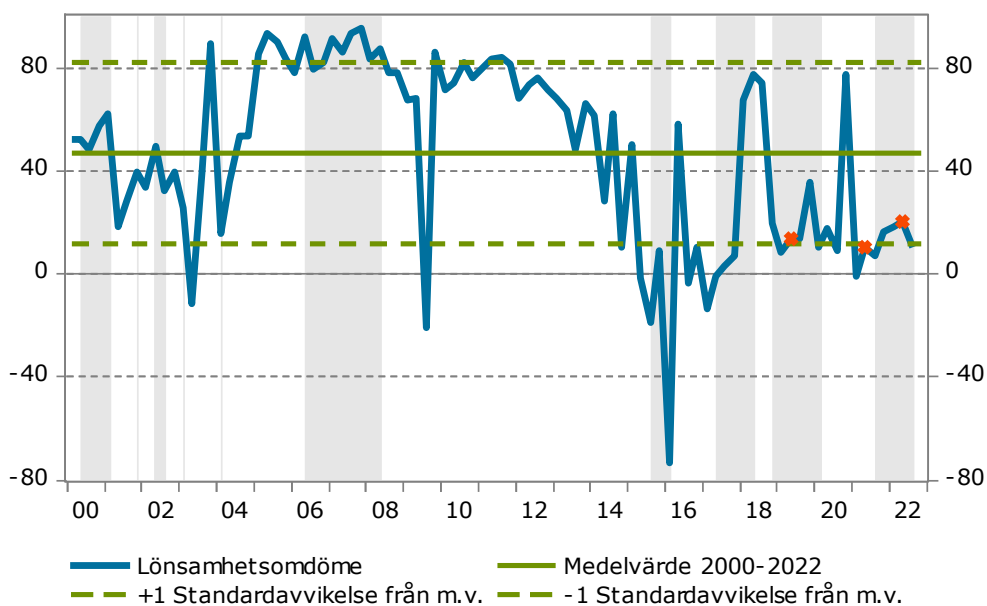

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C20. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 97 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

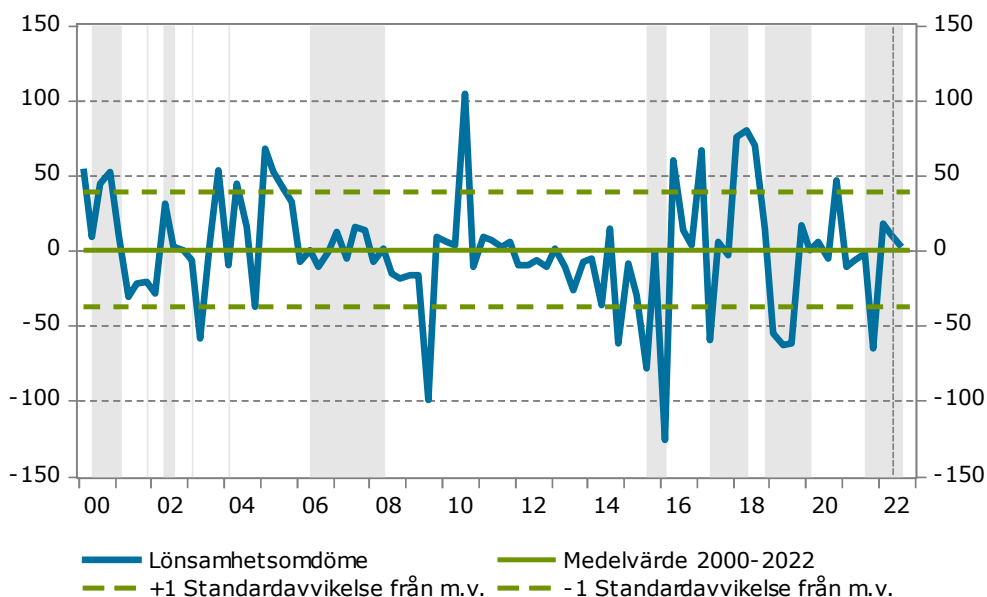

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 98 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

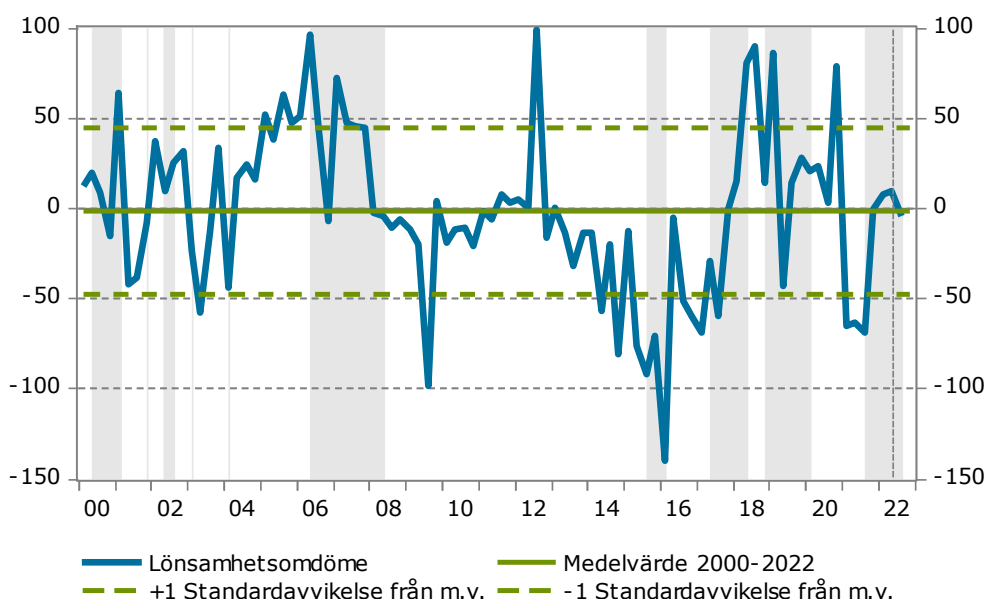

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 99 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

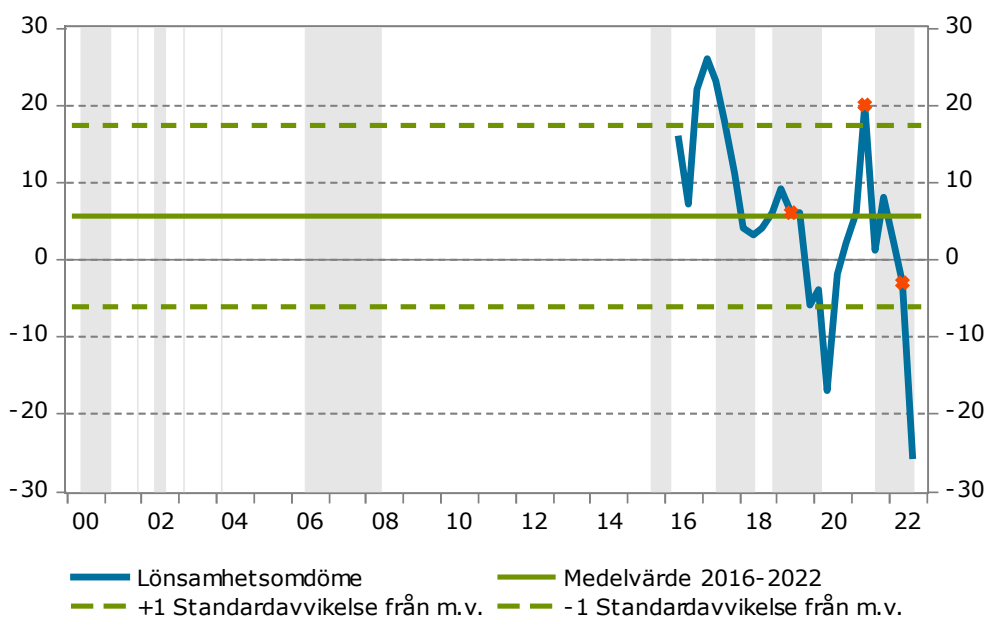

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C21. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 100 Lönsamhetsomdöme Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

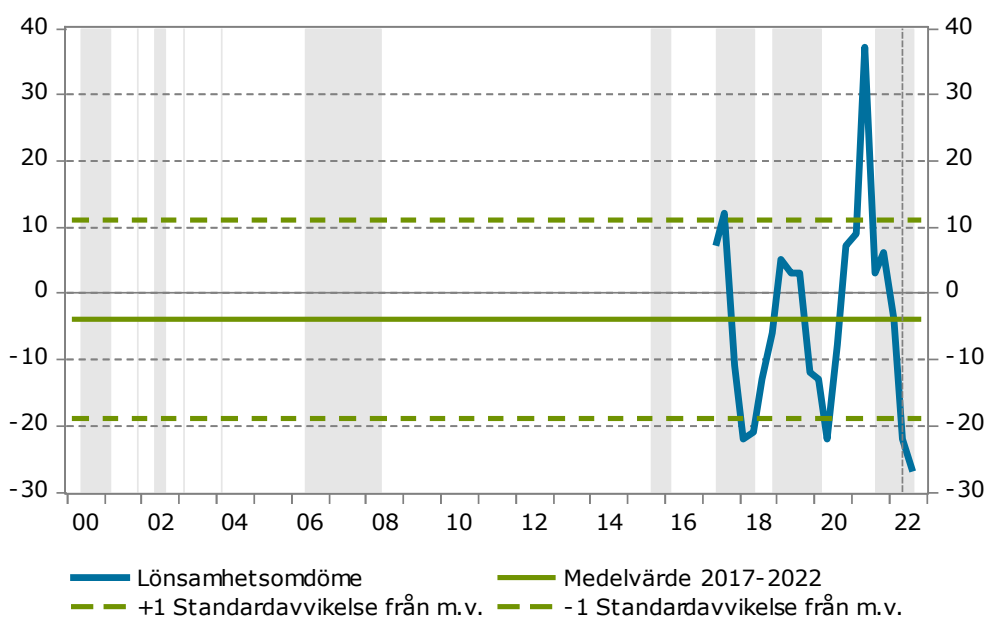

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C22-23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 101 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter

Nettotalsförändring samt medelvärde

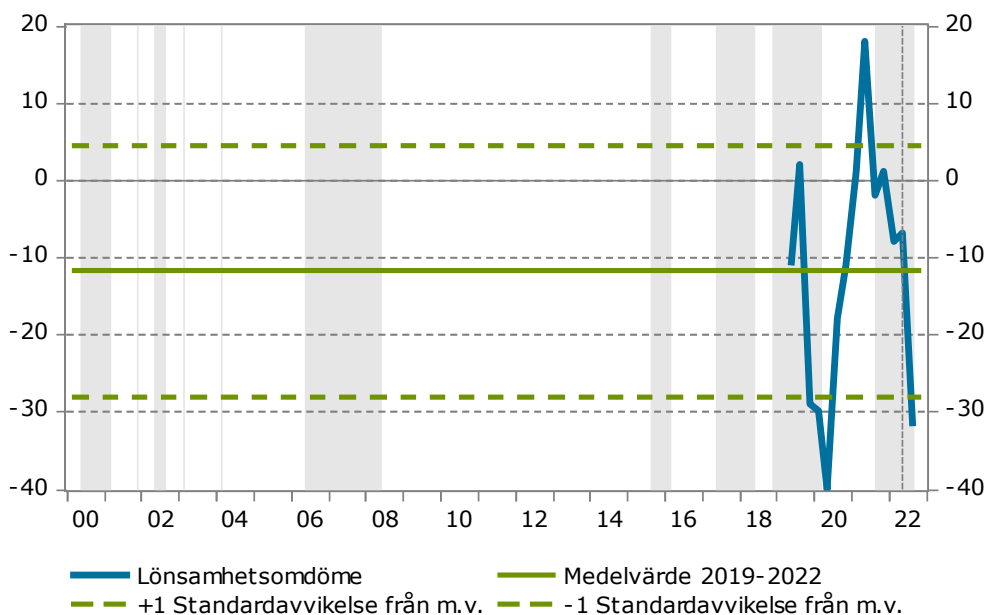

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C22-23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 102 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Gummi- och plastvaror, samt icke metalliska produkter

Nettotalsförändring samt medelvärde

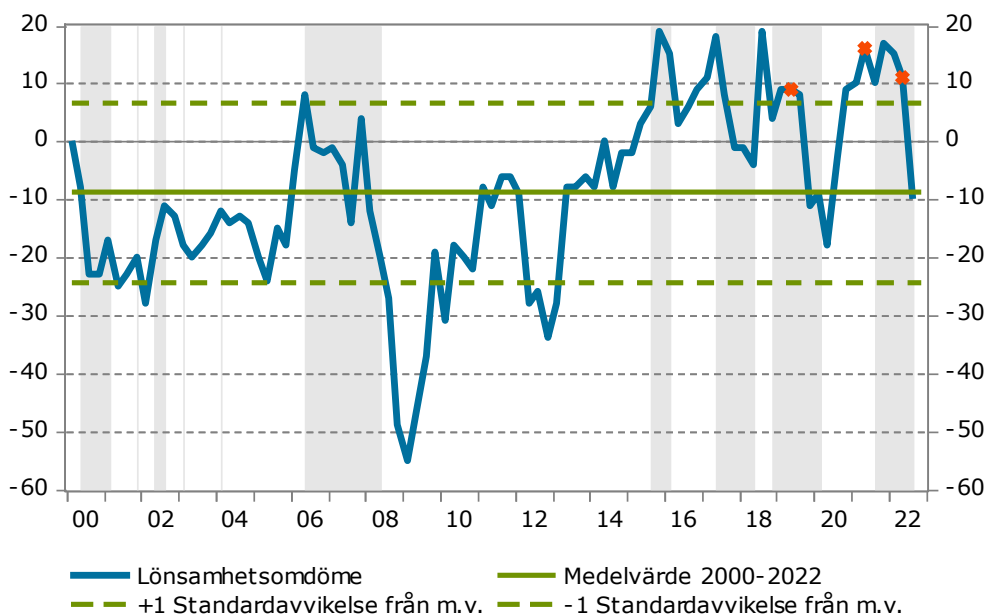

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C22-23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 103 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av gummi- och plastvaror

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

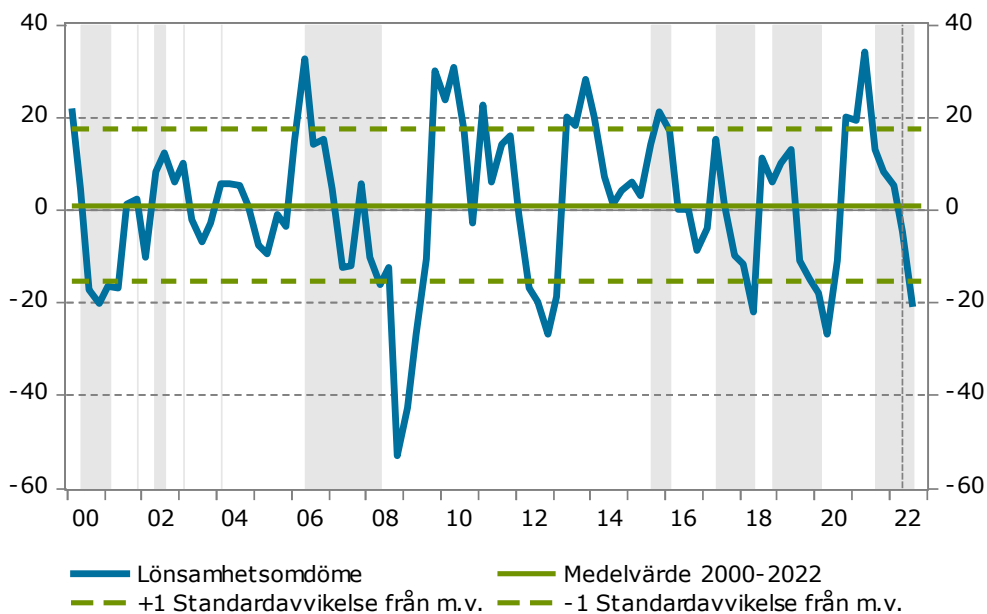

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C22. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 104 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av gummi- och plastvaror

Nettotalsförändring samt medelvärde

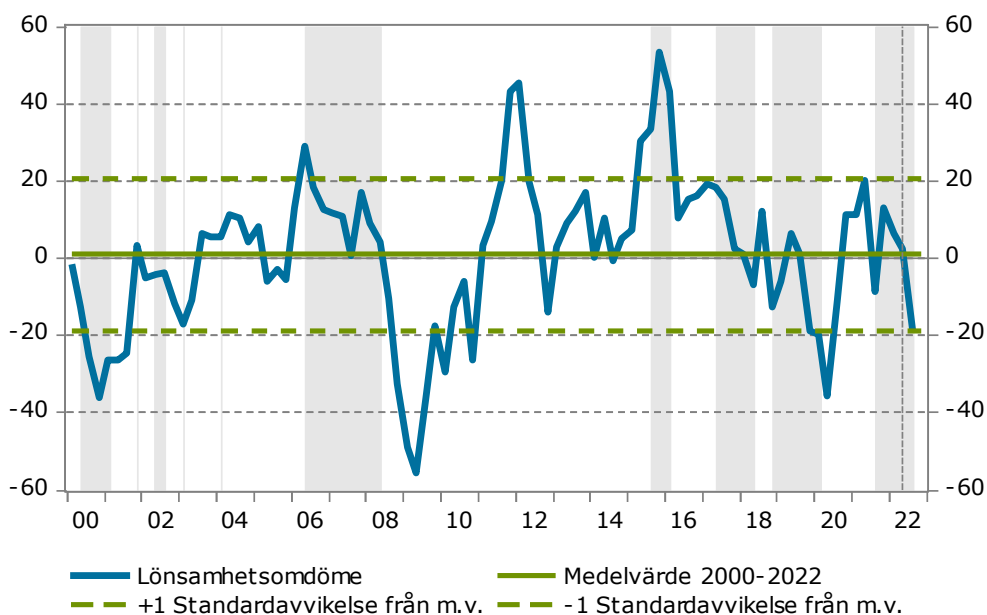

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C22. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 105 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av gummi- och plastvaror

Nettotalsförändring samt medelvärde

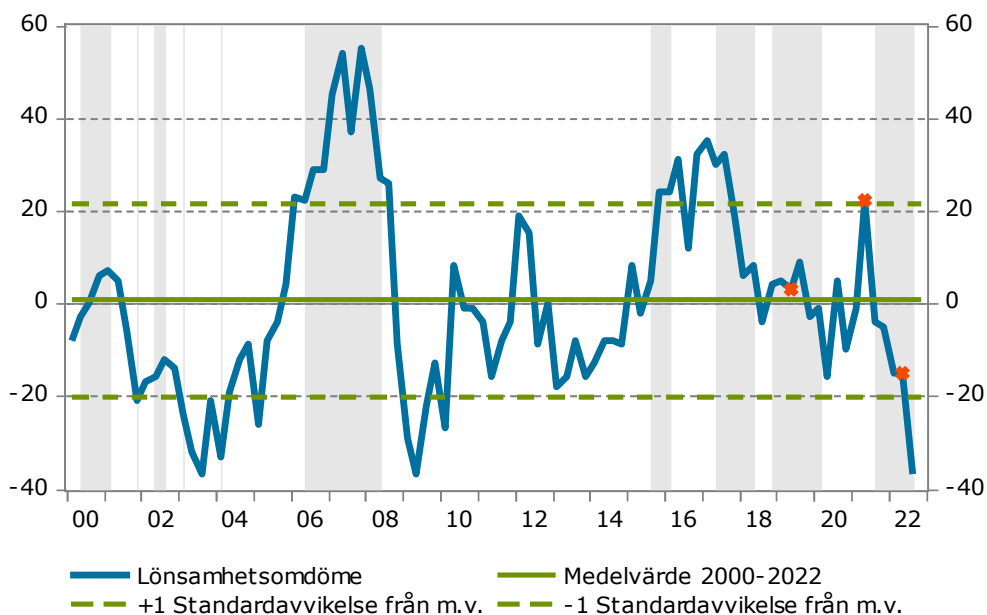

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C22. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 106 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter

Säsongsrensade netttotal samt medelvärde

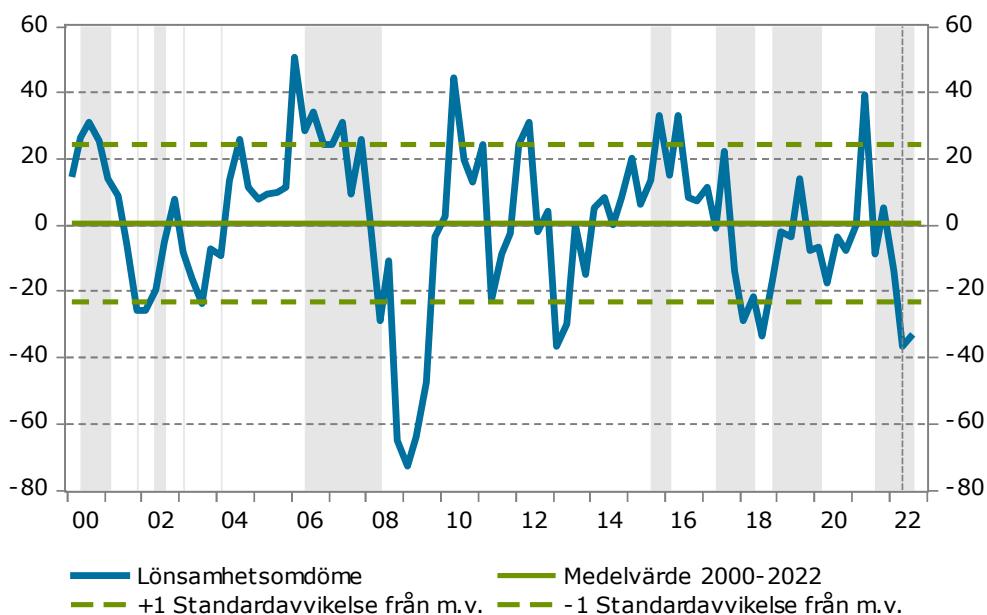

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 107 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter

Nettotalsförändring samt medelvärde

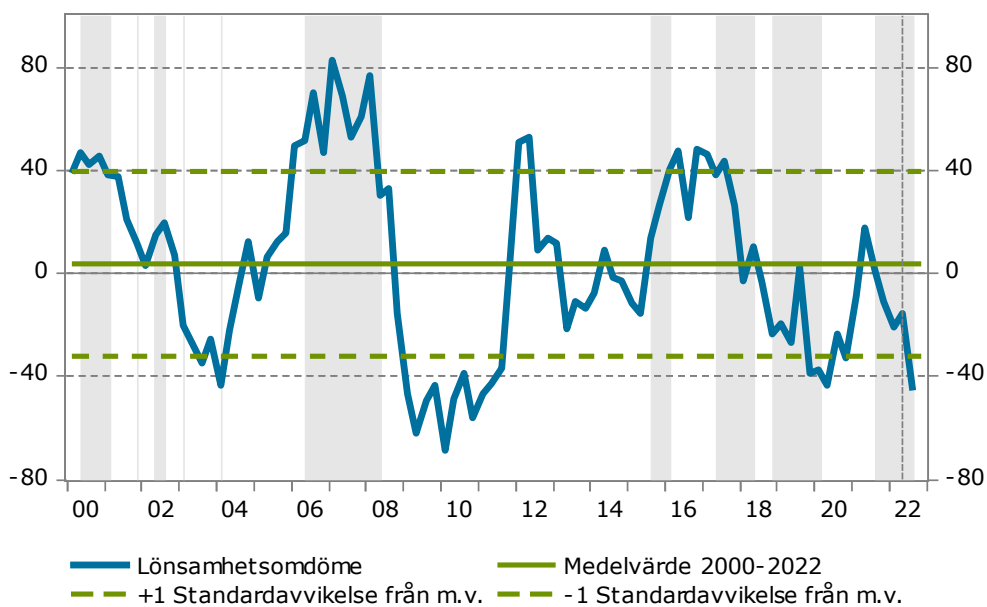

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 108 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter

Nettotalsförändring samt medelvärde

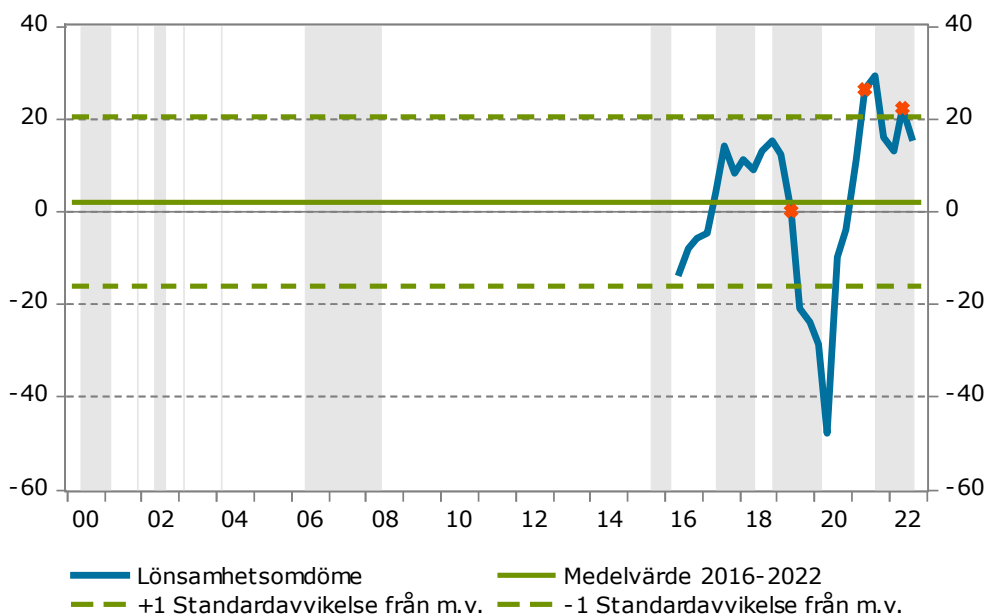

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C23. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 109 Lönsamhetsomdöme Stål och metall

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

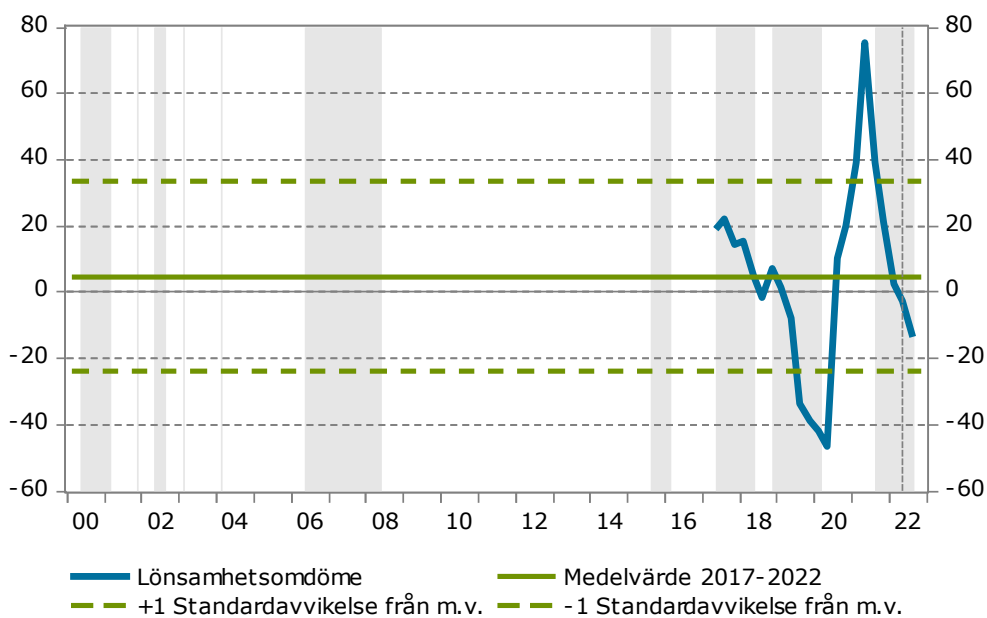

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C24-25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 110 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Stål och metall

Nettotalsförändring samt medelvärde

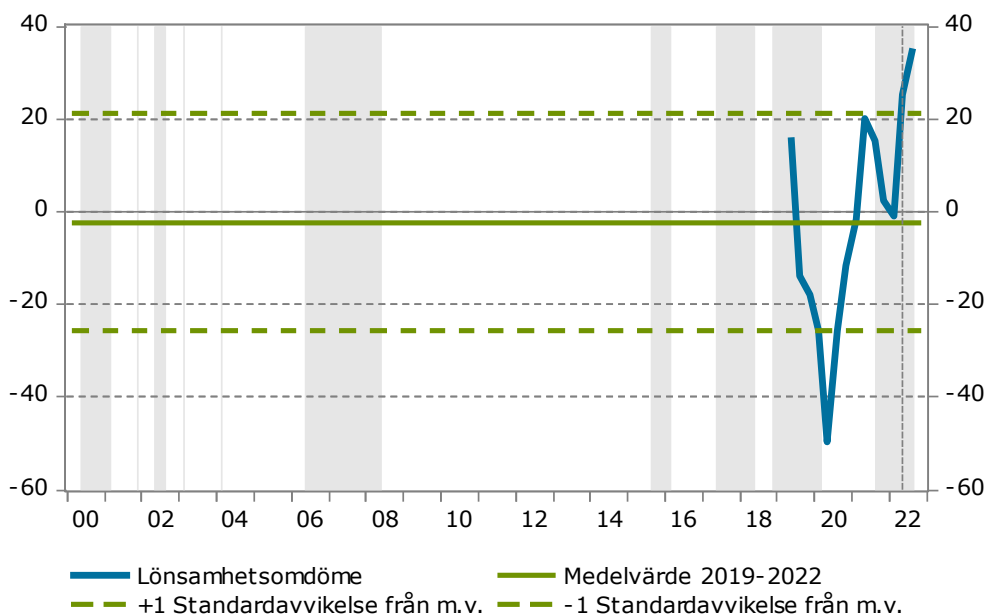

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C24-25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 111 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Stål och metall

Nettotalsförändring samt medelvärde

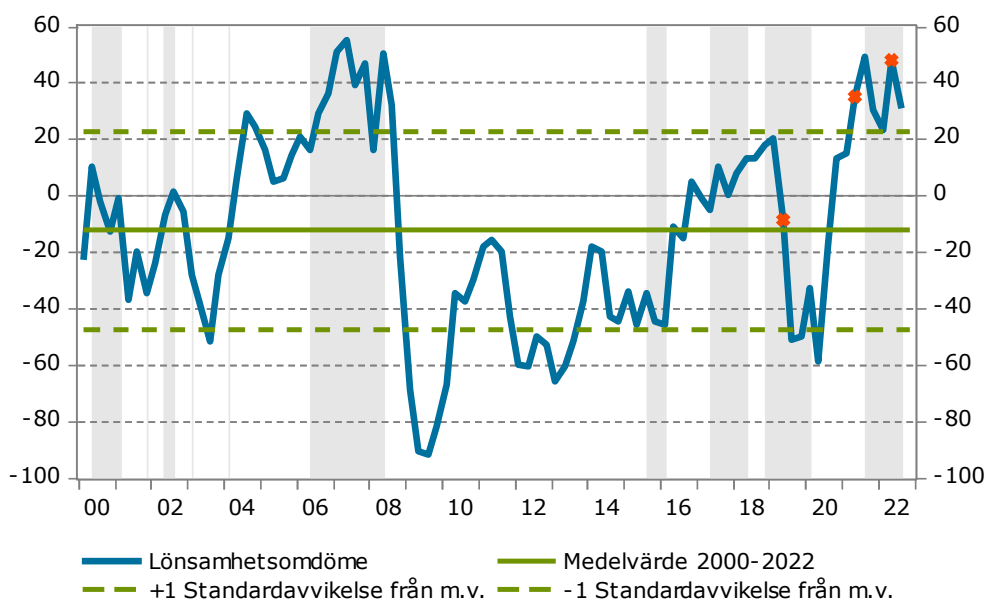

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C24-25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 112 Lönsamhetsomdöme Stål- och metallframställning

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

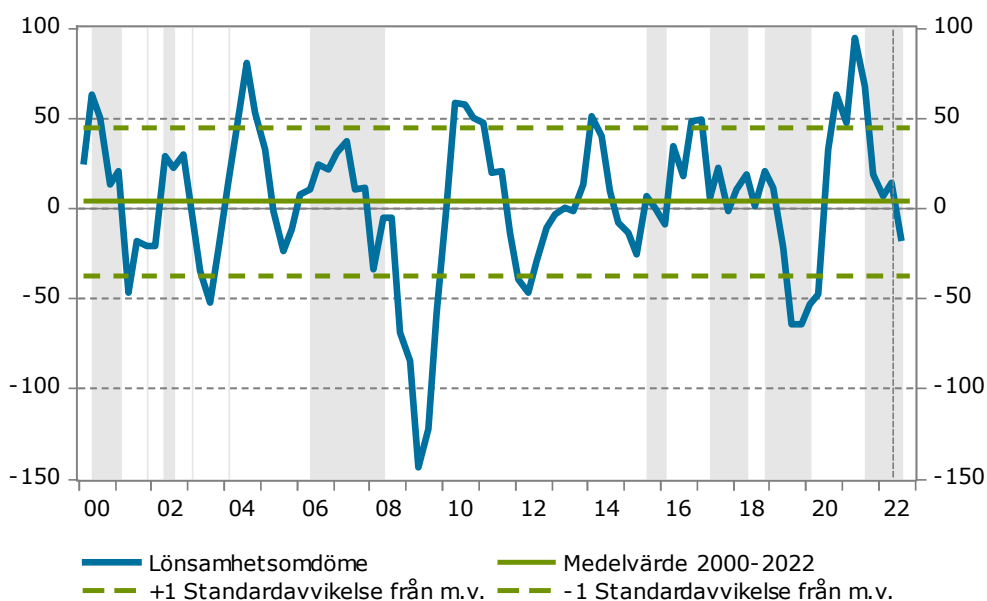

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C24. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 113 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Stål- och metallframställning

Nettotalsförändring samt medelvärde

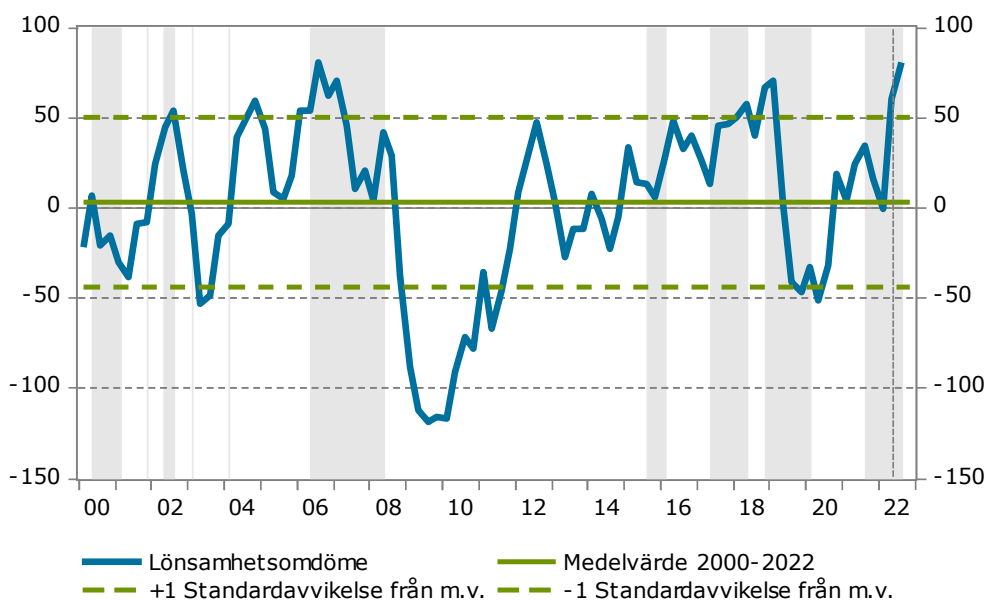

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C24. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 114 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Stål- och metallframställning

Nettotalsförändring samt medelvärde

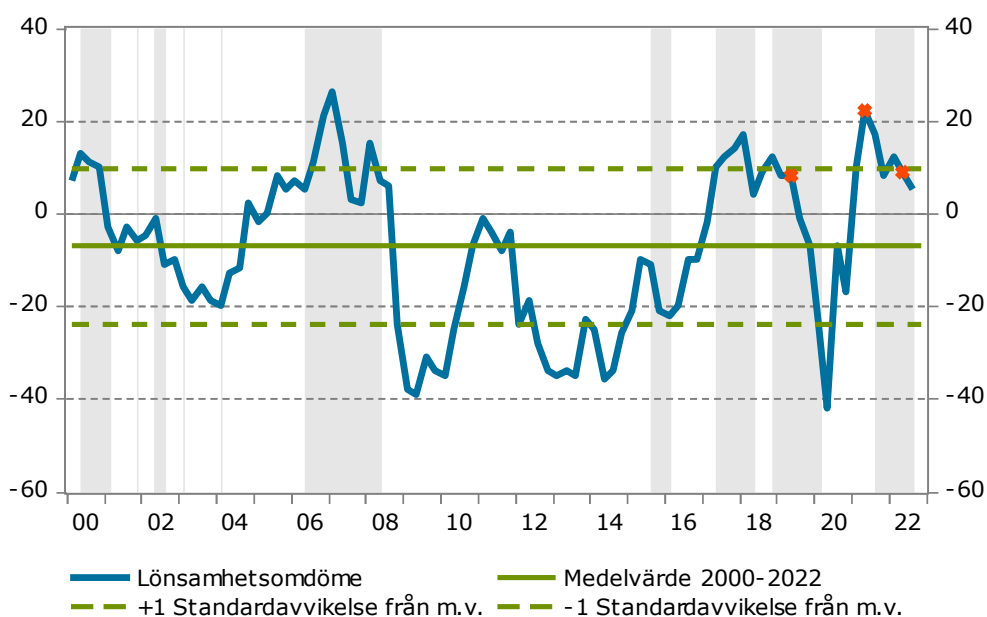

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C24. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 115 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

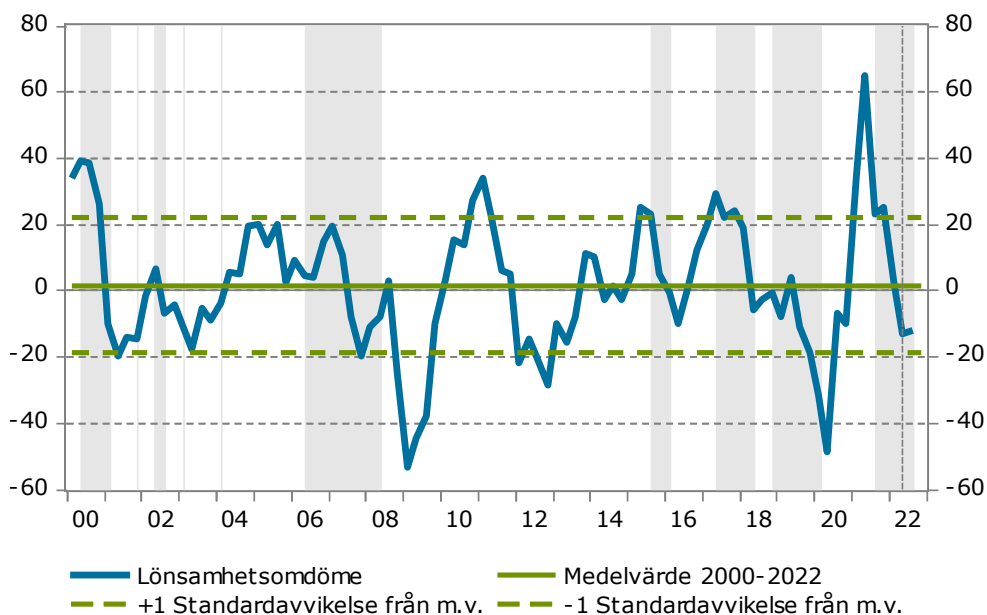

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 116 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater

Nettotalsförändring samt medelvärde

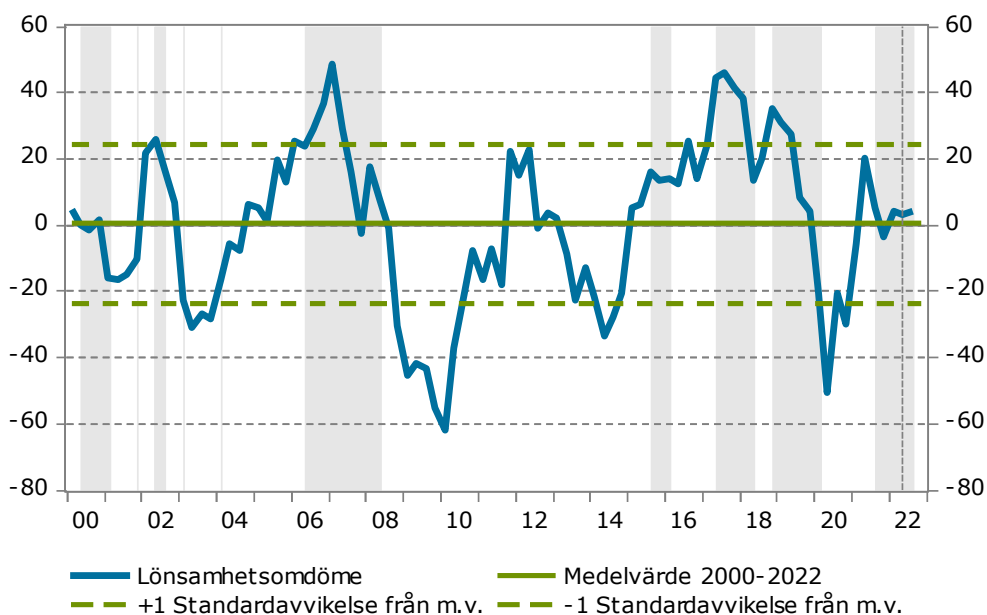

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 117 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater

Nettotalsförändring samt medelvärde

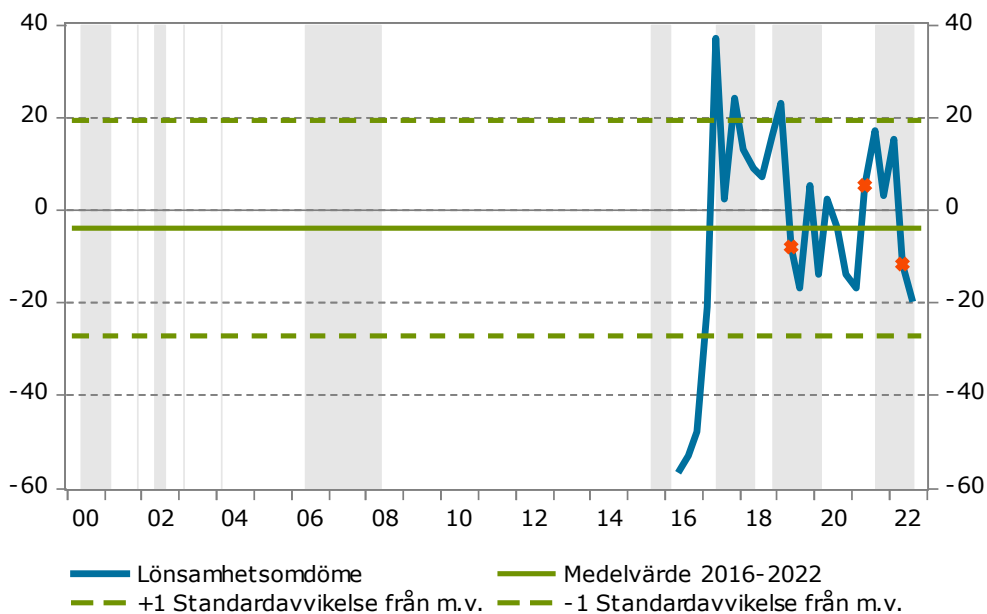

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C25. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 118 Lönsamhetsomdöme Elektronik och elapparater

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

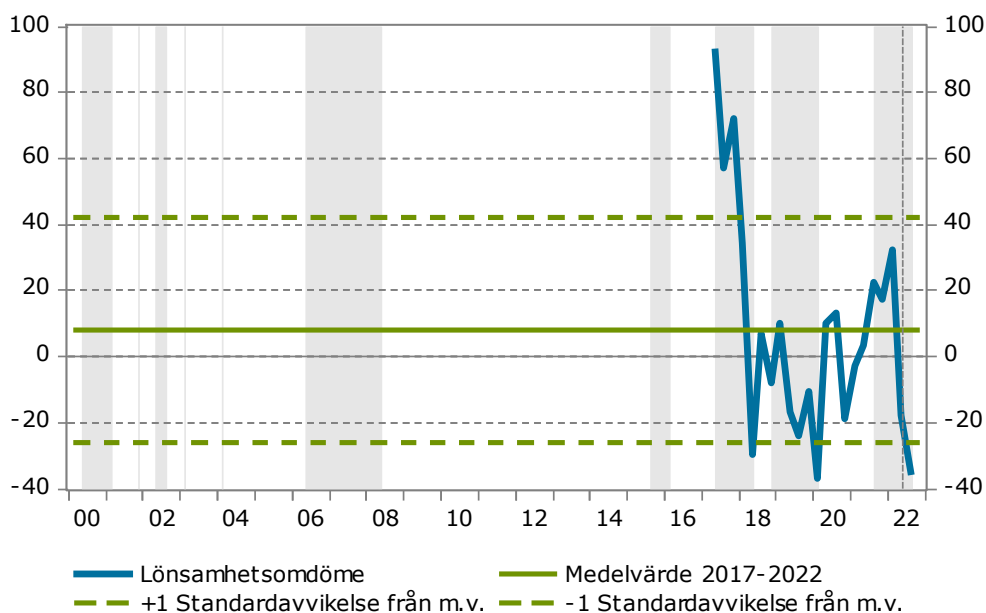

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C26-27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 119 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Elektronik och elapparater

Nettotalsförändring samt medelvärde

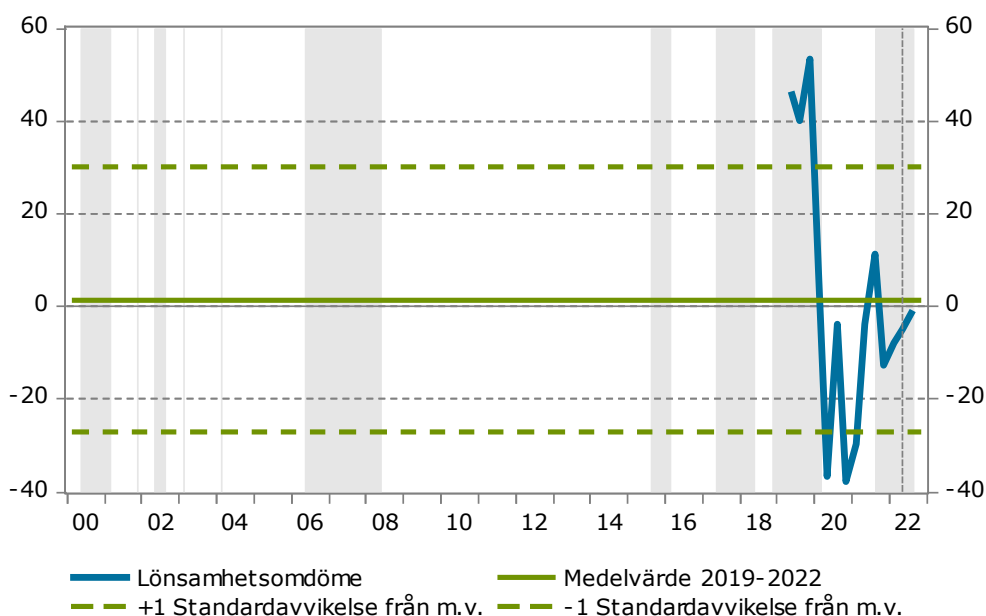

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C26-27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 120 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Elektronik och elapparater

Nettotalsförändring samt medelvärde

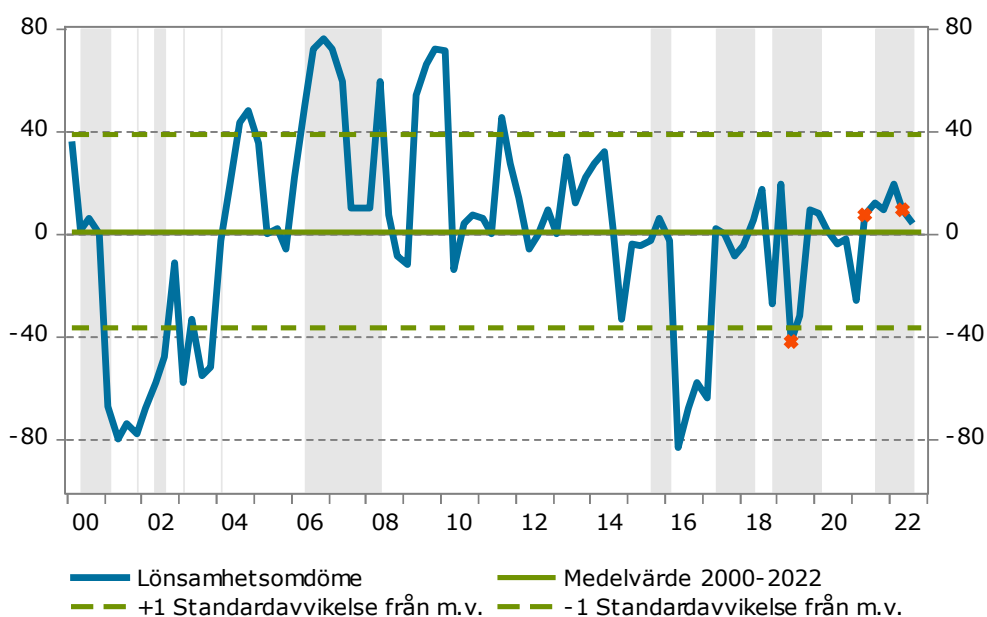

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C26-27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 121 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

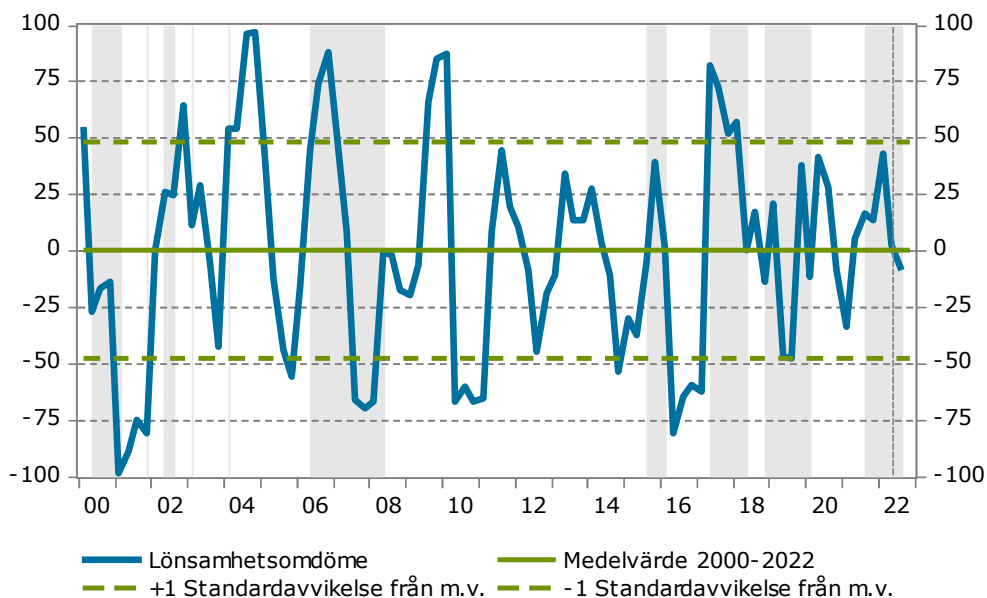

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C26. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 122 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik

Nettotalsförändring samt medelvärde

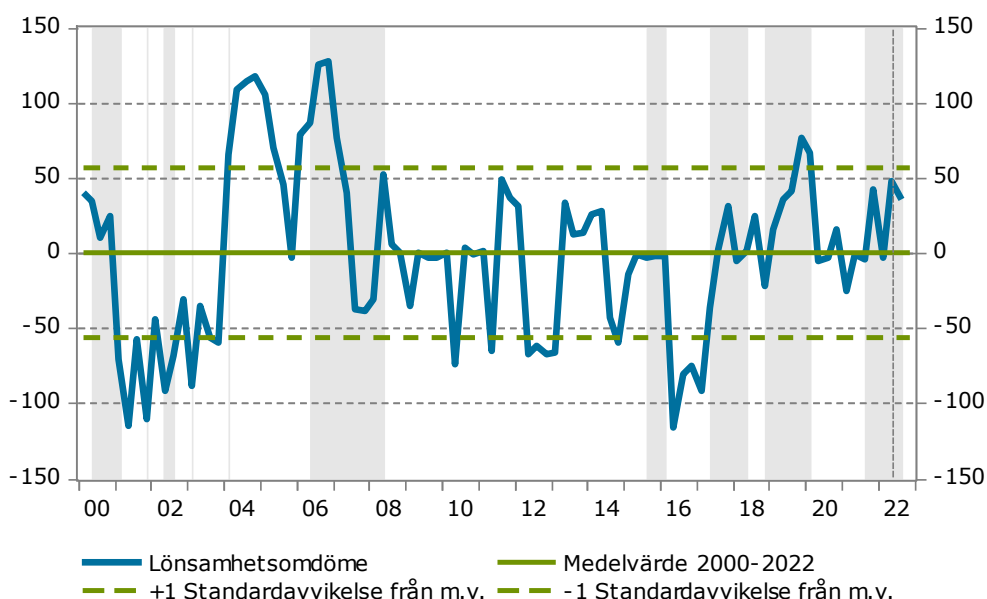

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C26. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 123 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av datorer, elektronikvaror och optik

Nettotalsförändring samt medelvärde

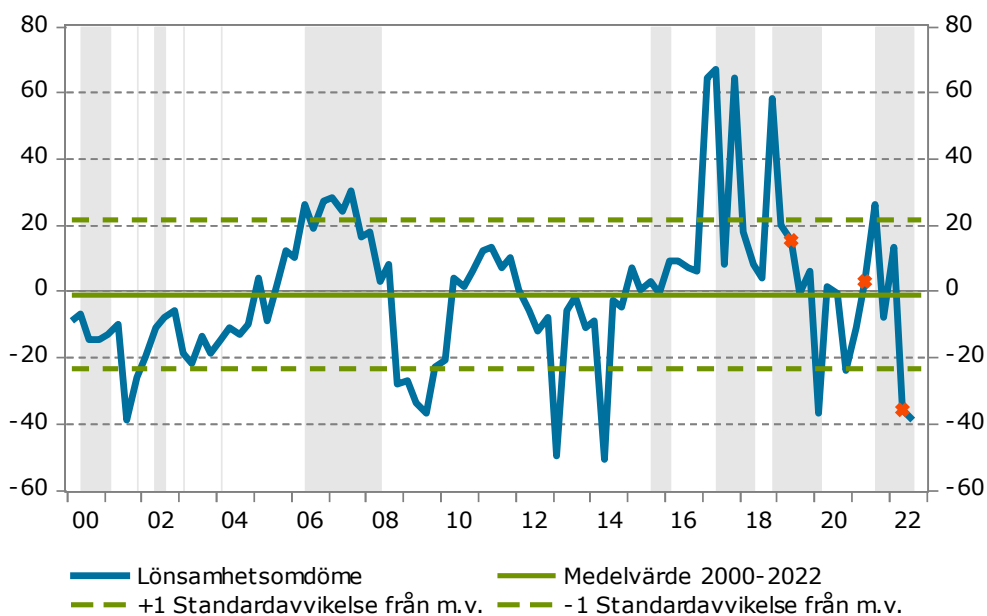

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C26. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 124 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av elapparatur

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

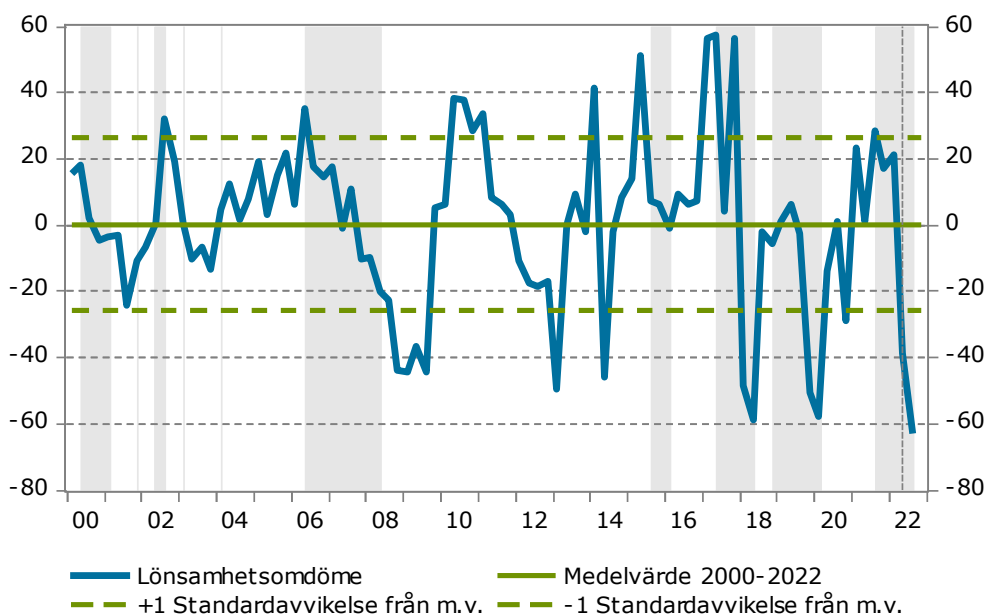

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 125 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av elapparatur

Nettotalsförändring samt medelvärde

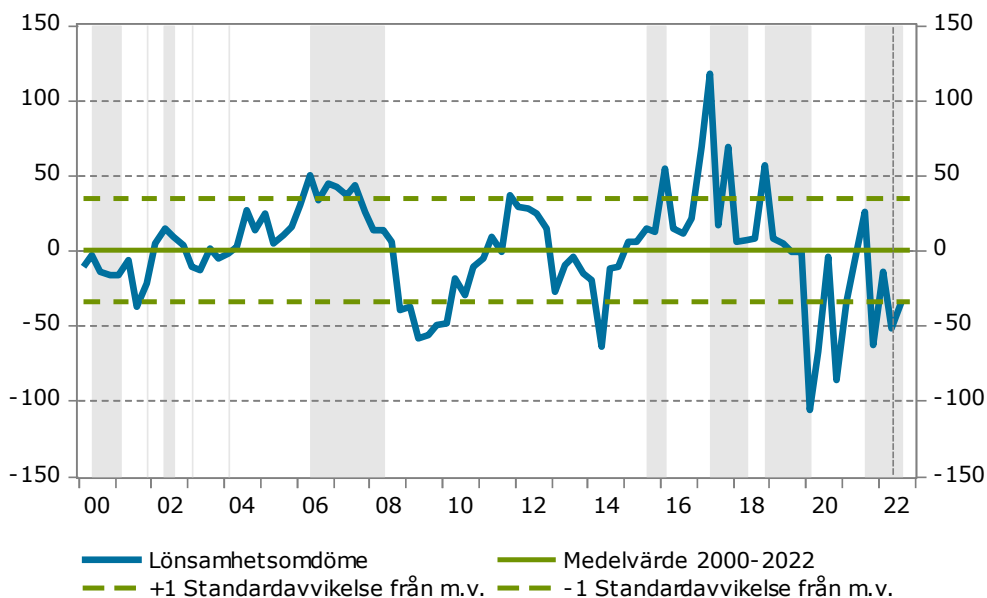

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 126 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av elapparatur

Nettotalsförändring samt medelvärde

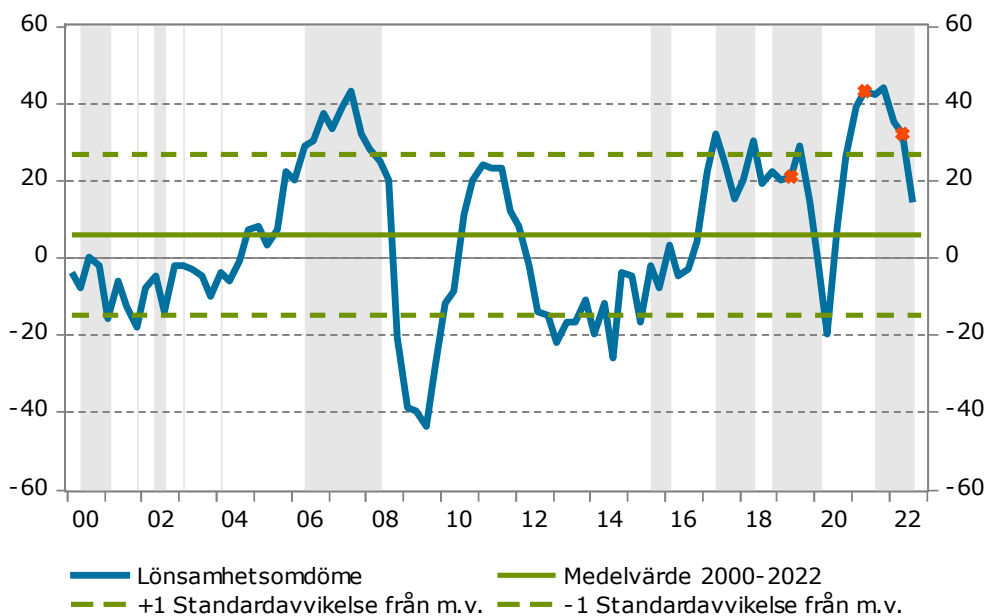

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C27. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 127 Lönsamhetsomdöme Övrig maskinindustri

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

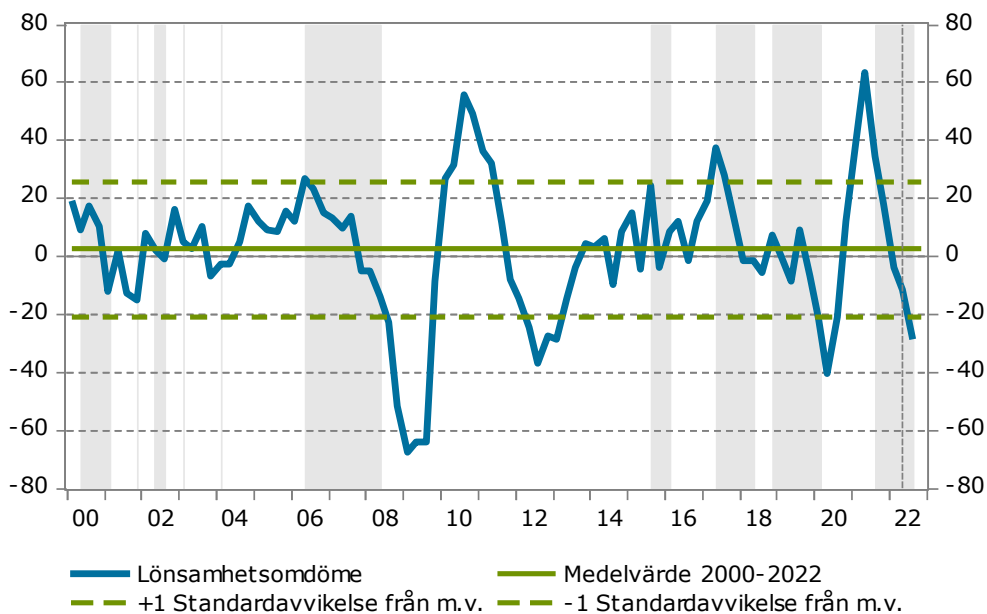

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C28. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 128 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Övrig maskinindustri

Nettotalsförändring samt medelvärde

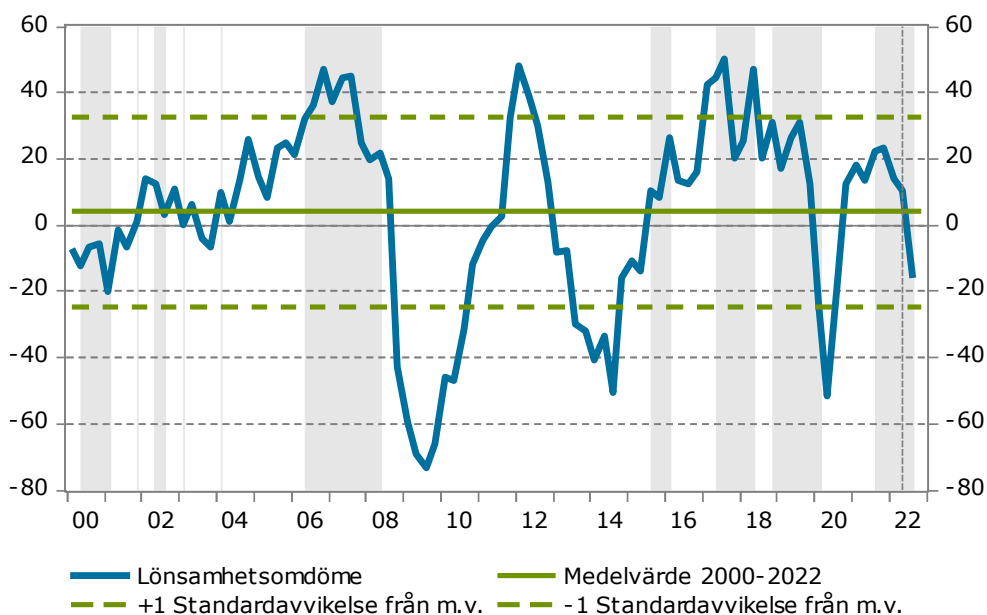

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C28. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 129 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Övrig maskinindustri

Nettotalsförändring samt medelvärde

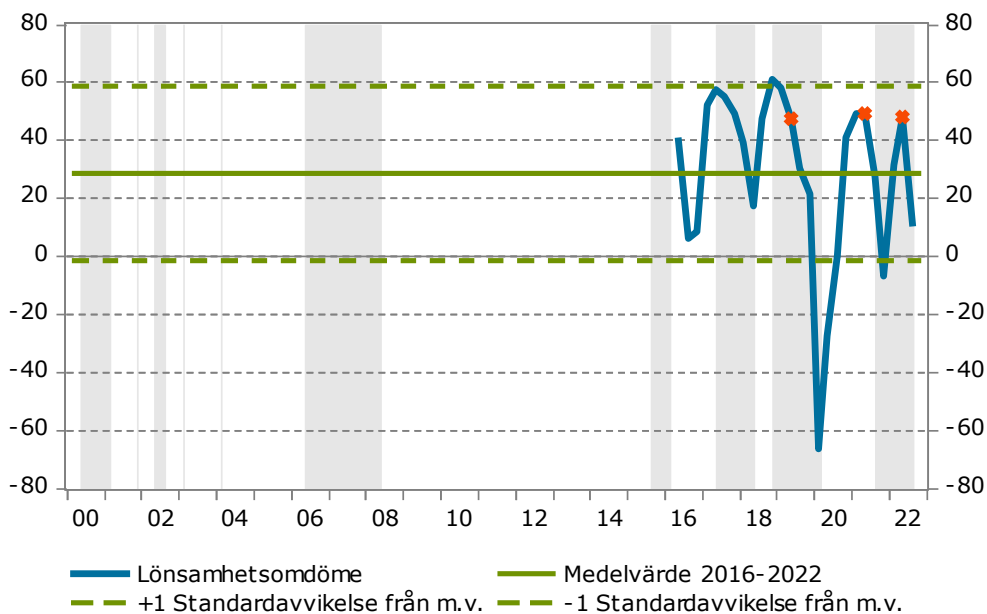

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C28. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 130 Lönsamhetsomdöme Motorfordon och andra transportmedel

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

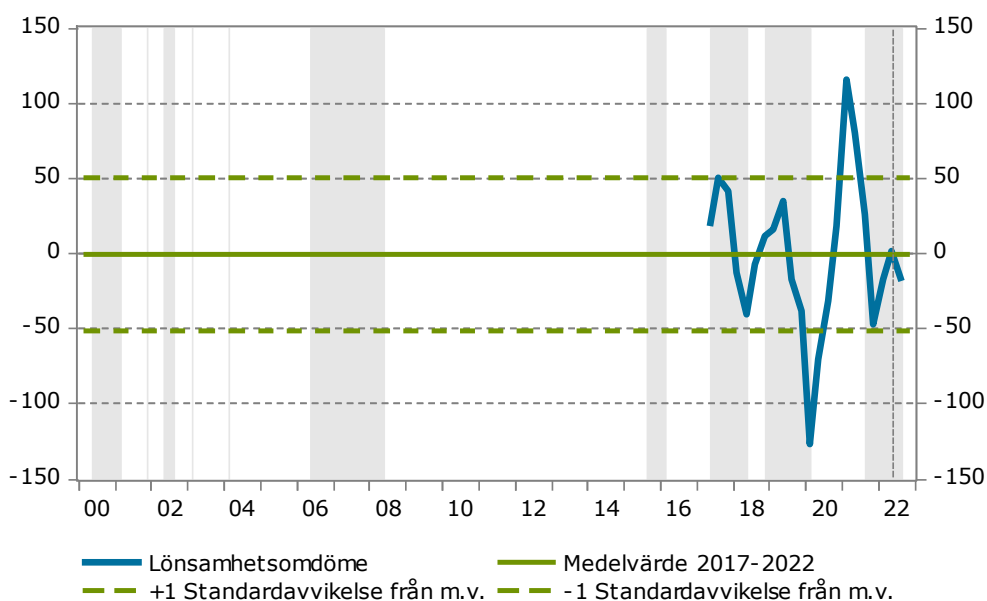

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C29-30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 131 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Motorfordon och andra transportmedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

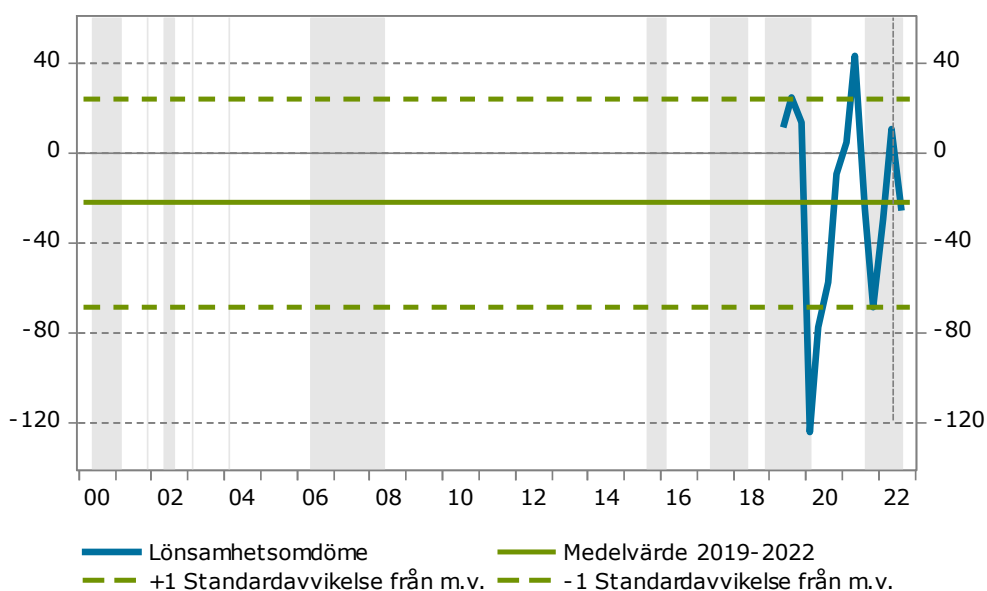

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C29-30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 132 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Motorfordon och andra transportmedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

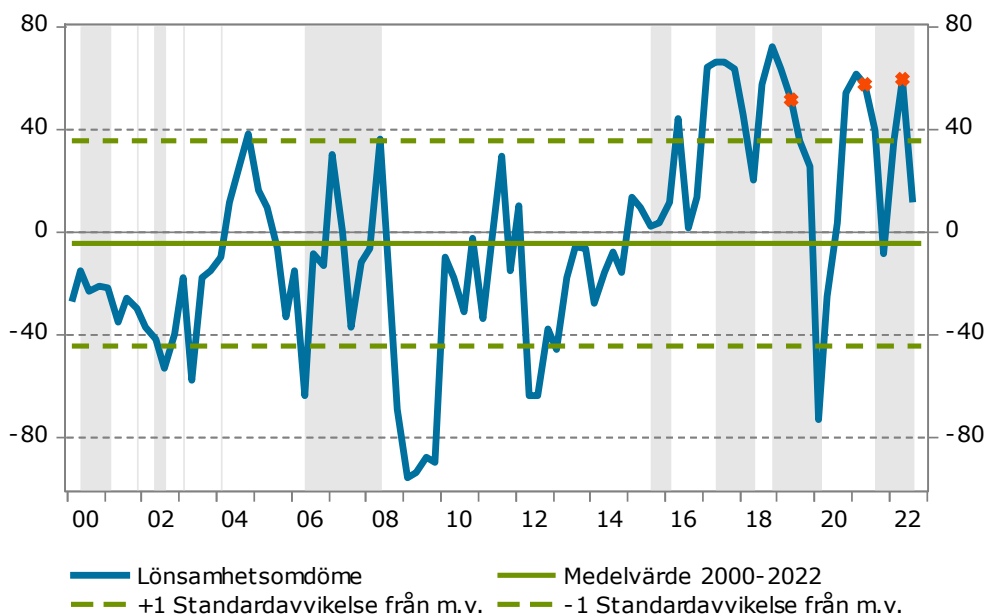

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C29-30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 133 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av motorfordon

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

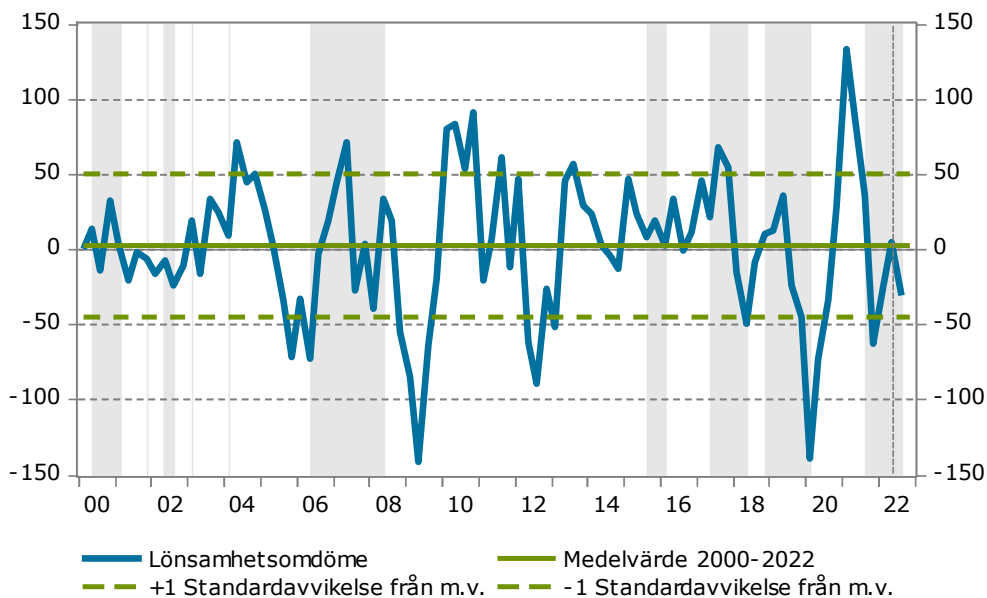

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C29. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 134 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av motorfordon

Nettotalsförändring samt medelvärde

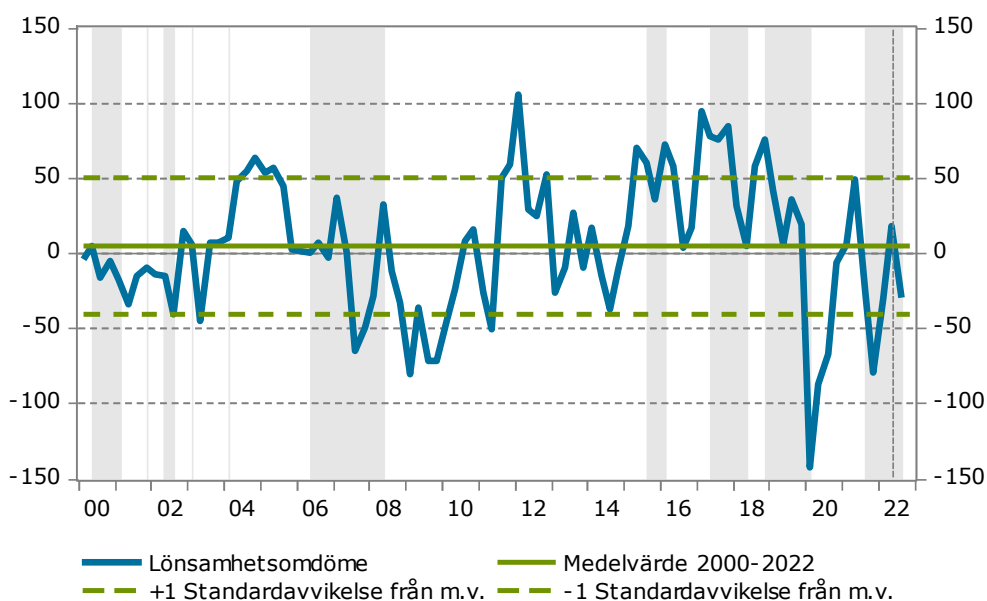

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C29. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 135 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av motorfordon

Nettotalsförändring samt medelvärde

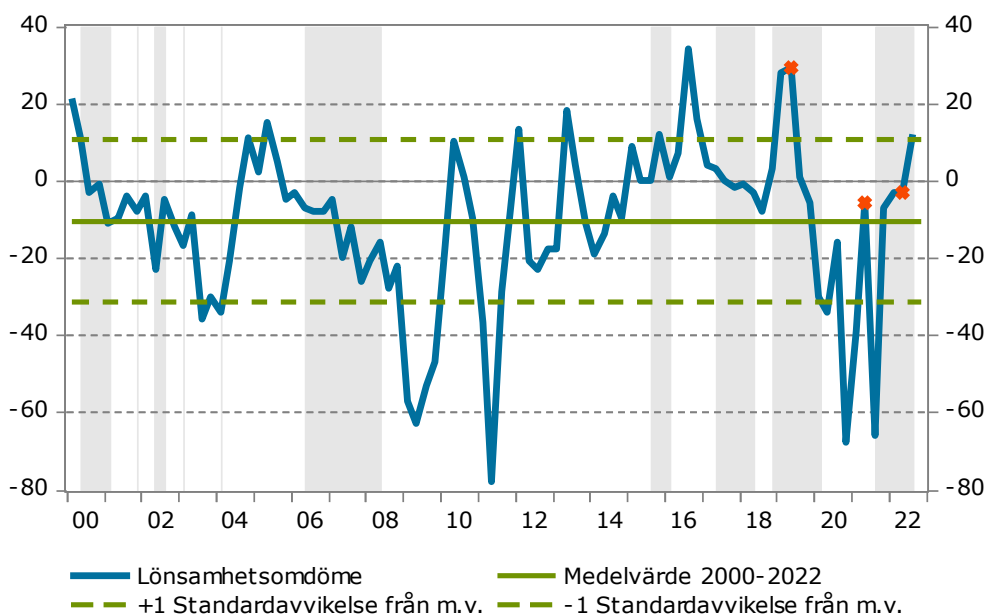

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C29. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 136 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av andra transportmedel

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

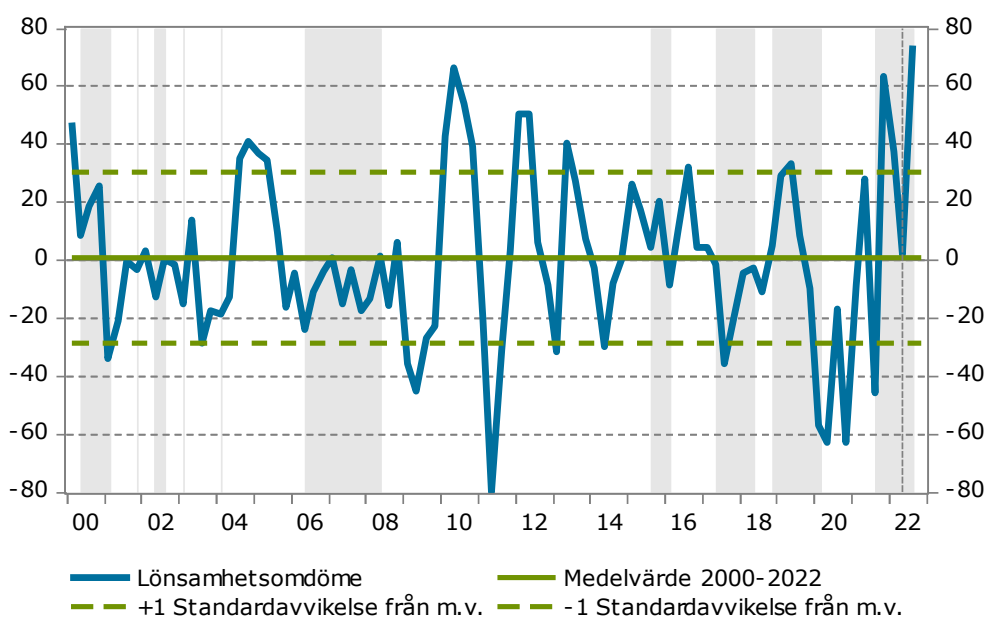

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 137 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av andra transportmedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

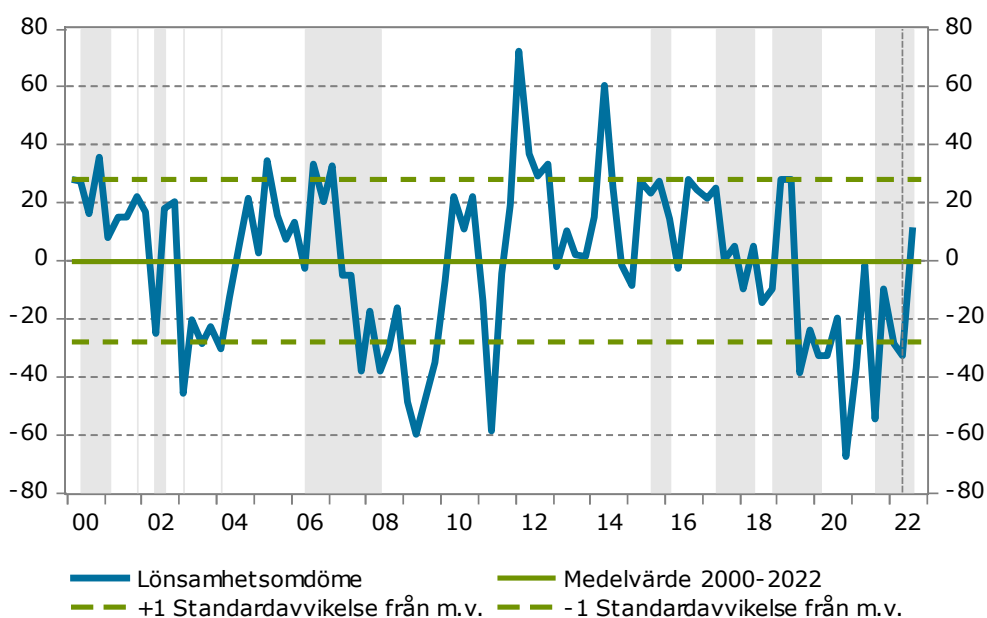

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 138 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av andra transportmedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

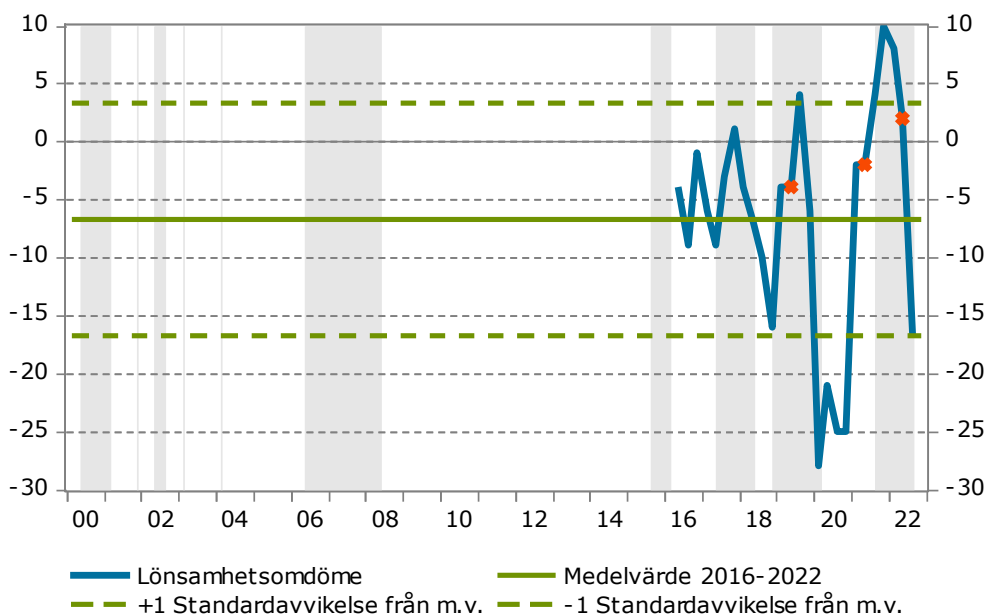

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C30. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 139 Lönsamhetsomdöme Möbler, leksaker och annan tillverkning

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

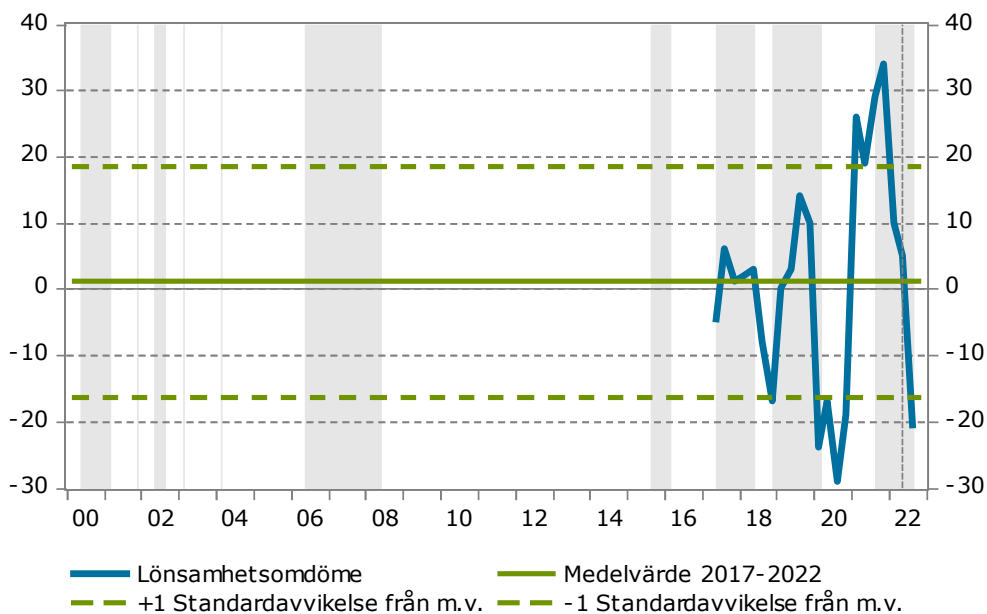

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C31-33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 140 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Möbler, leksaker och annan tillverkning

Nettotalsförändring samt medelvärde

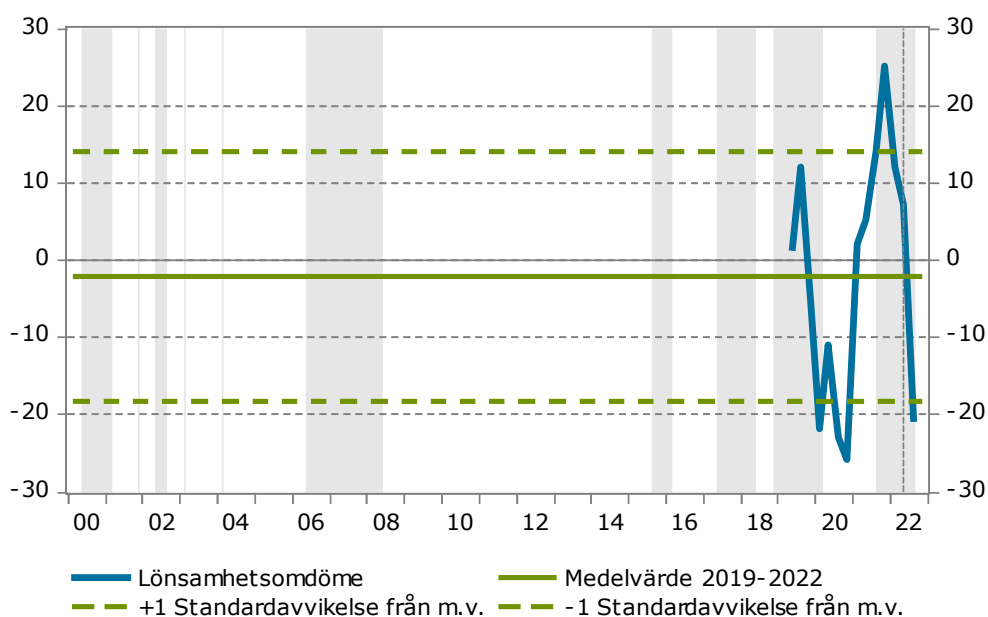

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C31-33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 141 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Möbler, leksaker och annan tillverkning

Nettotalsförändring samt medelvärde

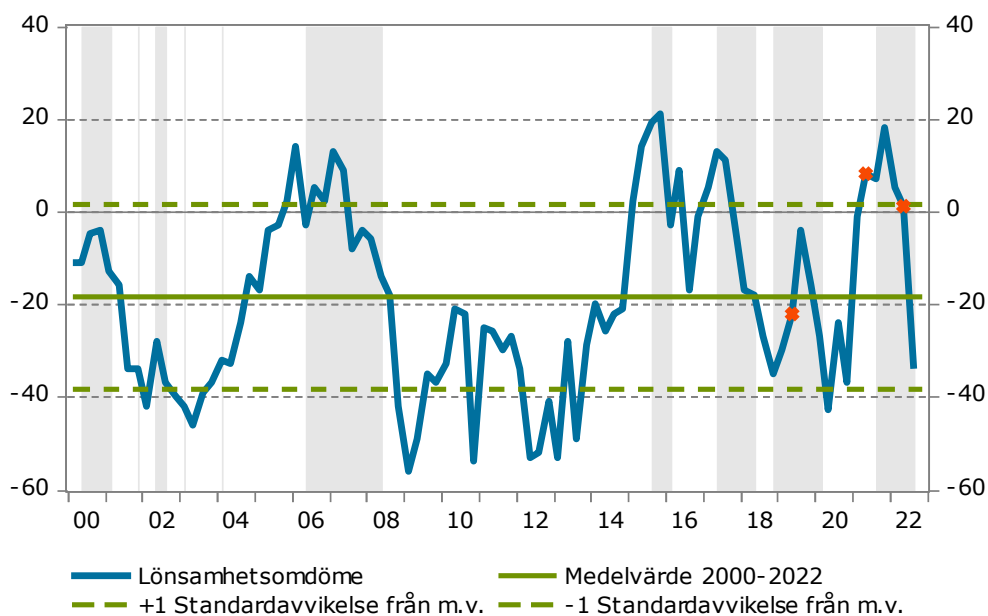

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C31–33 Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 142 Lönsamhetsomdöme Tillverkning av möbler

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

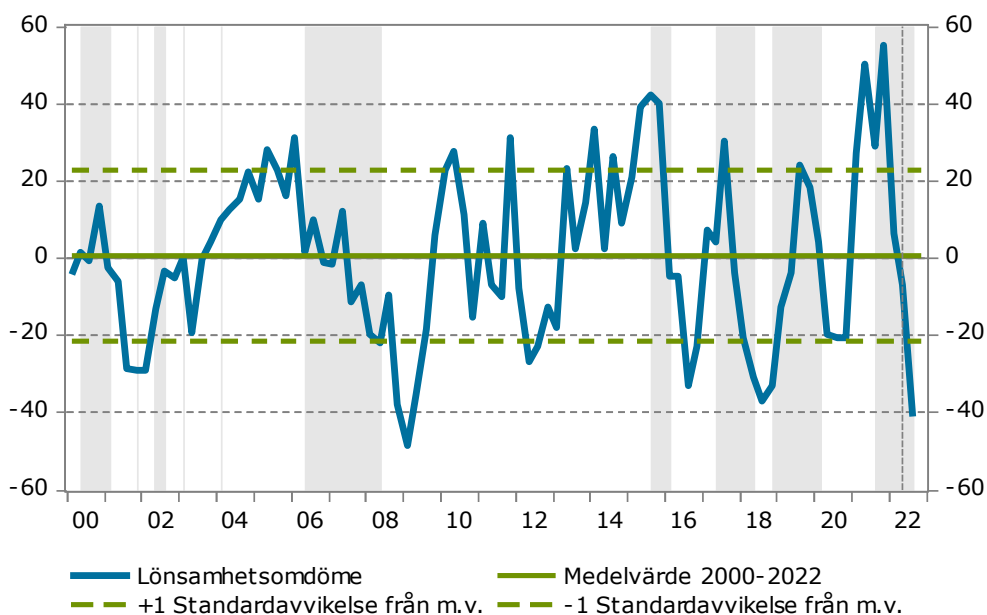

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C31. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 143 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av möbler

Nettotalsförändring samt medelvärde

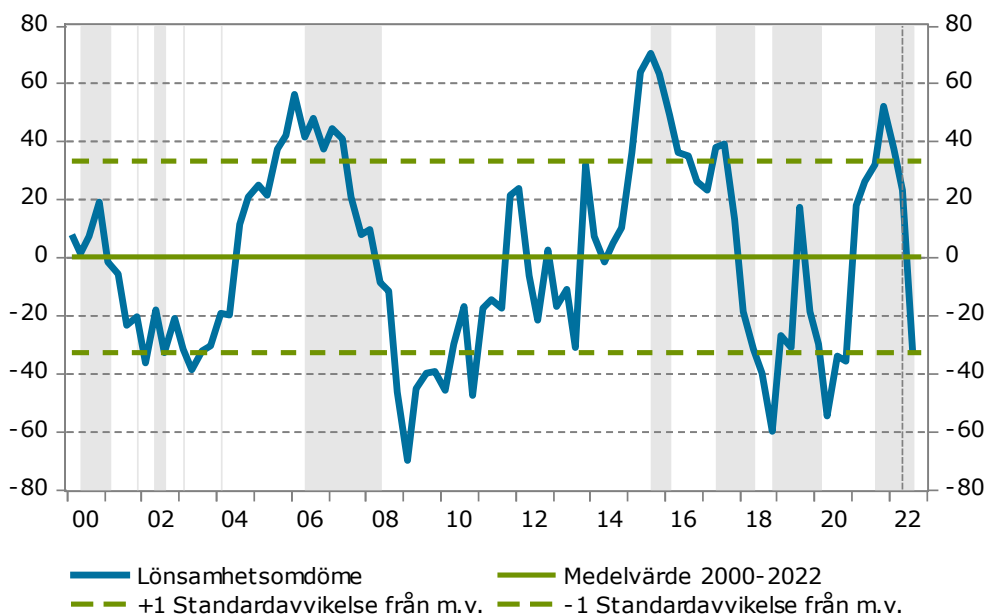

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C31. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 144 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tillverkning av möbler

Nettotalsförändring samt medelvärde

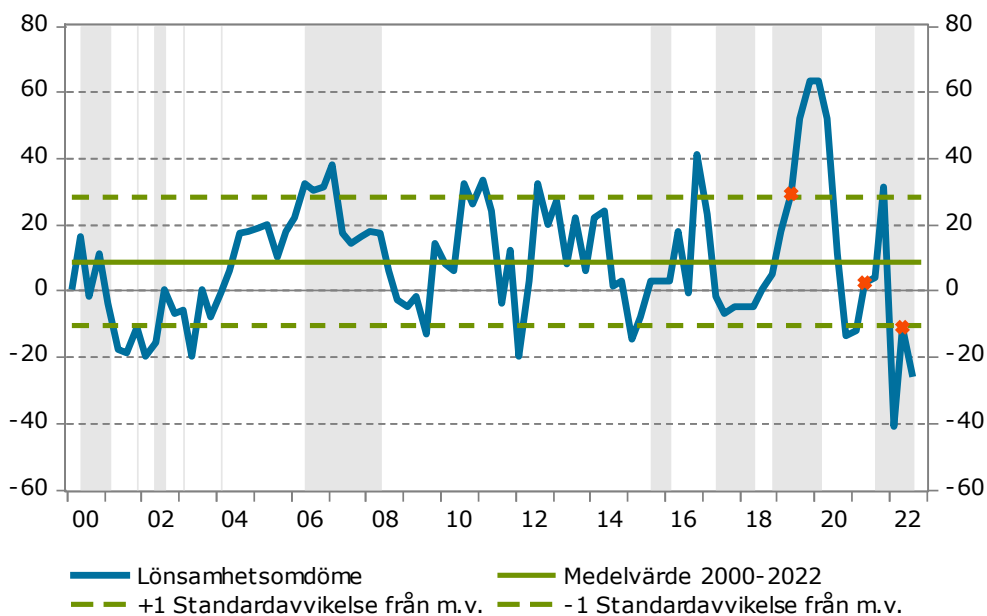

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C31. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 145 Lönsamhetsomdöme Annan tillverkning

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

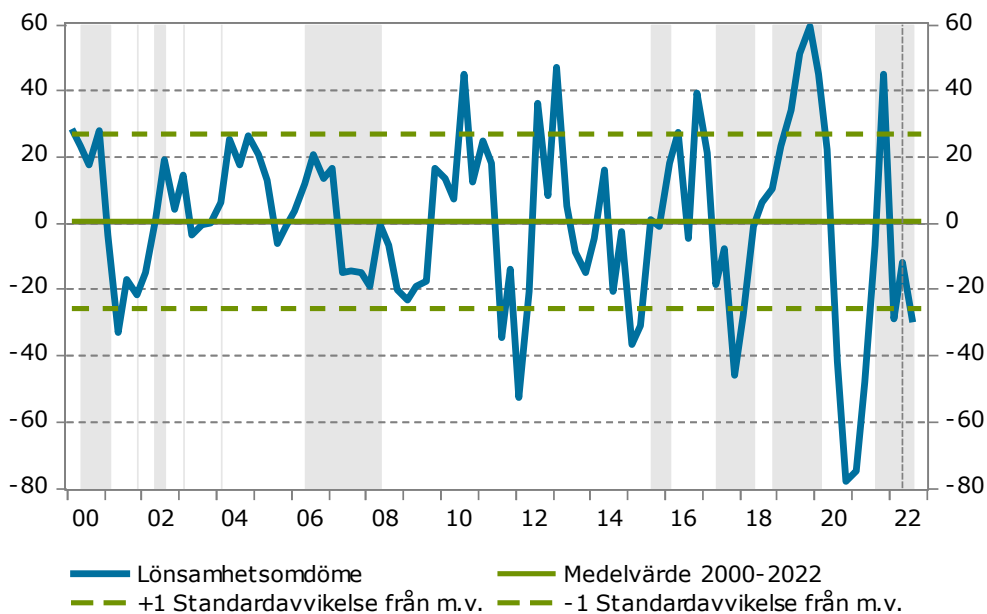

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C32. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 146 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Annan tillverkning

Nettotalsförändring samt medelvärde

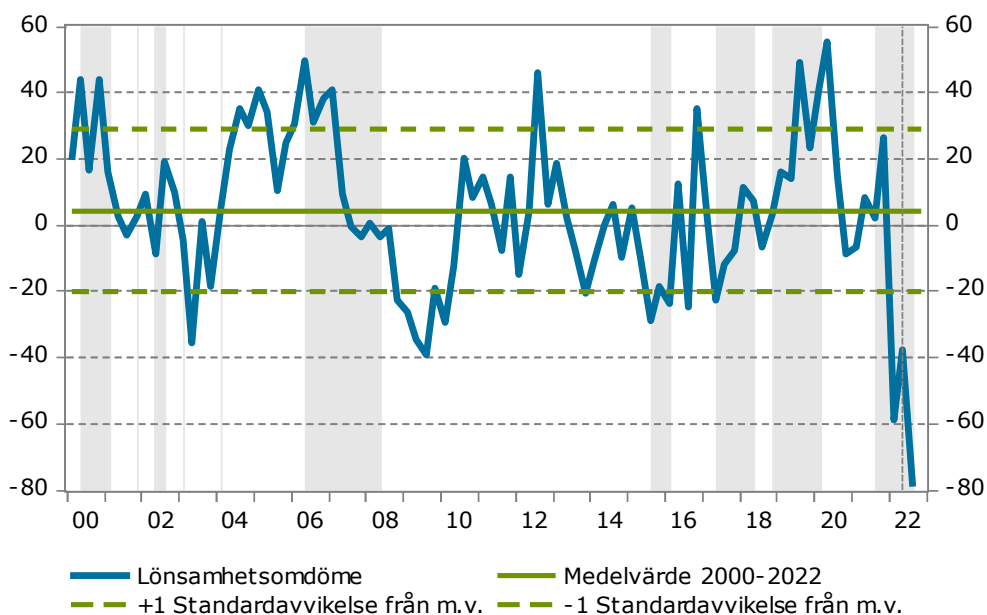

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C32. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 147 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsområdet i Annan tillverkning

Nettotalsförändring samt medelvärde

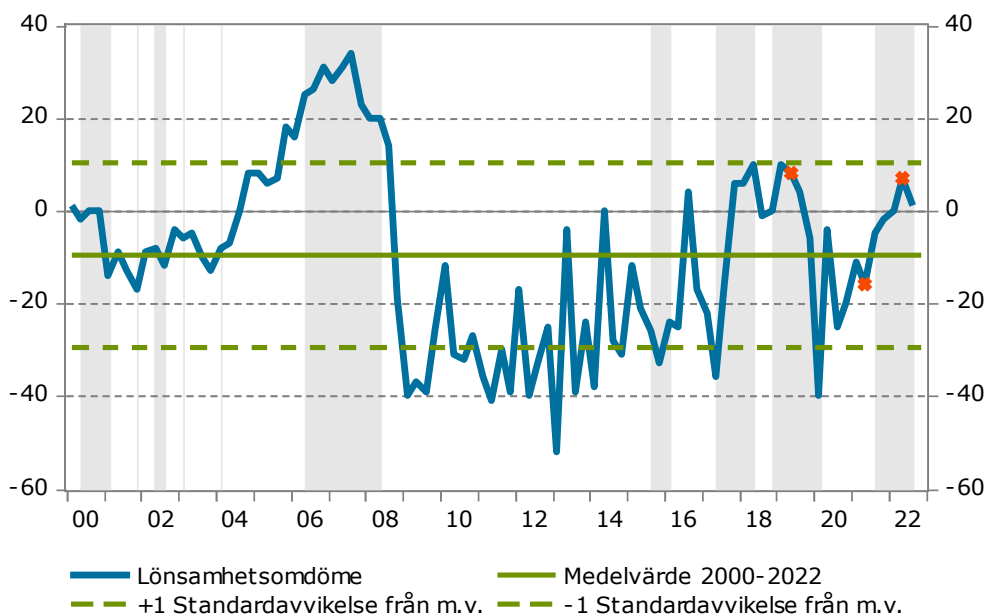

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C32. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 148 Lönsamhetsomdöme Reparation och installation av maskiner och apparater

Säsongsrensade netttotal samt medelvärde

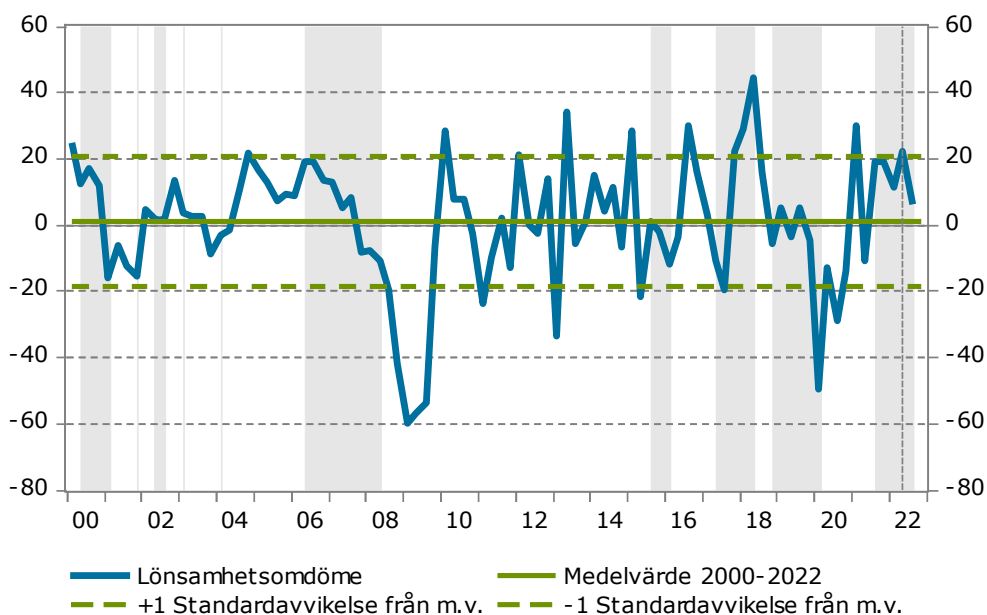

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI C33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 149 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Reparation och installation av maskiner och apparater

Nettotalsförändring samt medelvärde

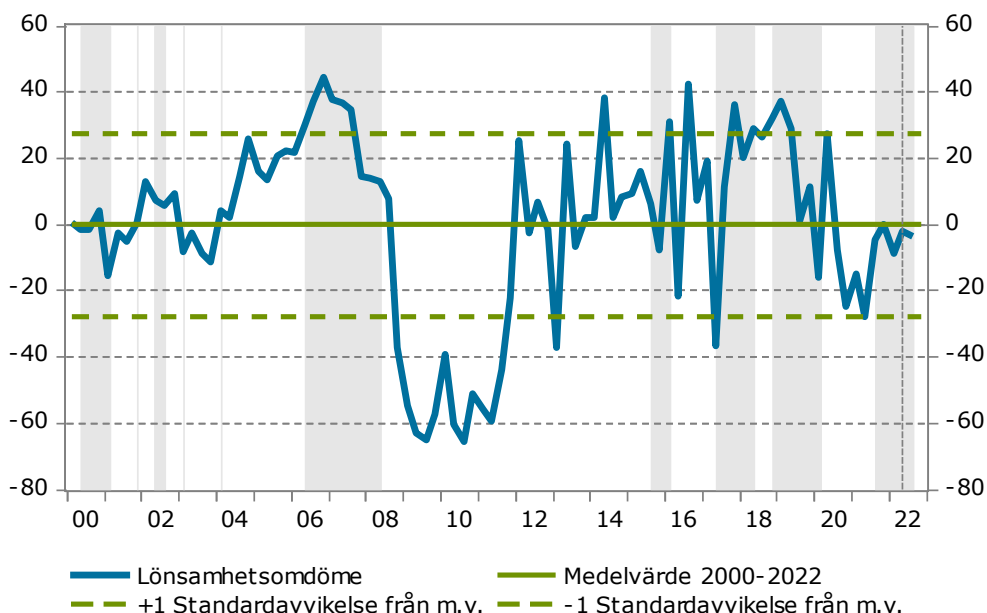

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 150 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Reparation och installation av maskiner och apparater

Nettotalsförändring samt medelvärde

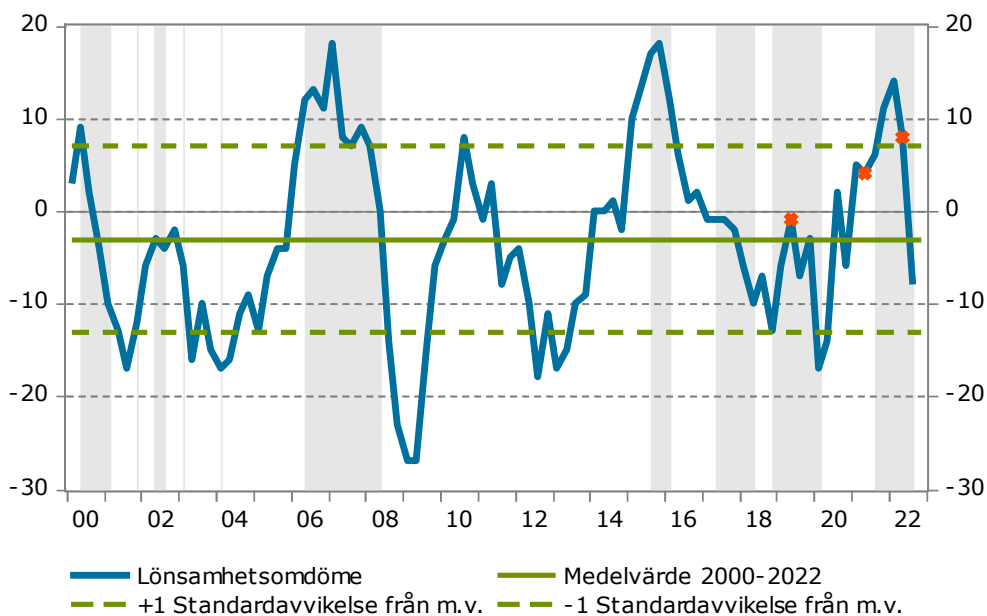

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C33. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 151 Lönsamhetsomdöme Handel

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

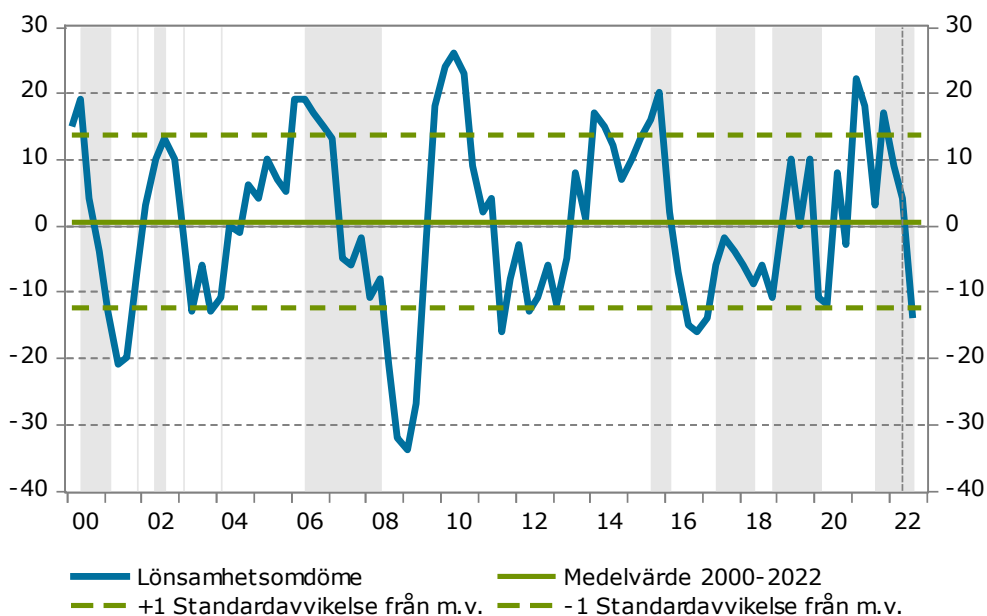

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI G45-47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 152 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Handel

Nettotalsförändring samt medelvärde

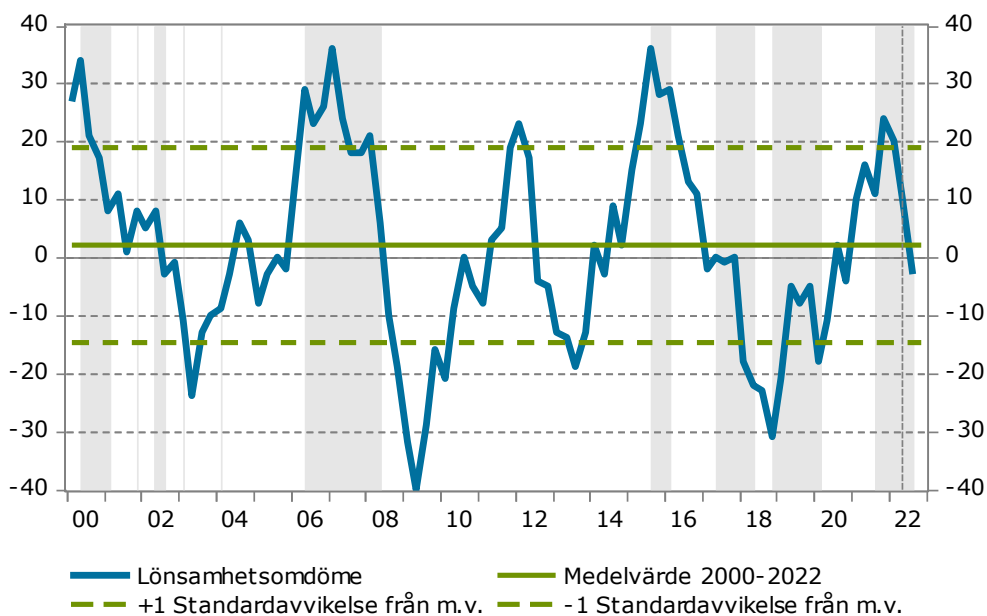

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI G45-47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 153 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Handel

Nettotalsförändring samt medelvärde

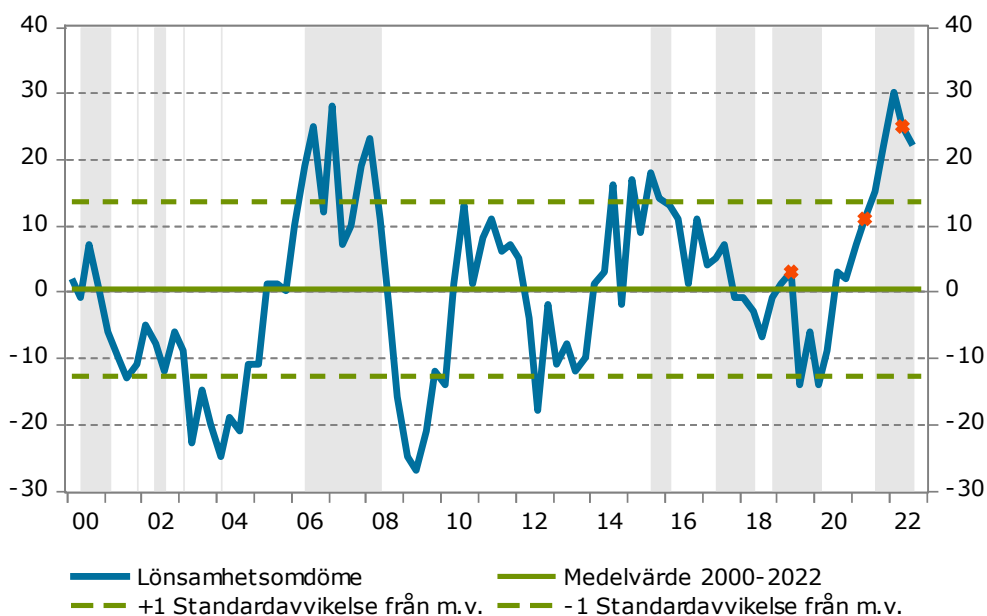

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI G45-47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 154 Lönsamhetsomdöme Partihandel

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

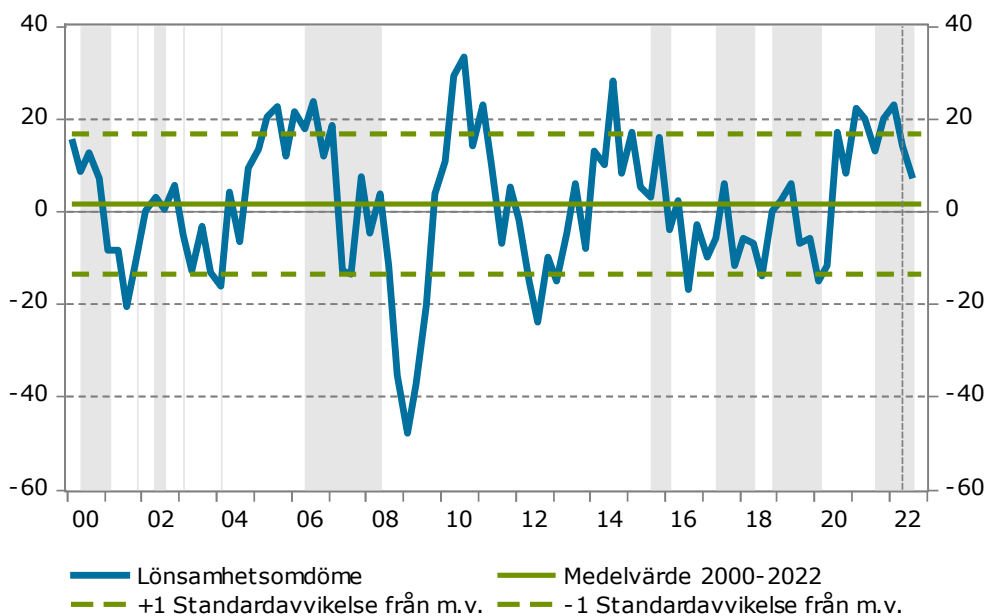

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI G46. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 155 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Partihandel

Nettotalsförändring samt medelvärde

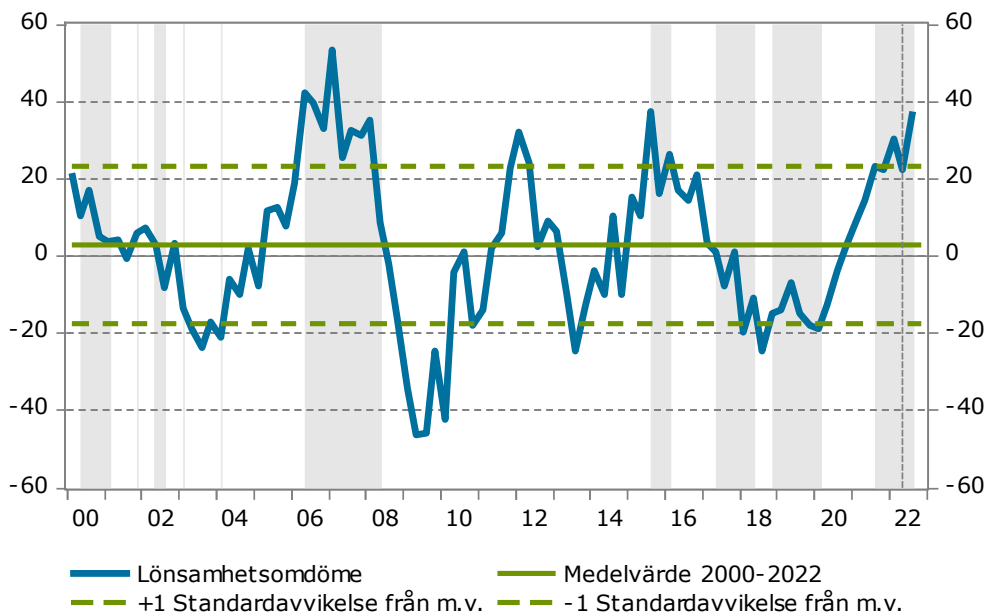

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI G46. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 156 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Partihandel

Nettotalsförändring samt medelvärde

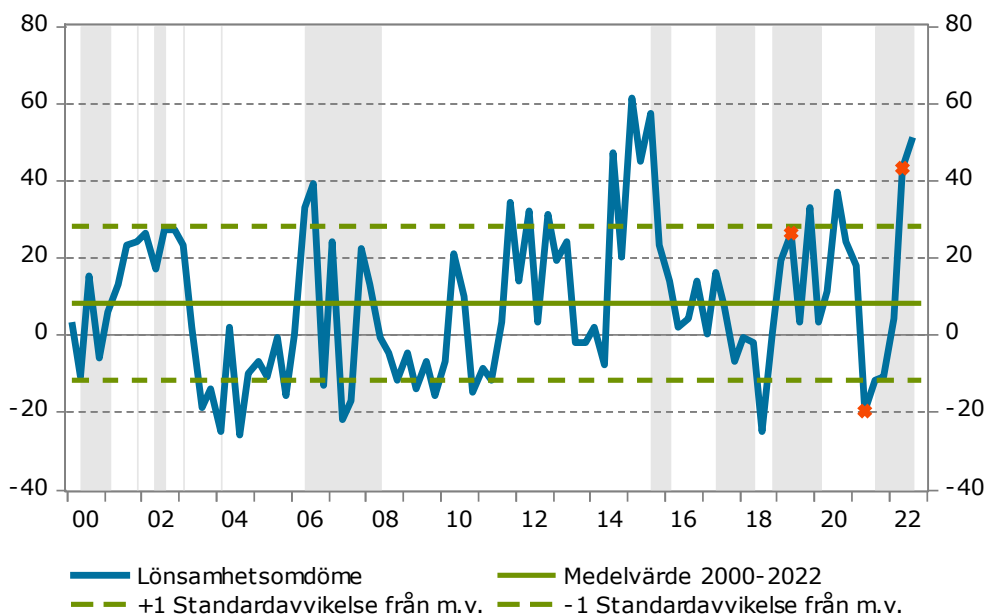

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI G46. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 157 Lönsamhetsomdöme Partihandel med livsmedel

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

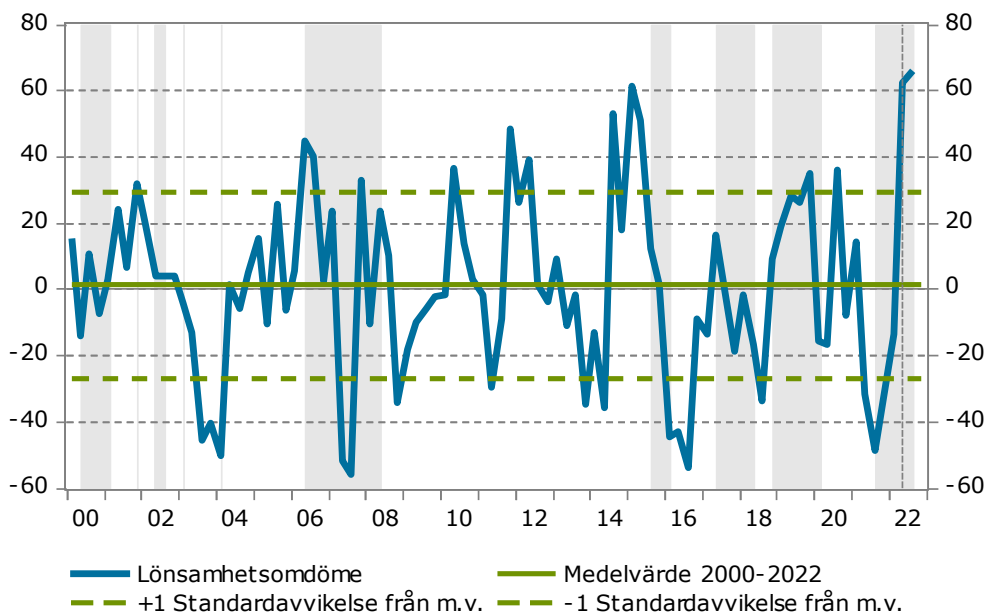

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI 46.3. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 158 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Partihandel med livsmedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

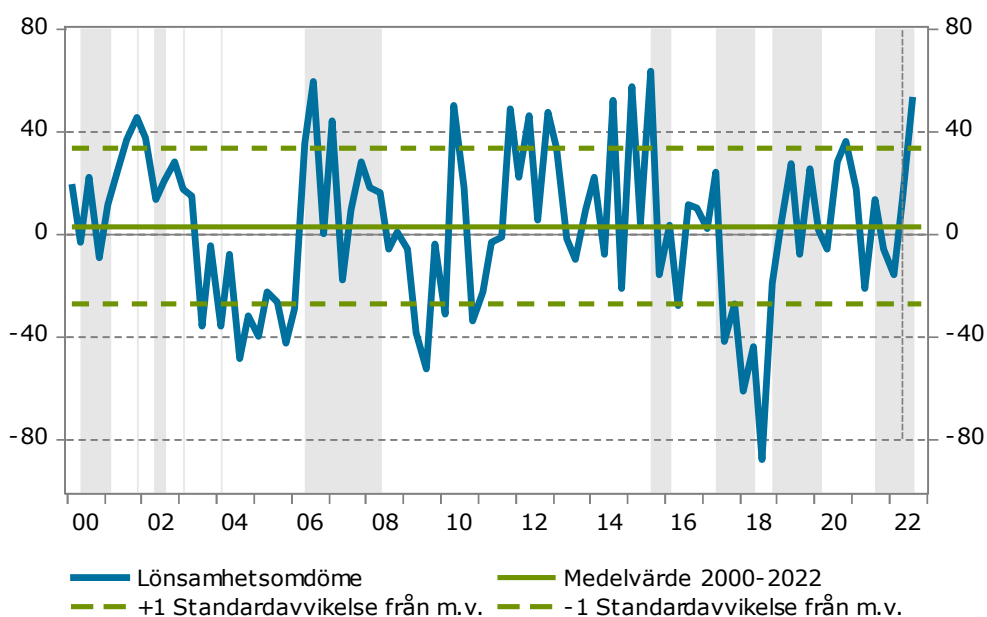

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI 46.3. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 159 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Partihandel med livsmedel

Nettotalsförändring samt medelvärde

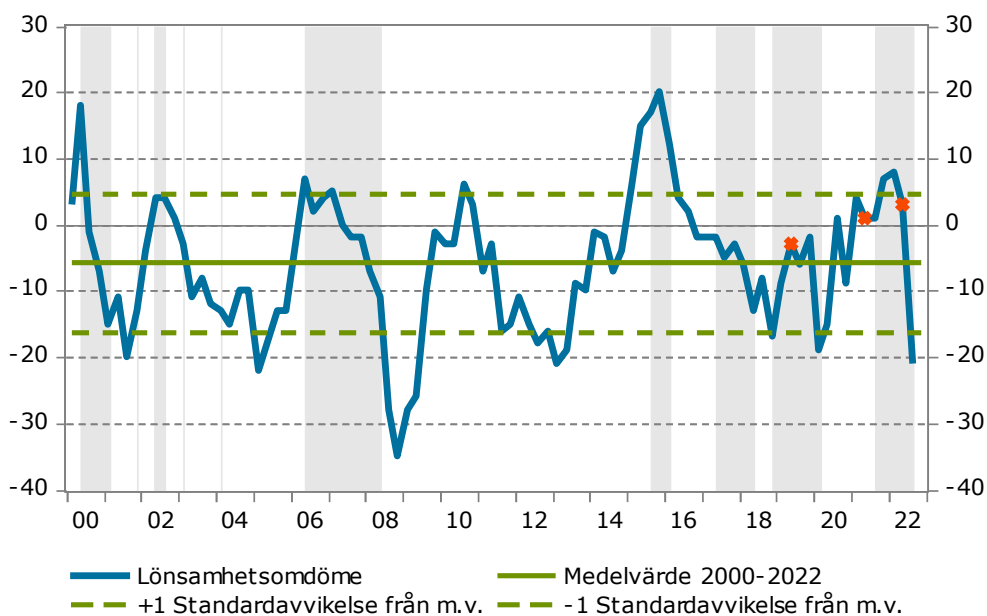

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI 46.3. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 160 Lönsamhetsomdöme Detaljhandel

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

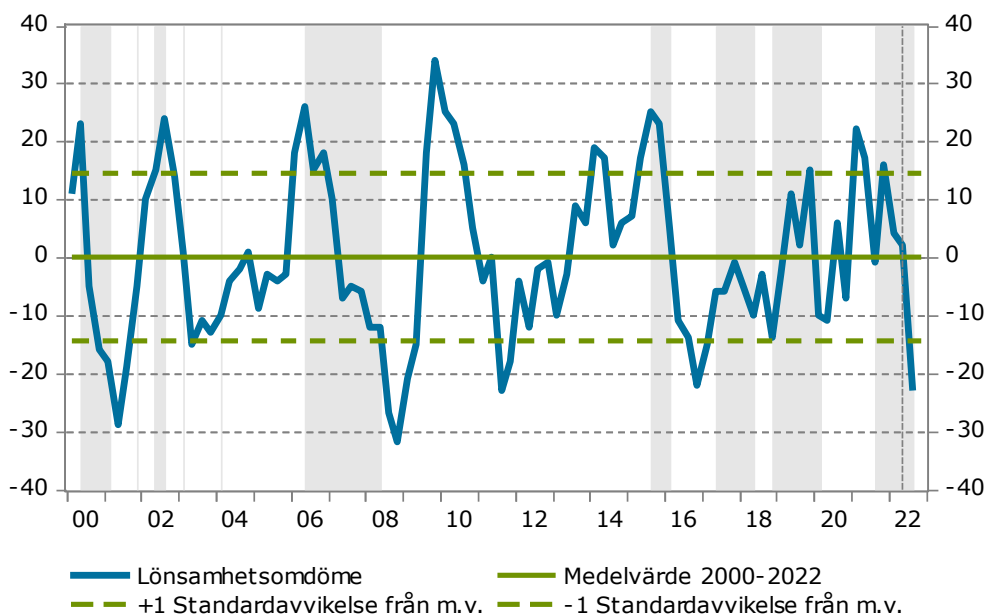

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI G45 och G47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 161 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Detaljhandel

Nettotalsförändring samt medelvärde

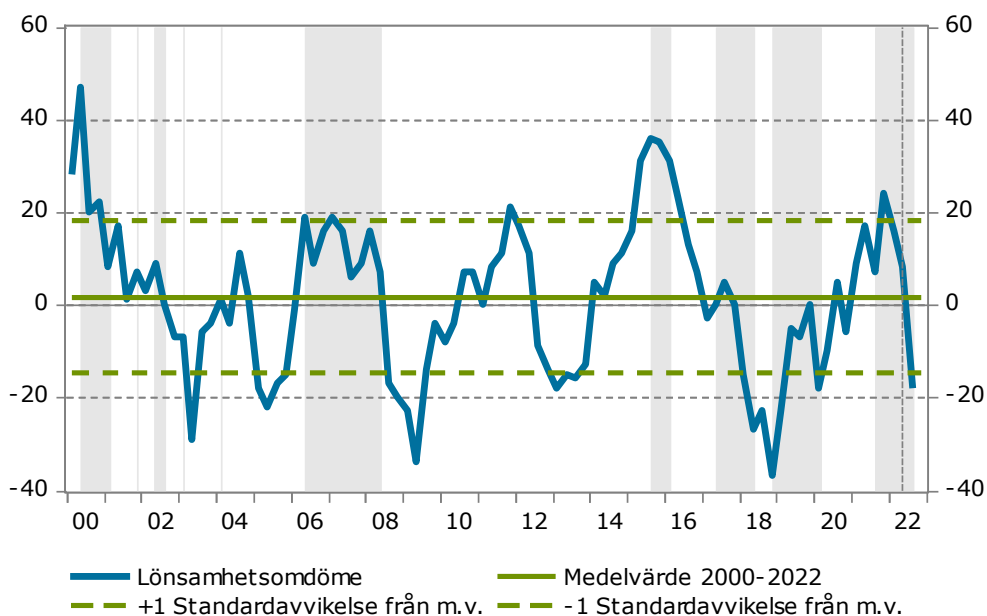

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI G45 och G47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 162 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Detaljhandel

Nettotalsförändring samt medelvärde

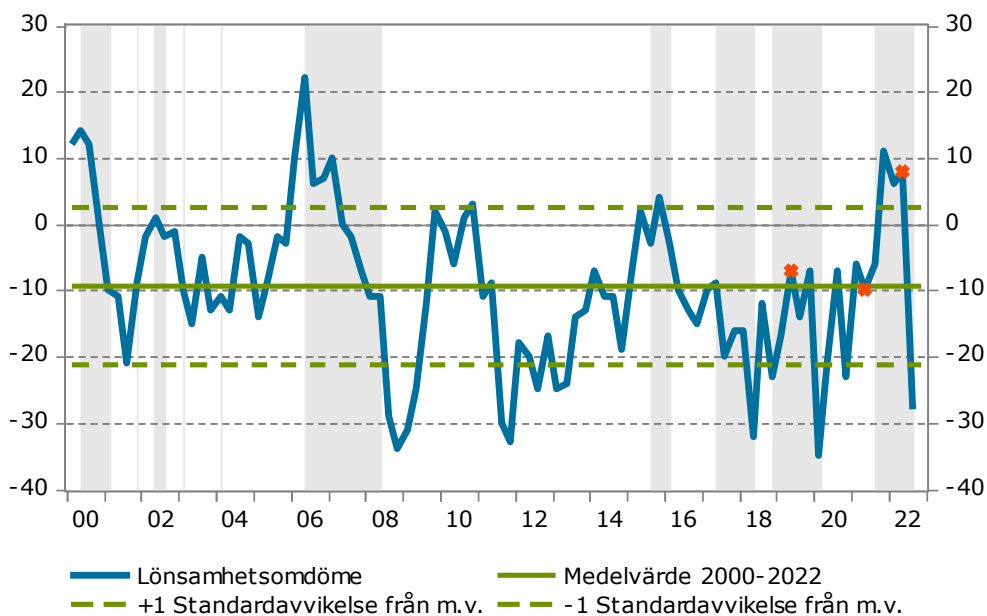

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI G45 och G47. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 163 Lönsamhetsomdöme Sällanköpshandel

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

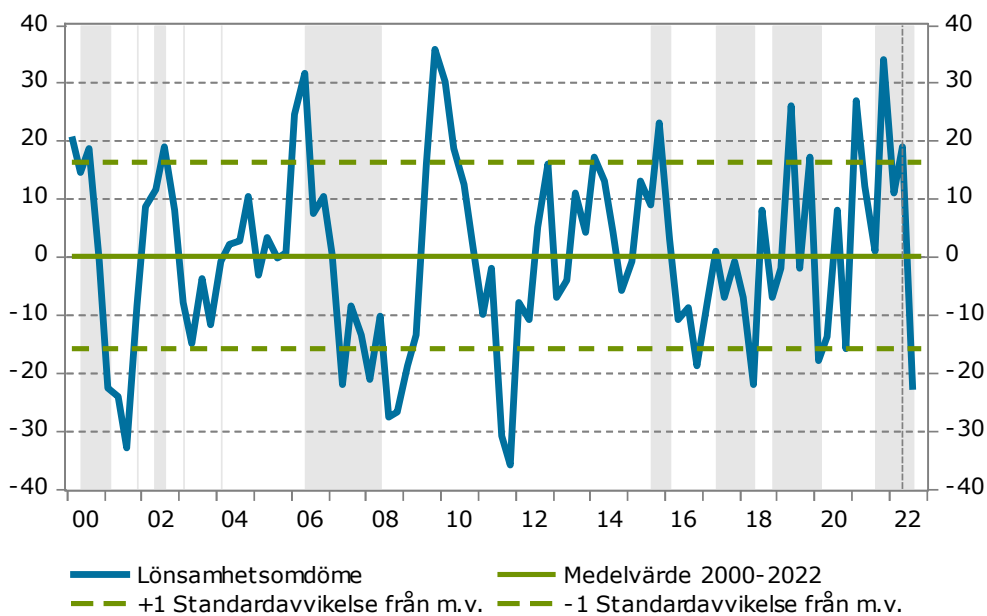

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI G47.19 och G47.4-47.9. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 164 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Sällanköpshandel

Nettotalsförändring samt medelvärde

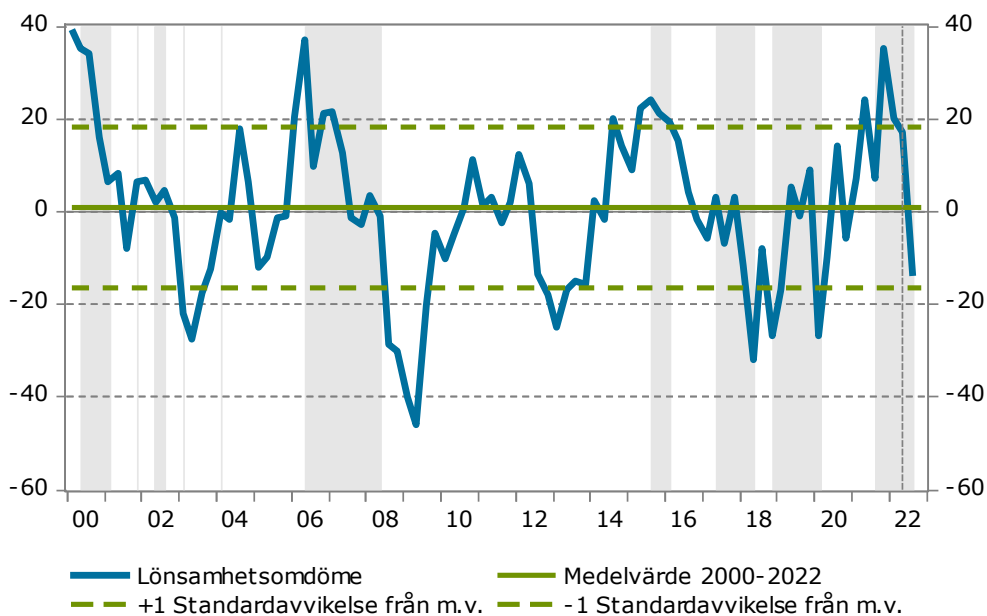

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI G47.19 och G47.4-47.9. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 165 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Sällanköpshandel

Nettotalsförändring samt medelvärde

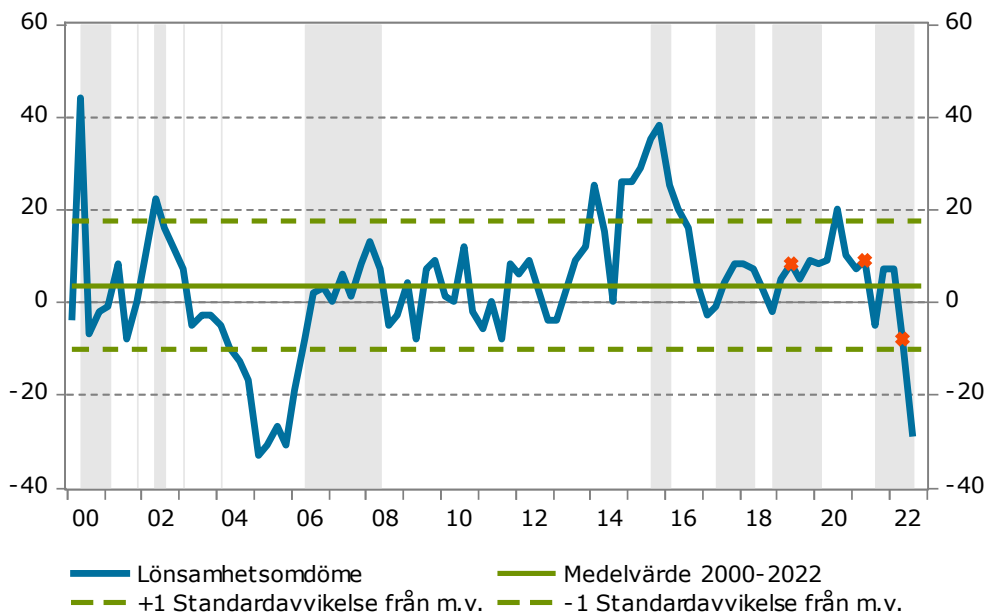

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI G47.19 och G47.4-47.9. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 166 Lönsamhetsomdöme Dagligvaruhandel

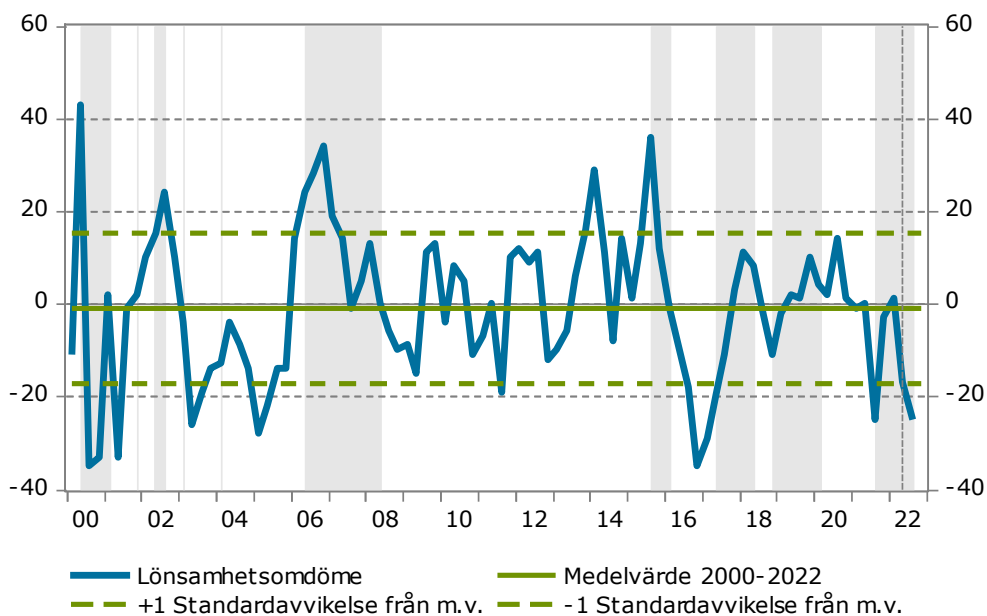
Säsongrensade netttotal samt medelvärde

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI G47.11 och G47.2. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

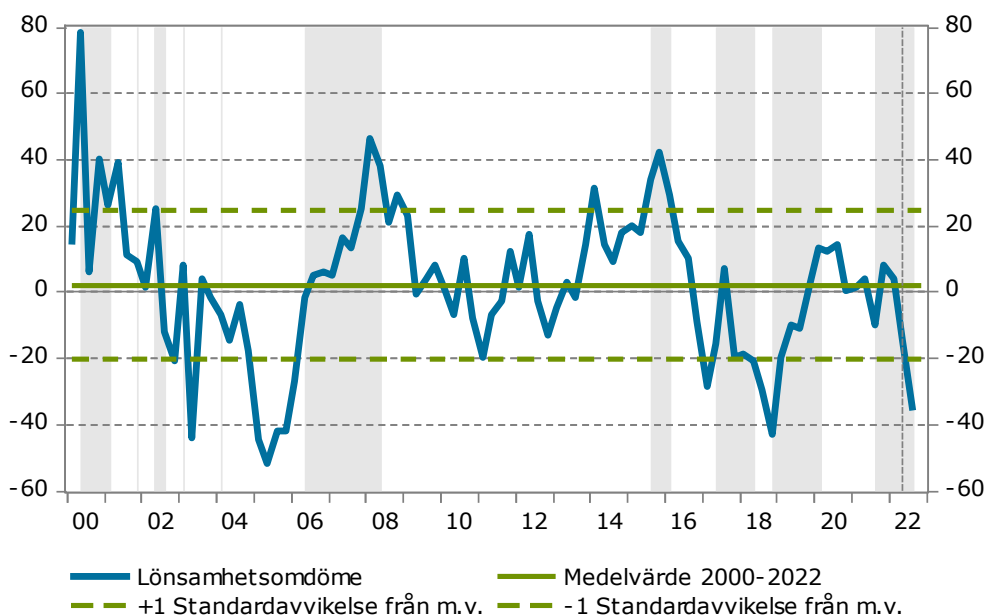
Diagram 167 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Dagligvaruhandel
 Nettotalsförändring samt medelvärde

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI G47.11 och G47.2. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 168 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Dagligvaruhandel
 Nettotalsförändring samt medelvärde

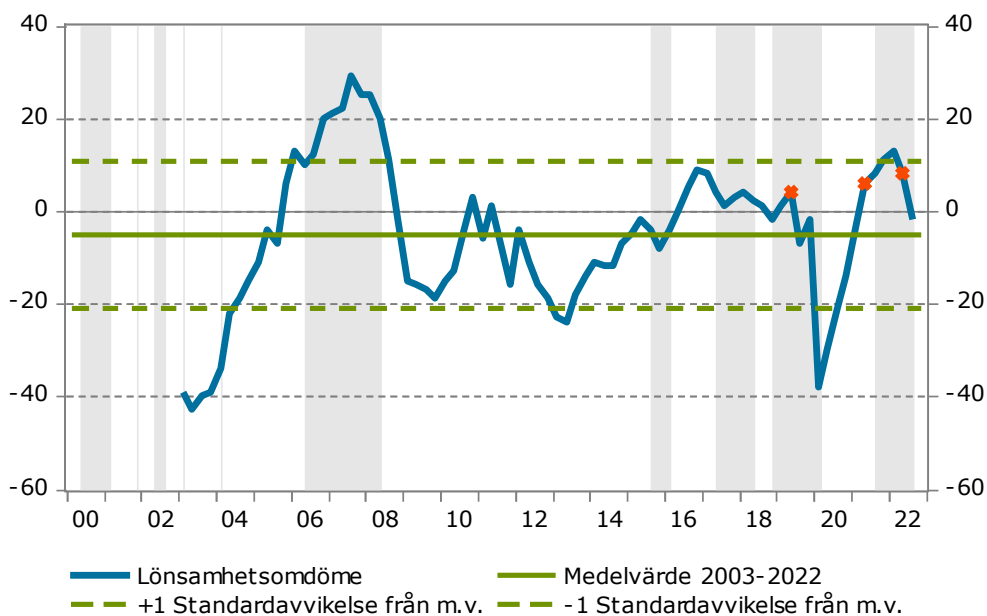

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI G47.11 och G47.2. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 169 Lönsamhetsomdöme Tjänstebranscher

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

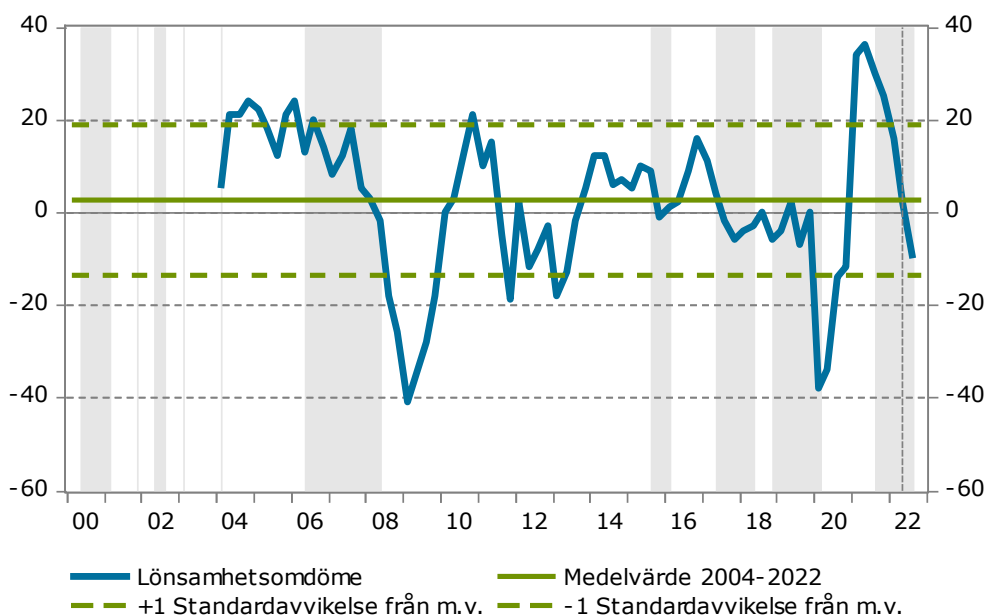

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 170 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tjänstebranscher

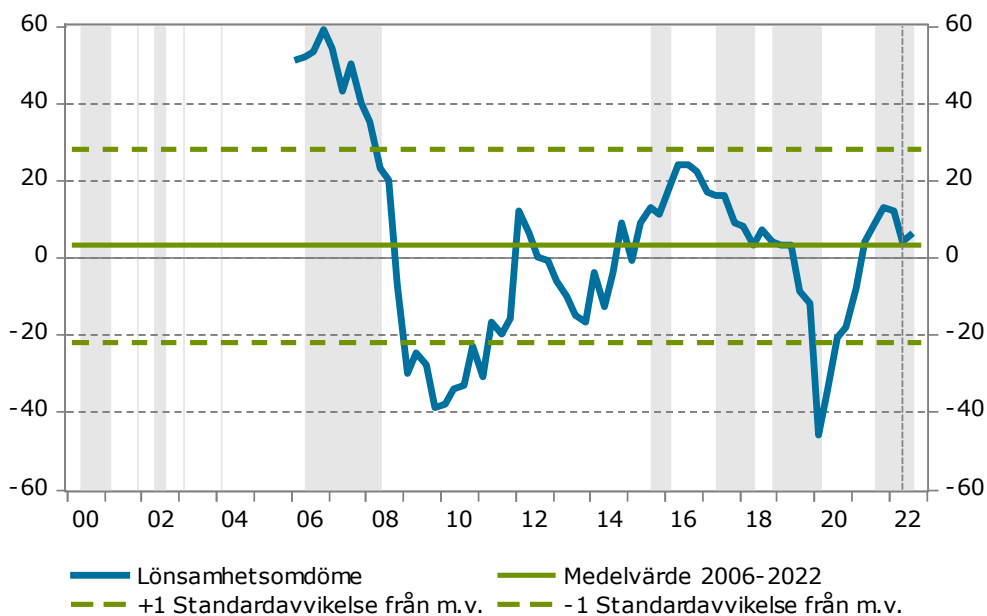
Nettotalsförändring samt medelvärde

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI C29. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 171 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Tjänstebranscher
 Nettotalsförändring samt medelvärde

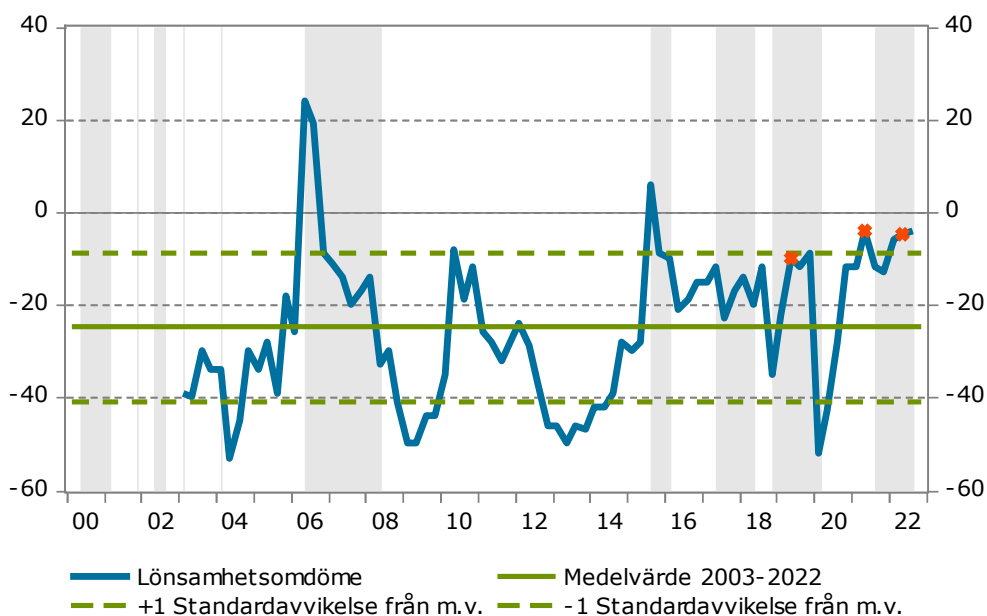

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI C29. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 172 Lönsamhetsomdöme Transporttjänster

Säsongrensade nettototal samt medelvärde

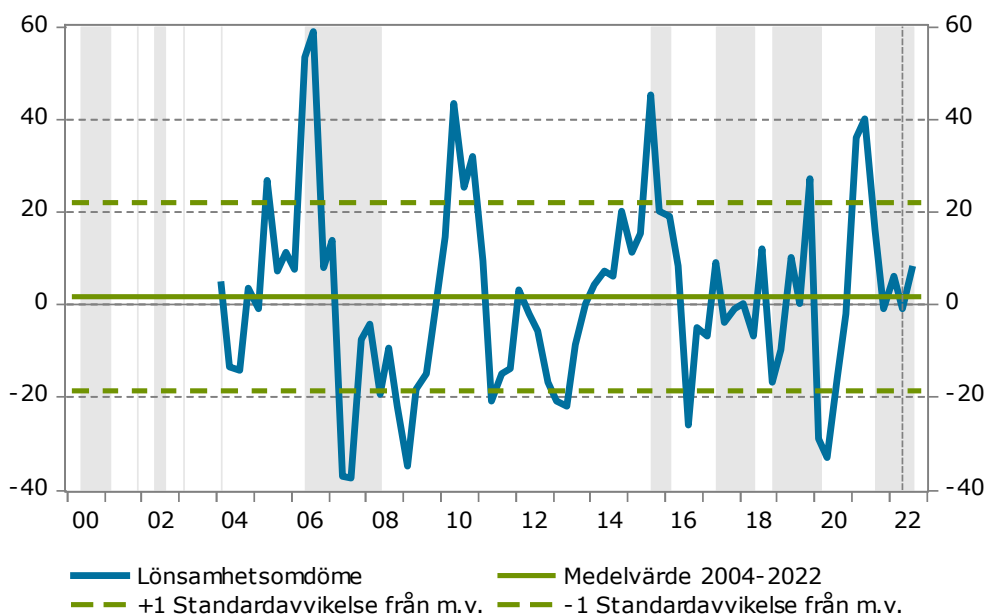

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI H49-53. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 173 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Transporttjänster

Nettotalsförändring samt medelvärde

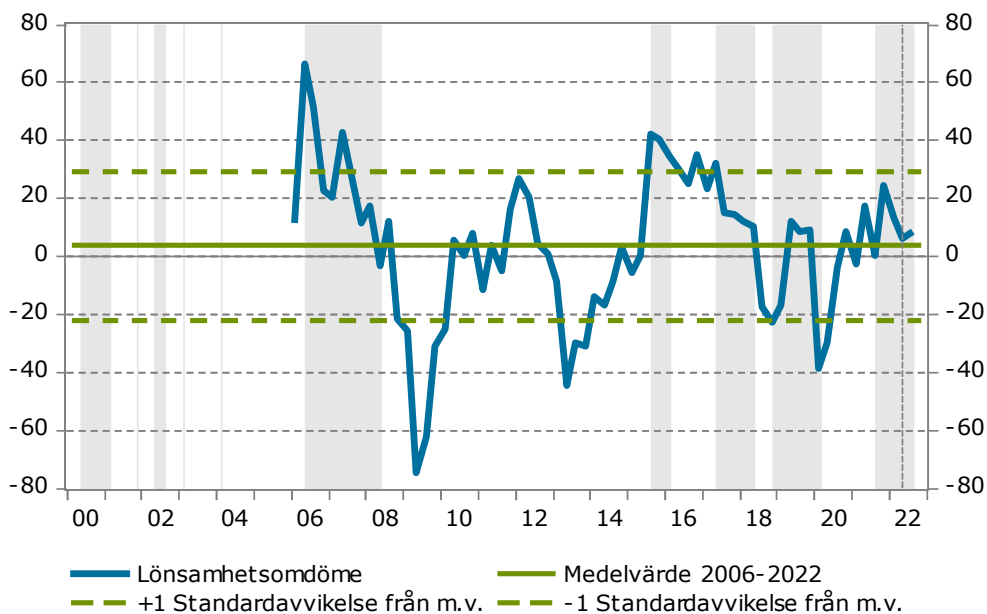

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI H49-53. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 174 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Transporttjänster

Nettotalsförändring samt medelvärde

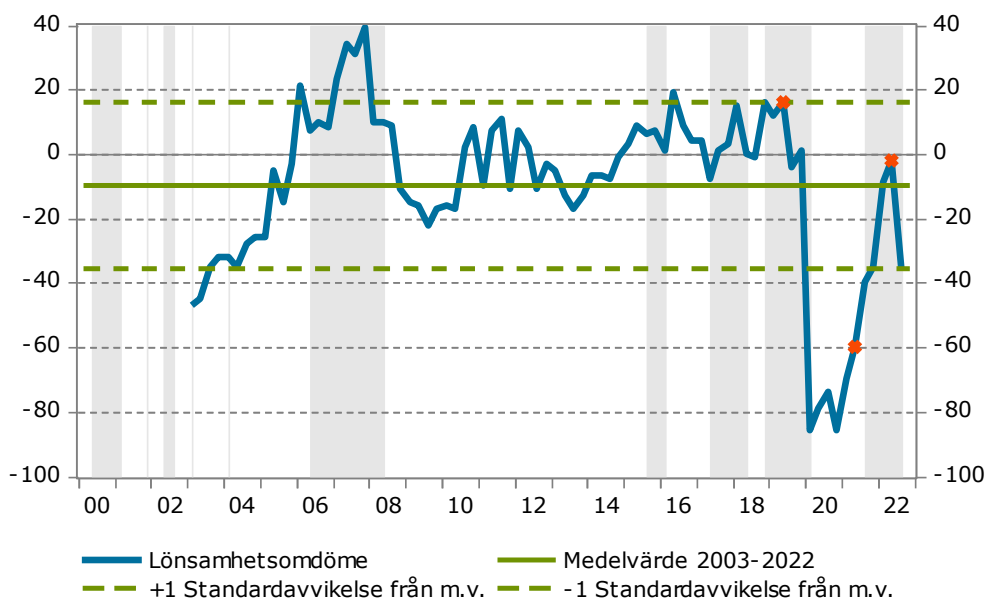

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI H49-53. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 175 Lönsamhetsomdöme Hotell- och restaurangtjänster

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

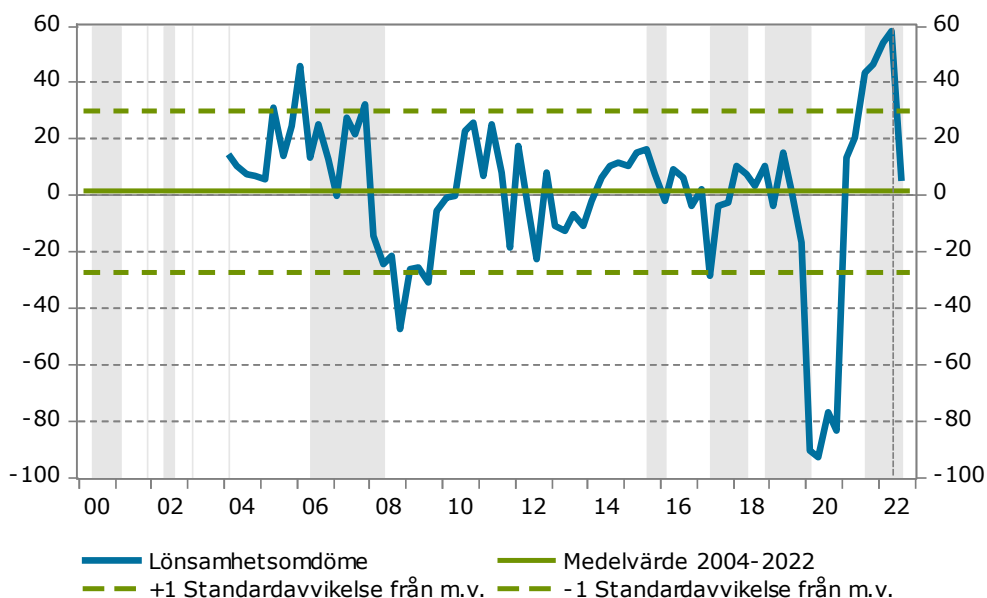

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI I55-56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 176 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Hotell- och restaurangtjänster

Nettotalsförändring samt medelvärde

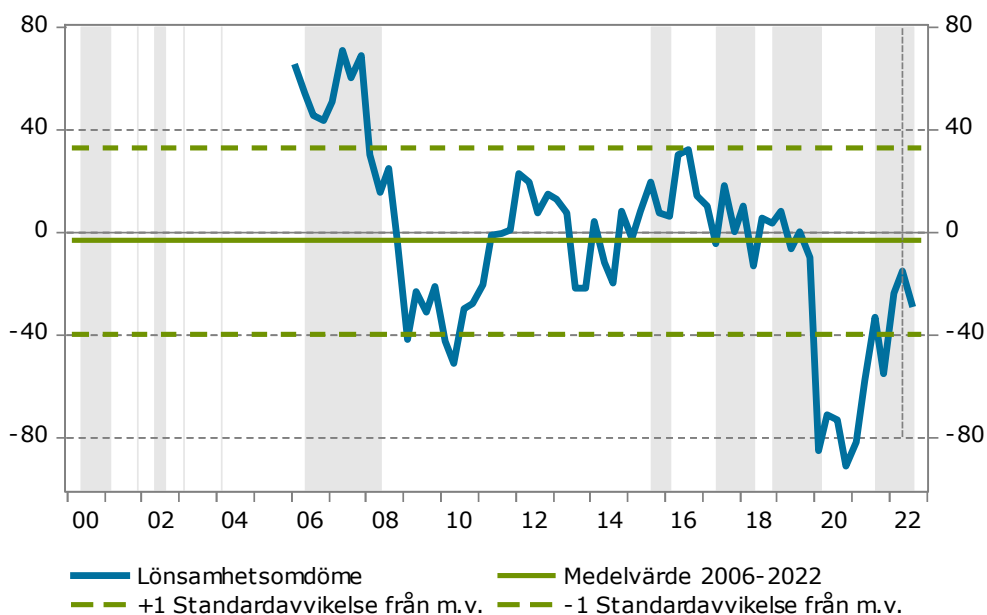

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI I55-56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 177 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Hotell- och restaurangtjänster

Nettotalsförändring samt medelvärde

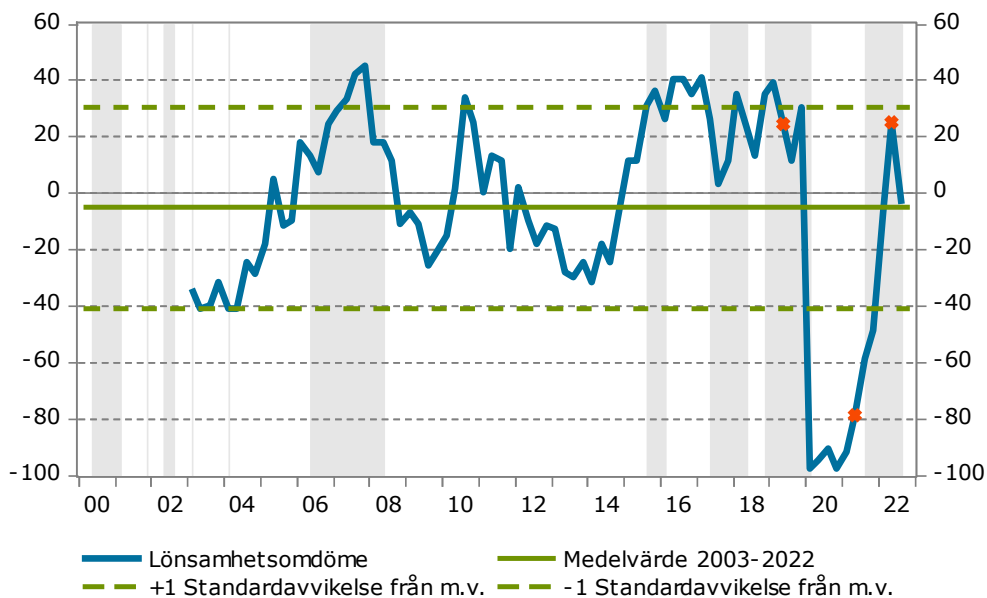

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI I55-56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 178 Lönsamhetsomdöme Hotell

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

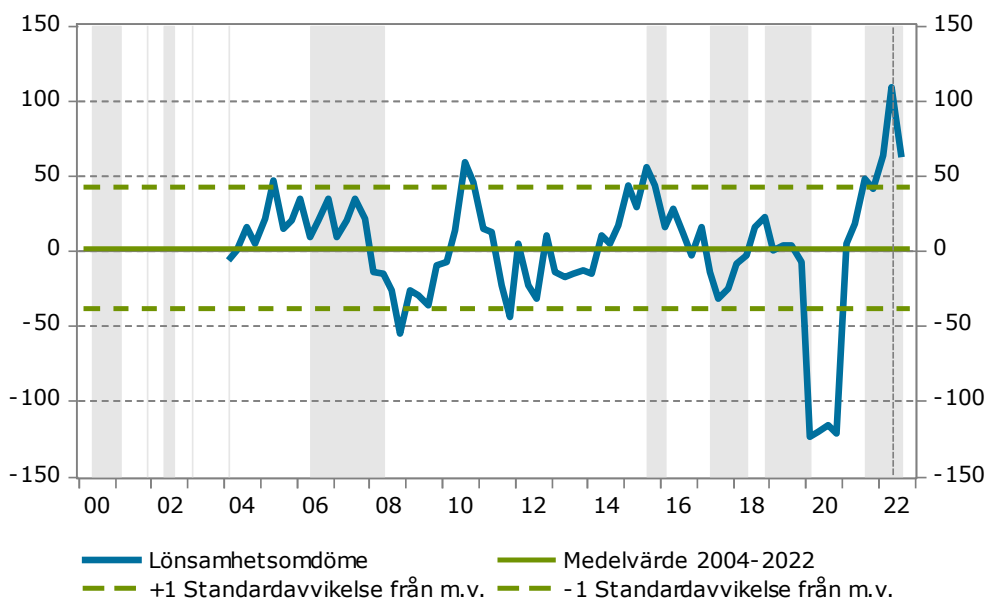

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI I55. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 179 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Hotell

Nettotalsförändring samt medelvärde

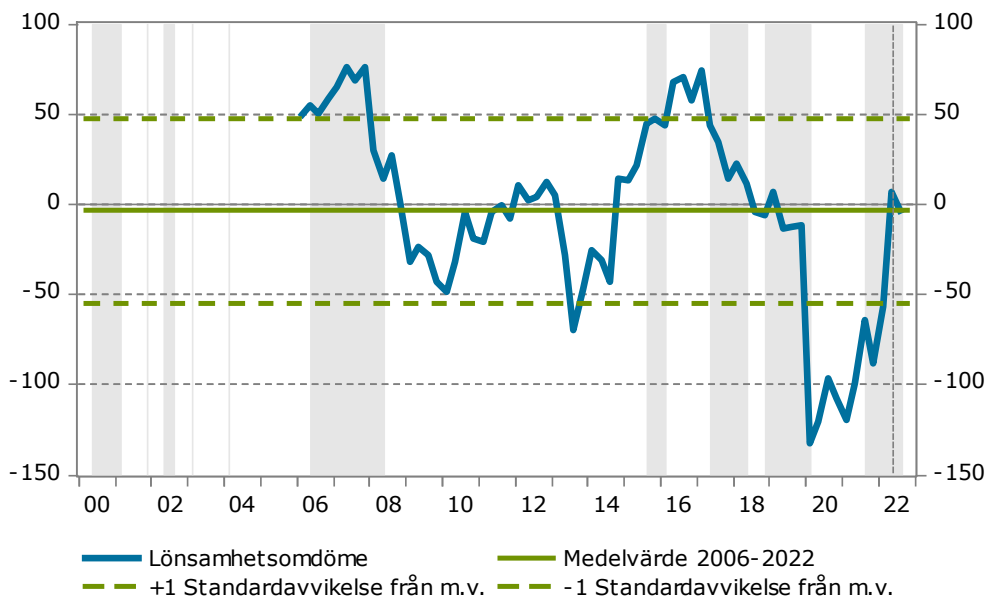

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI I55. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 180 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Hotell

Nettotalsförändring samt medelvärde

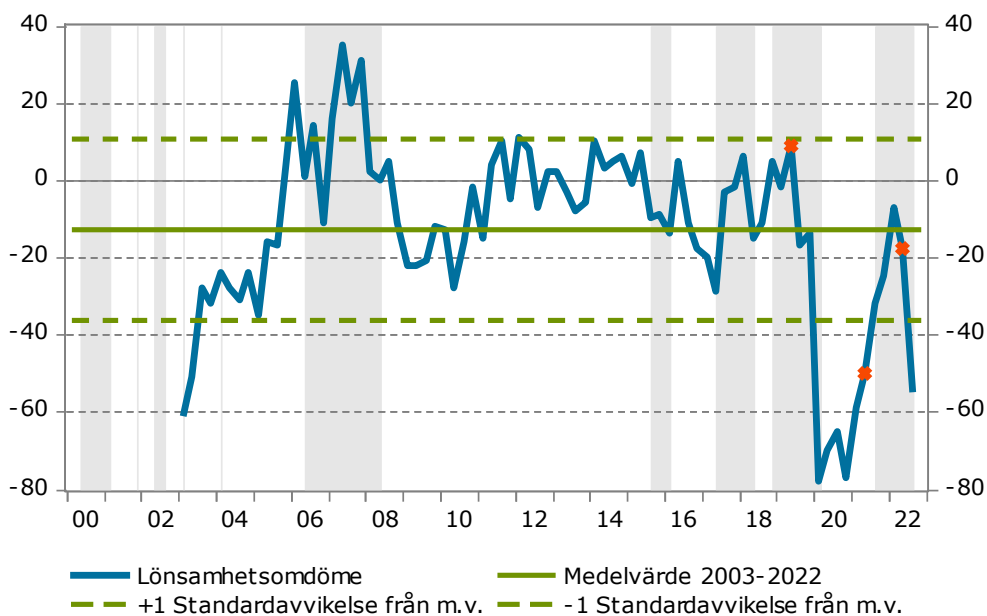

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI I55. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 181 Lönsamhetsomdöme Restaurang

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

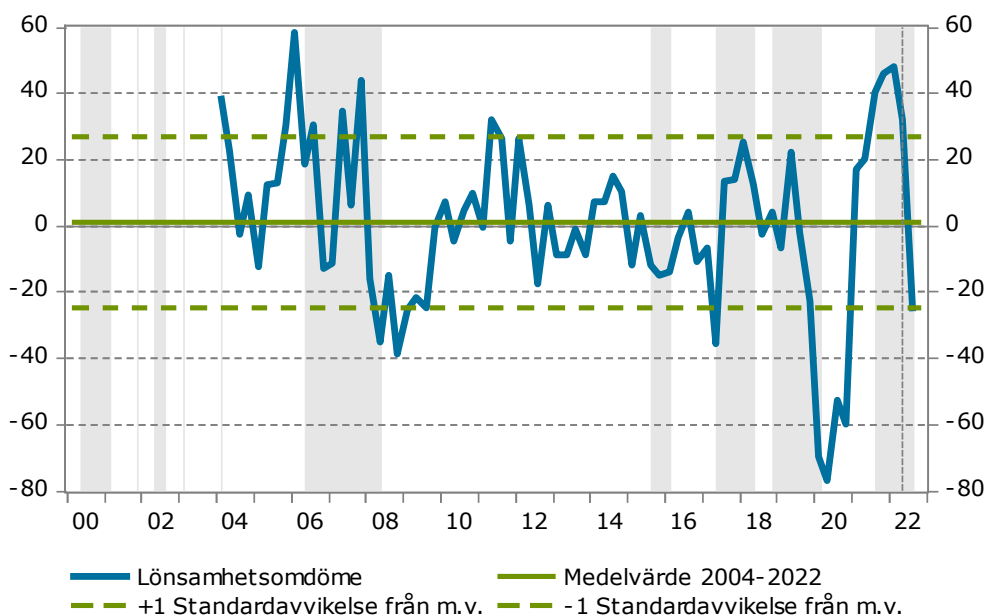

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI I56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 182 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Restaurang

Nettotalsförändring samt medelvärde

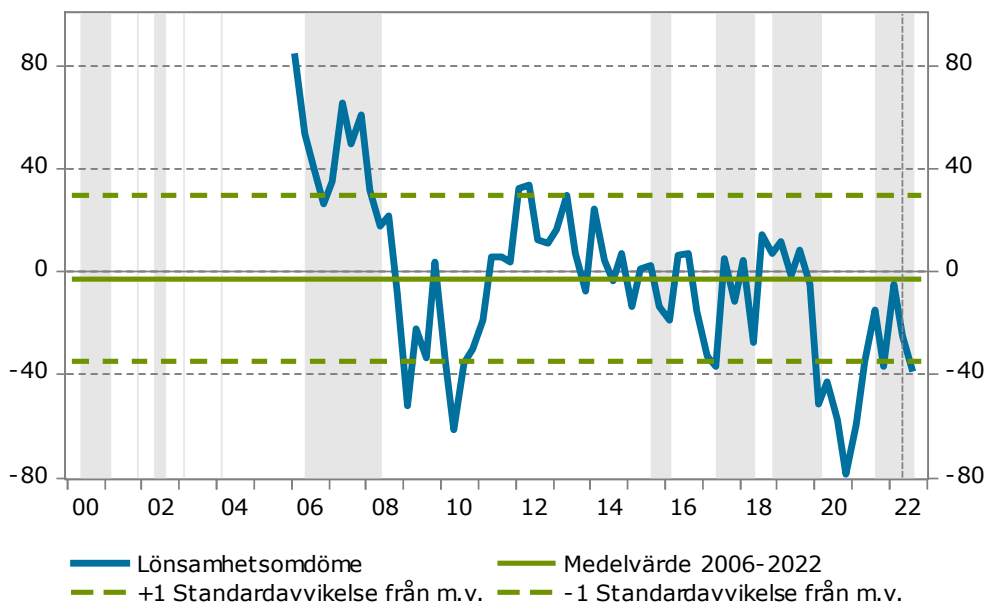

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI I56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 183 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Restaurang

Nettotalsförändring samt medelvärde

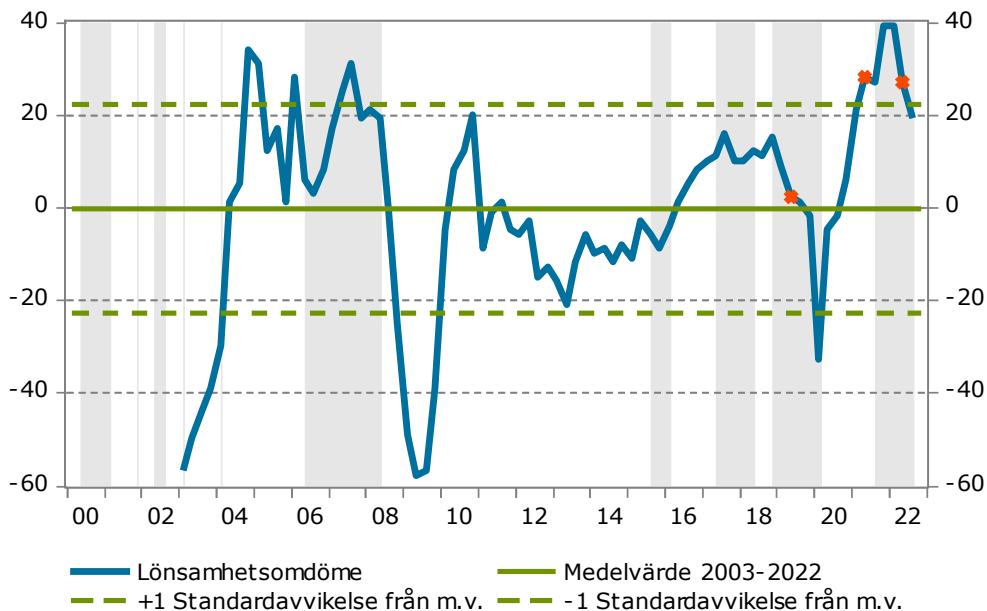

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI I56. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 184 Lönsamhetsomdöme Informations- och kommunikationstjänster

Säsongrensade netttotal samt medelvärde

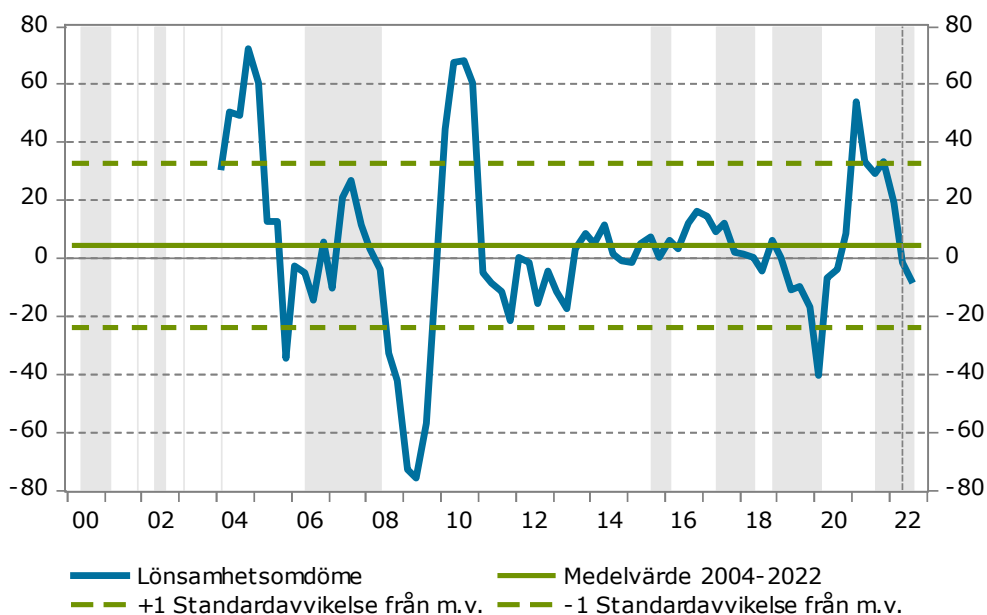

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI J58-63. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 185 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Informations- och kommunikationstjänster

Nettotalsförändring samt medelvärde

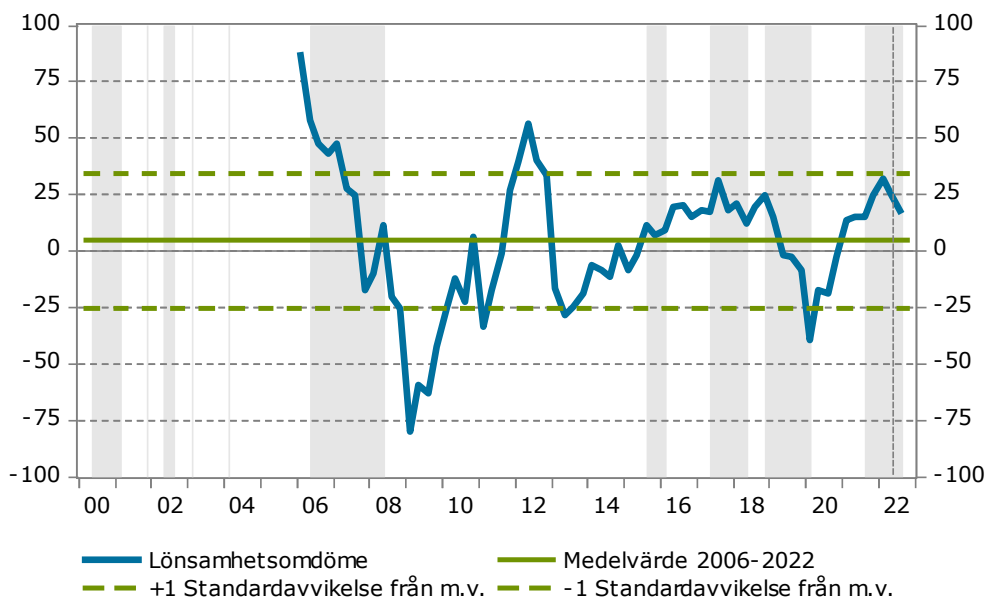

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI J58-63. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 186 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Informations- och kommunikationstjänster

Nettotalsförändring samt medelvärde

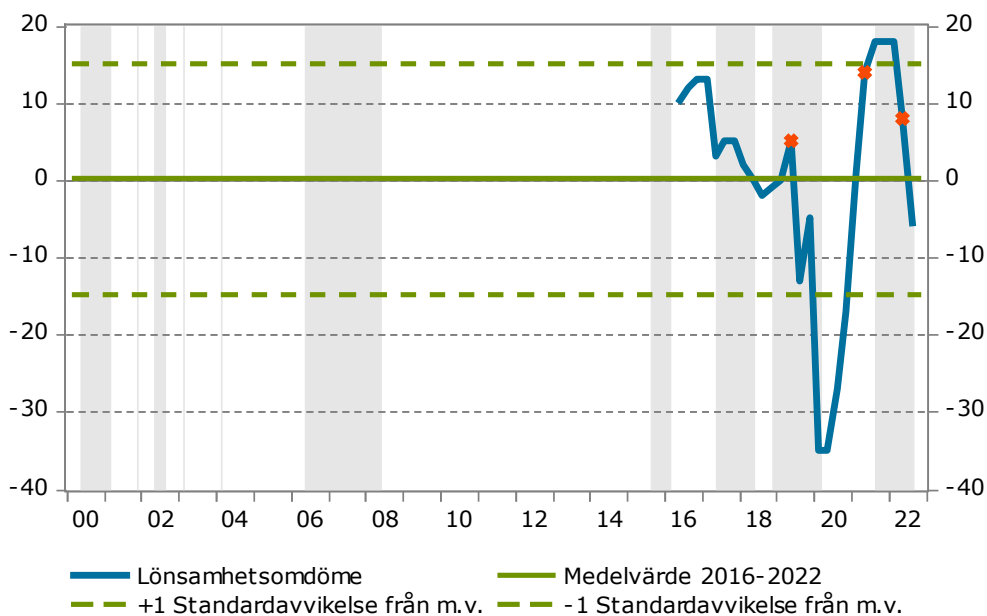

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI J58-63. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 187 Lönsamhetsomdöme Företagstjänster

Säsongrensade nettotal samt medelvärde

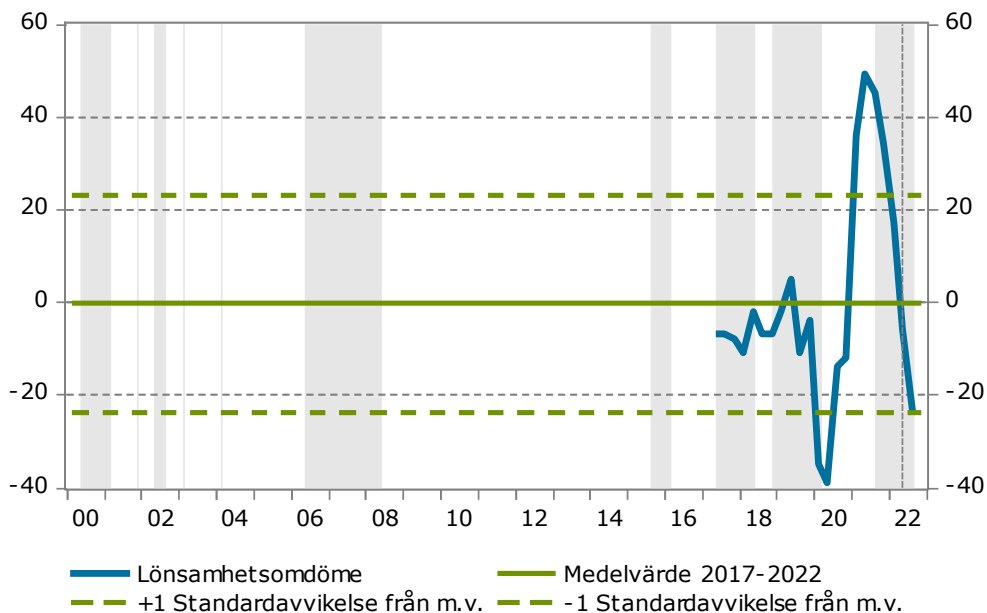

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI M69-N82. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 188 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Företagstjänster

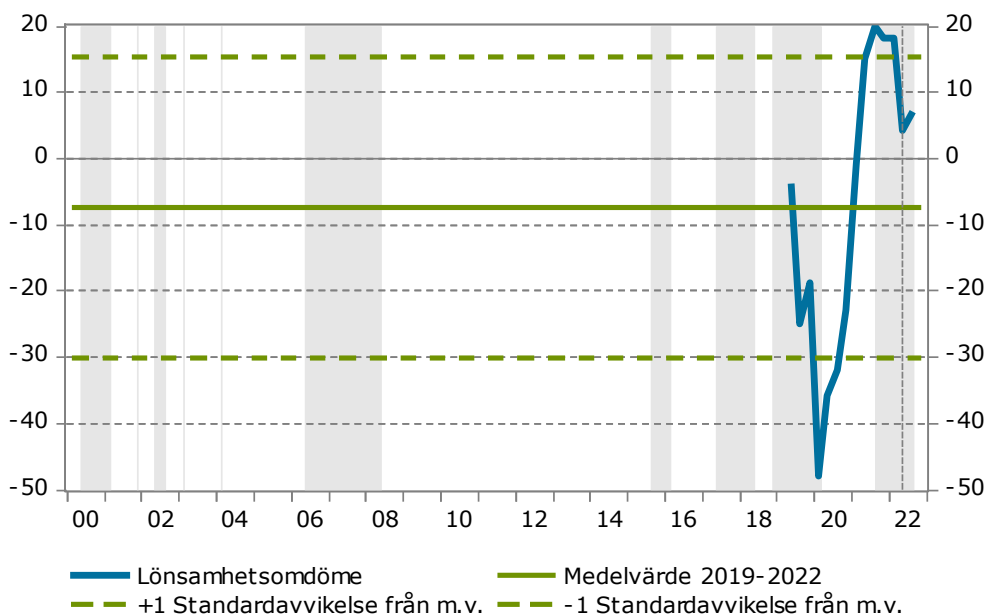
Nettotalsförändring samt medelvärde

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI M69-N82. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 189 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Företagstjänster
 Nettotalsförändring samt medelvärde

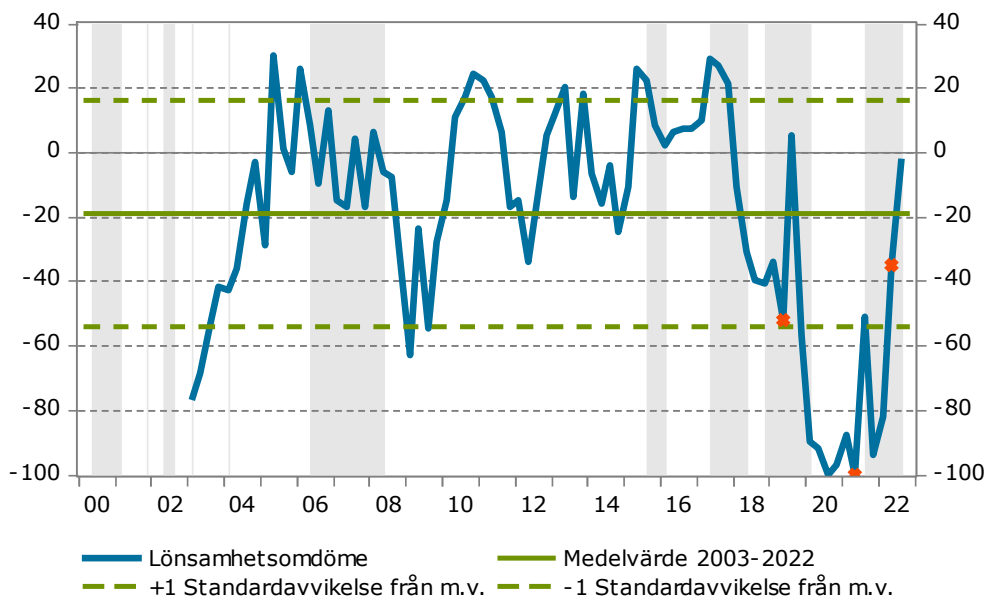

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI M69-N82. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 190 Lönsamhetsomdöme Researrangörer och -byråer

Säsongrensade nettototal samt medelvärde

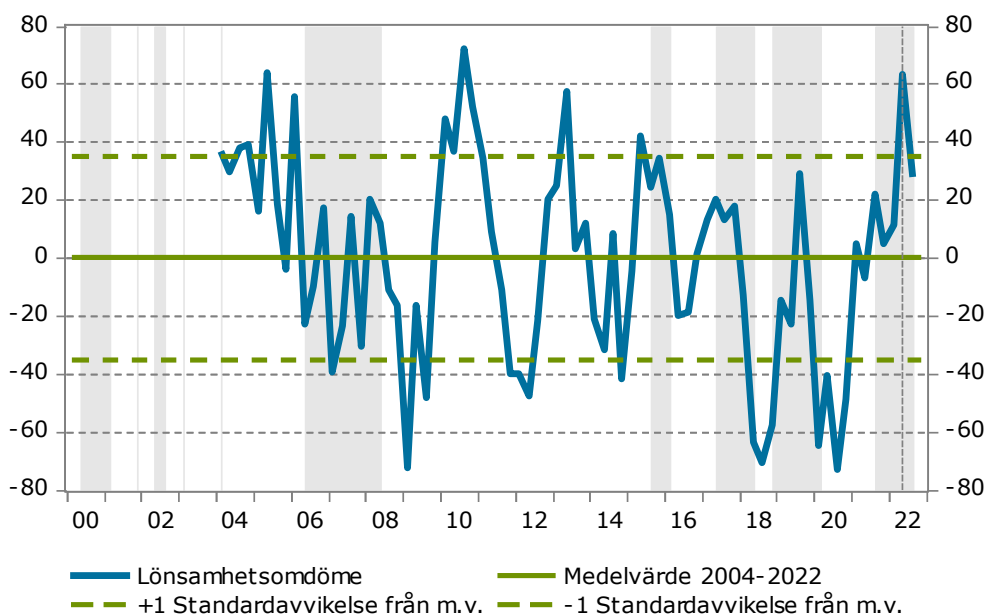

Anm. Röda "X" markerar det andra kvartalet 2019, 2021 och 2022. Avser SNI N79. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 191 Fyra-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Researrangörer och -byråer

Nettotalsförändring samt medelvärde

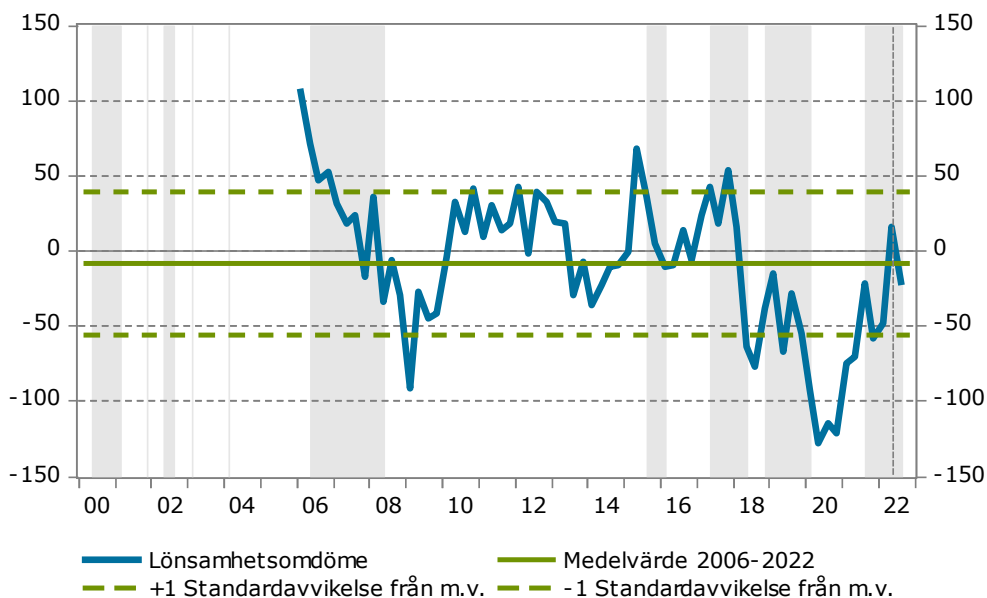

Anm. Jämförelse med samma kvartal ett år tidigare. Avser SNI N79. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet

Diagram 192 Tolv-kvartalsförändring för lönsamhetsomdömet i Researrangörer och -byråer

Nettotalsförändring samt medelvärde

Anm. Jämförelse med samma kvartal tre år tidigare. Avser SNI N79. Skuggade delar av diagrammet avser perioder under vilka det, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, varit högkonjunktur.

Källa: Konjunkturinstitutet